

**VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE DORDTSE DINSDAG
GESPREK MET QBUZZ, BLUE AMIGO EN PROVINCIE ZH OVER
DIENSTREGELINGEN 2023 DORDRECHT D.D. 17 MEI 2022**

Vergaderkamer 1

Voorzitter: mevr. Vol-van der Holst

Commissiegriffier: dhr. Den Boer

Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Boone (Beter Voor Dordt)

Dhr. Damen (PvdA)

Dhr. Gündogdu (Op ons Eiland)

Dhr. Katif (Beter Voor Dordt)

Dhr. Kleinpaste (Gewoon Dordt)

Dhr. Kolkiliç (DENK)

Dhr. Van der Kruijff (CDA)

Dhr. Kuhlmann (VVD)

Dhr. Van der Meer (GroenLinks)

Mevr. Pichel (FvD)

Mevr. Stolk (VSP)

Dhr. Stolk (VSP)

Insprekers: Dhr. Rotteveel (provincie Zuid-Holland), dhr. Steentjes (Qbuzz), dhr. Huisman (Blue Amigo)

1. Gesprek Qbuzz, Blue Amigo en Provincie ZH over dienstregelingen 2023

De heer Rotteveel: Ik wil het hebben over hoe het openbaar vervoer werkt. Voor sommige nieuwe raadsleden is dat misschien nieuw, voor mensen die er al langer zitten is het al een wat bekender verhaal. Ik hou het heel erg op hoofdlijnen, we gaan niet de wetstekst in. En ik wil het met u vooral straks hebben over, hoe we kunnen van de provincie met de gemeente samenwerken dat het openbaar vervoer zo goed mogelijk voor de inwoners van Dordrecht en van de omgeving beschikbaar is. Want die samenwerking is essentieel met de gemeente, met Qbuzz. En wij werken ook samen met het RODAG, het Reizigersoverleg Dordrecht, Drechtsteden, Alblasserwaard, Gorinchem, want zo is het uiteindelijk aanbesteed. Maar vandaag staat uw rol als politiek gremium centraal. We gaan het hebben over de financiële mogelijkheden van het openbaar vervoer, de rol in de economie van Nederland, in de maatschappij. Ik vertel u heel globaal hoe het openbaar is georganiseerd. En ik wil het vooral hebben over de rol van u als gemeenteraadslid, de invloed die u kunt uitoefenen, de bevoegdheid die u heeft en die wij hebben. De provincie organiseert het openbaar vervoer, maar de gemeente kan het maken of breken. En ik hoop dat u het gaat maken. Openbaar ...

De heer Kleinpaste: Voorzitter?

De heer Rotteveel: Ja?

De voorzitter: De heer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Sorry. Mag ik naar aanleiding van de voorgestelde blokjes die aan bod komen ook daaraan toegevoegd zien dat u ook even iets vertelt over de participatie van de inwoners in het concessiegebied?

De voorzitter: De heer Rotteveel.

De heer Rotteveel: Daar probeer ik aan te denken. En ik vertrouw erop dat u mij tot de orde roept als ik het mocht vergeten.

De heer Kleinpaste: Met mij nog een aantal denk ik.

De heer Rotteveel: Ja, het is me duidelijk dat dit ...

De voorzitter: En graag via de voorzitter, de heer Kleinpaste. Dank u wel.

De heer Rotteveel: Ja goed, de financiële mogelijkheden. Het openbaar vervoer... We hebben te maken met corona en vanaf maart 2020 is het aantal reizigers in het openbaar vervoer enorm gedaald. De maatschappij kwam in feite tot ... Ja, raakte op slot, kwam tot stilstand. We kregen een forse bijdrage van het Rijk, de beschikbaarheidsvergoeding openbaar vervoer. En net als de provincie kunnen ze ook bij het Rijk prachtige afkortingen maken, de BVOV. En die heeft de vervoerders, Qbuzz in dit gebied, maar andere vervoerders in andere gebieden, door de coronatijd heen geholpen. Vorige maand is bekend geworden dat de BVOV vanaf 2023 ophoudt te bestaan. Een onderdeel van het ministerie heeft uitgerekend dat volgend jaar bijna alle reizigers weer terug zijn en dat een financiële hulp van het Rijk niet langer nodig is. Wij zetten daar onze vragen bij. Wij zien nu een heel langzame stijging van het aantal reizigers. Dat is nog niet hetzelfde als ook een voldoende stijging van de inkomsten. En we werken samen met andere provincies en met de metropoolregio en de vervoerregio samen om het ministerie op andere gedachten te brengen. Ik wil het niet teveel hebben over rampscenario's als inderdaad die subsidie van het Rijk wegvalt, want dat gaat eigenlijk het bestek van deze vergadering te boven. Ik wil wel een soort waarschuwing afgeven van, de budgetten zijn heel erg krap. We kunnen het hebben over hele kleine verschuiving. Een beetje meer hier, een beetje meer daar, maar er is niet echt ruimte voor extra wensen. Wat is de bijdrage van goed openbaar vervoer. Openbaar vervoer zorgt voor een aantrekkelijke woonomgeving, omdat je betrekkelijk weinig voertuigen nodig hebt, voor mobiliteit die klimaatvriendelijk is. Heel veel bussen in het DMG-gebied zijn elektrische bussen, waarvan de uitstoot in ieder geval niet vanuit de voertuigen zelf is. Ze zijn ook stil, dus de uitstoot van geluid is heel beperkt. Ze zorgen voor een inclusieve samenleving. Iedereen kan meedoen. En in Dordrecht ook met het speciale voorrecht voor 65-plussers, dat ze gratis met het openbaar vervoer tegen een hele kleine tegemoetkoming. En het zorgt voor een mooie leefomgeving, omdat weinig

voertuigen op straat meer ruimte overlaten voor mensen. Hoe werkt het openbaar vervoer? De provincie Zuid-Holland verleent een concessie voor het openbaar per trein en per bus. Wij hebben drie concessiegebieden. Voor Drechtsteden is van belang de concessie DMG. Die is begonnen eind 2018 en die loopt tot en met 2026, acht jaar in totaal. Een bijzondere vorm van vervoer is ook de waterbus, die vaart vooral tussen Dordrecht en Rotterdam. Blue Amigo voert dat uit. Officieel is dat geen concessie. Dat heeft allemaal te maken met wettelijke regels en het is een contract. Maar we werken wel op eenzelfde manier. Voorafgaand aan de aanbesteding is er een programma van eisen gemaakt. Dat is in de verschillende gemeentes aan de raden voorgelegd. Daar hebben de raden iets van gezegd. Er is een aanbesteding geweest. Verschillende partijen hebben daarop ingeschreven en de provincie heeft uiteindelijk een keuze gemaakt. In dit geval voor Blue Amigo sinds 1 januari. Wie doet wat en wanneer? Nou in de cirkel, in de binnenste cirkel, staan de partijen die iets te bepalen hebben. Dat is de provincie Zuid-Holland. Ook dat kunnen we zelfs nog afkorten tot PZH. We hebben de gemeente en we hebben de vervoerder. Daaromheen zit een kring van invloed. En ik zit er een beetje lastig voor, maar we hebben de buurgemeentes. Die zijn allemaal verenigd in Drechtsteden en bij verschillende overleggen zit een vertegenwoordiger van Drechtsteden. We hebben te maken met andere vervoerders, omdat mensen nu eenmaal niet tot de grens van het concessiegebied beperkt blijven. Er is een belangrijke relatie met de bus richting Kralingse Zoom. Er is een hele belangrijke relatie richting station met de Nederlandse Spoorwegen. En we werken samen met het ROCOV. ROCOV is een afkorting Reizigersoverleg Openbaar Vervoer. En in ons gebied heet dat het RODAG. We werken al samen met het RODAG sinds 2006, al meer dan zestien jaar. We hebben geregeld vergaderingen. Een vervoerplan voor een nieuwe dienstregeling wordt met het RODAG besproken. Het RODAG kan suggesties doen. Het RODAG kan adviezen geven, gevraagd en ongevraagd. En als het nodig is weet het RODAG ook de gedeputeerden of de statenleden te vinden. En dan hebben we nog een buitenste cirkel van betrokkenheid en dat zijn de buurtprovincies. We praten met de provincie Utrecht voor het vervoer van bijvoorbeeld Groot-Amersfoort en Nieuwpoort in de richting Utrecht, want daar ligt hun belangrijkste relatie. We praten met Arriva vanuit Gorinchem in de richting van Noord-Brabant. We praten met Connexxion als het gaat om het vervoer in de richting van de Hoeksche Waard. We praten met de RET voor het vervoer in de richting van de metropoolregio. Kortom, er zijn heel veel verschillende spelers met wie we in contact zijn. Het openbaar vervoer is op geen enkele manier kostendekkend. Qbuzz heeft een belangrijke inkomstenbron en dat zijn de reizigers die geld betalen door middel van een chipkaart, Qbuzz krijgt geld via de studenten Ov-kaart en Qbuzz krijgt geld omdat de provincie een exploitatiesubsidie ter beschikking stelt. En om een idee te geven, de provincie betaalt per jaar ongeveer een bedrag van 25 miljoen euro aan Qbuzz om het openbaar vervoer in het hele gebied te verzorgen. Niet alleen Drechtsteden, maar ook Molenlanden en ook Gorinchem. En voor de rest moet Qbuzz heel hard zijn best doen om zoveel mogelijk reizigers binnen te krijgen die gaan betalen voor hun rit. Qbuzz is de verantwoordelijke voor de opbrengsten. En hoe meer reizigers, als ze zorgen voor een goede dienstverlening, voor een aantrekkelijke busrit, voor mensen die de bus kunnen gebruiken voor een uitje. Qbuzz heeft daar rechtstreeks profijt van, want daar krijgen ze de inkomsten van. Dat is de manier waarop de provincie Zuid-Holland het heeft geregeld. In andere provincies kan het anders zijn geregeld.

Mevrouw Stolk: Voorzitter, mogen we vragen tussendoor stellen, of ...

De voorzitter: Ik heb ... Als het goed is heeft de heer Rotteveel aangegeven dat dat mogelijk is.

De heer Rotteveel: Ja hoor, wat mij betreft wel.

De voorzitter: Dus ik geef u het woord.

Mevrouw Stolk: Oh ja, dan zou ik graag een vraag willen stellen, want anders dan ben ik hem dadelijk weer kwijt. Wie bepaalt nou ... Want ik hoor u een bedrag noemen van 25 miljoen euro. Wie bepaalt nou hier in Dordrecht welke lijnen er geschrapt worden of welke lijnen erbij komen?

De voorzitter: De heer Rotteveel.

De heer Rotteveel: Vorig jaar hebben we moeilijke discussies gehad, omdat de coronacrisis aanhield en we zagen dat er heel veel reizigers niet meer in de bus zaten en het financieel niet meer uit kon. De provincie heeft toen eerst in overleg met Qbuzz gekeken, waar moet het noodgedwongen een tandje minder. In Krabbehof is daar onder andere een pittige discussie over gevoerd. Maar ook in Molenlande zijn bussen verdwenen, in Gorinchem zijn stadslijnen verdwenen, dus overal is pijn geleden. Dan wordt er een conceptplan gemaakt, dat wordt met de regio besproken. We hebben net een uur geleden een overleg gehad. Daar zit dan iemand van Drechtsteden bij, daar zit iemand van Gorinchem bij, daar zit iemand van Molenlande bij. Datzelfde conceptplan wordt ook aan het RODAG voorgelegd, omdat we de consumenten ook nadrukkelijk een rol geven. En dan wordt er ... Uiteindelijk geven die verschillende gremia een advies aan Qbuzz van wij willen dat u het ongeveer op die en die manier gaat uitwerken. En de precieze uitwerking in de vorm van een dienstregeling, dat gebeurt door Qbuzz. Maar wel allemaal binnen het kader van het programma van eisen. Wij hebben gezegd, de bus moet op werkdagen van zo laat tot laat rijden. Op zaterdagen mag je wat later beginnen en zondagen mag je nog wat later beginnen. 's Avonds op werkdagen mag het ook wat minder. Dus Qbuzz is wel gehouden aan een enorme set van voorwaarden. En over die voorwaarden, het programma van eisen, is de gemeenteraad van Dordrecht in uit mijn hoofd gezegd 2017 geconsulteerd om daar ook haar zegje over te doen.

De voorzitter: Is uw vraag hiermee beantwoord?

Mevrouw Stolk: Gedeeltelijk. Ik snap u nu wel een beetje. Dat idee had ik ook wel. Maar dan blijft toch de vraag bij mij liggen. Want u geeft hem zelf al aan, dat was een mooi voorzetje. We hebben het over Krabbehof en we hebben het over delen van Crispijn en we hebben het dan over delen van Wielwijk, daar rijdt bijna geen bus meer. Wie bepaalt dan, want dat is even ... Ik wil hem niet politiek maken, maar dat doen we hierna wel. Maar wie bepaalt dan dat die bus daar weggaat?

De voorzitter: De heer Rotteveel.

De heer Kleinpaste: Mag ik daar een aansluitende vraag aan toevoegen?

De voorzitter: Vooruit. De heer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Want ik ben daarbij ook benieuwd waarom er dan niet is gekozen, lijkt te zijn gekozen, voor een bijvoorbeeld een coronadienstregeling en dat de oorspronkelijke situatie nadien wordt hersteld.

De voorzitter: Kunt u hierop antwoord geven?

De heer Rotteveel: Ja, maar laat ik het in volgorde doen. Wie bepaalt nu dat er door Krabbehof en heel specifiek de Thorbeckeweg, dat daar geen bus meer overheen rijdt. Dat hebben de provincie en Qbuzz in overleg gedaan. En hoe hebben we dat gedaan? We hebben gekeken naar andere lijnen. Lijn 7 en lijn 5 en lijn 3 reden daar betrekkelijk dicht bij elkaar. En dan trekken we een cirkel rondom elke halte. En we zeggen in het programma van eisen, een halte heeft een bereik van vierhonderd meter. In de praktijk is dat wat ... Dat is hemelsbreed. In de praktijk is dat natuurlijk een langere loopafstand. Dat vinden we een acceptabele afstand om te lopen tot aan een halte. En toen zagen we in die tekeningen dat heel veel cirkels elkaar overlaptten. En niet een klein beetje, maar heel erg veel. En toen is het idee ontstaan, als we lijn drie eruit gaan halen dan is het bereik van lijn 5 en lijn 7 zodanig dat het hele gebied nog steeds wordt bediend. En dat betekent ... Ja, we hebben er wel te maken met de formele regels. Dat betekent dat iedereen nog een bus heeft op loopafstand. En we hebben ook gekeken, wat is nu het gebruik van die bussen ...

De heer Van der Kruijff: Voorzitter?

De heer Rotteveel: Als het gebruikt in de ...

De voorzitter: De heer De Kruijff.

De heer Van der Kruijff: Ja, toch even ter interruptie. Want u legt nu helemaal uit hoe u het heeft gedaan, terwijl de vraag was, wie is er nou bevoegd?

De heer Rotteveel: Oké.

De heer Van der Kruijff: En toen gaf u als antwoord, dat was heel helder, dat heeft de provincie Zuid-Holland samen met de vervoerder gedaan.

De heer Rotteveel: Ja.

De heer Van der Kruijff: En nou kijk ik op dat schemaatje en dan zie ik bij bepalen gemeente staan. Wat heeft de gemeente nou te bepalen dan in dezen?

De voorzitter: De heer Rotteveel.

De heer Rotteveel: De gemeente heeft meegepraat over het voorstel dat Qbuzz heeft gemaakt.

De heer Van der Kruijff: Voorzitter, maar dat is beïnvloeden, dat is het andere cirkeltje.

De heer Rotteveel: Ja.

De heer Van der Kruijff: Wat heeft de gemeente te bepalen?

De heer Rotteveel: Ja, daar heeft u een goed punt. Waarschijnlijk staat het cirkeltje van de gemeente hoort dat in de middelste cirkel en niet in de binnenste cirkel. Uiteindelijk bepalen kan Qbuzz. Want wij hebben gezegd in het provinciaal beleid, de vervoerder is verantwoordelijk voor zijn opbrengsten. Dat betekent ook dat die binnen het kader van het programma van eisen bepaalt waar een bus rijdt. Wij bepalen wat de minimumfrequentie is. Als Qbuzz denkt, hé maar dit een aantrekkelijk gebied, hier ga ik vaker rijden, want dan trek ik meer reizigers, dan kan dat.

Mevrouw Stolk: Ja, mag ik daar nog een aanvullende ...

De voorzitter: Even één momentje. Ik wilde even weten of de heer Kleinpaste zijn vraag ondertussen beantwoord heeft gekregen.

De heer Rotteveel: Nee, nee.

De voorzitter: Nee. Dan stel ik voor dat eerst die beantwoording gaat plaatsvinden.

De heer Rotteveel: Ja. Mijnheer Kleinpaste vroeg, komt dan na corona de dienstregeling van vroeger weer terug? Het korte antwoord is nee. Het lange antwoord is, wij hebben de opdracht gekregen van het Rijk om in ruil voor die beschikbaarheidsvergoeding voor het openbaar vervoer het openbaar vervoer ook op langere termijn financieel haalbaar te maken, ervan uitgaande dat er wat langer reizigers zouden ontbreken. En dat betekent dat het onwaarschijnlijk is, niets is onmogelijk, maar het is onwaarschijnlijk dat lijn 3 naar Krabbefhof terugkomt.

De voorzitter: Voldoende voor u?

De heer Kleinpaste: Voor nu wel even. Maar ik heb daarmee het gevoel dat we in de buitenste cirkel terechtkomen.

De voorzitter: Ja, maar dan gaan we ...

De heer Kleinpaste: Maar daarover later meer.

De voorzitter: Oké. Nou wij gaan even ... Even kijken hoor. Mevrouw Stolk die wilde nog één ... Die mag nog één ding van mij even zeggen, en daarna wil ik heel graag dat de heer Rotteveel zijn verhaal verder af kan maken.

Mevrouw Stolk: Ja, maar wij zitten met zoveel vragen, want dit loopt al heel lang. Dus ik wilde nu ook wel proberen een klein beetje ... Maar ik probeer het kort te houden. Dat gaat er dan ook om, als je zegt van nou we kijken naar cirkels. Maar als je nou kijkt bijvoorbeeld naar de wijk Krabbefhof, Crispijn en Wielwijk, dat zijn juist de wijken waar

de mensen het meest afhankelijk zijn van openbaar vervoer. Wat voor, en dat is meer een vraag, wat voor rol hebben wij dan of welke invloed kunnen wij gebruiken om eventueel die lijn daar weer terug te krijgen? En dan is het niet altijd het afdoen met het antwoord geld, want dat horen we altijd. Maar wat voor invloed kunnen wij uitoefenen om die lijn daar terug te krijgen.

De voorzitter: De heer Rotteveel.

De heer Rotteveel: Dat is een moeilijke vraag. Ik heb daar geen pasklaar antwoord op. Ik, ik, ik ... Daar moet ik wat langer over nadenken. En misschien dat de discussie die u na mijn presentatie gaat voeren en alle vragen die dan op mij of op Qbuzz of op Blue Amigo afkomen, dat die ons helpen met het antwoord.

De voorzitter: De heer Van der Meer.

De heer Rotteveel: Want ik begrijp uw punt.

Mevrouw Stolk: Mag ik nog één dingetje daaraan toevoegen?

De voorzitter: Nee, ik ga even de heer Van der Meer even het woord geven.

De heer Van der Meer: Dank u wel, voorzitter. Dat hangt ook een beetje af van de orde die u voor de verdere vergadering in het hoofd heeft. Want ik zou het graag willen hebben over de financiële ruimte die er überhaupt voor openbaar vervoer is. Omdat er nu heel erg uitgegaan wordt in de discussie als van, ja, er is gewoon een beperkt budget en daar kunnen we maar beperkte dingen mee. Daar wil ik graag een discussie over, maar ik kan mij voorstellen dat het handiger is om dat op een later moment even te doen.

De voorzitter: Ik weet ook niet of dat nu past in deze presentatie. Dat is ... Ik kijk even naar de heer Rotteveel.

De heer Van der Meer: Ja, dat is een politieke vraag.

De heer Rotteveel: Dat is een politieke discussie, en ik denk dat u daarvoor ook de gedeputeerde en de statenleden aan tafel moet vragen.

De voorzitter: Dus ik denk dat we deze dan door moeten gaan spelen.

De heer Van der Meer: Ja, ja, ja, maar ik ...

De voorzitter: Is dat voor u ook akkoord?

De heer Van der Meer: Ik zou er toch graag ook in informatieve zin vanmiddag iets over willen vragen en horen.

De voorzitter: En aan wie heeft u die vraag dan?

De heer Van der Meer: Nou ja, ik kan die vraag wel formuleren. Kijk, in uw presen...

De voorzitter: Nee, misschien is het handig om dan die door te spelen denk ik? Even te bewaren?

De heer Van der Meer: Ja.

De heer ...: Of heeft u ...

De voorzitter: En dan even bewaren tot alle presentaties zijn geweest?

De heer Van der Meer: Ja, dat is goed, dat is goed.

De voorzitter: Als u het opschrijft, ik probeer het ook te onthouden.

De heer Van der Meer: Ja, ik heb het al opgeschreven.

De voorzitter: Helemaal goed. Gaan we aan het einde van de vergadering ... Dank u wel. Dan geef ik ... Mevrouw Stolk die kijkt van ... Nee, ik ga toch even verder met mijnheer ... Ik ga even verder met de gast nog. Ja? Die gaat nog even een stukje, en mag u nog even ... Mag u zo meteen weer.

De heer Rotteveel: Oké, dan ga ik verder met mijn presentatie. En blijf gewoon vragen tussendoor stellen, want het is uw vergadering. Goed openbaar vervoer is een gezamenlijk belang heb ik al uitgelegd. De vervoerder is voor de provincie de verantwoordelijke voor de uitvoering. Ze werken een netwerk uit. Welke lijn loopt waar. Ze maken een dienstregeling. Hoe rijdt die bus, waar zijn aansluitingen. Ze zorgen voor communicatie in de richting van de reiziger bij wijzigingen, bij verbeteringen, soms bij verslechtingen. Ze zijn helaas in coronatijd onvermijdelijk geworden. En ze zorgen ook voor marketing, want het is natuurlijk belangrijk dat de potentiële klant weet welke dienst er beschikbaar is. En als beloning, ik het net al verteld, krijgt de vervoerder ook de vervoeropbrengsten. Dus elke vervoerder in Zuid-Holland, of het nu Connexxion, Arriva of Qbuzz is, heeft een prikkel om zoveel mogelijk reizigers in de bus te krijgen. En natuurlijk een reiziger die ook zoveel mogelijk betaalt. Uiteindelijk moet bij Qbuzz de kachel ook roken. En dat zal inmiddels een bijna ...

De heer ...: '...' [buiten microfoon].

De heer Rotteveel: Wat zegt u?

Mevrouw ...: Dat is niet ons probleem.

De heer Rotteveel: Nou, misschien ga ik dan toch een beetje op de stoel van de politiek zitten, maar het is wel het probleem van Zuid-Holland. Want wij hebben bepaalde ... Een bepaald beleid afgesproken. En we zeggen van, wij stellen een hoeveelheid geld ter beschikking, maar we stellen ook heel duidelijke eisen. De vervoerder heeft een prikkel om daar het beste openbaar vervoer tegenover te stellen. En dat is de constellatie waarmee we werken. En als u vindt, en dat mag natuurlijk, als u als Dordrechts raadslid

zegt, dat moet anders, dan moet u de discussie met de statenleden aan. Want ik ga er niet over.

De voorzitter: Oké, duidelijk.

De heer Rotteveel: Ik heb ook te maken met het politieke kader dat de provincie heeft gemaakt.

De voorzitter: Dat is heel duidelijk.

De heer Rotteveel: Ik ben dienend.

De voorzitter: Mag ik u vragen gewoon weer door te gaan met uw presentatie? Dan kan u uw verhaal mooi afmaken.

De heer Rotteveel: Ja.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Rotteveel: De gemeente is natuurlijk ook belanghebbende. En niet een belanghebbende maar een beïnvloedende. En nu komt hij hier toch wel heel duidelijk terug. De gemeente kan maatregelen treffen die de doorstroming van het openbaar vervoer verbeteren. En hoe sneller een buslijn gaat, hoe aantrekkelijker hij is om mensen van het ene naar het andere punt te brengen. En een aantrekkelijke dienst trekt ook weer nieuwe klanten aan. De gemeente heeft een rol in de kwaliteit van wegen. In elke gemeente speelt de discussie over dertig kilometer per uur tegenover vijftig kilometer per uur, over drempels, over zigzagbewegingen. De bus is over het algemeen niet de veroorzaker van verkeersonveiligheid, heeft wel het meeste last van die snelheidsberemmende maatregelen. Soms zijn ze nodig. We hechten heel veel belang aan goed overleg tussen de wegbeheerder, de gemeente in dit geval, en Qbuzz, omdat zij dat onderling zo goed mogelijk moeten afstemmen. De gemeente heeft een rol in het maken van haltes en haltevoorzieningen, en misschien ook wel op weg naar de halte. Want als in sommige gevallen de loopafstand naar de halte wat langer is geworden, dan helpt het voor bepaalde groepen om een bankje onderweg te hebben, zodat je die vijfhonderd meter echte loopafstand niet in één keer hoeft af te leggen, maar dat je ondertussen kunt uitrusten op een bankje. Dat er eenabri is. De gemeente heeft daar meestal een aantrekkelijk reclamecontract mee afgesproken. Dus dan is er eenabri waar je kunt schuilen. Misschien wat aantrekkelijk groen in de buurt van een halte. Voor- en natransport is heel belangrijk. Ik denk dat voor het stadsvervoer in Dordrecht de meeste mensen te voet naar de halte zullen komen, maar voor ons R-net lijnen met een grotere halteafstand en vooral op de grotere wegen rijdend, is onze ervaring dat ook heel veel mensen op de fiets er naartoe komen. En sinds begin dit jaar via Donkey Republic hebben we de beschikking over deelmobiliteit, zijn er deelfietsen in Dordrecht. Waardoor mensen, als ze hun bestemming niet met het openbaar vervoer kunnen bereiken, met een deelfiets het laatste stukje kunnen afleggen.

De heer Kleinpaste: Voorzitter?

De voorzitter: Ik zie ... Oh sorry, de heer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Ik heb bij de vorige sheet eigenlijk twee vragen. De ene vraag betreft haltes en haltevoorzieningen, waarvan ik begrijp dat de gemeente daar een verantwoordelijkheid in heeft. Dan ben ik benieuwd hoe de afstemming is tussen Qbuzz of provincie en gemeente over de opdracht tot bepaalde haltes en haltevoorziening. Want het heeft mij verbaasd dat er een gloednieuwe halte staat aan de Hugo de Grootlaan. En mijn andere vraag is, heeft de gemeente nul invloed op de ontwikkeling van lijnen en eventuele nieuwe vervoersstromen, want die zie ik er niet tussen?

De voorzitter: Oké. De heer Rotteveel.

De heer Rotteveel: De gemeente heeft wel degelijk invloed op nieuwe vervoersstromen. Ruimtelijke ordening is daar een belangrijk instrument in. En de provincie Zuid-Holland heeft nadrukkelijk het beleid om nieuwe woningbouw zoveel mogelijk te concentreren bij bepaal... Bij bestaande openbaar vervoer lijnen, omdat daar al openbaar vervoer beschikbaar is vanaf het moment dat het eerste huis wordt opgeleverd. In bepaalde gebieden is de bereikbaarheid ... Is de beschikking van wegen voor het openbaar vervoer heel erg lastig. Dan zit ik bijvoorbeeld Dordrecht te denken aan een wijk als Wilgenwende, waar je met de bus niet kunt komen. En dan wordt de vraag gesteld, is dat erg? Voor bepaalde wijken is het misschien niet erg, omdat er bevolkingsgroepen wonen die niet of veel minder van openbaar vervoer afhankelijk zijn.

De voorzitter: Wil de heer Kruijff ook vragen stellen via de voorzitter alstublieft?

De heer Kleinpaste: Voorzitter?

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Rotteveel: Ja, neem me niet kwalijk.

De voorzitter: Nee, die ...

De heer Kleinpaste: Voorzitter? Mag ik daar een aanvullende vraag op stellen?

De voorzitter: De laatste eventjes en dan gaan we daarna weer verder.

De heer Kleinpaste: Dank je wel. Want ik ben wel heel nieuwsgierig. Ik bedoel, het verhaal ademt de sfeer over heel erg uitgaan van bestaande constructies en lijnen. Op welke manier kun je nu ook invloed aanwenden om binnen de gevestigde infrastructuur, binnen de gevestigde bebouwing andere vervoersstromen te promoten, omdat je denkt dat ze bijdragen aan terugdringen van autoverkeer of aan andere mobiliteitsvraagstukken. Op welke manier kun je daar dan toch proberen om verbeteringen aan te brengen?

De voorzitter: De heer Rotteveel.

De heer Rotteveel: Ik denk dat de gemeente dan een concreet voorstel moet doen, beste Qbuzz, kunnen jullie een bus laten rijden over die en die route. En dan gaat Qbuzz daarover nadenken, dan gaan we er met elkaar het gesprek over aan. Daar ligt ... Het initiatief daarvoor ligt bij de gemeente.

De voorzitter: Duidelijk.

De heer Van der Kruijff: Voorzitter, toch één vraag.

De voorzitter: Nog één vraag van de heer Kruijff en dan gaan we weer verder met uw verhaal.

De heer Van der Kruijff: Dank u wel. Uw laatste drie sheets die gingen over bepalen. Eerst de provincie, toen de vervoerder en toch de gemeente.

De heer Rotteveel: Ja.

De heer Van der Kruijff: Toen de gemeente. Nou hebben wij hier een hele discussie over lijnvoering. En precies het woord lijnvoering zag ik op geen van die drie sheets met zoveel woorden staan. Tegelijkertijd heeft iedereen er wel mee te maken. Althans, de gemeente is belanghebbende omdat je de wegen moet verzorgen en de abri's en noem allemaal maar op, en bij al die anderen stonden er ook verhalen over. Dat brengt mij toch tot de conclusie dat de gemeente medebepaler is ook over de lijnvoering. En net gaf u daar geen antwoord op, maar bij de anderen staat het ook niet. En dat kan toch niet zo zijn dat er niemand over gaat.

De heer Rotteveel: Nou hij staat op de sheet ...

De voorzitter: Oké. Even een heel klein puntje van orde. Ja? Deze vraag doen we even als laatste, en dan stel ik voor dat we even geen vragen stellen totdat de heer Rotteveel zijn verhaal heeft af kunnen maken. Dus dat u even uw vragen bewaart tot daarna. Dank u wel. De heer Rotteveel.

De heer Rotteveel: Ik heb even de sheet teruggehaald waarin ik op een rij heb gezet waar de vervoerder verantwoordelijk voor is. Hij werkt een netwerk uit, en een netwerk is een vakterm voor de buslijnen. Dus Qbuzz is daarvoor verantwoordelijk, maar dat gaat altijd in overleg. Want als Qbuzz zegt, ja, ik ga voortaan over die en die straat rijden en de gemeente heeft daar met flinke kosten bushaltes en abri's neergezet, dan zegt de gemeente, wat maak je me nou? Dus daar is altijd overleg over. En ook bij het maken van nieuwe haltes. Als routes worden verlegd, dan gaat dat natuurlijk in overleg met de gemeente als daarvoor nieuwe haltes nodig zijn.

De voorzitter: Dank u wel. U kunt nu verder.

De heer Rotteveel: Oké. Deze hebben we gehad. De rol van de gemeente is bij tarieven. Dat is een ingewikkeld verhaal voor een gedeelte. Zoals vroeger, met een strippenkaart betaalde je een basisstrip om in te stappen en vervolgens een strip per zone. Met de chipkaart werkt het ietsje anders, maar er is nog steeds een starttarief. Dat wordt

landelijk bepaald en ligt iets boven de euro. De provincie betaalt het kilometertarief. Uh, bepaalt het kilometertarief moet ik zeggen. Dat is ongeveer vijftien cent uit mijn hoofd. En daarbij wil ik graag opmerken dat de provincie Zuid-Holland het laagste kilometertarief van heel Nederland heeft. Dat neemt niet weg dat het voor sommige mensen best duur is. De ene persoon heeft nu eenmaal een dikkere portemonnee dan de andere persoon. De gemeente kan met een vervoerder afspraken maken over aparte tarieven. In Dordrecht is dat gedaan voor mensen boven een bepaalde leeftijd, boven de 65. Je kunt ook kijken naar lagere tarieven voor mensen met een laag inkomen. En met creativiteit zijn er ongetwijfeld nog andere doelgroepen te bedenken die ook in aanmerking zouden kunnen komen voor een lager tarief. Wie initiatief neemt, speelt natuurlijk ook een rol in de bekostiging. Oftewel, als de gemeente zegt, wij willen dat die groep goedkoper of voor bijna niks kan reizen, dan staat daar ook een financiële vergoeding voor de vervoerder tegenover. De gemeente heeft een belangrijke rol voor infrastructuur. Haltes heb ik al opgenoemd. Fietsenstallingen voor ... Nou, vooral voor de R-net haltes. De provincie Zuid-Holland heeft de afgelopen jaren al miljoenen geïnvesteerd in fietsenstallingen, met name in het buitengebied. Want in de Alblasserwaard moet je vaak wat, ja, twee-drie kilometer fietsen om bij de halte te komen. Dan wil je dat je fiets daar in een fietskluis of in een open stalling goed kan worden neergezet. De gemeentelijke wegen heb ik al even aangeroerd, van dat de doorstroming goed is. De verkeersveiligheid. Wat hier niet staat en wat ook nog wel het opmerken waard is, is het parkeerbeleid. Want auto en openbaar vervoer concurreren soms met elkaar. De gemeente heeft een knop om te draaien aan de beschikbaarheid van parkeerplaatsen en aan het tarief voor het parkeren. Dus je kunt ook zeggen van, parkeren kunnen we ook onder het kopje van tarieven neerzetten, daar ligt een nadrukkelijke rol voor de gemeente. Er is natuurlijk een OV-inbreng in projecten als er nieuwe bouwprojecten zijn, grote instellingen, die veel publiek aantrekken, zoals bij het Leerpark, dan is goed openbaar vervoer daar natuurlijk voor van heel groot belang. Ook het veranderen van kruispunten, het maken van een extra opstelvak voor bussen of extra opstelvakken voor al het andere verkeer, zodat de bus zo weinig mogelijk hinder heeft van het wachten voor een rood verkeerslicht. Dat was mijn presentatie, dank u wel voor uw aandacht.

De voorzitter: Dank u wel, de heer Rotteveel. Dan stel ik voor toch nog een kleine wijziging van mijn plannetjes. Bewaar deze vragen nog even die u net wilde stellen. Dan gaan we toch even door met de presentaties van de andere heren, omdat we dan misschien net iets sneller door de vergadering heen kunnen. Schrijf alles op, dan komt het straks allemaal goed. Wie mag ik het woord geven?

De heer Steentjes: U mag mij wel het woord geven. Nee, wij hebben geen presentatie voorbereid.

De voorzitter: U bent de heer Steentjes toch?

De heer Steentjes: Ja.

De voorzitter: Dat heb ik goed. Oké, de heer Steentjes.

De heer Steentjes: Ja. Goedemiddag allemaal, fijn dat we hier mogen zijn deze middag. Nee, wij hebben vanuit Qbuzz eigenlijk geen presentatie voorbereid, anders dan de afstemming die we met de provincie hebben gehad. Omdat eigenlijk wat in het verhaal van de heer Rotteveel al naar voren kwam, is dat wij in onzekerheid zitten nog rondom de hele BVOV, de beschikbaarheidsvergoeding voor 2023. Normaal gesproken in een, nou ja, even een normaal jaar zal ik maar zeggen, hadden wij in deze fase gezeten in de voorbereiding van het vervoersplan voor het volgend jaar. En wij hebben op dit moment al wel consultatierondes met de gemeente Dordrecht, met het RODAG, met andere gemeentes. Maar wij zijn nog niet zover dat wij weten met welke middelen wij volgend jaar een vervoersplan op kunnen stellen. En dat heeft alles te maken met die onzekerheid rond die beschikbaarheidsvergoeding. Ik had begrepen van Mark vooraf dat daar wel in het bijzonder de interesse naar was, van goh hoe ziet dat vervoer ... Kom nou eens uitleggen, hoe ziet dat vervoersplan er nog uit. Maar helaas kunnen we dat op dit moment niet. Daar waar we normaal gesproken dat plan in ontwikkeling hadden, zijn we nu samen met de opdrachtgever, met de provincie, nog aan het nadenken over scenario's als, wat dan? We weten dat we dit jaar de beschikbaarheidsvergoeding nog wel krijgen. Dus wat we nu rijden kunnen we dit jaar in ieder geval volhouden. Maar als daar beduidend minder komt, ja, dan is het maar de vraag wat we volgend jaar op de weg kunnen zetten.

De heer Kleinpaste: Voorzitter?

De voorzitter: De heer Van der Meer. Ik weet niet ... Oh sorry.

De heer Van der Meer: Mijnheer Kleinpaste eerst maar.

De voorzitter: Mijnheer Klein... Ik had ... Mijn voorstel was, bewaar even alle vragen, dan kunnen de heren zo meteen ...

De heer Kleinpaste: Maar ik vind deze toch wel heel brandend en onmiddellijk ingaan op de tekst.

De voorzitter: Ik kijk even naar Mark, één momentje, want ik neem die verantwoordelijkheid even niet.

Mevrouw ...: Nou ja, dat is jouw verantwoordelijkheid.

De voorzitter: Oh, dat is mijn verantwoordelijkheid. Oké. Sorry, ik moet even in mijn rol groeien nog hè. Wat ... Wilde u antwoord geven? Heeft u bezwaar tegen een vraag tussendoor nog?

De heer Rotteveel: Nou misschien nog even een hele kleine toevoeging voor de context. Als wij kijken naar hoe de reizigers op dit moment terugkomen, even breed binnen de DMG-concessie, dan zagen we dat we in januari nog met zijn allen in een lockdown zaten, dat eind januari Nederland weer open ging. En u moet zich voorstellen dat we in januari nog op 62 procent van de reizigersaantallen ten opzichte van voor corona zaten. Dat dat in februari doorgroeide naar 81, maart 82 en april 83 procent van de

reizigersaantallen van voor corona. En wat de heer Rotteveel daarstraks ook heeft uitgelegd van dat zijn nog aantallen, dat zijn nog geen reizigersopbrengsten. En wat wij zien en wij ook analyseren op dit moment is dat met name de studenten heel snel terugveren, maar die zitten in de studenten Ov-kaart gelden, en dat met name de forens heel erg achterblijft. Dus 83 procent van de reizigers terug, betekent nog niet dat ook 83 procent van de reizigersopbrengsten terug zijn. En dat gat tussen 83 en 100 procent, even ten opzichte van 2019, bepaalt ook het financiële gat in het deel van reizigersopbrengst die we gewoon nog niet hebben. En we zijn hartstikke blij dat we dit jaar en voorgaande jaren ondersteund zijn door de rijksoverheid. Maar als er volgend jaar niks komt, zal dat onvoldoende zijn om zeg maar überhaupt het huidige niveau te kunnen volhouden. Dus vandaar ook even nog een stukje context bij de onzekerheid die er op dit moment is voor 2023.

De heer Kleinpaste: Voorzitter?

De voorzitter: Dank u wel. Ik ga nu even door naar de heer Huisman van Blue Amigo.

De heer Kleinpaste: Ja, dit ... Ja, ik zou toch ... Ja. Nou ja, laat maar.

De heer Huisman: Oké. Robin Huisman, Blue Amigo. Dank ook dat ik hier aanwezig mag zijn om vragen te beantwoorden. Eigenlijk heb ik aanvullend, want het verhaal wat Raymond vertelt, geldt ook voor ons, het verhaal wat vanuit de provincie is gesteld of verteld, geldt ook voor ons. Bij ons is nog de bijzonderheid dat wij op één januari zijn gestart maar ingeschreven hebben voor corona. Dus alles wat als plan hebben ingediend dat was op basis van een andere werkelijkheid. Wij zijn op 1 januari wel gestart met datgene wat gebaseerd was op die andere werkelijkheid, en terwijl we eigenlijk al wisten dat die werkelijkheid gewijzigd was. Dus ... Maar verder, de vraag die aan ons gesteld is is idem dito. Wij moeten ook een zekerheid kunnen bieden van de dienstverlening die wij gemaximeerd kunnen leveren in een gezonde bedrijfsvoering. In eerste instantie hebben wij ons per 1 januari vooral druk moeten maken om aan de slag te gaan en alles te doen wat we moeten doen. Maar deze vraag ligt ook bij ons. En wij zijn op dit moment druk doende om op diezelfde manier te kijken naar die dienstregeling. Wat kunnen we wel, wat kunnen we niet? Wij willen in ieder geval zekerheid bieden aan reizigers. Daar komt nog eens bovenop, wellicht al ervaren, dat ook personeel ... Gister toevallig op tv ging er een rondje langs een aantal sectoren waar het heel lastig is om personeel te krijgen. We hebben nu te maken met uitval omdat we simpelweg een tekort aan personeel hebben. Ook daar moet je een plan voor hebben. En uiteindelijk is het voor de reiziger van belang dat ze kunnen vertrouwen op datgene wat is aangeboden, in plaats van dat wat er misschien wel is afgesproken en waar je recht op hebt. En daar kan je nog over twisten hè, want uiteindelijk moet het een gezonde bedrijfsvoering zijn. Maar waar de reiziger teleurgesteld wordt in hetgeen wat er gepresteerd wordt door het bedrijf. Dus kijk, voor ons is die prestatie en die stabiele prestatie is belangrijker dan het uiterste eruit persen, maar daardoor heel onbetrouwbaar worden. Dat is eigenlijk mijn toevoeging. En voor de rest sluit ik me aan bij hetgeen reeds gezegd is.

Mevrouw ...: Voorzitter?

De voorzitter: Dank u wel.

De heer ...: Voorzitter?

De voorzitter: Ik wilde eigenlijk de heer Kleinpaste als eerste even het woord geven.

De heer ...: Ja, hij keek heel streng naar je hè. Ja, ja, dacht ik al.

De heer Kleinpaste: Dank u wel, voorzitter. Nee, ik heb gewoon een tamelijk praktische procesmatige vraag. Want ik begrijp eigenlijk van de beide vervoerders dat door de voorgaande situatie van corona het slecht is om nu al met het volgende vervoersplan voor 2023 te kunnen komen. Tegelijkertijd, we hebben ook vastgesteld in ons vorige gesprek met de vervoerders en de provincie dat we vanuit de gemeente eigenlijk te laat waren om invloed uit te oefenen op de volgende dienstregeling. Wat is het optimale moment waarop we vanuit de raad invloed uit kunnen oefenen en het overleg gezond en goed kunnen voeren met de vervoerders en de provincie om invloed uit te kunnen oefenen op de dienstregeling 2023?

De voorzitter: En ik neem aan dat die voor de heer Rotteveel is die vraag?

De heer Kleinpaste: Nou misschien hebben de vervoerders daar ook wel een idee over.

De voorzitter: Dan ga ik het doorspelen. Wie wil antwoord geven, heren?

De heer Steentjes: Ik wil daar wel even antwoord op geven. Ja, normaliter was dit een uitstekend moment om het met elkaar daarover te hebben in zeg maar even een normale situatie. Kijk, wij hebben geen presentatie voorbereid, maar dat wil niet zeggen dat we niet met elkaar in gesprek kunnen gaan van wat ook vanuit uw perspectief de nuances zijn op zeg maar even de dienstregeling die wij op dit moment op de weg hebben zitten. Kijk, als uitgangspunt, en ik hoop dat, nou, dat dat bewaarheid wordt, maar met alle zekerheid omkleed nog, hoop ik dat we het huidige netwerk wat we hebben volgend jaar in stand kunnen houden. En dan zou ook de vraag aan u zijn van, gegeven het huidige netwerk, waar zou u dan nog nuances willen leggen. Want wat de heer Rotteveel ook al heeft gezegd, we verwachten niet echt dat er een hele grote zak geld bij komt. Dus we zullen het in nuances moeten zoeken, maar ook al het tegenzit, van ja, waar kunnen we dan in overleg met u en vanuit uw nuances bezien, ja, aanpassingen doen als we toch gedwongen worden om in de dienstregeling af te schalen. En dan bedoel ik niet het lijnennet op de kop zetten, maar afschalen in frequenties van ritten. Waar doet het dan het minste pijn? Want het doet, alles wat minder wordt, doet pijn. En dat beseffen wij ons ook. En dat is ook niet de intentie die er is om goed openbaar vervoer op de weg te zetten. Maar wat de heer Huisman ook net aangeeft, het gaat uiteindelijk ook wel om een gezonde bedrijfsvoering binnen alle kaders die provincie, Rijk daar oplegt. Dus als er vandaag vanuit u al nuances zijn of richtingen zijn waarvan u zegt van, ja hé, maar denk daaraan of kijk daaraan of waarom doen jullie dit nu zo of waarom is die afweging nu gemaakt, kunnen we daar natuurlijk uitstekend antwoord op geven.

Mevrouw ...: Voorzitter?

De voorzitter: Oké. Ik ga eerst even naar de heer Van der Meer en daarna de heer Kruijff en daarna naar mevrouw Stolk.

Mevrouw ...: En voorzitter, ik had ook nog ... Ja?

De voorzitter: En daarna gaan we verder. Ja, inderdaad.

De heer Van der Meer: Ja, om te beginnen hierop aansluitend. Er is inderdaad in november met jullie om de tafel gezeten. En toen was het eigenlijk een beetje mosterd na de maaltijd om over de korte termijn te praten. En nu is het mosterd voor de maaltijd. En we willen het graag tijdens de maaltijd hebben. Dus de vraag is, ik heb alle begrip voor die bedrijfsvoeringsproblemen en de financiële problemen, maar kunnen we het zo organiseren dat op het moment dat het inderdaad nodig is om aan.. In jullie ogen, om aanpassingen te plegen in de dienstregeling, om dan inderdaad met ons te overleggen op het moment dat er nog iets te overleggen valt en dat het niet opnieuw mosterd na de maaltijd is. Ik kijk ook met een scheef ook naar de griffie, want dat hangt misschien ook van de planning van het moment van overleg af. Maar die oproep zou ik willen doen. Dat is één.

De voorzitter: Daarom was ook deze vergadering al naar mei verplaatst en niet op een later tijdstip. Dus we zijn al beter bezig denk ik. Aan wie stelt ... Maar wilde u ...

De heer Van der Meer: Ja, daarom was hij inderdaad nu gepland, dat klopt.

De voorzitter: U wilde twee vragen stellen, of heeft u één?

De heer Van der Meer: Ik wil nog twee vragen stellen.

De voorzitter: We doen er één tegelijk, want anders wordt het een beetje veel denk ik. Kan ... Mag deze beantwoord worden?

De heer Van der Meer: Ja, maar ze hangen wel samen. Ze hangen wel samen, voorzitter, want ...

De voorzitter: Nou dan geef ik nu even voor de twijfel, oké.

De heer Van der Meer: Oké, dan laat ik mijn lange termijn vraag nog even liggen, die komt dan straks. Maar ook voor de korte termijn is de vraag van, wat gaat er gebeuren? Ik heb de heer Rotteveel horen zeggen van, we verwachten niet dat het snel weer het aantal reizigers terugkomt op het niveau van voor corona. De vraag is of, en dat is ook denk ik met name ook een vraag aan de provincie, maar ook aan de vervoerders, of er beleid, maatregelen, denkbaar zijn om dat te stimuleren. Eén van de dingen die in november aan de orde kwam, was dat frequentie van vervoer één van de beste methodes is om meer gebruikers van het vervoer te krijgen. Dat is natuurlijk een investering, maar dit levert ook iets op. Ik zou het interessant vinden als jullie dat soort businesscases ontwikkelingen om te kijken of je toch die kwaliteit van het vervoer kunt

verbeteren en tegelijkertijd het gebruik ervan wat op kunt krikken. En dat kan al op korte termijn, zou mijn inschatting zijn, wel degelijk effect hebben.

De voorzitter: Dank u wel. Wie wil hierop reageren?

De heer Steentjes: Ik wil daar met alle plezier op reageren. Wat we de vorige keer in november ook hebben gezegd van we hebben een dienstregeling ontwikkeld met een flexibele laag. En we hebben dat genoemd van we moeten wendbaar zijn. Want vorig jaar november toen we bij elkaar zaten, zaten we nog midden in de laatste golf die uiteindelijk nog tot januari heeft aangehouden. En het was op dat moment hartstikke moeilijk te voorspellen waar reizigers op welke momenten terugkomen, want de wereld is veranderd. We werken met elkaar meer thuis, we werken op een andere manier, we werken in hybride vormen. Dus dat waren allemaal scenario's die we zeg maar voor die hele pandemie met elkaar niet kenden. Dus we hebben ook een soort wendbaarheidspotje met '...' bij dat plan ontwikkeld, waarin we nu continu aan het kijken zijn van, maar hoe komen de reizigers te terug, waar moeten we bijschalen? Want je wilt ook niet dat reizigers terugkomen meteen in overvolle bussen. Dus wij zijn aan het kijken van, hé hoe komen ze terug, waar komen ze terug en waar moeten we eventueel extra ritten inleggen, frequentie ophogen, om aan die reizigersvraag te kunnen voldoen? Als u vraagt van, goh wat doen jullie nog meer om reizigers terug het vervoer in te krijgen. Wij zijn als Qbuzz met campagnes bezig om, nou, continu in contact te blijven met de reizigers en te laten zien dat we voor ze er zijn. Dat doen we niet als Qbuzz alleen, dat doen we ook vanuit zeg maar de hele sector, de OV-sector. Dat is vanuit OVNL. Daar zitten alle vervoerders in Nederland verenigd en daar hebben we op dit moment campagnes lopen op radio, televisie, social media, analoge media om mensen onder de slogan 'Het OV is oké' om mensen weer vertrouwd met het OV te maken. Dat je weer veilig en gemakkelijk met het OV gebruik kunt maken. Volgens mij zat er in uw vraag ook een soort herstelverwachting in vanuit zeg maar de prognoses die we gemaakt hebben, en dat was nog voor die laatste golf van eind vorig jaar, schatten wij in dat we pas in 2025 terug zijn op het niveau van voor 2019. Dus dat duurt nog even. En dat hangt ook wel samen het niveau waar we nu vandaag zeg maar april op zitten, dat we op 83 procent zitten van het aantal reizigers die we voor die tijd hadden. Wat de heer Huisman net zij met een inschrijving, is dat die inschrijving is gedaan op basis van een wereld voor corona. In de wereld voor corona zat er een autonome groei in het OV van jaarlijks twee, twee en een half, drie procent. Dus die even ... Als we 2025 terug zijn op het niveau van 2019, dan missen we nog wel die jaren autonome groei die wel in die businesscases zaten. Dus dat ook even aan te geven van er wordt echt wel gekeken van nou hoe zit dat herstel eruit. Maar ik durf ook niet te voorspellen op dit moment hoe ons najaar er uit gaat zien. Komt er weer een andere variant? Komt er weer een lockdown? Ik durf het inmiddels niet meer te voorspellen. Maar zo zijn we continu aan het kijken van, ja, hoe en waar moeten we bijsturen. Voor dit jaar doen we dat vanuit die wendbaarheids'...' om ook die reiziger een attractief product te bieden op het moment dat hij terugkomt. Ja, en voor volgend jaar zit die onzekerheid er gewoon nog in. Dus ik hoop dat dit antwoord op uw vraag geeft?

De voorzitter: Is dat zo?

De heer Van der Meer: Ja, dat is zeker een antwoord. Dank daarvoor. Maar ik had de vraag ook aan de provincie gesteld, omdat ik verwacht dat er ook vanuit de overheid beleid wordt gevoerd om OV-gebruik te stimuleren en het daarmee voor de vervoerders ook aantrekkelijker te maken, maar ook om het OV-gebruik en daarmee het autogebruik terug te dringen.

De heer ...: Voorzitter ...

De voorzitter: Dan geef ik het woord aan de heer Rotteveel inderdaad.

De heer Rotteveel: Nou dat is inderdaad een heel belangrijk onderdeel van het provinciaal beleid. We zorgen voor doorstromingsmaatregelen, in ieder geval op de provinciale wegen waar wij zelf wegbeheerder van zijn. We gaan het gesprek aan met gemeenten om de doorstroming daar waar de bus rijdt te verbeteren. En we gaan soms ook stevige discussies aan als een gemeente zegt van, ja, we willen dat stukje straat eigenlijk wel aan een parkje toevoegen en als de bus dan vier extra bochten moet maken dat is dan jammer, maar dat komt ... Dat is dan zo. Ja, we proberen dat soort verslechtingen tegen te houden. We proberen ook vooral de gemeente duidelijk te maken dat er maatregelen ten gunste van het openbaar vervoer moeten worden genomen als de gemeente ook meer mensen in het openbaar vervoer wil hebben.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Is uw vraag hiermee beantwoord?

De heer Van der Meer: Ik kom straks nog graag even op de langere termijn terug.

De voorzitter: Prima, daar houd ik u aan. Ik was net vergeten te noemen mijnheer Damen, want die wilde volgens mij ook nog iets vragen.

De heer Damen: Ja, ik ben heel erg geïntrigeerd door die systematiek van die bereikbaarheidscirkels van haltes. Wordt daarbij uitgegaan van het dekken van de hele gemeente zoveel mogelijk of wordt er, een beetje naar aanleiding van de vraag die net gesteld is, wordt er vooral gekeken naar gebieden waar veel senioren wonen, omdat die vaak afhankelijk zijn het openbaar vervoer, en mensen met een laag inkomen? Want dat zouden voor mij de prioriteitgebieden zijn.

De voorzitter: Dank u wel. Wie mag ik het woord geven? De heer Rotteveel.

De heer Rotteveel: We hebben daar in het programma van eisen alleen gekeken naar de pure ruimtelijke ... Het ruimtelijke aspect. We hebben een beschikbaarheidseis gesteld van voor de Drechtsteden dat voor, uit mijn hoofd gezegd, 95 procent van de woningen het openbaar vervoer op maximaal vierhonderd meter hemelsbrede loopafstand beschikbaar moet zijn. In het programma van eisen staan geen gegevens over leeftijden van bewoners of inkomens van bewoners. En ik weet niet waarom dat niet is gebeurd.

De voorzitter: Oké, heeft u hier even genoeg aan? Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Van der Kruijff.

De heer Van der Kruijff: Ja, voorzitter, het klinkt een beetje tegenstrijdig. U vroeg aan de kant, geef eens input waar we rekening mee wilden houden, en tegelijkertijd geeft u ook aan van, maar verwacht niet te veel, want we zitten in zwaar weer. Het laatste begrijpen we denk ik allemaal, dus ik wil er ook maar ... Ik heb een tweeledige vraag. Als u eenmaal zover bent, en de heer Van de Meer vroeg het ook, dat u zegt, nou we zijn aan het tekenen geslagen en waar moeten we eventueel aanpassen om op dat moment, en ik zou, ja, ik denk wel namens ons allemaal die uitnodiging willen doen ook dan hier aan tafel te komen. Want ik hoor te vaak, dan gaan we met de provincie in gesprek en dan gaat het verder. Terwijl wij, ik zeg het maar eerlijk, als raadsleden vaak het idee hebben dat we er een beetje achteraan lopen en te laat zijn. Dus dan toch de uitnodiging op dat moment, volgens mij moeten we dan ook maar ruimte in onze agenda willen maken, kom bij ons langs. Want als raadsleden weten we ook wel echt wat er hier in de stad leeft en waar de problemen zitten, ook maatschappelijk. Niet alleen op reizigersaantallen, maar wat kwetsbare buurten zijn, wat voorzieningen zijn die bereikbaar moeten zijn. Of het nou over het ziekenhuis gaat of een huisarts of een andere voorziening. En dat leeft echt.

De voorzitter: kunt u uw vraag stellen?

De heer Van der Kruijff: Dus nou, de vraag is, nou de uitnodiging naar ons dus allemaal, ook een procesvraag naar u en de griffie, als u daartoe bereid bent op dat moment bij ons langs te komen? Dat is de vraag. En wat betreft de lange termijn, we hebben hier een beleid op richting een autoluwe binnenstad. We zijn bezig met transferia aan de rand van de stad, we zijn bezig met fietsvoorzieningen. Er komt er een nieuw NS-station Amstelveen of Leerpark moet ik zeggen bij Amstelveen. Ik zou willen dat het openbaar vervoer daarop inspeelt. Ook richting 2026 hoop ik dat we daar wel wat meters in gemaakt hebben om dus ook meer reizigers in het openbaar vervoer te krijgen. Bent u daarop aangehaakt en denkt u dat de lijnen daar ook op aangepast gaan worden?

De voorzitter: Oké, wie van u gaat deze vraag beantwoorden? De heer Steentjes?

De heer Steentjes: Ja, ik ga hem proberen te beantwoorden. Nee, wij komen graag bij u aan tafel, zoals we dat vandaag ook doen en in november ook gedaan hebben. Het zal absoluut een agenda technische uitdaging met elkaar worden om dat op het juiste moment te doen, omdat normaal gesproken, wat ik al zei, wij zitten normaal gesproken op dit moment in dat vervoersplanproces waarin we al die afstemmingen doen. Niet alleen met de gemeentes, niet alleen met de reizigersorganisaties, maar wij hebben ook een heel intern proces te lopen om uiteindelijk een dienstregeling van een vervoersplan naar een dienstregeling op de weg te komen. Als ik een inschatting moet doen hoe het proces vanuit het Rijk gaat lopen, nou dan zullen we daar absoluut veel te laat bericht op krijgen van, nou wat de ruimtes worden. Dus wij zullen heel lang in scenario's moeten blijven denken voordat we pas echt richting een vervoersplan komen. Wil niet zeggen dat er onderweg niets gebeurt. Want wij zijn nu ook met, en ik keek even naar links naar de heer Buiting, maar met de gemeente in overleg, gemeente Dordrecht, maar ook de overige gemeenten binnen de Drechtsteden, in het ophalen van, ja, waar zitten nu de wensen, knelpunten, wat kunnen we doen? Elkaar aansluiten op nieuwe ontwikkelingen, op wegbeheer, op infra. Staat die abri dadelijk op het juiste moment op

de juiste plek? Dus onderweg in het proces gebeurt al heel veel, ook in overleg met de gemeente. Maar ik kom graag nog een keer bij jullie aan tafel, geen enkel probleem.

De voorzitter: Heel fijn, dank u wel. Dan ga ik naar mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Ja, dat is ... Ja, en misschien moet ik daar niet voor bij u zijn hoor, maar dat is dan wel heel grappig, staan deabri's wel op de juiste plekken? Nou hier worden ze neergezet op plekken waar ze niet moeten staan en er wordenabri's weggehaald waar ook geen buslijnen meer rijden. Dus dan vraag ik van, ja, waar zit dan die communicatie niet helemaal goed? Aan de andere kant geeft u aan van, ja, wij zijn bezig met het ontwikkelen van de lijnen en hoe ze gaan lopen. En dat snap ik. Het is een hele onderneming. We hebben dat ook steeds over corona. Dat snap ik, want dat heeft er bij iedereen ingehakt, bij iedere ondernemer. Maar wat is dan plan B. Want iedere ondernemer, want ik zie u ook gewoon als ondernemer, u heeft een aanbesteding gedaan, u zou hoogfrequent vervoer regelen hier in Dordrecht of in Zuid-Holland. Wat is dan uw plan B? Want stel dat het niet meer wordt zoals het was. Iedere ondernemer die moet voorsorteren nu op momenten, en ik denk dat de toekomst nooit meer zo wordt, dus daar zou je op moeten voorsorteren. En dan is mijn vraag wel van, hoe doen jullie dat nu? Want ik hoor u eigenlijk alleen zeggen van als en als dan en ik weet niet hoe. Ja, dat weten we geen van allen, maar je hebt ook een stukje ondernemersrisico. Hoe hebben jullie daarop ingespeeld?

De voorzitter: En u wilt dat beide partijen ze beantwoorden, denk ik?

Mevrouw Stolk: Ja.

De voorzitter: Dat gaan we gewoon proberen.

De heer Huisman: Die geldt ook voor ons. Ik denk dat het goed is als ik daar wat over kan roepen.

De voorzitter: De heer Huisman.

De heer Huisman: Dat is zeker het geval hè. Ja, ik denk dat het goed is om te beseffen dat waar wij als vervoerders mee inschrijven, het is net al aangegeven door de provincie, een deel van het geld is een subsidie en een ander deel van het geld is daadwerkelijk hard werken voor je opbrengsten uit reizigers. Dus het is niet zo dat wij kunnen leunen en kunnen zeggen, zo die subsidie is binnen en laten we het nu zo goedkoop mogelijk uitvoeren, want dan snijden we onszelf in de vingers. Omdat als de dienst naar beneden gaat, gaan de reizigers naar beneden, gaan onze inkomsten naar beneden. Dus dat is belangrijk om te beseffen. Dat betekent dus ook dat alles wat wij van plan waren om de groei te borgen en nog eens te stimuleren, die plannen, ja, die zijn inderdaad, die zijn nog niet weg, die zouden we het liefst morgen uit gaan voeren. Ware het niet dat de situatie is gewijzigd. Plan B is, waar we op dit moment eigenlijk mee bezig zijn, hoe kunnen we weer even naar dat nulpunt, naar een business... We weten dat de businesscase die er ooit lag, ja, die kan de prullenbak in, heel simpel. Dus wat is de nieuwe businesscase op basis van het nieuwe kostenmodel, op basis van de

verwachte reizigersaantallen? Wat zijn dan de mogelijkheden om vanaf daar die trap omhoog weer te pakken? En dat is heel schizofreen hè. Ik kan me nog herinneren dat we die Hooikade-discussie hadden waarbij ik wist dat we in een coronasituatie een vraag gaan krijgen, hoe maak je het sustainable? En dan bedoel ik niet elektrisch, maar dan bedoel ik gewoon qua euro's. En aan de andere kant gaan we wat extra's doen, terwijl je weet dat de vraag eigenlijk gaat komen, kan je wat minder doen. En dat is voor een ondernemer is dat ... Gaat dat ... Krijg je een kleine kortsluiting in je hoofd. Maar dat is wel de werkelijkheid waar we mee hebben.

Mevrouw Stolk: Ja. Nee ...

De voorzitter: Even een reactie van mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Mag ik nog even een reactie daarop geven?

De voorzitter: Ja.

Mevrouw Stolk: Dat snap ik. Maar wat merkt onze reiziger daarvan? Want ik snap dat u als ondernemer moet puzzelen. Maar wij zitten hier voor zo goed mogelijk openbaar vervoer, en mijnheer Van der Kruijff die sloeg net even de spijker op zijn kop, hoe gaan wij die klanten, de inwoners van Dordrecht, bedienen? En wat voor invloed kunnen wij daar nog op nemen. En de twee heren van Qbuzz die gaven aan van, nou ja, geef ons in ieder geval wat dingetjes mee. Nou wij zouden vanuit onze partij graag lijn 3 weer terugzien en dat Wielwijk weer bediend wordt, maar dat beslis ik niet hier alleen. Dus wij zouden wel graag van te voren willen weten hoe we daar onze invloed kunnen pakken en welke klap we daarop kunnen geven.

De voorzitter: Oké. De heer Huisman.

De heer Huisman: Ik ... Nou ja, volgens mij heeft de heer Steentjes net aangegeven dat hij eigenlijk al de uitnodiging heeft aangenomen om dat gesprek te gaan en al doet. Geldt ook voor ons. Wij moeten terugschakelen even van, oké wat is het nieuwe nu, wat is het plan? Wij zullen ook in gesprek komen van met aanpassingen op onze plannen. Daar gaan we ook in gesprek, in eerste instantie met de provincie. Er zijn kaders gesteld, wat zijn die kaders? En uiteindelijk zullen we blijven zoeken naar mogelijkheden om reizigersaantallen te verhogen. Het is namelijk ook in ons belang. Er is nooit sprake van een tegengesteld belang. Dat is op zich het hele goede van het model wat de provincie Zuid-Holland doet. En daar moet je dus ook niet in mijn ogen in een discussie in komen. Als het in het belang van de reiziger is en de reizigersaantallen oplevert, dan is het ook in ons belang. Aan de andere kant, als iets duidelijk niet haalbaar is in een businesscase, ja, dan is het ook niet haalbaar. En zo simpel werkt het dan ook. Tenzij men vanuit de overheden vindt, ja, dit is ondanks dat de businesscase niet goed is, Hooikade-voorbeeld, we vinden dat we dit toch moeten doen, in ieder geval tijdelijk. Nou ja, dan kan je daar ... Dan kan je of de bereikbaarheid kopen. Maar dat is een afwijking van het model wat er is gekozen. En dat is prima, maar ja, als die keuze niet wordt gemaakt. En nogmaals, ik wil daar niet op duwen. Ik vind het leuk om reizigersaantallen zelfstandig te verhogen door marketing te doen, door activiteiten te

ontplooiën, met een beetje autonome groei is wel prettig. Maar goed, maar dat moet het zijn, dat moet het ondernemerschap zijn.

De voorzitter: Wil de heer Steentjes nog iets toevoegen?

De heer Steentjes: Nee, ik denk dat de heer Huisman het belang van ons beiden heel erg heeft benadrukt. We zijn natuurlijk allemaal hebben we belang bij meer reizigers en meer reizigersgroei en meer inkomsten daardoor, waardoor je ook weer meer andere dingen kunt doen. Want als het alleen maar minder wordt, minder wordt, minder wordt, dan kom je ook in een spiraal naar beneden. Dan gaat de reizigersopbrengst naar beneden en dan moet je nog verder afschalen. En zo verder, en zo verder, en zo verder. En dat is in geen van ons aller belang.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer: Voorzitter?

De voorzitter: Ja, ik ga toch eerst nog even naar mevrouw Pichel, want die zit al iets langer te wachten.

Mevrouw Pichel: Ja. Dank u wel, voorzitter. Ik hou altijd wel een beetje van duidelijkheid in het proces. Ik hoor van beide partijen heel veel onduidelijkheid qua het budget en de gevolgen van corona. We zagen natuurlijk ook ... Er werd gezegd, de gemeente heeft niet echt bevoegdheid. Als de gemeente niet, de gemeenteraad dan niet, echt bevoegdheid heeft, wat is dan ... Wat is het doel van deze presentatie? Wat is jullie doel en wat zijn precies jullie verwachting van ons?

De voorzitter: Naar wie wil je die vraag stellen.

Mevrouw Pichel: Ja, ik denk ... Ik heb niet specifiek één, maar ik denk inderdaad de eerste presentator, ik weet u naam even niet meer. Sorry, omdat u het ook in uw presentatie het had over geen bevoegdheid. Maar ik hoor ook uit die hoek heel veel problemen op gebied van budget en ontwikkeling. Dus verwachtingen en doelen zijn daar denk ik wel heel belangrijk.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Rotteveel.

De heer Rotteveel: Ik heb geprobeerd om in mijn presentatie aan te geven wat ... Welke rol de gemeente kan geven, kan nemen. Bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van goede infrastructuur waar de bus vlot op kan doorrijden. Met zo weinig mogelijk drempels of kronkels. En van onze kant hebben we vanaf het begin van de coronacrisis gezegd, wij houden de bestaande budgetten beschikbaar. Dus voor alle drie de busconcessies en de treinconcessies samen hebben we uit mijn hoofd gezegd iets van tussen de zeventig en de tachtig miljoen per jaar beschikbaar. Dan praat je over ongeveer tien procent van de provinciebegroting. En dat bedrijf, dat bedrag, blijft gewoon staan. Tenzij de staten dat gaan veranderen. Maar goed, de staten vinden

openbaar vervoer ook belangrijk. En ik heb goede hoop dat dat wel ongeveer hetzelfde blijft.

De voorzitter: Is uw vraag hiermee beantwoord?

Mevrouw Pichel: Ja, als ik het goed begrijp zegt u dus dat de enige verwachting is dat wij een goede infrastructuur faciliteren. Begrijp ik dat goed?

De heer Rotteveel: Nou ik heb meerder dingen genoemd.

De voorzitter: De heer Rotteveel. Oké. Via de voorzitter alstublieft.

De heer Rotteveel: Een goede infrastructuur is belangrijk, parkeerbeleid is belangrijk. U kunt via de tarieven een rol spelen. Ik neem aan dat de griffier de presentatie beschikbaar kan stellen, dus dan kunt u nog rustig nalezen welke mogelijkheden de gemeente heeft om het openbaar vervoer een grote rol te laten spelen in Dordrecht.

De voorzitter: Dank u wel. Ik ga naar mijnheer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Dank u wel. Dank u, voorzitter. Ik heb vragen voor Qbuzz en voor Blue Amigo. Ik begin graag met Qbuzz. In uw presentatie vertelde u dat het belangrijk is dat de reizigers terugkomen. Nou dat vinden we denk ik allemaal. En u noemde ook iets, aantrekkelijkheid van het vervoer. In dat verband is me ter oren gekomen dat het helaas te vaak gebeurt dat reizigers hun aansluiting missen. Mensen die met de bus gaan van Qbuzz en graag de trein willen halen of een verbinding richting de waterbus. En als die niet helemaal op de juiste manier rijdt, als er wat is, dat ze dan een aansluiting missen. Nou dat is natuurlijk niet ... Een reiziger die dat overkomt, die heeft natuurlijk niet een enthousiast verhaal naar anderen toe van, stap in de bus. Dus daar graag een reflectie op. En ik zal er meteen bij zeggen hoe ik dat te weten ben gekomen. Het is namelijk zo, op 20 april was ik samen met een paar mensen van andere partijen te gast bij het reizigersoverleg regio Dordrecht. En de voorzitter daarvan, mijnheer Van den Hout, die zit hier ook op de tribune, die vertelde dat hij deze informatie heeft opgehaald door gesprekken met reizigers in enquêtes. En dat vond ik hele prettige informatie. En u noemt natuurlijk veel meer punten, maar ik haal deze er even uit, omdat u het over de aantrekkelijkheid van het vervoer. En dan is mijn tweede vraag hierover meer procesmatig. Ik vind het heel prettig om die ... Om in contact te staan met reizigersoverleg Dordrecht. Ik kan me voorstellen dat het ook voor u hele nuttige informatie is. Dus ik weet niet of u ermee overval met die vraag, maar is mijn gedachte juist dat het handig is ook voor u om daar goed in overleg mee te zijn?

De voorzitter: De heer Steentjes.

De heer Steentjes: Ja, dank u wel. Even één ding, ik denk dat u bedoelt de presentatie van de provincie, want wij hadden geen presentatie.

De heer Kuhlmann: Nee, nou ... Pardon. In wat u zei gewoon in ... In wat u vertelde. U vertelde ... Ik hoorde u zeggen, de aantrekkelijkheid van een vervoer. Dat ...

De voorzitter: Oké.

De heer Steentjes: Exact, er zat geen link met de presentatie op het scherm. Nee, heel erg belangrijk. Aansluitingen zijn natuurlijk ook heel belangrijk. En die soepele reis die een OV-reiziger zou moeten ervaren, ja, eens, staan we voor. Ik weet ook dat die niet altijd elke dag lukt. Gebeurt ook, komt ook voor. Is niet goed, maar dat proberen we elke dag weer beter te doen. Voor wat betreft het reizigerscontact. Wij hebben frequent overleg met het RODAG. En het RODAG is ook, zeg maar even, ook vanuit de provincie de reizigersvertegenwoordiging waar wij mee aan tafel zitten. Dus ik ga er ook van uit dat die in de breedte ook Dordrecht vertegenwoordigen. Ik ken het nieuwe reizigersoverleg vanuit Dordrecht. Alleen heeft dat op dit moment bij ons geen status en zitten wij met het RODAG aan tafel. En daarin zeg maar onze reizigers vertegenwoordigd. Dus ik ken het, maar ik ziet er niet mee aan tafel.

De voorzitter: Oké, u wilt nog reageren?

De heer Kuhlmann: Ja, als ... Ja, voorzitter, op dit onderdeel. Los van de formele status waar vast ook nog een hoop over te zeggen valt. Maar naar mijn idee, tenminste, dat is mijn indruk, en misschien straks na afloop van de vergadering, misschien slim om even met elkaar in contact te komen, zijn het mensen die in hun vrije tijd informatie inwinnen. En zou ik denken dat los van alle formele zaken dat het best ... Tenminste, als ik in uw schoenen zou staan, zou ik mijn voordeel ermee doen en ze misschien eens uit te nodigen of iets ... Maar goed, dat is dan even mijn suggestie op dat vlak.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Kunnen wij naar vraag twee voor ...

De heer Kuhlmann: Ja, graag, graag.

De heer Steentjes: Ik wilde nog even bedanken voor de suggestie.

De heer Kuhlmann: Oh, pardon.

De voorzitter: Excuus. Interruptie van ... Oké, ja.

De heer Kuhlmann: Ja. Nee, ik wilde ook voor wat betreft de waterbus, Blue Amigo, mijnheer Huisman. Wij hebben een mooie verbinding gehad, waterbusverbinding vanuit Dordrecht, naar Kinderdijk. Die is er nu niet meer. Zou u iets willen zeggen waarom dat niet meer zo is? Ik kan me voorstellen, dat is natuurlijk bij uitstek een toeristische lijn. Nou in coronatijd, als er weinig toeristen zijn, dan snap ik daar iets bij. Aan de andere kant, dat is de reden waarom ik die vraag stel, en ik tegelijkertijd ook benieuwd ben van, nou hoeveel kans zit erin dat we die lijn, die verbinding, terug kunnen krijgen? Is het natuurlijk een stad als Dordrecht, u bent hier, u ziet het, dit is de mooiste stad van Nederland, is het natuurlijk heel leuk om ook vanuit Dordrecht, wij zijn een aantrekkelijke plaats voor toeristen, voor mensen die hier een mooie dag komen beleven, om die dag nog net iets mooier te maken met dat leuke uitje naar Kinderdijk.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Huisman.

De heer Huisman: Ja, voorzitter. Een vraag die logisch is. Ja, wij denken over alles wat ons opportunity's biedt. En Kinderdijk had, en verwachten wij ook naar de toekomst, een enorme groeipotentie. Wij hebben ervoor gekozen om de connectie met Dordrecht ... Wij exploiteren ook het Driehoeksveer, dat vaart vanaf Ridderkerk. Dus een directe lijn naar Kinderdijk is er inderdaad niet, een indirecte lijn is er wel, die wij beiden exploiteren. En wij hebben ervoor gekozen om de Rotterdamse kant, en ik heb misschien ook nog eens een Rotterdamse tongval, maar dat is puur toeval. Ik was namelijk niet bij het maken van inschrijving. Maar om te kiezen om dus de ene connectie gebruik te maken van Driehoeksveer en de ander een directe lijn te maken, omdat dat in zijn volledigheid, want dat is ook een discussie die we hebben gehad ten aanzien van de Hooikade onder andere ook, dat wij het hele pakket en alle stakeholders binnen ons bedieningsgebied zo goed mogelijk willen bedienen. En daar zitten afwegingen in. En nou ja, dit is een afweging, in ieder geval voor ons geen afweging geweest om hem toe te voegen aan ons pakket. Ik had niet het idee dat die er was op het moment dat het einde dienst was van de vorige vervoerder. Toen was die er volgens mij ook al uit. Dus in die zin continueren we iets wat al was. Maar verder geen bewuste keuze. Het is, even heel ... We zouden het zeker ook willen doen, en er zijn nog veel meer dingen die we willen doen. Maar we kennen ook het model en binnen dat model zijn er in ieder geval als je start ook een aantal beperkingen? En daarna ga je onderzoeken van, hé waar zitten nou de echte kansen, waar willen we op doorzetten, waar we op door investeren? En dat ondernemerschap zit er zeker. Tegelijkertijd zeg ik, of herhaal ik eigenlijk wat ik eerder heb gezegd, dat we nu in een normalisatiefase zitten waarin daarna die nieuwe plannen en die nieuwe kansen weer opnieuw opgepakt moeten worden en ook weer opnieuw bekeken moeten worden. Maar ik sluit niks uit. Als het potentie ... Als de potentie er zit. We kennen de ontwikkelingen van transferium in Alblasterdam, ook die gaan diezelfde vraag stellen, hoe kan dat? Wij kijken altijd naar het totale plaatje. Hoe kan de reiziger per boot in ons geval zo goed mogelijk worden bediend in de regio. En dat betekent altijd zoveel mogelijk reizigers en soms ook een reiziger niet.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Wilde u nog reageren? Nee?

De heer ...: Voorzitter?

De voorzitter: Oh, toch nog. Ik had even het idee dat er niemand meer was. Maar wie was ... Even kijken hoor. Mijnheer Gündogdu?

De heer Gündogdu: Voorzitter, dank u wel. Ik heb een vraag aan zowel de vervoerders als de provincie. Nu wordt vanuit ons als volksvertegenwoordiger verwacht dat we ook antwoord mogen geven of kunnen geven althans aan vragen van onze inwoners. En nou ja, deze middag hebben we velerlei vragen gehoord over de buslijnen, vervoersbewegingen, de concessie, de financiën. En van ons mag ook verwacht worden, en dat doen onze burgers ook, kritische burgers ook, dat we binnen een minuut kunnen vertellen wat nu de stand van zaken is van de concessie, maar ook de verbinding en zo nog meer. Als u nou in onze schoenen zou staan en ons een tip zou willen meegeven, dat we in ieder geval de komende zes maanden tot een jaar kunnen vertellen aan onze inwoners, wat zou dat dan zijn? Help ons alsjeblieft, want die vragen die krijgen wij constant en wij komen er niet uit.

De voorzitter: Ik heb het idee dat de heer Huisman daarop wil antwoorden. Ik zie het.

De heer Huisman: Ja, die wil ik heel graag ... Dat is een mooie open deur. Volgens mij hebben wij hier net heel duidelijk aangegeven dat er voor die lange termijn voor ons nog enorm veel onzekerheden zitten. Dus als u vraagt van, wat zou ik nu kunnen ... Wat zou u mij voor tip kunnen geven hoe we die zes jaar wel stabiel nu al als plan kunnen presenteren. Ja, dan is de tip, vertel gewoon eerlijk dat die er nu op dit moment even niet is voor die lange termijn.

De heer Katif: Voorzitter, ik wilde ...

De voorzitter: Nee, de heer ...

De heer Katif: Ja, ik wilde toch even een vraag stellen.

De voorzitter: De heer Van der Meer ...

De heer Katif: Want ik sta de hele tijd te wachten, dus ik wil

De voorzitter: Maar heeft u ... U heeft mij ter kennisgeving ... Excuus, ik heb u niet gezien. Wie wil ... U bent nu ... Oké, dan ga ik even naar mijnheer Van der Meer en dan kom ik daarna bij u.

De heer Van der Meer: Ja, één kleine vervolgvraag aan Blue Amigo. Dat betekent dus dat u op dit moment ook nog niks kunt zeggen, als ik het goed begrijp, over de winterdienstregeling richting Hooikade, Zwijndrecht. Ook daarvan is de verwachting gecreëerd dat we daar nu over zouden kunnen spreken met elkaar. Dus ook daar de vraag of dat dan op een later moment alsnog kan, want daar wordt in deze raad veel belang aan gehecht. Ik wilde graag mijn vraag aan de provincie over de lange termijn nog wat toespitsen. Want ja, er is eigenlijk helemaal aan het begin van uw presentatie al gezegd van, ja, er is weinig ruimte voor extra dingen en extra investeringen. Tegelijkertijd is zowel bij de provincie, u zei dat ook, en ook bij de gemeente grote behoefte om in de zogenaamde modelshift een verschuiving te maken van autoverkeer naar meer openbaar vervoer. Ik denk dat de provincie als verantwoordelijke voor het regionale vervoer dus een visie moet hebben op hoe dat in de lange termijn zich zou kunnen ontwikkelen. En u heeft de bal een beetje teruggekaatst naar gemeente, van zorg maar dat die bussen flink snel door kunnen rijden, dan wordt het aantrekkelijk. Er is iets gezegd over de frequentie, dat als middel hè. Het ophogen van de frequentie als middel om meer reizigers te krijgen. Het is mij nog niet helemaal duidelijk in hoeverre daarin geïnvesteerd wordt.

De voorzitter: Kunt u uw vraag nu gaan stellen?

De heer Van der Meer: En de vraag is, wat voor andere elementen er in het provinciale denken zijn om die modelshift verder aan te jagen?

De voorzitter: Dank u wel. De heer Rotteveel.

De heer Rotteveel: Dat vind ik een lastige vraag.

De heer Van der Meer: Daar was ik al bang voor.

De heer Rotteveel: Op regionaal of op provinciaal niveau is de provincie van plan om tot 2040 ongeveer 250.000 woningen te bouwen. Die willen we nadrukkelijk in overgrote meerderheid bouwen langs bestaande openbaar vervoerlijnen en bij bestaande OV-knooppunten, omdat daar een wisselwerking van uitgaat. Er is al openbaar vervoer beschikbaar. En als het openbaar vervoer dichtbij is, dan kan vervolgens er ook met een hele lage parkeernorm worden volstaan. En dan voor een gedeelte is het de keus voor het openbaar vervoer een vrije keus en voor een ander gedeelte is het een gedwongen keus. Dat zit in het provinciaal beleid. En verder hebben we een tweeledig beleid. Aan de ene kant willen we heel snel openbaar vervoer om te kunnen concurreren met het autoverkeer. R-net is daar in de regio een belangrijke rol van, voorbeeld van. Dat kun je bereiken met voorrangsregelingen bij verkeerslichten, met aparte busbanen. We hebben een hele snelle buslijn door Zwijndrecht en Hendrik-Ido-Ambacht die voor een groot gedeelte van een vrije busbaan gebruik maakt. En voor een ander gedeelte hebben we ook een bereikbaarheidsdoelstelling. En dat betekent, het stadsvervoer in Dordrecht en op kleinere schaal in Gorinchem, maar ook de bereikbaarheidsdienst van, ja, in de kleinere kernen van de Drechtsteden. In Zwijndrecht, in Papendrecht, maar ook in Molenlande. En die willen we vooral overeind houden, omdat we erkennen dat het openbaar vervoer ook heel duidelijk een sociale functie heeft.

De voorzitter: Dank u wel. Dan, als ik u gepasseerd heb, mijn oprechte excuses, de heer Katif.

De heer Katif: Nee hoor. Nee, nee, helemaal niet.

De voorzitter: Ik geef u nu het woord.

De heer Katif: Nee, nee, nee, maar ik had een hele simpele vraag namelijk, en alweer zo lang. En met name aan de drie ondernemers, want uiteindelijk Qbuzz en Blue Amigo zijn alle twee ondernemers. In hoeverre is een plan van aanpak überhaupt bekend bij jullie? Want je hebt over een jaar moet er iets gebeuren. Wat? Over een half jaar moet er iets gebeuren. Ik neem aan als ondernemer dat je niet kan wachten totdat, ja oké, ik zie het wel. Dan moet toch iets van idee naar de toekomst toe. Ook als het gaat om mevrouw ... Of dat nou reizigers wel min... Of minder of ik ga met bussen minder of whatever. Maar er is toch ... Jullie hebben een idee neem ik aan. Die zou ik graag ...

De voorzitter: Oké, ik zie de heer Steentjes.

De heer Steentjes: Ja, ik wil daar graag op reageren. Kijk, we hebben niet alleen een plan B, maar ook een plan C en een plan D waar we naar aan het kijken zijn. Alleen dat zit hem echt wel in de scenario uitwerkingen. Dus dat zit hem echt wel in van, ja, maar wat als we met vijf procent minder moeten doen. Wat als we met tien procent minder moeten doen. Wat als het dan toch echt die twintig procent gaat worden die ook nog boven de markt hangt. Wat ga je dan doen in welke volgorde. Welke keuzes ga je dan

maken? Zijn dat dan keuzes in het lijnennet overeind houden? Hoe ga je met je frequenties om? Hoe zit de verdeling stedelijk, buitengebied. Wat moet je met de splitsen doen, omdat daar toch die piekdruk zit en je die reizigersgroepen toch wilt kunnen accommoderen, omdat we ook gewoon een vervoersplicht hebben. En hoe past dat dan in zeg maar die vier vormen van scenario's. Wat doe je met bus, wat doe je met trein? We hebben natuurlijk ook de Merwedelingelijn nog in onze concessie. Die kent weer een hele andere dynamiek dan het busdeel. Je kunt ... Een bus kun je nog even aan de kant zetten, een trein lukt dat veel minder en levert veel minder op. Dus naar al die facetten zijn we nu aan het kijken om wel uiteindelijk, ik hoop heel snel, ik hoop nog voor de zomer, maar de beloftes uit het Rijk zijn niet altijd even goed nagekomen, hebben we ook geleerd, dus ik verwacht eigenlijk na de zomer daarin keuze te kunnen maken. En ook als dan met enorme druk op een hele grote groep van onze collega's in hele korte tijd een dienstregeling op de weg te kunnen zetten. Want ik weet het ook liever vandaag dan morgen en ik had het liever eergisteren geweten, maar ik weet het niet.

De voorzitter: Is hiermee uw vraag beantwoord?

De heer Katif: Nou ja, ik zou graag ook het voorstel willen doen om neem ons mee. Want hoe sneller wij dingen weten, hoe beter voor de ondernemer, maar ook voor de politicus denk ik, maar vooral voor de Dordtenaar.

De voorzitter: Duidelijk. Dat is toegezegd inderdaad. Ik denk dat ik nu de laatste vraag ga toezeggen voor de heer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Ja, voorzitter, dat ...

De voorzitter: Oh nog één, excuus. En de heer Kuhlmann. Nog twee vragen en dan ga ik eindigen.

De heer Kleinpaste: Dat haakt nog een beetje aan op wat de heer Katif ook vroeg.

De voorzitter: En nog een derde. Excuus, één moment. Excuus dat ik u interrumppeer. Ik zie ook de heer Stolk nog, dus ik heb drie vragen nog. En daarna gaan ... En de heer Boone, en dan ... Oké. De heer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Ja, voorzitter, de vraag haakt een beetje aan bij wat de heer Katif ook al aanroerde. Ik ben vooral benieuwd, want we kunnen nuanceringen meegeven, want er is niet veel extra geld begreep ik al. Er zijn scenario's die uitgaan van minder overheidsgeld. Maar ik neem aan dat er ook marketingplannen of andere plannen liggen om te kijken hoe je nieuwe groepen reizigers kunt aanboren. En hoe kunnen wij u op dat vlak ook helpen of kunnen we daar inzicht in krijgen om te kijken hoe je nieuwe vervoersstromen die kansrijk zijn meer ruimte kunt geven dan nu het geval lijkt. Daar ben ik heel nieuwsgierig naar. Bijvoorbeeld door sterkere stromen op Breda tot stand te brengen. Is maar een wild idee van, nou misschien heeft u er een onderbouwing bij. En datzelfde geldt bij Blue Amigo wellicht door weer een echt hele snelle, frequente

forenslijn op Rotterdam te doen. Want de huidige duur van die vaart is toch steeds iets langer geworden.

De voorzitter: Oké, aan wie stelt u de vraag? Of alle drie?

De heer Kleinpaste: De beide vervoerders in dit geval, omdat het gaat om het creëren van je eigen inkomsten met de reizigersinkomsten.

De voorzitter: Ik zie de heer Huisman al klaar zitten.

De heer Huisman: Ja. Nou ja, goede ideeën die ons uiteindelijk meer reizigers opleveren, die zijn natuurlijk altijd welkom. Ik moet er ook nog even bij zeggen, want ik snap het momentum, en zeker omdat we hier ook zitten is dat ook het moment om die vraag stellen. Voor ons, mij persoonlijk vooral ook, zijn we de afgelopen vier maanden gewoon ook nog even vooral bezig geweest met het opstarten van een nieuw bedrijf wat in 1,5 jaar uit de grond is gestampt. En het plan lag er, dus dat was mooi, dat hoefden we niet te doen. Alleen ja, dat plan, dat weet ik, ik ga niet in herhaling. Wij zijn doorlopend in gesprek onder andere ook, nou zeker met de gemeente Dordrecht ook op tal van initiatieven en ontwikkelingen binnen de stad met een aantal ambtenaren die betrokken zijn bij die ontwikkelingen. Daar proberen we ook altijd te kijken van wat is de mogelijkheid die wij hebben, zowel grootschalig als kleinschalig vervoer zelfs beogen. Maar wij staan altijd open voor ideeën. Op dit moment ... Wat interessant is, de afgelopen maanden luisteren wij heel veel naar de eerste reacties van onze reizigers vooral, want ook daar halen we heel veel leergeld op. En dat wordt allemaal verzameld, geanalyseerd en verwerkt in de nieuwe plannen die we maken, met de complexiteit die al eerder genoemd is. Maar ...

De voorzitter: Wil de heer Steentjes nog iets aanvullen?

De heer Steentjes: Ja, ik wil daar graag nog een klein beetje op aanvullen. Ook voor ons geldt, alle suggesties zijn welkom, ook op dat vlak. Maar daar kijken we natuurlijk zelf ook naar. Ik heb net al de marketingcampagnes genoemd. Maar ik heb ook het nieuwe werken maar ook het andere vorm van werken. We zien dat mensen gewoon niet meer vijf dagen naar kantoor gaan. Ze gaan twee dagen, drie dagen, misschien vier dagen. Hoe ontwikkelt zich dat? Hoe voorkomen we nu met elkaar en kunnen we daarop sturen dat iedereen op de gelijke momenten op dinsdagochtend om 9:00 uur op het vergader... Op kantoor is, omdat daar nu eenmaal alle vergaderingen worden gehouden. Kunnen we sturen naar tijdsblokken of dagen die wat meer in de luwte zitten, zodat we minder spits-piekvervoer hebben, maar een wat betere spreiding over de dag? Naar al dat soort facetten kijken we, ontwikkelen we op. We kijken ook, het is hier door de heer Rotteveel al verteld, we hebben begin van het jaar hier 230 Donkey deelfietsen in de Drechtsteden neergezet, omdat wij ook zagen dat er in de coronatijd meer mensen op een fiets stapten en misschien wel de kleinere afstanden met een fiets willen afleggen. Dus hoe kunnen we die reiziger ook nog van deur tot deur beter faciliteren? Dus naar al dat soort concepten zijn we aan het kijken.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Huisman: Ik wou nog één toevoeging graag doen als het mag.

De voorzitter: Oh ...

De heer Huisman: Ik gaf namelijk geen antwoord op de suggestie van de snelle lijn. De aanvulling daarop is, nou goed, hij gaat in een uur en dat is inderdaad lastig concurreren. Sneller zou graag mogen. Maar aan de andere kant hebben we ook duurzaamheidsdoelstellingen. En hoe sneller je vaart hoe minder duurzaam het is. En zeker hebben we een doelstelling dat we ook nog eens elektrisch willen varen. En dan is het vermogen wat je nodig hebt om die snelheid te bereiken simpelweg technisch nog niet op de markt om zo snel te varen. Dus, maar ... Ja. Nee, nou ja, goed. Ook daar wordt naar gekeken. Maar dat zijn ... Om even een beeld te geven van, wij snappen dat om te concurreren moeten we sneller zijn, willen we ook. En zodra het kan gaan we het waarschijnlijk ook gewoon doen.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Dan ga ik nu naar de heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Ja. Dank u wel, voorzitter. Ik heb een vraag voor de heer Steentjes van Qbuzz. Ik hoorde hem zeggen dat natuurlijk de financiële situatie voor wat betreft 2023 nog allerlei onzekerheden kent. En als ik goed geluisterd heb, dan begreep ik dat u nu werkt aan een stuk of vier verschillende scenario's en dat ook op het moment dat u natuurlijk ... Wanneer u meer duidelijkheid heeft hoe die situatie eruitziet, dat u dan weet wat het gaat worden en dan ook eigenlijk heel snel moet gaan schakelen, want binnen de organisatie moet van alles gebeuren. Ik denk dat het goed zou zijn als wij als Dordtse raad ook zoveel mogelijk mee kunnen denken. Ik heb u zelf ook zoiets horen zeggen. Zou het dan niet goed zijn als u die, want u heeft die scenario's die heeft u al en die bespreekt u ook met de provincie, als we op korte termijn een moment prikken waarop we als raad ook naar die scenario's kunnen kijken, in de wetenschap dat er dan dus waarschijnlijk een stuk of drie uiteindelijk af zullen vallen. Maar dat klinkt voor mij als een manier op invloed te hebben. Want tegen de tijd dat u meer weet van de financiën en de keuze heeft gemaakt, als we dan meepraten, ja, dan valt er denk ik niet meer zo heel veel mee te denken, te beïnvloeden. We hebben geen ... We kunnen niet beslissen, maar we kunnen misschien wel wat beïnvloeden. Hoe staat u daar tegenover?

De voorzitter: De heer Steentjes.

De heer Steentjes: Nou ik sta daar zeker welwillend tegenover. Want net wat u zegt, tijdigheid is geboden. We zitten dadelijk in een kort proces. Dus procesmatig moeten we even kijken, Mark, hoe we dit aan kunnen vliegen. Ik weet ook niet of de beste vorm is nu alle scenario's met detailmaatregelen met elkaar door te nemen of wat basisuitgangspunten. Dit voor dit, dat voor dat en dit liever niet. Dat we op die manier met elkaar toch wat keuzes kunnen maken. Ik wil daar ook wel ook bij zeggen dat we ook wel uitgebreid gewoon ook met de gemeente op ambtelijk niveau in overleg zijn. Maar wellicht dat we dit op deze manier vorm kunnen geven, Mark.

De voorzitter: Ja, dank u wel, dat nemen we mee. Ik ga naar de heer Stolk van de VSP.

De heer Stolk: Ja, voorzitter, dank u wel. Mij gaat het er eigenlijk om, als VSP zijn wij voor de ouderen in Dordrecht. Maar ik vraag mij af, hoever moeten we dus afschalen totdat we de bodem zien. Met andere woorden, we hebben openbaar vervoer, we willen openbaar vervoer. En juist voor de ouderen moet het blijven bestaan. En ik heb steeds de indruk dat de financiën regerend zijn. En ik zou graag willen zien dat de lijnen regerend zijn en zeker voor de mensen die dus weinig te besteden hebben, slecht mobiliteit hebben. En hoe kijken jullie daarnaar? Wanneer zeggen jullie nu van, wij gaan tot zover, anders kunnen wij geen service meer verlenen aan de inwoners van Dordrecht?

De voorzitter: En aan wie stelt u de vraag?

De heer Stolk: Ja, eigenlijk aan beiden, zowel Amigo als Qbuzz.

De voorzitter: Aan wie mag ik het woord geven? De heer Steentjes.

De heer Steentjes: Ja, ik. Ik wil daar wel even op reageren. Ja, u zegt terecht, dit zijn echt wel dilemma's. En volgens mij hebben we dat met elkaar in november ook besproken, de dilemma's die we moeten doen. Want dit soort keuzes bij minder raakt altijd iemand of een groep of iemand die vandaag gewend is om tweehonderd meter te lopen en morgen vierhonderd meter te lopen. En ik kan ook niet altijd beoordelen of de individuele reiziger dat kan. Uiteindelijk zijn we wel met elkaar, ja, gedwongen om dit soort keuzes te maken. Dus daar gaan we ook echt niet lichtzinnig mee om. Aan de andere kant proberen we ook altijd wel een vangnet te houden en te creëren. En misschien ook minder gewenst als je een bus moet bellen of een stukje voortraject naar een eerste halte moet hebben, maar dat er in ieder geval altijd wel een alternatief is om bij die eerste halte te komen. Dus om maar even aan te geven, we gaan er zeker niet lichtzinnig mee om en het zijn wel echt dilemma's. Maar om nou een streep te trekken van, ja, en nu kunnen we geen dienstverlening, ja, dan moeten we een streep trekken door het hele vervoer heen. En als wij het niet meer kunnen, dan kan mijn buurman het ook niet en mijn andere buurman kan dat ook niet.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Stolk: Nou dat was precies ook de vraag, voorzitter.

De voorzitter: Oké.

De heer Stolk: En toch wil ik het wel weten. Hoever moet je gaan of hoever kan je gaan om het te versoberen? Dat is eigenlijk ... En ik hoor het eigenlijk u niet zeggen, want zolang er nog geld is. Maar als het steeds minder wordt dan gaan we dat probleem krijgen. Maar ik zou graag willen weten wat dan ook de gemeente erin kan doen? Want ook de gemeente heeft financiën, we hebben een reservefonds. Hoever kunnen jullie gaan?

De voorzitter: De heer Steentjes?

De heer Steentjes: Ja, hoever kun je gaan? Dat is een lastige vraag. Want op een gegeven moment is het natuurlijk niet zinvol meer om één lijn in een paar uur door een stad te laten rijden. Ja, weet je, dat ... Volgens mij hoeven we dat hier niet uit te leggen, want dat gaat niet meer en dan is het ook geen openbaar vervoer meer. Kijk, op het moment dat er mogelijkheden zijn voor cofinanciering, zoals u dat zegt, ja, dat biedt alweer kansen. Aan de andere kant, als we met elkaar ook een lobby weten te voeren richting het Rijk. Dat we kunnen zeggen van, ja, beste ministerie van I en W, maar u heeft het toch echt niet bij het rechte eind dat deze sector, deze branche, ondanks dat het voor heel veel branches geldt hè, want wij zijn natuurlijk niet de enige en het is hier vandaag ook al veel vaker gezegd, dat ook veel meer branches het heel moeilijk hebben, maar dat het ministerie het toch echt niet bij het rechte eind heeft om te zeggen van, ja, in 2023 gaan we op eigen benen staan. Ja, als we dat met elkaar kunnen versterken dan hoop ik dat dit soort scenario's niet aan de orde hoeven komen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de laatste vraag van vanavond van de heer Boone van Beter Voor Dordt.

De heer Boone: Ja. Dank u wel, voorzitter, laatste vraag. Ja, uit het hele vervoer van de beide vervoerders destilleer ik toch een onzeker beeld. En dan lijkt het me niet onwaarschijnlijk dat we in de toekomst toch moeten gaan schrappen. Dan is mijn vraag, of eigenlijk eerder opmerking, dan komt het moment dat je de dienstregeling erbij pakt en moet gaan kijken. Met name de vraag aan Qbuzz van, oké we gaan eerst in potlood gaan we schrappen en daarna komt het pijnlijke moment om dan toch met een rode pen te gaan schrappen. Dan is mijn vraag eigenlijk, welke criteria worden daarbij gebruikt en met name, wat is de volgorde van die criteria? Oftewel, hoe prioriteer je die criteria om te kijken, welke lijn gaan we als eerste schrappen?

De voorzitter: De heer Steentjes.

De heer Steentjes: Ja, dat zijn eigenlijk al ... Dat zit al ontsloten in een aantal uitgangspunten die ik net al benoemde. Van in principe proberen we het lijnennet wat we nu hebben in tact te houden. We hebben vorig jaar daarop in moeten grijpen. En de dilemma's waar we het net over gehad hebben, hebben we daarop moeten afwegen. Dus we trachten om het lijnennet in stand te houden. We hebben spitsen waarvan we weten gewoon hoeveel reizigers waar naartoe gaan. Die reizigers zullen we moeten accommoderen. We hebben een groot concessiegebied, een stedelijk gebied, een wat meer open gebied, en daar probeer je ook de pijn wat meer te verdelen. Je probeer niet alle pijn laat maar zeggen even in de Molenlande te drukken om het hier overeind te houden. Misschien niet uw keuze, maar dit zijn wel de keuzes die we samen met de provincie en de opdrachtgever met het programma van eisen in de hand moeten afwegen. Dus zo ga je een afwegingskader met elkaar af. Van ja, als het min vijf procent is, nou dan hoeven er een aantal dingen niet. Maar wordt het min tien, ja, dan moet het wel. Verdeling tussen bus en trein. Ja, de trein is toch eigenlijk echt wel onze backbone van onze concessie. En daar gaat ongeveer een kwart van onze reizigers mee. Ja, moet je daarop ingrijpen hè. Een eerste en een laatste rit is altijd heel erg pijnlijk. Maar in bepaalde scenario's zal ook die keuze naar voren komen. Dus zo ga je hem langzaam ... Of ja, langzaam afpellen in potlood, zoals u dat zegt. En uiteindelijk komt daar een

vervoersplan uit. Maar dit zijn wel de afwegingen en keuzes die we in het proces moeten maken.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Is daarmee uw vraag beantwoord.

De heer Boone: Ja, misschien toch nog iets inhoudelijker. Ik begrijp de afwegingen wel. Maar als je gaat kijken zeg maar, is dan alleen maar het aantal reizigers van belang of zijn er ook andere criteria zoals winstgevendheid bijvoorbeeld op een bepaalde lijn? Of, wat ook mogelijk is, gaan we als eerste lijnen schrappen waar de cirkels over elkaar heen getrokken zijn in de kaart.

De voorzitter: De heer Steentjes.

De heer Steentjes: Ja, dat zijn afwegingen die we eigenlijk vorig jaar in ons lijnennet al hebben gemaakt om niet jaar op jaar voor de reiziger ook een veranderend lijnennet te krijgen, want dan wordt het allemaal wel heel verwarrend en ingewikkeld. Wij hebben hier een toekomst, met de wetenschap van toen, een toekomstvast lijnennetwerk neergelegd, wanneer we dadelijk in frequentie kunnen opplussen. Nou laten we hopen met elkaar dat we ook kunnen opplussen in plaats van kunnen downsizen. Maar wij houden ook nu week voor week, maand voor maand bij waar de reizigers terugkomen en hoe ze terugkomen en op welke tijdstippen ze terugkomen om daar maatwerk op te leveren. Dus het is voor ons ook nog gewoon week op week, maand voor maand leren hoe de reizigers in de nieuwe situatie terugkomen. Ik heb ook net over het nieuwe werken gehad. Ja, dat begint nu een klein beetje vorm te krijgen. Files komen nu weer terug. Ja, stappen mensen dan weer terug het OV in? We hebben gezien dat heel veel mensen een tweede auto gekocht hebben. We hebben gezien dat heel veel mensen een elektrische e-bike aangeschaft hebben in de coronapandemie. Komen die reizigers weer terug?

Mevrouw Stolk: Komen die reizigers weer terug?

De voorzitter: Ik was eigenlijk aan het afsluiten. Zal ik nog alleen u even toestaan en dan ga ik echt afsluiten. Bij dezen.

Mevrouw Stolk: Heb ik even geluk. Tot hoever, en dan kijk ik even naar de provincie, tot hoever mogen ze downsizen.

De heer Rotteveel: De vervoerders in de provincie zijn gehouden om te werken volgens de eisen volgens het programma van eisen, maar die zijn niet absoluut. Want voor om het financieel rond te krijgen is nu die beschikbaarheidsvergoeding van het Rijk absoluut noodzakelijk. En als die wegvalt dan krijgen we het plaatje financieel niet rond en dan zullen we binnen de provincie ook de discussie aan moeten gaan, waar kunnen ... Welke eisen kunnen we loslaten, welke eisen kunnen we, ja, minder zwaar maken? En die discussie is nog niet gevoerd, omdat we toch nog steeds hoop hebben dat we het Rijk op andere gedachten kunnen brengen.

Sluiting

De voorzitter: Oké, dank u wel. Ik ga hierbij wel de vergadering langzaam beëindigen. De conclusie is denk ik dat er nog heel veel behoefte is aan overleg. En ik begrijp van mijnheer Den Boer dat er via de agendacommissie dit onderdeel weer op de agenda gezet gaat worden. Ik dank even al onze gasten, dank u wel, en uiteraard alle raads- en commissieleden voor uw bijdragen. En dan gaan wij verder naar de eetzaal denk ik. Oké, dank u wel.

VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE DORDTSE DINSDAG AGENDACOMMISSIE DORDRECHT D.D. 17 mei 2022

Vergaderkamer 3

Voorzitter: dhr. Schalken-den Hartog
raadsgriffier: mevr. Wepster
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:
Dhr. Boersma (CU/SGP)
Dhr. Uysal (GroenLinks)
Dhr. Van der Spoel (PvdA)

2. Opening

De voorzitter: Zo aan? Ja, minder galm. Oké. Goedemiddag collega's, mensen die meeluisteren, meekijken. Welkom bij deze agendacommissie op 17 mei 2022. Voor het verslag: de heer Van der Spoel is aanwezig, de heer Uysal is aanwezig, de heer Boersma, mevrouw Wepster, onze griffier. En mijn naam is David Schalken. De agenda zoals die voorligt, kunnen we die zo vaststellen? Yes, doen we dat zo. Dank jullie wel.

3. Besluitenlijst vorige vergadering

De voorzitter: Dan gaan we naar de besluitenlijst van de vorige vergadering, ik pak hem er even bij. Ik heb ineens die tabbladen gevonden, dat is zoveel makkelijker. Erg hè. Oké, ik heb de besluitenlijst voor me, zijn er mensen die tekstueel naar aanleiding van de besluitenlijst nog opmerkingen hebben? Zo niet, dan stellen we die vast, de besluitenlijst. En dan ga ik weer ... Ja, de heer Uysal.

De heer Uysal: Niet ten aanzien van deze besluitenlijst, maar ik kreeg wel van een aantal raadsleden en commissieleden de opmerking van: 'Wat gebeurt er met de besluitenlijst van de inhoudelijke commissies die we hebben gehouden, waar we vorige week mee zijn begonnen? Want volgens mij is het gebruikelijk dat dat die na een week altijd gepubliceerd worden. Maar ze vragen zich wel af van: 'Waar blijven nou de besluitenlijsten van die inhoudelijke commissies en waar worden die gepubliceerd?

De voorzitter: Scherpe vraag, ik geef hem door aan mevrouw Wepster.

Mevrouw Wepster: Er zijn twee dingen: er is een besluitenlijst die door de commissiegriffiers wordt gemaakt en die komt al heel snel op het RIS. Maar die geeft

dus echt alleen maar aan wat de besluiten zijn geweest. En er worden ook woordelijke verslagen gemaakt. En dat doet NotuBiz, dat is een externe partij, via transcriptie. En dat duurt even voordat dat weer bij ons is en die worden volgens mij in de raad vastgesteld. Dus ... Maar de besluitenlijsten die op de griffie worden gemaakt, die zijn eigenlijk ongeveer een dag later al in het RIS.

De voorzitter: Ja, dank u wel. Dus als ik het goed begrijp, wordt de besluitenlijst gewoon onder het agendapunt gehangen zodat iedereen daar kennis van kan nemen?

Mevrouw Wepster: Ik begeef me een beetje op glad ijs waar het dan precies staat, maar dat wil ik best even laten uitzoeken en even laten weten waar het dan precies staat. Maar die is er altijd al snel. En het uitgebreide woordelijke verslag, dat wordt vastgesteld in de raad en dat wordt er ook bij geplaatst, maar dat duurt iets langer.

De voorzitter: Oké, voldoende beantwoord zo?

De heer Uysal: Ik heb nog een vraagje: is het dan zo dat bij de beeldvormende sessie de besluitenlijst van de beeldvormende sessie bij de volgende oordeelvormende sessie dan wordt vastgesteld? Gaat dat zo?

Mevrouw Wepster: Nee, dat hebben we ... Sinds de Dordtse Dinsdag is dat naar de gemeenteraad gegaan. Vroeger stelde de commissie ... Nee, vroeger stelde ook de raad de verslagen vast. Dus het verslag wordt vastgesteld in de gemeenteraad, de commissie stelt niks vast.

De voorzitter: De heer Boersma met een aanvullende vraag.

De heer Boersma: Ja, even nog over die besluitenlijst, want ik weet dat met de oude commissies natuurlijk ... Het eerste agendapunt was altijd 'besluitenlijst' en was: 'Zijn er nog vragen of opmerkingen naar aanleiding van de besluitenlijst'. Dat punt, dat herken ik wel, dat mis je nu een beetje. Als je hem ergens neerzet en niemand kan hem vinden, dan ga je natuurlijk straks krijgen, als we dan de hele RIS afwerken, dat je misschien bij de besluitvorming denkt: o, even terugkijken naar de besluitenlijst, waar staat die ook alweer?

Mevrouw Wepster: Ik ga morgen op de griffie even na waar de besluiten precies worden gezet en waar het terecht komt en hoe dat te vinden is. En dan zal ik zorgen dat er gewoon een algemeen mailtje naar iedereen komt om iedereen daar even goed over te informeren. Zodat als je eerst beeldvorming hebt dan oordeelsvorming, dat als er bijzonderheden uit de beeldvorming gekomen zijn en die moeten terugkomen in de besluitenlijst, dat mensen dat ook terug kunnen zien.

De voorzitter: Ja, dank u wel. Prima om zo op te lossen, denk ik. Dit was naar aanleiding van de besluitenlijst van de afgelopen agendacommissie. Als er verder geen opmerkingen zijn, dan stellen we hem hierbij vast.

Nieuw ingekomen stukken

De voorzitter: En dan gaan we het volgende agendapunt en dat zijn de nieuw ingekomen stukken. We hebben afgesproken dat we ze niet meer allemaal benoemen, maar alleen de punten langslopen waar een opmerking of een aanpassing wordt gevraagd. Mag ik mevrouw Wepster daarvoor het woord geven?

9. Brief van de heer Zijderveld inzake aandacht voor verleende omgevingsvergunning Mariastraat 15

Mevrouw Wepster: Jazeker. Ik heb één verzoek gezien van de heer Cobben van Forum voor Democratie. Die heeft verzocht om bij agendapunt 9 hier een bespreekpunt van te maken. Dat heb ik gisteren op de mail gezien en ik heb daarna er niks meer van terug gezien. Dus wij hebben geen formeel verzoek als agendacommissie met voldoende steun gekregen. Dus ik denk dat we hier gewoon bij het originele advies kunnen blijven.

De voorzitter: Ja, misschien in aanvulling op dat punt: het is natuurlijk zo dat er straks, als er een reactie vanuit het college komt, dit ook weer op de agendacommissie komt en het dan altijd alsnog geagendeerd kan worden.

'...' (buiten microfoon).

De voorzitter: Oké, dat was het enige punt dan met betrekking tot de nieuwe ingekomen stukken. Mevrouw Wepster.

19. Raadsinformatiebrief Kaderbrief 2023

Mevrouw Wepster: Als ik een verzoek mag doen en dat is ... Heeft betrekking op agendapunt 19, dat gaat over de kaderbrief. Die wordt vanavond in de auditcommissie behandeld. En persoonlijk vind ik het eigenlijk wel bijzonder dat we hier voorstellen om ter kennisname naar de raad te sturen voordat hij in de auditcommissie wordt behandeld. Dus eigenlijk is mijn voorstel om hem nu aan te houden en dan vanavond aan de auditcommissie te vragen wat zij hierop adviseren en hem dan volgende week opnieuw in te brengen in uw agendacommissie met het advies van de auditcommissie en dan het besluit opnieuw voor te leggen.

De voorzitter: Ja, ik denk dat het zo goed is. Kan de rest zich daarin vinden? Ja? Oké, gaan we dat zo doen. Hebben we daarmee de nieuw ingekomen stukken besproken met elkaar.

20. Agenda komende Dordtse Dinsdagen

De voorzitter: En dan komen we daarmee bij agendapunt 20 en dat is de agenda van de komende Dordtse Dinsdag, die zit erbij.

Mevrouw Wepster: Mag ik hier wat over zeggen?

De voorzitter: Me...

Mevrouw Wepster: Ja, dank u wel. Inderdaad, de agenda van de 24^e zit erbij, een concept. En daar zit een bijzonderheid bij, er zit ook een memo bij, maar ik heb inmiddels ook nog wat aanvullende informatie. We hadden eigenlijk de 31^e een raadsvergadering en de 24^e een Dordtse Dinsdag met commissies. Dat hebben we op verzoek van de formerende partijen eigenlijk gewijzigd, omdat zij dachten dat we op de 24^e de wethouders zouden kunnen installeren. Zij zijn met elkaar in gesprek gegaan en bleek dat die 24^e niet haalbaar was, daar is vorige week ook nog een schrijven over geweest van de formateurs. En nou heb ik gisteren een belletje gekregen dat zij eigenlijk zeker zijn dat de 31^e, mei wel haalbaar is. Dus eigenlijk is het verzoek, wat ook in de memo staat, om toch de dagen weer te ruilen: de 24e, een Dordtse Dinsdag met commissies en de 31e, een Dordtse Dinsdag met een gemeenteraadsvergadering waarin de installatie van de wethouders zou kunnen plaatsvinden.

De voorzitter: Oké. En eigenlijk is dat op één ... Als we dan kijken naar dit schema, dat is dus inderdaad volgens dat voorstel, dat we dus volgende week een gewone Dordtse Dinsdag hebben en de 31e een debatraad. Toch?

Mevrouw Wepster: Ja.

De voorzitter: Waarbij dan de installatie van de wethouders en waarschijnlijk dan ook de presentatie van het coalitieakkoord. Toch? Oké.

Mevrouw Wepster: Ja, dat klopt.

De voorzitter: Dan kan ik me zo voorstellen dat het ook voor de gehele raad belangrijk is om tijdig kennis te kunnen nemen van het coalitieakkoord. Is er al bekend wanneer ze dat gaan publiceren? Zodat de raad zich daarop kan voorbereiden.

Mevrouw Wepster: Een hele terechte vraag en die heb ik ook gesteld. En zoals het er nu naar uit ziet ... Maar u kunt mij daar helaas niet op vastpinnen, want dat hangt... Ligt echt bij de formerende partijen. Maar ze streven ernaar om dat volgende week vrijdag aan te leveren.

De voorzitter: Kan me zo voorstellen dat dat uiterlijk die vrijdag is, want ik kan me ook zo voorstellen dat het voor de gemeenteraad belangrijk is dat ze zich er ook wellicht op kunnen voorbereiden.

Mevrouw Wepster: Ik voel helemaal met u mee, sterker nog: wij gaan volgende week woensdag ... Vanwege Hemelvaart gaan we op woensdag de stukken publiceren en niet op vrijdag, dus ik heb zelfs gevraagd of het mogelijk ook op woensdag kan. Maar goed, ik ben niet betrokken bij het proces, maar ik snap ... Volgens mij heeft dat ook met opmaak en drukkers en van alles te maken. Dus zij werken er hard aan. En ik heb die vraag uitgezet of het mogelijk al op woensdag kan, maar dat kunnen ze mij niet beloven en garanderen.

De voorzitter: De heer Van der Spoel.

De heer Van der Spoel: Maar dat betekent, gezien de Hemelvaart: vrijdag wordt er niet meer gewerkt door de griffie. Dan krijgen wij het pas de maandag ervoor.

Mevrouw Wepster: Nee, ik heb aangegeven dat als het die vrijdag komt, dat wij daar van tevoren op de woensdag even goede afspraken over moeten maken. En dan zorgen wij dat vanuit de griffie het vrijdag door wordt gestuurd naar alle raads- en commissieleden en het wordt gepubliceerd bij de agenda van de raad. Dus wij zorgen dat het dan wel op vrijdag wordt verspreid.

De voorzitter: En in aanvulling daarop nog: als we het hebben over opmaak of over platte tekst kan ik me ook zomaar voorstellen dat als de opmaak lastig wordt, dat de platte tekst wordt aangeleverd. Want daar gaat het inhoudelijk waarschijnlijk om in de raad en niet om de opmaak.

Mevrouw Wepster: Ik zal uw verzoek doorgeven.

De voorzitter: Oké, want dat was inderdaad naar aanleiding van de memo die er ook bij zat. Het dagschema van de Dordtse Dinsdag zoals dat nu voor ons ligt. Zijn daar vanuit de griffie nog opmerkingen op of actualiteiten in?

Mevrouw Wepster: Voor de 24e, nee.

De voorzitter: Nee?

Mevrouw Wepster: Voor de 24e, nee. Zoals die voorligt is het wat ons betreft werkbaar.

De voorzitter: Oké, dat is prima. Dan denk ik dat we deze zo vast kunnen stellen, als er verder geen opmerkingen ook vanuit de agendacommissieleden zijn. Dan stellen we ...

De heer Van der Spoel: Er staat 17 mei boven, maar dat is gewoon 24 mei, toch?

De voorzitter: Ja, daar staat 24, het klinkt een beetje ... Sorry. Het ziet er een beetje verwarrend uit, maar er staat: 'Dagschema Dordtse Dinsdag 24 mei' en het is het concept voor de agendacommissie. Ja. Ja, een beetje verwarrend, maar ik snap wat u bedoelt. Dit is de versie die we voor volgende week vaststellen. Ja? Oké, gaan we dat zo doen. Dan ga ik terug naar de agenda, want volgens mij ...

'...' (buiten microfoon).

21. Rondvraag

De voorzitter: Ja, we hebben de rondvraag nog. Begin bij de heer Van der Spoel, heeft u nog een rondvraag? Nee? De heer Uysal.

De heer Uysal: Ja, ook van aantal raadsleden en commissieleden kreeg ik de opmerking van: 'Kunnen jullie misschien meer rekening houden met de dagschema's?'

Bijvoorbeeld: vandaag is de auditcommissie om acht uur of om zeven uur en dat komt overeen met een paar beeldvormende sessies. En dat vinden ze wel jammer, dat ze dan

niet de overige sessies kunnen bijwonen. Dus eigenlijk het verzoek aan ons allen om daar wat meer rekening mee te houden. Wat ik ook wel een beetje lastig vind, want je kan natuurlijk niet per persoon precies afstemmen wie naar welke sessie wil gaan. Dus dat maakt ook wel een beetje lastig. Dus dat.

De voorzitter: Ja, mevrouw Wepster wil daarop reageren, want de auditcommissie is in principe inderdaad eigenlijk niet voor de avond.

Mevrouw Wepster: Ik wil er graag twee dingen op zeggen. Ik begrijp het heel erg goed, laten we dat vooropstellen. Maar dit is inherent aan het feit dat wij met drie parallelsessies werken. Het betekent dat er sessies tegelijk zijn, waarbij het aan ons is om op te letten dat niet alle fysieke onderwerpen tegelijk zijn en niet alle sociale onderwerpen tegelijk zijn. Dus daar proberen we zoveel als mogelijk rekening mee te houden. En inderdaad is de auditcommissie een uitzondering op de regel, omdat we op dit moment in vergaderkamer 1 een bijeenkomst hebben over het openbaar vervoer in onze stad en regio. En de betrokkene daarbij, onder andere Qbuzz en de provincie, die waren verhinderd in de avond, dus die konden alleen in de middag. En we hebben nog een sessie parallel lopen en we doen er 's middags maar twee, waardoor er eigenlijk voor de auditcommissie maar een weg was en dat was dus in de avond. Terwijl we die inderdaad in de regel in de middag doen.

De voorzitter: Maar dank voor de opmerking. Mijnheer Boersma, misschien nog iets voor de rondvraag?

De heer Boersma: Ja. Ik heb één vraag over de raad van de 31e, want ik neem aan dat we dan alle hamerstukken die we nu zo verzameld hebben ... Doen we die dan ook tegelijk af, zeg maar?

Mevrouw: Ja, de hamerstukken zullen op de 31e worden afgehamerd. Waarschijnlijk is dat ook weer een uitzondering en zullen we dat als allerlaatst tijdens de vergadering doen. Omdat het ... Ja, het gaat die dag toch echt om het benoemen van de wethouders en het benoemen van de nieuwe raadsleden en nieuwe commissieleden en het gesprek over ... Onder andere over het akkoord. En het is even afwachten wat er verder voor bespreekstukken opkomen. Maar dan ... In ieder geval komen daarna de hamerstukken nog.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Mevrouw Wepster, nog iets in deze rondvraag?

Mevrouw Wepster: Nee, dank u wel.

22. Sluiting

De voorzitter: Ik ook niet, dan sluit ik deze agendacommissie. Dank jullie wel.

VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE DORDTSE DINSDAG VASTSTELLEN VISIE DORDRECHT D.D. 17 mei 2022

Vergaderkamer 3

Voorzitter:
Raadsgriffier:
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:
Dhr. Roggekamp (Gewoon Dordt)
Dhr. Portier (SP)
Dhr. Schalken - Den Hartog (Beter Voor Dordt)
Mevr. Lammens-Oostdijk (VVD)
Dhr. De Boer (Op Ons Eiland)
Mevr. Schnabel (PvdA)
Mevr. Koole-Bruurmijn (Beter Voor Dordt)
Dhr. Uysal (GroenLinks)
Dhr. Klerk (CDA)
Mevr. Crezée (VVD Drimmelen)
Dhr. Den Haan (AltenaLokaal)
Dhr. Versluis (SGP Altena)
Dhr. Vullings
Mevr. Bruggeling

4. Vaststellen visie

Mevrouw Bruggeling: Ik krijg een seintje hier van de griffie van Altena dat we grotendeels compleet zijn. Dus dan wil ik jullie bij deze welkom heten bij deze bijeenkomst. Kan iedereen mij goed verstaan? Als het niet zo is dan handje omhoog, alstublieft. Mijn voorstel zou zijn om het geluid uit te zetten in hoeverre dat gaat en de camera aan, in ieder geval voor het eerste deel, want ik vind het ook fijn om met u kennis te maken en u dus ook te kunnen zien. En zoals u ook met mij kennis kunt maken gedurende deze presentatie. Welkom raadsleden. U heeft mij gevraagd om het een en ander te vertellen over de visie Balanceren in de Biesbosch en ik ben heel blij dat ik die gelegenheid krijg, dank daarvoor. Want in mijn ogen hebben we een mooi product opgeleverd waar niet alleen de drie gemeenten en Staatsbosbeheer aan hebben gewerkt maar juist ook allerlei belanghebbenden in de Biesbosch. Dus daarom ben ik extra trots dat ik dit kan presenteren. En extra speciaal is het dat wij deze presentatie tegelijk met alle drie de gemeenteraden van de Biesbosch samenzitten. En dat is ook ontstaan vanuit de wens om van elkaar te weten wat jullie vinden over de Biesbosch en daarom zal ik specifiek daar ook wat aandacht aan besteden, namelijk zo behandelen welke wensen en bedenkingen de verschillende gemeenteraden tijdens de wensen en bedenkingenprocedure vorig jaar hebben uitgesproken. Dus die kunt u ook van mij verwachten in deze presentatie. Allereerst zal ik mij even voorstellen. Goedendag, ik ben Cobien Bruggeling en ik ben uw Biesboschregisseur sinds februari vorig jaar. En ik ben hard aan de slag geweest om de visie Balanceren in de Biesbosch tot een nieuwe versie, gedragen versie, te krijgen. Naast mij zitten dus ook nog collega's van de griffie die het een en ander in de gaten zullen houden. Ik wil u vragen om te kijken of u de vragen tot het eind kunt bewaren, want ik denk dat ik veel vragen hoop te beantwoorden in de presentatie. En als dat niet zo is dan ben ik heel benieuwd naar uw vragen achteraf. Een

ding nog vooraf voordat ik de presentatie start: er wordt vaak gesproken over de gebiedsvisie, ik zag het ook weer in mijn agenda staan voor dit ding. Ik doe dat bewust niet omdat ik heb gemerkt het afgelopen jaar dat dat soms tot verwarring leidt. Namelijk dat men het gevoel heeft dat daar dan een ruimtelijke implicatie aan zit, een ruimtelijke orderingsding is, terwijl het eigenlijk wat er hier voor u ligt is een visie die gaat over de samenwerking, hoe wij samen gaan werken de komende jaren in de Biesbosch en hoe wij gezamenlijk willen optrekken in de Biesbosch. Dus vandaar zult u mij niet het woord gebiedsvisie horen zeggen maar visie Balanceren in de Biesbosch of visie. En dan wil ik graag de presentatie starten, daarvoor ga ik mijn scherm delen. Zo. De aanleiding voor deze visie Balanceren in de Biesbosch ligt hem in het opheffen van het Parkschap per ingang van vorig jaar. Toen u besloten had de gemeenschappelijke regeling op te heffen is gekeken hoe we onze samenwerking voor de komende jaren willen vormgeven. Dit in de wetenschap dat we in de Biesbosch toch wel een hoop gezamenlijke belangen houden. En het bureau Orbis heeft toen opdracht gekregen om, van drie gemeenten en Staatsbosbeheer, om een visie te maken waarbij we opschrijven wat we eigenlijk gezamenlijk willen doen in het gebied. En aan de basis van die opdracht lag de wens om tot een breed gedragen visie te komen en dus niet alleen partijen te betrekken die onderdeel zijn van de bestuurlijke samenwerking, maar juist ook partners die een belang hebben bij de Biesbosch. Ook toen werd al het risico gezien en dat is uiteindelijk ook waar geworden, dat dit traject gelijkloopt en loopt met de recreatieve zonering die ontwikkeld is door Staatsbosbeheer en dat dat tot verwarring zou leiden. En helaas is dat dus ook gebeurd, veel partners hebben vragen gesteld over de relatie tussen deze twee documenten waarom nu dus ook een specifieke zinsnede in de aangepaste versie van de visie Balanceren in de Biesbosch is opgenomen die die relatie duidt. Bij het totstandkomen van de oorspronkelijke versie van de visie Balanceren in de Biesbosch hebben verschillende interviewrondes plaatsgevonden, eerst met direct betrokkenen en daarna ook met andere betrokken overheden zoals provincie, Rijkswaterstaat en IVN. En hun belangen kon u al lezen in de oorspronkelijke versie in de groene streken. Daarnaast is er een uitgebreide digitale enquête gehouden waar onder meer 250 personen hebben gereageerd. En er zijn werksessies georganiseerd waarvan u een verslag ook vindt in de bijlage van de visie. Ook is er een bureaustudie gevonden waarin verschillende uitgangspunten van het stuk uit het verleden in het Parkschap zijn meegenomen, bijvoorbeeld uit de punten die toen door de gemeenteraden eerder zijn meegegeven waarin bijvoorbeeld staat dat de samenwerking moet plaatsvinden binnen heldere kaders en dat de natuurwaarde voorop staat, dat er lokale variatie mogelijk moet zijn in ambitie en in ruimtegebruik en dat u moet kijken naar een gepaste wijze waarop ondernemerschap onderdeel kan zijn van het gebied en ook dat de basis op orde moet zijn. Alles bij elkaar heeft dit geleid tot de eerste versie van de visie Balanceren in de Biesbosch die aan u is aangeboden vorig jaar voorjaar. En in deze presentatie zal ik dus een opsomming geven van de wensen en bedenkingen en aandachtspunten die u vervolgens heeft meegegeven. Twee van de drie gemeenteraden besloten tot het plaatsen van formele wensen en bedenkingen waarbij ook oproep is gedaan om nogmaals met belanghebbenden te praten over het stuk. Ten tijde van die besprekingen vorig jaar in 2021 was ik als Biesboschregisseur ook al bezig met verkennende gesprekken met belangenorganisaties om te kijken hoe we de samenwerking in de Biesbosch kunnen opbouwen. En zij gaven op dat moment ook al

aan dat zij wat zij misten in die versie van de visie was hun eigen perspectief, het was heel erg geschreven vanuit het perspectief van de overheid en zij zagen nog onvoldoende terug dat juist de ambitie is in deze visie om het samen te doen. Niet alleen samen met overheden maar juist ook samen met belangenorganisaties. En met die gedachtegang hebben we ervoor gekozen om eigenlijk een nieuwe interviewronde te starten zoals die al eerder hadden plaatsgevonden maar nu met belangenorganisaties zodat zij eigenlijk dezelfde soort groene strook in de visie zouden kunnen krijgen en ze daardoor ook terug te lezen was wat zij vonden van de samenwerking en wat zij ambieerden in de Biesbosch. Ik vond het daarbij ook wel van belang dat iedereen die op enige manier nog een keer zijn mening wilde uiten over het stuk dat kenbaar moest maken. Dus ik heb geprobeerd zo breed mogelijk te informeren bij de mensen die eerder betrokken waren geweest bij de totstandkoming van de visie maar ook mensen die ingesproken hadden tijdens de procedures te benaderen en aan te geven dat er, hoe zij dat konden doen, dat kenbaar maken van hun mening. En het idee was, het idee is daarbij dat er een aantal representatieve vertegenwoordigers uit het gebied een specifieke belangengroep zou vertegenwoordigen, heeft vertegenwoordigd, eigenlijk moet ik zeggen. En dat die de opmerkingen van hun belangengroep zou bundelen die vervolgens zou kunnen in de interviews onder de aandacht zou kunnen komen. Dus het was een soort van trapraket. In de aanpassing van de visie hebben we verschillende belangengroepen geïnterviewd, dat is deze opsomming. En dus alle mensen die nog iets wilde kenbaar maken over het stuk zijn gevraagd in hoeverre voelt u zich vertegenwoordigt om aan een van deze belangengroepen deel te nemen? En dat was over het algemeen wel zo. En ik heb ook actief geprobeerd om vertegenwoordigers van deze belangengroepen die betrokken waren bij de Biesbosch op te zoeken. En je merkt dat dat toch soms nog best een werk is, want in de Biesbosch heb je te maken met twee provincies, drie gemeenten. En voor deze belangengroepen geldt gewoon vaak dat ze daarin ook met eigen afdelingen werken. En het mooie is dat ik heb gemerkt dat desondanks iedereen zo veel hart heeft voor de Biesbosch en zich daar graag voor wil inzetten, dat ze best bereid zijn om daar een inbreng op te leveren. Als u nu nog specifieke vragen heeft over welke partij met mij deze belangengroepen gesproken hebben lijkt het me goed om even te mailen want dan kan ik er rustig op reageren, want het is best een uitgebreid proces geweest. Oké, dus elk van deze belangengroepen heb ik dus geïnterviewd met de insteek om een toelichting te schrijven van de belangengroep, zoals u nu kunt lezen. En om ook op te halen welke tekstvoorstellen zij zouden zien in een aangepaste versie van de visie. En vervolgens ook op te halen bij de partijen hoe zij zelf zouden willen samenwerken komende tijd. Concreet als voorbeeld bijvoorbeeld heb ik een interview gehad met de regiomanager van HISWA-RECRON en bestuursleden van Recreatief Drimmelen. Helaas was de vertegenwoordiger van Klein Schippersgilde uit Dordrecht verhinderd. Maar die heeft naderhand nog op het verslag kunnen reageren. Vooraf, ongeveer twee maanden van tevoren had ik een vragenlijst gestuurd zodat zij de antwoorden die zij tijdens die interviews konden geven eerst konden ophalen bij hun achterban. En achteraf heb ik dus een verslag geschreven waar ze ook nog op hebben kunnen reageren. En al die tekstvoorstellen die bij die interviews van die belangengroepen zijn ingediend, daar, die zijn vervolgens gebundeld. En elk van de vertegenwoordigers heb ik gevraagd of zij vervolgens op een programmasturingsniveau deel wilden nemen aan het Biesboschnetwerk. Sommigen

wilden dat graag en anderen zagen zichzelf liever als agendalid, bijvoorbeeld omdat ze hun aandacht ook wilden richten op andere ontwikkelingen. Dan heb ik een stuurgroep geformeerd met vertegenwoordigers van belangengroepen samen met de bestuurders van de Biesbosch. Dus de drie wethouders en het provinciehoofd van Staatsbosbeheer om het te hebben over aanpassingen op de visie. We spraken elkaar voor het eerst december vorig jaar, helaas ook digitaal. En daar hebben we deze tekstvoorstellen besproken en vervolgens zijn we tot een aangepaste versie van de visie gekomen die nu ook voor u ligt. Nou, zoals ik al zei, deze bijeenkomst is ook georganiseerd omdat u behoefte had om van elkaar te weten wat u vindt van de visie. Dus vandaar dat ik nu de wensen en bedenkingen die zijn geplaatst met u zal doorlopen. Daarbij kan ik wel zeggen, we hebben ze ingedeeld per thema zoals de visie ook thema's benoemt maar eigenlijk heeft elk onderwerp in de Biesbosch wel verwevenheid met meerdere thema's, dus het kan zijn dat u wellicht net een opmerking beter passend had gevonden bij een ander thema maar ik hoop dat u me dat vergeeft. Als eerste wensen en bedenkingen die zijn uitgesproken over het proces. Zowel Altena als Drimmelen benadrukten in hun wensen en bedenkingen dat belanghebbenden nog een keer een kans moesten krijgen om mee te praten over de visie Balanceren in de Biesbosch. Dit werd ook mede ingegeven doordat er een brandbrief was gezonden vanuit verschillende belangengroepen aan de gemeenteraden, die niet alleen over de visie maar ook over de recreatieve zonering ging. In deze brief pleiten een aantal belangenorganisaties voor een overlegorgaan waar samen keuzes gemaakt kunnen worden voor de Biesbosch. Nou, fijn is dat afgelopen jaar we daar juist hard aan hebben gewerkt en wat ik nu kan zeggen dat we met de stuurgroep een dergelijk overlegorgaan bereikt hebben. Drimmelen wilde daarbij ook zelf graag de visie kunnen vaststellen. Nou, dat ligt op dit moment aan u voor, dus ook dat is gelukt. En specifiek gaf Drimmelen nog mee dat zij een brief hadden geschreven naar Altena en Dordrecht waarop ze ook nog wensen en bedenkingen gaven aan de andere raden, maar dat ging ook wel deels over de recreatieve zonering en over onderwerpen die het beheerplan van Natura 2000 aangaan. Op het thema handhaving en regulering merk je eigenlijk dat grotendeels de partijen het wel eens zijn. Iedereen zegt: dit verdient onze aandacht en hier moeten we goed op samenwerken, ook Dordrecht en Staatsbosbeheer hebben dat benadrukt gedurende het proces. Bij Drimmelen speelde daarnaast op dat moment ook wat onvrede vanwege afsluitingen die in 2020 op stel en sprong gedaan waren, waardoor zij benadrukten dat de besluitvorming en de communicatie rondom dit soort maatregelen beter moet. Bij de belangenbehartiging en omgevingsmanagement is het vooral gegaan over NLDelta, dat is het nationaal park nieuwe stijl wat op dat moment in wording was, maar daar waren de meningen ernstig over verdeeld binnen het netwerk. Op dit moment heeft NLDelta pas op de plaats gemaakt in afwachting op landelijk beleid. En als Biesboschregisseur ben ik zelf ook bij een bijeenkomst geweest dit voorjaar georganiseerd door het ministerie van LNV om juist na te denken over welke vorm dit nieuwe beleid moet gaan krijgen. Dus op dit moment ligt dat stil. Op het thema recreatie en toerisme liggen de belangen ook wat meer uit elkaar. Waar Altena de nadruk legt op mogelijkheden bieden voor eigen bewoners om te kunnen genieten van de Biesbosch, zeker de mensen die vroeger hard gewerkt hebben in de Biesbosch, is voor Drimmelen het economische belang relevant. Voor beide geldt dat ze pleiten voor goede toegankelijkheid, goede voorzieningen en dat het onderhoud van belang is. Specifiek op dat moment speelde ook

nog de discussie rondom duurzaam varen omdat die ambitie in de recreatieve zonering stond, die er inmiddels uit is. En daarvan hadden ze allebei aangegeven dat het wel van belang is dat stappen richting duurzaam varen wel technisch en financieel haalbaar moeten zijn voor de gebruikers. In Dordrecht sprak de raad naast goede faciliteiten voor varen, wandelen en fietsen juist de wens uit om verder te gaan dan de ambitie als het gaat om duurzaamheid en het als apart thema te benoemen. Ook gaven ze in Dordrecht het aandachtspunt mee om ook mensen met een beperking te laten genieten in de Biesbosch en daar aandacht voor te hebben. Thema bezoekersmanagement merk ik is vooral tijdens de wensen- en bedenkingenprocedure een onderwerp geweest waar in Altena over is gesproken, ook al is dat ook in de besprekingen in Dordrecht wel aan de orde gekomen. Communicatie en marketing is voor alle partijen een belangrijk instrument. In Altena ligt daarbij wel de nadruk op de eigen identiteit en op het kwaliteitstoerisme. En in Drimmelen kijkt men meer naar de waarde ook van communicatie voor de vrijetijdseconomie. En wat ik heb gemerkt is dat het woord marketing soms best gevoelig ligt, tegelijkertijd heb ik ook gemerkt dat als je mensen spreekt die inmiddels wat kennis hebben opgedaan over gericht bezoekersmanagement, dat het eigenlijk uit dezelfde bouwstenen bestaat. Namelijk: als je aan goed bezoekersmanagement wil doen moet je, net als bij marketing, je doelgroep goed kennen zodat je daarop kunt sturen. Dus u kunt ook soms als u de visie leest over marketing kunt u het ook misschien vanuit die hoek wel beschouwen, dat als wij goed bezoekersmanagement willen doen, dan moeten wij weten welke doelgroep we hebben en daar kunnen we dan op sturen. En dat zal dan waarschijnlijk wel een andere boodschap zijn wellicht dan als je het vanuit marketingperspectief ziet. Maar in essentie is het op de basis van dezelfde principes. Over educatie is niet heel specifiek gesproken vorig jaar. Wel is volgens mij bij de gemeente Altena het scholenprogramma als wens genoemd. Oké, nou, dit was een opsomming van de meningen van de raadsleden vorig jaar. Maar inmiddels zijn er natuurlijk verkiezingen geweest en zijn ook nieuwe raadsleden gestart en daarom heeft u als het goed is vanmiddag vanuit de griffie van Altena een uitnodiging gekregen voor een bijeenkomst op 10 juni. Oh, de griffie zegt dat misschien Dordrecht en Drimmelen dat nog niet heeft gehad, maar dan bij deze nodig ik u uit namens de griffie in Altena om daarbij aanwezig te zijn bij het Biesbosch MuseumEiland waarin u vooral ook met elkaar het gesprek kunt voeren en met elkaar van gedachten kan wisselen aan de hand van de thema's die spelen in dit gebied. Dus ik hoop dat u daarbij aanwezig kan zijn, ik zal er zelf ook bij zijn, dus als er dan nog vragen zijn dan kan ik die ook beantwoorden. Met uw wensen en bedenkingen en hetgeen wat door dus de belangengroepen is ingebracht tijdens de interviews zijn tekstvoorstellen gemaakt en deze zijn in december vorig jaar besproken in de eerste stuurgroep, waar ik het al over had, met vertegenwoordigers van de belangengroepen en de bestuurders. En dat heeft geleid tot de volgende aanpassingen: er zijn beschrijvingen van de belangengroepen toegevoegd, de visie is op een aantal punten geactualiseerd, bijvoorbeeld als het dus gaat om de ambitie duurzaam varen waarvan we vorig jaar met elkaar hebben gezegd, ook naar aanleiding onder andere van de bespreking in de gemeenteraden, we gaan met belanghebbenden in gesprek om te kijken wat en wanneer zou dit technisch en financieel haalbaar kunnen zijn? Dat is op dit moment gewoon gaande, dat gesprek. Het voorwoord hebben we bewust gelaten zoals het was, ook al is het misschien enigszins achterhaald omdat dit juist de aanleiding van

de visie duidt. Dus ik hoop dat dat voor u niet al te verwarrend is geweest bij het bestuderen van de visie. Verder zijn er vijf tekstaanpassingen gedaan die overeen zijn gekomen in die stuurgroep. De eerste is dat de missie qua nuancering iets is aangepast omdat je merkt dat er verschillend gedacht wordt over of het druk is in de Biesbosch, zo ja, hoe druk het is in de Biesbosch. Dus vandaar dat er de zin steeds opgenomen dat daar de belanghebbenden verschillende nadruk leggen. Maar eigenlijk is er wel de consensus dat we er vooral samen mee aan de slag moeten om een balans te vinden tussen recreatie en natuur. Verder is er in de missie een duiding gedaan over het benutten van de schil, met name bewoners en agrariërs hadden moeite daarmee omdat zij zitten in die schil en zij wilden daar graag wat nuancering op. Dus daarom is erop aangepast dat we daarin kijken naar meervoudig ruimtegebruik waarbij ook bestaande functies zoals landbouw en bewoning een goede plek hebben. Het merendeel van de verwijzingen van NLDelta zijn eruit, wat u nog wel leest zijn concrete acties die nog lopen op het gebied van educatie en acties als het gaat om zorgen dat er nog wel afstemming plaatsvindt over communicatie tussen NLDelta en het Biesboschnetwerk. Toegevoegd is dat we elke vijf jaar gaan evalueren en dat we elkaars rechten respecteren. En dat heeft meerdere redenen, enerzijds omdat daarmee we vertellen dat de omgevingsplannen altijd nog leidend blijven en dat u daarmee als raden altijd nog zelf kunt besluiten over die omgevingsplannen. Maar ook bijvoorbeeld dat het visrecht van de sportvisserij nog geldig blijft. En specifiek daarbij ook nog de zinsnede opgenomen dat op het verzoek van het netwerk dat als u instemt met deze visie Balanceren in de Biesbosch dat niet betekent dat u ook instemt met de recreatieve zonering. Oh, nog eentje terug, excuus. Want wat ik nog wilde vertellen is wat u nou niet aan wensen en bedenkingen terug ziet komen in de aangepaste visie, wat is daarmee gedaan? Nou, enerzijds hebben we dat soms gezien als een onderstropping van de visie, bijvoorbeeld als het gaat om een pleidooi om handhaving of de noodzaak om te balanceren. Anderzijds is het ook wel soms dat over dat onderwerp nog geen consensus is in het netwerk. Dus dat we met name in de visie zeggen: we willen hier over met elkaar het gesprek voeren in het Biesboschnetwerk. Soms kan het ook zijn dat opmerkingen al zijn meegenomen in het opbouwen van het netwerk, zoals bijvoorbeeld het opzetten van een overlegorgaan en het betrekken van belanghebbenden. En ook zijn soms aandachtspunten meegegeven aan partners in het netwerk zoals het communiceren over afsluitingen aan Staatsbosbeheer en de toegankelijkheid en de zorgen rondom verlanding aan de provincie. Nou, waar staan we nu in het Biesboschnetwerk? We hebben afgelopen jaar het netwerk verdiept en uitgebreid en daar blijven we mee doorgaan. Eens per kwartaal verschijnt er nu een nieuwsbrief waarin de betrokkenen de ontwikkelingen kunnen volgen. En eens in de maand kunnen geïnteresseerden aansluiten bij een digitaal koffiemoment om met elkaar van gedachten te wisselen. Er zijn een aantal werkgroepen actief en dus een stuurgroep, zoals ik al heb gezegd. Wellicht bent u ook nog geïnteresseerd wie er uiteindelijk plaats hebben genomen in deze stuurgroep. Nou, dat zijn dus de drie wethouders en het provinciehoofd van Staatsbosbeheer, de voorzitter van de Biesboschfederatie namens alle watersporters, een bestuurslid van Recreatief Drimmelen namens alle recreatieve ondernemers, de voorzitter van de Natuur- en Vogelwacht Biesbosch namens alle natuurbeschermers, een belangenbehartiger van de Sportvisserij Zuidwest Nederland namens alle sportvissers en een ambtenaar van de gemeente Geertruidenberg. Als

laatste wilde ik nog melden dat we ook nog bezig zijn om te kijken of we een Biesboschbijeenkomst voor dit jaar nog kunnen organiseren. Afrondend, voordat ik heel benieuwd ga zijn naar uw vragen, wat zegt de visie nu wel en wat zegt de visie nu niet? De visie zegt dus niet wat je wel of niet mag in de Biesbosch. Daarvoor zijn wettelijke kaders zoals omgevingsplannen zoals ik net zei. De visie zegt ook niet dat partijen die nu niet genoemd staan in de visie niet mogen deelnemen in het Biesboschnetwerk. Sterker nog, het Biesboschnetwerk is voor iedereen die zich betrokken voelt bij de Biesbosch, dus graag, hoe meer hoe beter. En als laatste zoals eerder gezegd dat als u met deze visie instemt dat niet automatisch betekent dat u ook instemt met de recreatieve zonering. Maar wat zegt de visie dan wel? Nou, dat we samen willen werken aan het behouden en het versterken van het Biesbosch voor toekomstige generaties en dat we daarbij continu de balans zoeken tussen natuur en recreatie. En dan zal ik mijn, stoppen met delen van mijn scherm zodat ik u weer kan zien. En dan ben ik heel benieuwd naar uw vragen. Oh ja, als u een vraag heeft graag een handje opsteken. Oh, een handje in Dordrecht. '...', kun jij dan het geluid aanzetten, lukt dat?

De heer De Boer: Zonder microfoon? Ja? Met microfoon.

Mevrouw Bruggeling: Kan ik hem ontdempen? Nee, dat kan ik niet.

De heer De Boer: Oh, nou ja. Horen jullie mij? Nee. Ben ik hoorbaar of niet?

Mevrouw ...: Er loopt iemand naar het scherm.

De heer De Boer: De microfoon staat uit. Camera ...

Mevrouw Bruggeling: Heeft iemand anders in de tussentijd een vraag?

De heer De Boer: Is nu ... Ben ik nu hoorbaar of niet?

Mevrouw Bruggeling: Oh, ja.

De heer De Boer: Oh, ik hoor een beetje een echo. Die uit. '...'

De heer ...: Ik vraag '...' om te komen, maar misschien in de tussentijd vast een vraag.

Mevrouw Bruggeling: Ja, want we horen jullie wel, er zit alleen een galm in.

De heer ...: Dat is alleen maar van de andere teams, dus als je die uitzet. Dan moeten ze die uitzetten.

De heer Den Haan: Een kermis galm.

De heer Vullings: Is het zo beter?

Mevrouw Bruggeling: Ja, veel beter.

De heer De Boer: O, nu hoor ik Cobien niet.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Als je die aanzet?

De heer Vullings: O ja.

De heer ...: We hebben een galm '...'

De heer ...: Die staat uit dus horen ons niet daar.

De heer ...: Ja, ik heb deze nu uitgezet.

Mevrouw Bruggeling: Wellicht heeft iemand anders in de tussentijd nog een vraag voordat ...

De heer De Boer: Cobien, hoor je mij?

Mevrouw Bruggeling: In Dordrecht de apparatuur werkend krijgen. Steek dan een handje op.

De heer De Boer: Cobien, hoor je mij?

Mevrouw Bruggeling: Ja, ik hoor je.

De heer De Boer: Oh. Ik hoor geen echo nu. Uit Dordrecht hier.

Mevrouw Bruggeling: Janet, dan laat ik eerst even Dordrecht aan het woord en dan geef ik je daarna de kans, oké?

De heer De Boer: Oké.

Mevrouw Bruggeling: Vertel.

De heer De Boer: Dank voor de presentatie. Wel wat technische vragen maar een belangrijke vraag: er is een bereidheid om zeg maar gezamenlijk de verantwoordelijkheid te pakken omdat je met meerdere gemeentes daaraan meedoet, aan het hele plan. Is het zo dat je ook dan gezamenlijk verantwoordelijk bent als er dingen aan de hand zijn, of heeft elke gemeente zijn eigen stuk?

Mevrouw Bruggeling: Bedoel je dan op het gebied van handhaving?

De heer De Boer: Handhaving, stukje andere dingetjes die gebeuren. Ja kijk, de normale dingen als onderhoud en dat soort dergelijke, dat hoort natuurlijk bij de gemeente, maar trek je in die zin gezamenlijk op of blijft gewoon elke gemeente gewoon verantwoordelijk voor zijn eigen toko?

Mevrouw Bruggeling: Het is wel, het Biesboschnetwerk is juist opgebouwd vanuit eigen verantwoordelijkheid, ja. En dan heb je natuurlijk wel altijd te maken dat de eigenaar van veel van de Biesbosch Staatbosbeheer is, dus daar ligt een verantwoordelijkheid maar inderdaad ook gewoon de gemeente waar het zich voordoet.

De heer De Boer: Oké, dank je wel.

Mevrouw Bruggeling: Janet.

Mevrouw Crezée: Ja Cobien, dank je wel. Ik hoorde je net zeggen dat het verlanden bij de provincie ligt. Dus dat vraagstuk.

Mevrouw Bruggeling: Dat we dat nu als aandachtspunt hebben meegegeven aan de provincie, ja klopt.

Mevrouw Crezée: En hoe gaat dat dan verder?

Mevrouw Bruggeling: Een van de dingen die wij komend jaar willen doen is met name die relatie met de provincie verder verstevigen, bestendigen, omdat zij gaan werken aan het bouwen van de nieuwe Natura 2000 beheerplannen en het prettig zou zijn als wij daar als Biesboschnetwerk een actief partner in kunnen zijn.

Mevrouw Crezée: Oké, dank je wel.

Mevrouw Bruggeling: Philip. Sorry dat ik met voornamen doe maar die zie ik soms wat eerder.

De heer Den Haan: Dat geeft niet hoor, Cobien. Dank voor je presentatie want het is in ieder geval vanaf het eerste moment dat wij erbij betrokken zijn geraakt in ieder geval een stuk helderder. En nou ja, goed, als je afsluit met wat wel kan, dus samen werken voor de toekomst, voor de generaties na ons, dan is dat volgens mij waar niemand tegen kan zijn. Maar goed, de spreekster hiervoor die ... En ik hoorde dat het Janet was, die had al die vraag en dat is het grootste wat bij ons leeft. Dus die hele visie, je gaf al aan, die kun je, eigenlijk moet je die los zien van die recreatieve zonering. Maar volgens mij is dat voor heel veel mensen, heel veel betrokkenen, is dat heel moeilijk, lastig zelfs. En dat komt steeds terug want ook deze vraag van Janet, ja, die leeft al sinds het begin bij ons en daar gaat het juist fout. Het gaat over vertrouwen en dat vertrouwen, als ik in ieder geval namens Altena Lokaal spreek vanuit Altena, dat is er zeker niet in die relatie die Staatsbosbeheer ons vertelde met de provincie als het gaat om: wat wil je nou met die krekens? Als het goed is heb je ook de brief aan de Biesboschgemeente gehad van HISWA en RECRON. Daar hebben zij een aantal opmerkingen gemaakt en een van de grootste opmerkingen die gaan juist daarover. Omdat dat vertrouwen er niet is, dat dat verlanden bij de Biesbosch ook echt landt, dat dat echt moet gebeuren want anders krijg je het rondje, nou, de Steurgat en de Amer zijn genoemd en dan kun je niet meer naar binnen toe. Dus dat is voor ons echt wel een, ja, een strijdpunt om dat te doen. En ik hoor je zeggen: ja, we moeten de relatie opbouwen en ... Maar goed, we zijn allemaal al twee jaar bezig dus die gebiedsvisie voor de provincie zit er ook aan te komen dus dat moeten zij ook weten. Dus lang verhaal kort: wat gaan we daar echt als drie gemeentes aan doen, want dat is voor alle gemeentes volgens mij bepalend, dat hele verlanden en verzanden van krekens.

Mevrouw Bruggeling: Ja, dat staat nu niet zodanig in die visie dus ik kan, die vraag is volgens mij ook gewoon een beetje een politieke vraag, dus die laat ik ook aan jullie. Tegelijkertijd wat ik wel kan beantwoorden is dat ik inderdaad naar aanleiding van die brief van HISWA-RECRON en de Biesboschfederatie nog even contact met hen heb gehad afgelopen dagen: hoe moeten we dat nou duiden? Ook richting u als raadsleden. En wat ik daaruit begrijp is wat zij als boodschap willen meegeven is dat ze echt wel te spreken zijn dat dit een verbetering is ten opzichte van de eerste versie van de visie en dat zij met name aandachtspunten ook willen meegeven richting de uitvoering. En richting inderdaad ook een aantal andere '...' die lopen in de Biesbosch en daar uw aandacht ook voor willen vragen.

De heer Den Haan: Ja nou, dank voor je uitleg. Maar wat ik dan graag gezien had, maar ik weet niet of dat kan, is dat in die visie toch wel wat strakker en steviger wordt opgenomen dat dit onderwerp als het ware deel uitmaakt van de visie. Want dat is onlosmakelijk verbonden met, laat ik het maar zo zeggen, de vragen en ellende die het oproept.

Mevrouw Bruggeling: Ja. Maar ook hierover is het natuurlijk ook wel zo dat het beheer dus bij de provincie ligt en tegelijkertijd ook dat het Biesboschnetwerk niet alleen bestaat uit de gemeenten, watersporters, recreatieve ondernemers maar ook juist Staatsbosbeheer en provincies en natuurbeschermers.

De heer Den Haan: Tot slot dan nog even want dan houd ik op want anders zou ik de vergadering ophouden. Maar ik heb bij die tweede bijeenkomst gezeten in het Golfpark en daar heb ik de vraag gesteld en vergeef me even dat ik dat zeg, want dat was de mijnheer met de stropdas van Staatsbosbeheer en die kwam er niet uit toen ik vroeg: wie is er nou verantwoordelijk voor ... Ja, dat is de provincie. De praktijkman van Staatsbosbeheer, die gaf wel een degelijk goed antwoord. Maar daar gaat het al fout. En als u dan gaat vragen: ja, maar wat gaat de provin... of bent u nu een adviesorgaan, als ik dat vraag aan Staatsbosbeheer, bent u adviesorgaan voor de provincie? Dan zeggen ze nee, over het verland en daar gaat de provincie over. Ik zei nee, dat vraag ik niet, ik vraag of u een adviesorgaan bent. Want als ik nou u het advies kan geven dat u die kreken niet wil laten verland en, want dat is niet goed. Nou, daar krijg ik geen antwoord over. En dat zorgt ervoor dat bij 1500 motorbootliefhebbers vanuit Altena niet het vertrouwen is dat dat in de toekomst goedkomt. En dat is maar wat ik even plat aan u meegeef.

Mevrouw Bruggeling: Maar ik denk juist dat dan de noodzaak juist is om dit Biesboschnetwerk met elkaar samen vast te houden en daarin integrale oplossingen te ontwikkelen. Maar volgens mij was er niet een specifieke vraag bij, toch, nog?

De heer Den Haan: Nou, dat ging over het opnemen in de visie. Om dat kracht bij te zetten in de richting van de provincie. Ik ga eigenlijk door op het verhaal van Janet hiervoor.

Mevrouw Bruggeling: Ja. Oh, is dat zo? Ja, ik begrijp hier van de griffie dat inderdaad de visie ook nog gewoon in de aparte raadsproces komt, dus dat u daarover dan nog met

elkaar over van gedachten kunt wisselen. En wellicht dat dat ook een onderwerp kan zijn waar u op 10 juni met elkaar over van gedachten kan wisselen. Als het goed is zie ik een ander handje. Is dat Sarien?

Mevrouw Hoevenaar: Ja, goedemiddag. Dat klopt, ik ben Sarien. Ik wil Janet en Philip wil ik toch eigenlijk wel eventjes bijstaan, want wij gaan een gebiedsvisie vaststellen en als wij die gebiedsvisie vaststellen en wij geven niet onze zorgen over het verlanden en over het procesnatuur weer, dan is het gewoon over een aantal jaren is het gewoon gebeurd met het varen in de Biesbosch. In de raad van Drimmelen hebben wij een amendement ingediend om dit kracht bij te zetten. En ik roep eigenlijk de raad van Altena op: als jullie je zorgen maken over het verlanden en over procesnatuur, laat we ons eigen dan sterk maken en ervoor gaan dat we dat rondje in de Biesbosch kunnen varen. En ik vind dus echt met de sprekers hier voor mij dat procesnatuur en het verlanden echt een punt is voor de gebiedsvisie. We praten over de gebiedsvisie en niet eigenlijk, ik ... Als ik kijk naar de gebiedsvisie zie ik alleen de schil. Daar wordt heel veel gesproken over de schil maar niet over het rondje in de Biesbosch. Daar wordt maar een heel klein item aan, ja, voor gebruikt en dat vind ik heel erg jammer. Dus ik roep toch wel op om dat procesnatuur nog eens heel goed onder de aandacht te brengen. En vooral bij de provincie want een provincie die gaat pas akkoord met althans een gebiedsvisie en, ja, hoe dat het beheer onderhouden moet worden, dat gaat pas in overeenstemming met heel veel gebruikers. Dus als wij het nu niet kenbaar maken dan is het gewoon voorbij.

Mevrouw Bruggeling: Nou ja, daar heb ik al twee reacties op, enerzijds is het dus inderdaad al kenbaar gemaakt. Er is een werkgroep op bezoek geweest met twee gedeputeerden waar dat al onder de aandacht is gebracht. Ten tweede heb ik van de provincie begrepen dat er bij het tot stand ook komen van zo'n, of het ontwikkelen van zo'n beheerplan dat er ook wel een participatieproces lopende is. Hoe dat er precies gaat uitzien dat weet ik nog niet, dus daar kan ik geen antwoord op geven. Maar die twee, dat is wat ik aan technische beantwoording kan meegeven voor u.

Mevrouw Hoevenaar: Ja maar, waarom mag er dan niet iets in die visie ingenomen worden vanuit Altena en vanuit Drimmelen? En misschien wil Dordrecht dit ook wel. Dat is toch gewoon een aanscherping van de visie?

Mevrouw Bruggeling: Ik heb hier verder geen antwoord op Sarien, sorry. Het is wat mij betreft een politieke keuze, dus dat is aan u. Verder nog vragen? Arjan.

De heer Versluis: Ja, misschien niet direct een vraag maar ik hoor jou een paar keer zeggen: dat is een politieke keuze. Nou goed, volgens mij zitten we allemaal als politici ook in deze Teams meeting. Ik heb begrepen dat Drimmelen heeft een amendement aangenomen, de gemeente Altena heeft in februari ook een amendement aangenomen met ik meen vier à vijf punten. Twee van die punten zie ik ook niet terugkomen in de visie en dat heeft toch wel met een groot deel te maken met het beleefbaar en bevaarbaar maken van de Biesbosch. En tot heden wordt natuurlijk toch iedere keer met een grote boog omheen gelopen. Kijk, visie allemaal prima, prachtige verhalen daarin, maar ik ben ook weer verontrust door de brief die ik gister in de mailbox krijg van

RECRON, zes pagina's lang. Ik heb zelf in ieder geval nog niet de hele herziene visie kunnen lezen maar ik zie wel zo'n brief al van zes kantjes komen. Ik denk: nou ja, dat is dus een van de partners die in dat overleg heeft gezeten. Maar blijkbaar zijn die dus nog lang niet tevreden met de visie. Dus voordat ik begin te lezen krijg ik een brief van zes pagina's. En dan kun je zeggen: ja, het heeft met name met de uitvoering te maken. Nou, ik oordeel de brief toch iets anders. Ik beoordeel dat als grote zorgen die deze mensen hebben als het gaat om het gebruik van de Biesbosch. Dus waarom inderdaad gewoon iedere keer zo'n omtrekkende beweging als het gaat om het onderhoud van de Biesbosch? Dat is toch een heel belangrijk item om iets met die Biesbosch te kunnen doen?

Mevrouw Bruggeling: Ik heb ook niet een hele specifieke vraag anders gehoord dan wat uw voorgangers al aan mij hebben verteld. Of heb je wel een specifieke vraag ...

De heer Versluis: Nou, laat ik zo zeggen: als dat moeilijk is in deze ontmoeting en we hebben in de afzonderlijke raden toch nog een debat, laten we daar dan maar het debat voeren. Want we komen denk ik in dit overleg er niet uit.

Mevrouw Bruggeling: Nou ja, ik hoop vooral dat u aanwezig kunt zijn op die 10 juni waarop u dat ook met elkaar kunt bespreken. Maar inderdaad, wat ik al zeg van de visie Balanceren in de Biesbosch: het Biesboschnetwerk is meer dan de drie gemeenten. Het is ook allerlei andere partners die ook andere belangen hebben in deze. En in dat soort gevallen is inderdaad in die visie af en toe voor gekozen om het thema te omschrijven maar nog niet een standpunt daarover in te nemen omdat dat er nog geen consensus over is. Ja.

De heer Versluis: Maar misschien afsluitend nog wel even: ik heb begrepen dat RECRON zit als lid, over de vertegenwoordiger van RECRON, zit in de stuurgroep. Dus heel dicht bij het vuur. Heeft eigenlijk bijna meegeschreven aan deze herziende visie.

Mevrouw Bruggeling: Klopt.

De heer Versluis: Hoe beoordeelt u dan dat er dan toch een zienswijze noem ik het dan maar, een brief van zes pagina's op de mat ligt? Dat is volgens mij een technische vraag, hoe beoordeelt ...

Mevrouw Bruggeling: Nee, heel goede vraag. Nee, dat is precies waarom ik afgelopen dagen ook zowel met de Biesboschfederatie als met HISWA-RECRON heb gebeld omdat inderdaad dat ook bij mij wel een vraag was. Maar inderdaad: wat ik net had aangegeven, zij zien toch nog wel de noodzaak om een aantal aandachtspunten bij u onder de aandacht te brengen maar hebben wel degelijk vertrouwen in hoe het proces nu loopt en dat ze meer betrokken zijn. En ook volgens mij in die brief staan een aantal uitnodigingen in waar zij ook nog actieve rol zouden willen vullen in het Biesboschnetwerk. Dus zo heb ik hem begrepen dat ik dat moet beschouwen.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Cobien, kan ik even wat vragen? Ik wil graag mede de medespreker die we net hebben gehoord uit Dordrecht wil ik benadrukken dat wij

daarmee eens zijn. Verder heb ik nog de volgende vraag: klopt het dat de beroepsvissers geen quotum hebben voor het wegvangen van vis uit de Nieuwe Merwede en de Biesbosch? Deze vissen zijn een voedingsbron voor de vogels, waaronder de zeearend. De vis die gevangen wordt, waaronder voorn en brasem, wordt verkocht als pootvis. Deze vis gaat in containers naar België en Frankrijk om daar uitgezet te worden in commerciële vijvers waar mensen tegen betaling kunnen vissen. Mijn vraag is: hoeveel vis wordt er gevangen en houden de vissers zich aan de gesloten tijden zoals paaiseizoen? Want ik kan nergens wat terugvinden over beroepsvissers.

Mevrouw Bruggeling: Nee. Ik moet u ook het antwoord op deze vraag schuldig blijven, ik weet het ook niet.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Want we zijn bezig met de '...', die willen we onder water zetten omdat dat een broedkamer moet worden voor de vissen. En aan de andere kant worden alle vissen door de beroepsvissers weggevangen. Dus dan denk ik: waar zijn we mee bezig?

Mevrouw Bruggeling: Ja. Nee, ik heb hier geen antwoord op, dit is niet inderdaad onderdeel van de bespreking van de visie geweest.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Dit is totaal niet bekend hoeveel vis er gevangen wordt? En er is geen quotum op de vissen? Dat is toch raar?

Mevrouw Bruggeling: Ik weet het niet. Ik weet het gewoon ...

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Oké, want er is wel weer een toestemming uit de provincie gegeven dat ze verder mogen vissen. De beroepsvissers. En ze hebben tegenwoordig, kijk, vroeger ging het met een netje, maar tegenwoordig doen ze dat gewoon met een dieptemeter en je kan alle scholen vis zien en alles wordt weggetrokken. Er blijft gewoon geen vis meer over in de rivieren en in de Biesbosch. Ik dacht dat dat niet de bedoeling was van een natuurgebied.

Mevrouw Bruggeling: Ja, ik snap je zorgen maar ik weet het niet of er een quotum is, zo ja, welk quotum. Ik kan misschien wel eventjes nagaan in het netwerk wie daar wel een goed antwoord op kan geven voor u. Is dat ... Helpt dat?

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Ja, bedankt.

Mevrouw Bruggeling: Oh, ik begrijp hier van de griffie dat dat via hen gaat. Zij sturen het antwoord op de vraag, hoor ik hier.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Oké.

Mevrouw Bruggeling: Sarien? Oh, je microfoon staat nog uit.

Mevrouw Hoevenaar: Ja, sorry. Ik heb nog een vraag over toezicht en handhaving. We hebben kunnen lezen dat het overeenkomst die ondertekend is met de gemeentes en Rijkswaterstaat, Evides en Staatsbosbeheer eind 2022 afloopt. En die overeenkomst,

daar zijn zaken geregeld over toezicht en handhaving. Hoe wil men dan toezicht en handhaving verder op gaan pakken? En als vervolg heb ik ook kunnen lezen dat er een integrale visie over veiligheid, ja, die moet nog opgesteld worden. Maar in de visie, daar wordt ook gesproken over omliggende gemeenten en die hebben daar belangen, die hebben allerlei wensen en die hebben ook een voorkeur, van alles uitgesproken. Gaan die meebetalen aan toezicht en handhaving? Want we trekken alleen maar heel veel meer toeristen naar de Biesbosch toe waardoor de druk op veiligheid, ja, steeds groter wordt en er dus mogelijk ook wel meer toezicht en handhaving zou moeten zijn. En ik vind het heel mooi dat omliggende gemeentes mee mogen praten in deze visie als netwerkgebruikers, maar voor de rest, ja, wat bieden hun ons als eigenlijk betalers aan de Biesbosch? Wat bieden hun aan Drimmelen en aan Dordrecht en aan Altena?

Mevrouw Bruggeling: Dit is ook wat mij betreft ook wel een politieke vraag, maar wat wel een aandachtspunt is inderdaad is de afloop van die DVO. En zover ik weet wordt er wel gewerkt aan te kijken wat er na komt, of die DVO wordt verlengd omdat, wat ik tot nu toe hoor is dat de samenwerking goed loopt of dat er toch wensen zijn om daar iets op aan te passen.

De heer De Boer: Cobien? Cobien, ik, even als een vraag op de opmerking van Sarien, want in het stuk staat inderdaad dat inwoners die vinden dat er te weinig toezicht en handhaving is, dat is ook eigenlijk onderzocht. En opruimacties, daar kunnen ze, die kunnen op steun rekenen. Nou ja, als ik hem zo lees dan lijkt het alsof de bewoners straks opruimacties gaan organiseren. Dat is een beetje een andersom verhaal, dus ik zeg, ja, ik vind het wel heel bijzonder dat er nu al eigenlijk vanuit wordt gegaan. Maar goed, inderdaad, ik weet niet in hoeverre dat mee wordt genomen dat inwoners dus vinden inderdaad dat er te weinig handhaving is. Want ik heb wel gelezen, ik kom er ook regelmatig, het staat allemaal in het stuk natuurlijk. Dus niet alleen het afval maar ook de hennepkwekerijen en andere dingen die daar gedaan worden, dus.

Mevrouw Bruggeling: Klopt, klopt. Het is echt wel een groot vraagstuk als het gaat om handhaving. Tegelijkertijd: het is zo'n groot gebied dat, wat je ook vaak hoort is dat je kunt daar een gerichte actie doen, maar de helft van de tijd is de vogel dan al gevlogen, laat ik het zo zeggen. Dus het is ook niet alleen op te lossen met handhaving, wat ik begrijp. Maar en en. Nee zeker. Dus ook op de preventie, op de bewustwording en op handhaving. Maar ja, ook daar heeft u ook zelf een keuze als het gaat om inzet van handhaving. Vanuit Dordrecht nog vragen? Volgens mij zijn we ook een beetje aan het einde van de tijd gekomen. Dus als in ieder geval in deze eerste informerende ronde de vragen zijn beantwoord, dan wil ik nogmaals zeggen dat ik u hoop te ontmoeten op 10 juni in het Biesbosch MuseumEiland en heel erg te bedanken voor de aanwezigheid hier vandaag.

VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE DORDTSE DINSDAG VRAGENHALFUUR DORDRECHT D.D. 17 mei 2022

Vergaderkamer 1

Voorzitter: dhr. Stolk
Raadsgriffier: mevr. Wepster
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Boone (Beter voor Dordt)
Dhr. Kleinpaste (Gewoon Dordt)
Mevr. Kruger (GroenLinks)
Mevr. Lammens-Oostdijk (VVD)
Mevr. Stolk (VSP)
Dhr. Tutupoly (Op Ons Eiland)
Dhr. Uysal (GroenLinks)
Dhr. Van der Linden (CU/SGP)
Mevr. Van Vugt-Roose (CDA)

Portefeuillehouders: burgemeester Kolff, wethouder R. van der Linden

2. Vragenhalfuur

De voorzitter: Beste collega's, het is zeven uur en we gaan starten met het vragenhalfuurtje. Als iedereen stil wil zijn, dan hebben we ook voldoende tijd voor alle vragen. Welkom allemaal, welkom mensen die digitaal meekijken, luisteren, welkom gasten en welkom collega's. Het vragenhalfuur, vandaag voor de tweede keer en het is goed om te constateren dat we er met elkaar aan werken om van onze Dordtse Dinsdag nu, maar zeker ook in het bijzonder dit vragenhalfuurtje, te optimaliseren. Vorige week waren er veel vragen en is er uit efficiencyoverwegingen voor gekozen dan de vragen samen te vatten. Dat gaf bij een aantal mensen een teleurstelling en achteraf gezien ook zeker een terecht punt. We gaan het nu ook anders doen en ik wil ook voorstellen dat we er iedere keer met elkaar van leren en als jullie suggesties hebben, dan kunnen jullie die altijd geven richting de griffie ook. We hebben nu met elkaar besproken dat we de vragenstellers één minuut geven om hun vraag nader toe te lichten. De vraagindiener kan dat zelf doen. Uiteraard is dat natuurlijk als aanvulling op het feit dat de vragen al gepubliceerd zijn, die kunnen de mensen al terug lezen. Er zijn voor vandaag vier vragen en ik herhaal voor de zekerheid nog even dat we hier geen politiek debat voeren. Een eventuele aanvullende vraag kan natuurlijk altijd wel, maar mocht het politiek worden dan is het goed om in ieder geval de agendacommissie in te schakelen om te kijken of we het punt kunnen agenderen. Met vier vragen hebben we ongeveer zeven en een halve minuut per vraag, dus dat moet gewoon lukken. Ik wil eigenlijk naar de eerste vraag gaan en de eerste vraag die gaat over energietarieven en die komt van de fractie van Beter voor Dordt. Wie mag ik het woord geven? Volgens mij was dat de heer Boon, he? Gaat uw gang.

De heer Boon: Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, veel staat al beschreven in het lijstje wat wij opgestuurd hebben gekregen, maar om even te herhalen. Afgelopen week kwam in het nieuws dat minister van Klimaat en Energie, Rob Jetten, aan het werk is met het

loskoppelen van het warmtenettarief in ieder geval van de gasprijs. Nou, dat is een goede ontwikkeling, lijkt me, alleen gaat het hem niet lukken om voor het einde van het jaar met een voorstel te komen, in ieder geval ook naar de kamer te sturen. Dus het ziet er naar uit dat eind dit jaar HVC opnieuw zijn tarieven kan gaan vaststellen met als ruggensteun, als het ware, die hoge gasprijs, waar het naar uit ziet, op basis van de geopolitieke verhoudingen, dat die gasprijs nog wel even hoog blijft. Onze vraag is eigenlijk, gezien het feit dat de afgelopen jaren de Dordtenaren die aangesloten zijn op het warmtenet al geconfronteerd zijn geweest met een enorme stijging van het variabele tarief en waarschijnlijk dat dit jaar weer zal gebeuren, is mijn vraag, of misschien een dubbele vraag, is dat onder jullie aandacht, bij het college, en in de tweede plaats, gaan jullie in gesprek met HVC om te kijken of dat toch, vooruitlopend op die loskoppeling, in ieder geval een billijk tarief gerealiseerd kan worden voor de Dordtenaren?

De voorzitter: Dank u wel voor de vraag. Een vraag voor wethouder Van der Linden, denk ik.

De heer Van der Linden: Denk ik ook. Dat is ook de enige die er is.

De voorzitter: Ik had nog niet links gekeken, sorry.

De heer Van der Linden: Dank u wel. Blinde vlek, dank u wel. Dank u wel, voorzitter. Ja, dank voor de vraag. We hebben hier kennis van genomen en het is natuurlijk al langer bekend dat die warmtewet aanpassing vereist. Daar zitten we ook allemaal te wachten, want alleen zo ga je echt verder komen met veel meer warmte op een andere manier beschikbaar maken voor mensen. Bij de recente tariefstijgingen zijn er ook al diverse artikel 40 vragen gesteld, daarvan heeft u de antwoorden wellicht ook gezien, daar heeft u misschien kennis van genomen. In die beantwoording is uitgebreid ingegaan op de koppeling die er is tussen warmte en gasprijs en de wijze waarop HVC daarmee is omgegaan. We zien verschillende warmtebedrijven daar op heel gevarieerde manier mee omgaan. Het hangt er ook een beetje van af welk warmtebedrijf het is. HVC is een aan de gemeenten en daarmee ook aan de samenleving gelieerde partij en heeft zich ingespannen om tariefstijging zo beperkt mogelijk te houden en ik heb begrepen, en dat varieert natuurlijk wel per huishouden, dat de tarieven van HVC 27%, gemiddeld, onder het door de ACM vastgestelde maximumtarief zijn gebleven. Natuurlijk zijn we wel met HVC en natuurlijk ook met andere warmteleveranciers of energieleveranciers, in gesprek over de impact van de stijgende gasprijzen. Dit is natuurlijk een thema, een paar jaar geleden was een paar procent van de huishoudens had te maken met energie-armoede. TNO rapporten wijzen uit dat het nu het dubbele of misschien nog veel meer gaat worden, dus dit gaat heel veel mensen raken. Dus we willen ook goed snappen hoe die impact van de stijgende gasprijzen voor warmtenetgebruikers zoveel mogelijk te beperken is. Nu heb ik begrepen, en volgens mij is dat 14 juni, dat HVC dan een presentatie over het warmtenet voor de raad zal houden. Dat lijkt me een goed moment om daar ook nog eens wat dieper op in te gaan met elkaar.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Is daarmee de vraag voldoende beantwoord?

De heer Boom: Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, ik wil toch de nuance aanbrengen. Inderdaad, HVC geeft zelf aan van, wij blijven echt wel binnen de lijntjes kleuren, ruimschoots van de mogelijkheden die ze als het ware hebben om op te schroeven, de tarieven. Ja, we willen toch meegeven als Beter voor Dordt fractie om heel hard ons best te doen om in ieder geval ervoor te zorgen dat die tarieven hopelijk omlaag kunnen en er in ieder geval een billijk tarief komt richting de Dordtenaren.

De voorzitter: Dank u wel. Voordat het nog verder politiek wordt, houden we het hierbij. Zijn er nog vanuit de rest van de raad aanvullende vragen op dit punt? Zo niet, dan ga ik naar de volgende vraag en die is van het CDA en die gaat over het NOVA Tienercollege. Mevrouw Van Vugt, denk ik.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Bedankt, voorzitter. Ik heb inderdaad vragen over het NOVA Tienercollege. We zijn deze week opgeschrikt in de media door het bericht dat het wordt opgeheven en er zijn natuurlijk jarenlang heel positieve berichten geweest en eigenlijk mede naar aanleiding daarvan zijn er ook door mij schriftelijke vragen gesteld, maar voor nu lenen zich deze vragen. Is er kennis van genomen, zijn er mogelijkheden, zo ja, welke om bijvoorbeeld nog in gesprek te gaan met betrokkenen, ouders, personeel en natuurlijk ook bestuur? Zijn er bevoegdheden van de gemeente en zo ja, ook welke? De laatste, niet onbelangrijk, is het mogelijk om de schriftelijke vragen die hierover gesteld zijn ook eerder af te handelen dan de gebruikelijke vier weken? Omdat het voor kinderen die zich hebben ingeschreven best wel urgent is.

De voorzitter: Dank voor de toelichting op de vraag. De heer Van der Linden.

De heer Van der Linden: Ja, dank. We hebben inderdaad ook kennisgenomen van dit bericht, ik heb daar zelf ook wat mailverkeer over zien langskomen, dus dit heeft natuurlijk op verschillende mensen wel indruk gemaakt en heeft ook tot vragen geleid. De mogelijkheden om hierin iets te betekenen, ja, uiteindelijk is de keuze van zoiets is aan het schoolbestuur, maar we zijn zeker bereid, en dat gebeurt natuurlijk ook al, om in gesprek te gaan met de school om te spreken over een goede oplossing voor de kinderen die naar school gaan op het Tienercollege. Bevoegdheden, de commissie voor het toezicht op het openbaar onderwijs en het college hebben een beperkte rol, maar daar gaan we uitgebreider op in bij de schriftelijke beantwoording en keiharde toezegging die ik kan doen, is dat we die inderdaad niet, daar gaan we niet vier weken op wachten, maar die vragen zullen binnen twee weken worden beantwoord.

De voorzitter: Dank u wel. Een aanvullende vraag.

Mevrouw Stolk: Ja, een aanvullende vraag. Misschien dat dat dan ook meegenomen kan worden, want wij sluiten ons voor een groot gedeelte aan bij de vragen van mevrouw Van Vugt. Het CTOO, u weet, vorig jaar hebben wij daar stevige debatten over gevoerd over het samenvoegen met SKOBA. Dat was in onze ogen ook niet helemaal de weg die bewandeld had moeten worden, maar misschien omdat dat ook gelukt is, het CTOO en

de samenvoeging van SKOBA, misschien dat we in ieder geval iets kunnen betekenen voor deze stichting.

De voorzitter: Misschien nog een aanvulling van de heer Van der Linden.

De heer Van der Linden: Even misschien een check bij mevrouw Stolk. Is dit een aanvullende vraag of meer iets om mee te geven in de beantwoording? Want dat wil ik graag wel even correct doorgegeven hebben aan de portefeuillehouder.

Mevrouw Stolk: Nou, tweeledig. Een vraag, maar ook gelijk even meegeven wat er vorig jaar gebeurd is met SKOBA en het CTOO.

De heer Van der Linden: Daar nemen we nu notie van, ja.

De voorzitter: Dank u wel, bedankt voor de beantwoording.

De heer Kleinpaste: Voorzitter?

De voorzitter: Ik hoor iemand, ja, mijnheer Kleinpaste, ga uw gang.

De heer Kleinpaste: Ja, even volledigheidshalve de check, ik neem aan dat de snellere beantwoording van schriftelijke vragen ook de vragen van Gewoon Dordt betreft dan.

De heer Van der Linden: Die heeft u over ditzelfde dossier gesteld? Ik weet vrijwel zeker dat dat ook binnen die twee weken zal gebeuren.

De voorzitter: Dank voor de aanvullende vraag en ik zie mevrouw Lammens.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Geachte voorzitter, kan de wethouder ook kijken of het mogelijk is dat een ander schoolbestuur deze school over kan nemen?

De voorzitter: De wethouder.

De heer Van der Linden: Nou ja, dit lijkt me een goede vraag om mee te nemen in de beantwoording, ja. Ook dat hangt natuurlijk wel af, elk schoolbestuur heeft natuurlijk eigen keuzes, maar ik kan me ook voorstellen dat in het overleg tussen schoolbesturen dit een aspect is dat kan worden meegenomen. Daar komt de portefeuillehouder op terug.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Dank u wel.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Dan ronden we hiermee deze vragen af. Dan gaan we naar de volgende en die gaat over evenementen in de stad en die is door Op Ons Eiland gesteld en volgens mijn toelichting van de heer Tutupoly?

De heer Tutupoly: Ja, het evenementenseizoen gaat, na lange tijd, weer beginnen. Het belooft ook druk te worden, denk ik, gezien de coronamaatregelen die nu voorbij zijn. We voorzien eigenlijk ook wat problemen, want er is een tekort, eigenlijk, aan openbare toiletten in de binnenstad. Dus wij vroegen ons eigenlijk ook af in hoeverre het college zorg kan dragen voor tijdelijke voorzieningen en is het college ook bezig met plannen om definitief aan dit soort problemen te werken? Daarnaast zien we ook bij de horecagelegenheden natuurlijk, die hebben heel veel personeel zien vertrekken. Daarvan vroegen we ons af, is het college nu ook in gesprek met de horeca omdat die evenementen natuurlijk ook voor de nodige druk zorgen? Daarnaast, als laatste, op het Scheffersplein, die is grotendeels gevuld nu met terrassen en ja, hoe ziet het college eigenlijk daar invulling ten aanzien van muzikanten of optredens?

De voorzitter: Dank u wel. Normaal gesproken zou ik denken, de heer Burggraaf, maar dat wordt ook door de heer Van der Linden gedaan. Gaat uw gang.

De heer Van der Linden: Zeker, ja. Het leven is vol verrassingen, dank u. Nou, drie duidelijke vragen. De toiletvoorzieningen. Ja, bij evenementen is het natuurlijk gebruikelijk om vergunningverlening te regelen met elkaar en het beschikbaar hebben van voldoende toiletvoorzieningen is daarbij wel een element wat wordt meegenomen, is ook een vereiste. Het evenementenseizoen heeft natuurlijk twee jaar min of meer onvolledig of helemaal niet kunnen draaien, dus het is ook weer eventjes opstarten en aanvoelen hoe dingen in de praktijk uitpakken, maar dit wordt expliciet meegenomen in de vergunningverlening bij evenementen. Personeelstekorten, daar hebben we denk ik allemaal kennis van kunnen nemen. Nou ja, mensen gaan iets anders doen als het zo lang mager is in de horeca. Maar we hebben wel het overleg met onder andere Koninklijke Horeca Nederland en daar is ook een cursusprogramma opgezet. We kijken hoe dat loopt en we werken er ook mee samen. We kunnen geen mensen beschikbaar hebben, zomaar, dat is natuurlijk een andere zaak. Ja, en dan muziek en of andere optredens. Nou, bijvoorbeeld een DJ die voor maximaal 250 personen draait, dat valt onder een klein evenement en als dat op een terras plaatsvindt dan kan dat nu drie keer per jaar. Dit vraagt een melding klein evenement, maar ook een melding voor een incidentele festiviteit in verband met de overschrijding van de geluidsnormen bij zo'n, in dit geval, bij een horeca inrichting dus in ons vergunningenbeleid, evenementenbeleid hebben we hier de goede voorschriften wel bij klaarstaan.

De voorzitter: Ik zie een aanvullende vraag van de heer Tutupoly?

De heer Tutupoly: Ja, dat klopt. Even twee aanvullende vragen omdat het nog niet helemaal beantwoord was. U gaf aan, ten aanzien van de toiletten, dat zit bij de vergunningen. Het gaat er eigenlijk met name om op Koningsdag bijvoorbeeld zagen we dat daar niks geregeld was, wat dus eigenlijk ook leidt tot overstroming van toiletten in de horeca en dat leidde weer tot sluiting. Dus eigenlijk, mijn concrete vraag is, is er wat geregeld dat, zeker ook met Dordt in Stoom wat er nou aankomt aan grote aantallen bezoekers zal leveren, of daar nu daadwerkelijk wat geregeld is, dat er misschien voorlopige voorzieningen geplaatst worden? En waar ik eigenlijk op doelde ten aanzien van het Scheffersplein niet zozeer hoe het geregeld is met de vergunningen, maar als je

kijkt doordat er meer terrassen zitten is er minder ruimte voor en zie je dingen eigenlijk verplaatsen naar het Statenplein. Maar goed, daar heb je natuurlijk maar een beperkt aantal horecazaken waar er gebruik van kan maken, dus het was eigenlijk meer in dat kader de vraagstelling, of er over nagedacht is om daar wel invulling aan te kunnen geven.

De voorzitter: Kort nog even de heer Van der Linden.

De heer Van der Linden: Bedoelt u om ook invulling te geven op het Scheffersplein? Of bedoelt u om de overlast op het Statenplein te voorkomen?

De heer Tutupoly: Het gaat er eigenlijk om dat je nu geen ruimte hebt, volgens mij, op het Scheffersplein, waar het in het verleden wel het geval was, waardoor je dus het een en ander ziet verplaatsen en ook op kleinere locaties waar eigenlijk het dan heel erg druk gaat worden.

De heer Van der Linden: Ja. Nou, in de vergunningverlening op het Scheffersplein is daar dus het aantal optredens drie keer per jaar, met 250 mensen ongeveer. Hoe het voor de andere afspraken geldt, weet ik niet. Ik kan me wel voorstellen dat, zeker met de zomer voor de boeg, dat de drukte zich goed gaat verspreiden, maar dat je dan vanuit meerdere horecagelegenheden de behoefte hebt aan levende muziek. Ik kan daar verder geen concreet antwoord op geven nu. Dus dat zou eventueel schriftelijk moeten kunnen gebeuren. Dat kan, maar dan zou ik wel de vraag zo concreet mogelijk stellen, want dit is een vrij brede vraag. De andere vraag ging over de toiletten. Ja, Dordt in Stoom is natuurlijk een groot evenement, dus daar in alle afspraken ook worden ook de toiletvoorzieningen goed meegenomen. Wat er op Koningsdag gebeurd is, weet ik niet precies, maar het kan natuurlijk altijd zijn dat er op een bepaald moment een groepje toiletten of een toilet te druk bevolkt is geweest of verstopt raakt en dat het dan overstroomt. In ieder geval is er wel in de vergunningaanvraag voor Dordt in Stoom wel meegenomen dat er voldoende voorzieningen moeten zijn.

De voorzitter: Oké, dank u wel, wethouder Van der Linden. Deze vraag zo voldoende beantwoord, denk ik. Dan ga ik naar de laatste vraag en die komt vanuit GroenLinks, de heer Uysal, en die gaat over de opvang van asielzoekers.

De heer Uysal: Ja, dank, voorzitter. Afgelopen week werd een nieuw dieptepunt bereikt in de asielopvang crisis. Tientallen asielzoekers in Ter Apel moesten buiten slapen omdat er voor hen weer geen plek was in het aanmeldcentrum. Hiermee is de asielopvang echt door een ondergrens gezakt. Een paar dagen geleden zei onze premier ook dat hij zich diep schaamde voor de ontstane situatie en ik denk dat wij deze schaamte ook hier met ze alle delen. Het ziet er naar uit dat de komende tijd de druk op de opvangcentra niet zullen afnemen. Dat betekent dat de dreiging blijft bestaan voor de asielzoekers in Ter Apel, dat zij de komende dagen weer buiten moeten slapen. Daarom is het kabinet nu dringend op zoek naar een oplossing om deze asielzoekers toch enigszins een humane opvang te kunnen bieden. In Dordrecht wordt onder andere het gebouw Crownpoint aan de Spuiboulevard als opvanglocatie gebruikt. Daar hebben we 950 beschikbare

opvangplekken waarvan slechts de helft, als het niet minder is, wordt bezet door Oekraïense oorlogsvluchtelingen. Vandaar de volgende vraag met betrekking tot dit acute probleem: is het college bereid om de voor de Oekraïense oorlogsvluchtelingen geregelde opvangplekken ook nu beschikbaar te stellen voor asielzoekers in Ter Apel?

De voorzitter: Dank u wel voor uw vraag. Ik geef het woord aan de burgemeester.

De heer Kolff: Dank en dank ook voor de vraag. Het antwoord kan kort zijn en ik kan er ook een avondvullend programma van maken ik zal proberen het kort te houden, maar ik heb er wel behoefte aan om iets van context te schetsen. Wij hebben als veiligheidsregio's en ook als voorzitter van de veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid de opdracht gekregen om 2000 plekken te creëren voor Oekraïense vluchtelingen. Iedere dag komen nog steeds Oekraïense vluchtelingen het land binnen en die moeten een plek krijgen om veilig te verblijven. Die opdracht is recent uitgebreid van 3000 der veiligheidsregio naar gemiddeld 3000 per veiligheidsregio. Dat betekent dat ondanks dat we nu nog steeds inderdaad, zoals u ook terecht zegt, bedden over hebben in de gecreëerde opvang, er een opdracht ligt vanuit het Rijk aan de veiligheidsregio's om die aantallen te vergroten. Voor onze regio komt het er ongeveer op neer dat we 2500, in totaal, plekken moeten gaan realiseren voor Oekraïense vluchtelingen. Dat staat nog even los van de particuliere opvang. In totaal hebben we nu op dit moment 2800, pak 'm beet 2800 plekken in onze veiligheidsregio geregeld waarvan er 735 in Crownpoint zijn gerealiseerd. Daar is nu inmiddels meer dan de helft van bezet en dat groeit eigenlijk iedere dag. Iedere dag komen er nieuwe mensen bij. Het is ook helemaal ingericht op de Oekraïners, inclusief tolken, kinderdagopvang, mensen die daar helpen. Alles is eigenlijk ingericht op Oekraïense vluchtelingen, plus, we weten dus dat, met de instroom die er nu is, zo'n beetje 1500 tot 2000 Oekraïners in ons land per week, dat dat de komende tijd ook gewoon nodig gaat zijn, die ruimte. Daarnaast hebben we de vluchtelingenopvang zoals die landelijk wordt georganiseerd. Daar is het COA primair verantwoordelijk voor, Centrale Opvang Asielzoekers. De eerste plek waar mensen terecht kunnen dat is Ter Apel. Dat is eigenlijk niet meer dan een aanmeldcentrum en daar hebben we het in het veiligheidsberaad ook met de staatssecretaris uitgebreid over gehad dat we eigenlijk behoefte hebben in ons land niet aan één Ter Apel, zeg ik dan maar even, maar aan drie of vier Ter Apels verspreid over het land zodat mensen op verschillende plekken terecht kunnen. Dan hebben we het over allerlei vluchtelingen, ook oorlogsvluchtelingen, zeg ik daarbij. Die mensen moeten uiteindelijk naar asielzoekerscentra toe, ook geregeld door het COA en het COA hanteert daar momenteel nog steeds een norm van 250 à 300 mensen minimaal voor een asielzoekerscentrum. De doorstroom momenteel, in de hele asielketen, stagneert. Dat is primair verantwoordelijkheid van de Rijksoverheid en we voelen allemaal de schaamte die u net ook omschrijft, als we kijken naar wat er nu in Ter Apel gebeurt. We hebben dan, dus even afgezien van de opdracht die we hebben als veiligheidsregio's om ruimte te creëren voor Oekraïners, ook een coördinerende rol gekregen om te kijken of we die asielzoekersstromen daar ook op een goede manier in kunnen verweven. Er zijn eigenlijk twee redenen waarom we nu in Crownpoint de plekken die we nu nog over hebben niet ter beschikking kunnen stellen aan, zeg maar, de vluchtelingen die in Ter Apel zitten. Eigenlijk de minst belangrijke van de twee is dat in de praktijk al is

uitgewezen dat het vermengen van de stroom uit Oekraïne met overige vluchtelingen, vaak tot conflicten, gedoe en problemen heeft geleid. Nou lopen we niet weg voor problemen, maar dat willen we eigenlijk wel voorkomen, want op dit moment gaat het met een behoorlijk groot Oekraïnerscentrum hiernaast eigenlijk heel erg goed en dat willen we ook graag zo houden. De tweede reden is eigenlijk belangrijker, namelijk dat we die plekken die we in opdracht van de rijksoverheid hebben gecreëerd voor Oekraïners de komende weken waarschijnlijk gewoon nodig gaan hebben en dat we daarmee dus, laat ik het maar zeggen, misschien wel even tijdelijk een gat dichtten, maar het andere gat ontstaat. Nog een aanvulling, voorzitter, en dan houd ik met de notendop op. Wij voelen ons als veiligheidsregio wel degelijk, dat doen we ook samen met de overige drie veiligheidsregio's in Zuid-Holland, schatplichtig om een bijdrage te leveren aan de reguliere asielketen, waar overigens mensen zitten dus oorlogsvluchtelingen, maar ook economische vluchtelingen uit veilige landen. Mensen die eigenlijk al een status hebben en gewoon een woning moeten hebben, maar die woningen zijn over het algemeen niet beschikbaar. Dus dat loopt allemaal spaak en wij voelen ons daar medeverantwoordelijk voor. Ik ben op dit moment met de commissaris van de Koning en met de drie collega-voorzitters van veiligheidsregio's uit Zuid-Holland, burgemeester van Leiden, Rotterdam en Den Haag, bezig om tot een soort Zuid-Holland aanbod te komen om op middellange en lange termijn een structureel aanbod te doen om een bijdrage te leveren aan de asielketen. Op heel korte termijn hebben wij in onze regio geen capaciteit en ook geen personele capaciteit voorhanden om Ter Apel te ontlasten. Maar ik zie wel dat het in andere regio's wel zo is. Dus dat is eigenlijk mijn antwoord in een notendop. Heel kort gezegd, nee, we gaan niet in Crownpoint nu hulp aanbieden richting Ter Apel.

De voorzitter: Met een duidelijke motivatie. Mijnheer Uysal, voldoende antwoord op de vraag?

De heer Uysal: Ja, een vervolgvraag. Dank voor het antwoord van de burgemeester. Zoals ik net ook al zei, het kabinet is nu wel echt dringend op zoek om te kijken waar deze asielzoekers in Ter Apel toch enigszins opgevangen kunnen worden. Een van die maatregelen bestaat dus uit dat gemeenten worden gedwongen om deze asielzoekers dan gewoon ook op te nemen. Wil, ik denk dat de gemeente dat wel wil, maar is de gemeente ook wel bereid hetzij in de eigen regio, hetzij in de eigen gemeente, om het voortouw te nemen? Om het initiatief zelf in hand te nemen zonder dat we wachten op een landelijke maatregel dat we dan gedwongen worden om die asielzoekers op te nemen. Is het college bereid of de gemeente bereid om het voortouw te nemen met betrekking tot opvang van asielzoekers uit Ter Apel en ook te kijken naar alternatieven die mogelijk zijn? Wat ik begreep ook uit uw antwoord dat oorlogsvluchtelingen en asielzoekers niet gecombineerd gaan worden, dat is prima. Maar zijn er ook alternatieven mogelijk waardoor deze groep dan kan worden opgevangen?

De voorzitter: Volgens mij is uw tweede vraag helder en duidelijk en wil ik eigenlijk naar nog een korte toelichting van de heer Kolff gaan.

De heer Kolff: Ja, nog even een korte toelichting. Ik had een deel van die tweede vraag eigenlijk al beantwoord, maar ik zal het proberen nog een keer kort te doen. Het is overigens niet zo dat het kabinet een gemeente kan dwingen. De gemeente gaat er uiteindelijk zelf over. Dat geldt overigens niet voor de Oekraïne-opvang, daar hebben we wel degelijk een opdracht die we als 25 veiligheidsregio's allemaal ook aan het nakomen zijn. Voor de reguliere asielketen ligt dat anders. Dat neemt niet weg dat wij ons, al is het maar bij wijze van spreken richting de burgemeester van Ter Apel en van de veiligheidsregio Groningen, ook schatplichtig voelen om te kijken of we een bijdrage kunnen leveren. Maar dat doen we wel in regionaal verband. Zo hebben wij bijvoorbeeld in 's-Gravendeel, in de Hoeksche Waard, een asielzoekerscentrum staan waar we serieus naar kijken of we dat bijvoorbeeld voor een langere tijd zouden kunnen doen, of wat kunnen uitbreiden. Zo kijken we ook in Gorinchem en ook als stad Dordrecht kijken we eigenlijk permanent naar mogelijkheden. Tegelijkertijd moet ik hier gewoon ook duidelijk aangeven dat het beslag wat er nu wordt gedaan, eigenlijk, wordt gelegd op de ambtelijke organisatie om de Oekraïne-opvang mogelijk te maken, is gigantisch. Het heeft een enorme impact in de organisatie, in de mensen die geregistreerd moeten worden. Het heeft ook impact in de samenleving, mensen moeten zorg, mensen hun kinderen moeten naar school. Het gaat allemaal, het piept en het kraakt, het gaat wel, maar we lopen op een gegeven moment ook aan tegen de grenzen van onze mogelijkheden. We kijken wel degelijk proactief en dat doen we in regionaal verband. Wat ik al zei, we proberen ook te komen tot een Zuid-Hollands aanbod waarbij we dus vier regio's samen laten werken.

De voorzitter: Dank u wel voor deze nadere toelichting. Volgens mij voldoende zo.

Mevrouw Kruger: Voorzitter?

De voorzitter: Mevrouw Kruger.

Mevrouw Kruger: Een heel korte vraag, want op de korte termijn is dat niet mogelijk, middellange termijn wel. Wat moet ik me daarbij voorstellen? Voor de zomer is dat middellange termijn of kunnen we in de herfst pas echt een gedegen aanbod verwachten?

De heer Kolff: Ik vind het heel lastig om, want anders zou ik een termijn gaan noemen en dan zou ik het niet hebben over middellange en lange termijn. Kijk, ik vind in ieder geval, we tobben nu met die vluchtelingen, met dat vluchtelingenvraagstuk al jaren. 2015 is hier in Dordrecht ook in mijn vorige gemeente, waar ik toen burgemeester was, zijn Syriërs opgevangen. Eigenlijk hebben we toen al lessen geleerd, had het kabinet ook lessen kunnen leren die uiteindelijk niet zijn getrokken. Eigenlijk moeten we er naar toe dat we in ons land een structureel hoger aanbod hebben van mogelijkheden om vluchtelingen op te vangen. Dat hebben we momenteel niet en dat moet gecreëerd worden. Daarom heb ik ook samen met de commissaris en met drie anderen voorzitters gezegd, ik wil komen tot een Zuid-Holland aanbod, een structureel aanbod. Dat betekent dat je tenminste voor vijf jaar een x-aantal ruimte, mogelijkheden, opvangplekken ter beschikking stelt en dat regel je dus niet met een druk op de knop. Voor de zomer,

enerzijds, elke avond is het spannend in Ter Apel dus voor de zomer is eigenlijk al lang als het om de nood in Ter Apel gaat. Aan de andere kant, wij kunnen gewoon, als we tot een middellange en lange termijn aanbod komen, gewoon veel meer bieden ook als regio Zuid-Holland Zuid.

De voorzitter: Dank u wel. Ik denk dat we het hierbij moeten laten en vraagt dit toch nog meer tijd van de raad, dan zou er via de agendacommissie altijd een agenderingsverzoek gedaan kunnen worden. We gaan zo naar onze volgende blokken toe. Ik wil jullie danken voor de aandacht en een goede avond wensen. Ik sluit dit overleg.

**VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE DORDTSE DINSDAG
VASTSTELLEN BESTEMMINGSPLAN 2E HERZIENING STADSWERVEN, LOCATIE
50 KV GEBOUW – RAADSVOORSTEL DORDRECHT 17 mei 2022**

Vergaderkamer 1

Voorzitter: mevr. Stolk
Commissiegriffier: dhr. ...
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Mevrouw Van Benschop (GroenLinks)
Mevrouw Van Engelen (GroenLinks)
Dhr. Gündogdu (Op Ons Eiland)
Dhr. Hartmeijer (SP)
Dhr. De Heer (CU/SGP)
Mevrouw Van Herwijnen (PvdD)
Dhr. Kleinpaste (Gewoon Dordt)
Dhr. Kolkiliç (DENK)
Dhr. Van der Kruijff (CDA)
Dhr. Kuhlmann (VVD)
Dhr. Noldus (VVD)
Mevr. Pichel (FvD)
Dhr. Portier (SP))
Mevrouw Simon-van Waardhuizen (Beter Voor Dordt)
Dhr. Schalken-den Hartog (Beter Voor Dordt)
Mevrouw Schnabel (PvdA)
Dhr. Van der Spoel (PvdA)
Dhr. Stolk (VSP)
Mevr. Stolk (VSP)
Dhr. Struijk (CU/SGP)
Dhr. Vervoort (VSP)
Dhr. De Vries (VSP)

3. Vaststellen bestemmingsplan tweede herziening Stadswerven, locatie 50 kV-gebouw – Raadsvoorstel

De voorzitter: Beste mensen, mag ik iedereen verzoeken om deel te nemen aan deze vergadering? Burgemeester Kolff wenst mij een prettige ... O, u blijft hier? O, gezellig. Mijn naam is Margret Stolk. Ik mag vanavond uw voorzitter zijn bij een beeldvormend onderwerp. En dat onderwerp van vanavond is de hoorzitting over het bestemmingsplan tweede herziening Stadswerven, locatie 50 kV-gebouw. Wat ik al zei, de reden en doel van deze bespreking is beeldvormend. Waarschijnlijk wordt het bestemmingsplan volgende week oordeelsvormend in de commissie besproken. Het is gebruikelijk dat daaraan voorafgaand indieners van zienswijzen op het bestemmingsplan en dat eventueel andere belanghebbenden de mogelijkheid krijgen hun zienswijze toe te lichten. In voorgaande raadsperiodes heette dat het Sprekersplein. Binnen de Dordtse Dinsdag is dit een hoorzitting genoemd. En daar zit het woord 'horen' in. Het is van belang om naar hun inbreng te luisteren. Voorzitter, we hebben één inspreker vanavond en dat is de heer Remco Brouwer, namens de bewoners van Schaerweide. En de inspreker krijgt zoals gebruikelijk als eerste het woord, maximaal vijf minuten. En daarna is er gelegenheid voor raads- en commissieleden om vragen aan de inspreker te stellen. Dan geef ik nu het woord aan de heer Beumer. Brouwer, sorry. Heel goed, mijnheer Van der Kruijff. Nou, ik had mezelf al voorgesteld. Mijn naam is Margret Stolk. En dan gaan we van rechts naar links, of van links naar rechts? Jij mag het zeggen. Zullen we rechts beginnen? We gaan een keer tegen de klok in.

De heer Schalken-den Hartog: David Schalken, Beter voor Dordt.

Mevrouw Simon-van Waardhuizen: Claudia Simon-van Waardhuizen, Beter voor Dordt.

De heer Portier: Ronald Portier, SP.

De heer Kuhlmann: Alexander Kuhlmann, Dordtse VVD.

De heer Noldus: Robin Noldus, Dordtse VVD.

Mevrouw Pichel: Ruby Pichel, Forum voor Democratie.

Mevrouw Van Engelen: Yara van Engelen, GroenLinks.

De heer Kleinpaste: Gert Jan Kleinpaste, Gewoon Dordt.

De heer Kolkiliç: Masum Kolkiliç, DENK.

De heer Struijk: Leen Struik, ChristenUnie/SGP.

De heer Van der Kruijff: Wim van der Kruijff, CDA.

De heer Gündogdu: Aydin Gündogdu van Op Ons Eiland.

De heer Stolk: Leo Stolk, VSP.

De heer Vervoort: Bert Vervoort, ook van de VSP.

De heer De Vries: André de Vries, VSP.

Mevrouw Van Herwijnen: Irma van Herwijnen, Partij voor de Dieren.

De heer Van der Spoel: Wouter van der Spoel, PvdA.

Mevrouw Van Benschop: Chris van Benschop, GroenLinks.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord ... Wie nog? O, u?

Mevrouw Schnabel: Marije Schnabel, PvdA.

De heer De Heer: Robert de Heer, ChristenUnie/SGP.

De voorzitter: Mijnheer Hartmeijer?

De heer Hartmeijer: Raymond Hartmeijer, SP.

De voorzitter: Dank. Dan geef ik nu het woord aan de spreker, de heer Brouwer.

De heer Brouwer: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Mijn naam is Remco Brouwer. Ik ben bewoner van Schaerweide en samen met Frans Ploegmakers, die ook is meegekomen, willen we graag hier inspreken. Maar eentje kan maar het woord hebben, dus ik heb vijf minuten gekregen om deze slide kort toe te lichten. Ik ben hier vorig jaar ook geweest. En hebben we ook een goeie dialoog gehad met de gemeente, en ook met de projectontwikkelaar, over het bouwplan. Zijn er ook aanpassingen gedaan. De ontwikkelaar heeft in plaats van drie lagen nu voorgesteld om twee lagen erop te bouwen. Daar wil ik even kort op ingaan, wat wij nu van het huidige plan vinden en wat ons voorstel is. We hebben eigenlijk drie argumenten waarom we het niet eens zijn met het huidige bouwvolume van het pand. En we begrijpen dat het pand omgevormd moet worden tot appartementen. De Dordtse gemeente heeft ook hard woningen nodig. Dat staan we ook absoluut niet in de weg. Alleen we hebben wel moeite met het gemeentelijk monument, zoals het nu dan verbouwd zou worden tot -in onze ogen, oneerbiedig gezegd- woontoren van twintig meter hoog. Dus u heeft gezien vorige week dat er in het bouwplan twee lagen bovenop gebouwd worden. Dat was ons niet verteld toen wij de woningen kochten. Dus ik ga kort even de drie punten af. En dan is er nog gelegenheid voor vragen. Dan zal de vijf minuten ook wel voorbij zijn, vermoed ik. Wij hebben eigenlijk als standpunt ingenomen als bewoners dat we niet willen dat het gemeentelijk monument, als Dordtenaar, omgebouwd wordt tot woontoren. Het is gewoon te groot, we respecteren het monument. En vooral: creëer geen precedent voor andere gemeentelijke monumenten in Dordrecht. Als je dit toestaat, verwachten we dat je ook discussies krijgt met andere ontwikkelaars die ook groot willen uitbouwen op gemeentelijke monumentale gebouwen. Punt 2 is het bouwplan; te groot voor onze leefomgeving. U bent zelf op locatie geweest, wellicht. Als u zich voorstelt hoe dit pand er dan uit komt te zien als er een uitbouw komt, plus een hoge opbouw. We zijn ook uitvoerig met de gemeente en de projectontwikkelaar in gesprek geweest. Je kijkt gewoon letterlijk van die balkons in onze tuinen. Dat was absoluut niet het idee toen wij

het kochten, toen was het gewoon in de huidige staat. Dan heb je een beperkt inzicht, omdat je niet zo hoog bent. Maar als je straks van de vierde en de vijfde verdieping in onze tuinen kijkt, dat voelt gewoon als pandschade. En dat voelt ook gewoon niet prettig, gezien de privacy. Er is wel voorgesteld om er bomen te planten, maar het heeft natuurlijk ook geen zin in de winter. En de boompjes die er staan, die zijn superklein. Dat is dan punt 2. En het laatste punt: het bouwplan is niet conform de belofte van de gemeente die gedaan is in 2018 toen Schaerweide ontwikkeld werd. Daar is een hele discussie over geweest, van wie dat dan gedaan zou hebben, die belofte. Maar toen is op de informatieavond ook gezegd van: ja, het is een gemeentelijk monument. En het wordt vergelijkbaar verbouwd als het kV 13-pand. En nu wordt ook gezegd van: ja, nieuwe inzichten. Dat kan, maar dit is wel -als bewoners- onze afdrank, dat er nu dus een ander bouwplan ligt. Dat niet in lijn is met wat destijds is afgegeven als kader. Er zou niet hoog opgebouwd worden. Het zou dus gewoon zoals kV 13 de vorm houden die het heeft. En dan eventueel wat ingezaagde ramen, zoals het nu ook in het plan ligt, die bestaande bouwlagen voorzien van lichtinval, zodat je er in kan wonen. Wij willen ook denken in compromissen. Je ziet hier het gebouw. Wat wij voorstellen, is om eventueel toe te staan dat er één laag bovenop komt. En dan de huidige uitbouw, die nu in het projectplan voorligt -door de projectontwikkelaar geschetst- die u wellicht ook kent en ook vorige week heeft toegelicht gekregen. Die ook gewoon toe te staan is. Daar maken we ook geen bezwaar tegen. We maken alleen dus bezwaar tegen die twee etages die erop komen. Wij stellen voor om er één etage te doen. Wordt hij zeventien meter hoog, is het voor ons behapbaar. Dat is onze concessie. En hiermee tonen we ook aan dat wij als bewoners ook echt willen meedenken. Maar dat we ook opkomen voor onze privacy. Dat we gewoon geen hoogbouw rechtstreeks in onze achtertuin willen. In strijd met de toezegging. Dat was mijn bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel, heer Brouwer, voor deze toelichting. En dan kijk ik even naar de commissie. Zijn er fracties die vragen hebben aan de heer Brouwer?

De heer Kleinpaste: Voorzitter?

De voorzitter: De heer Kleinpaste, Gewoon Dordt, gaat uw gang.

De heer Kleinpaste: Ja, ik heb begrepen dat er overleg is geweest tussen de projectontwikkelaar en omwonenden. Ik zou wel een iets uitgebreidere schets willen van wat er in die bijeenkomst, wat er in dat overleg is uitgewisseld. En hoe de sfeer en de beleving van dat overleg is geweest.

De voorzitter: De heer Brouwer.

De heer Brouwer: Ja, dat kan. Het was ook een goed overleg. Het was ook in deze zaal. We hebben twee bijeenkomsten gehad, uit m'n hoofd. Vorig jaar rondom deze tijd ook, ik meen maart-april. Waar we op uitnodiging van de gemeente met de projectontwikkelaar om de tafel zijn gaan zitten. En heeft de architect in opdracht van de projectontwikkelaar eigenlijk, uit m'n hoofd, negen varianten geschetst, van wat je zou kunnen doen met dit pand. Gezien ook de uitdaging van: hoe kan je er voldoende licht in krijgen? En daar zijn we helemaal meegenomen in het verhaal. Dat waarderen

we ook zeer. Vanuit de gemeente ook goed gefaciliteerd. Dus daar hebben we ook een prettig gevoel aan overgehouden. En als concessie is daar uitgekomen dat de uitbouw achter iets terug is gegaan en dan een laag er vanaf zou gaan. Dus in plaats van drie lagen, in plaats van 23 meter hoog, wordt hij nu dan twintig meter hoog in het bouwplan. Dat is dan zeg maar de concessie, dat is een beetje handjeklap. Maar goed, als wij dus als bewoners toch naar dat plan kijken -in onze huidige leefomgeving- dan vinden we het toch gewoon te hoog. Maar het overleg was goed. En de architect heeft ook echt serieus die varianten uitgewerkt, ook onze eigen voorgestelde variant. Dat was eigenlijk: geen uitbouw. Maar gewoon, zoals kV 13, voorzien van woningen binnen het bestaande volume. Hadden we ook een voorbeeld vanuit Leiden voor meegenomen. Daar staan wij nog steeds achter. In Leiden hebben ze ook zo'n soortgelijk pand helemaal verbouwd. Zonder opbouw en uitbouw, maar wel met voldoende woningen erin. Dat heeft onze voorkeur uiteraard. Maar die werd niet als te ontwikkelen beschouwd. Wellicht omdat ze toch iets groots willen neerzetten.

De voorzitter: Ik zag eerst mijnheer Struijk. Ik kom zo bij u. Mijnheer Struijk, u had ook een vraag.

De heer Struijk: Jawel, voorzitter. Ja. Ik vind het in ieder geval heel fijn om te horen dat de heer Brouwer zegt dat hij het overleg van vorig jaar als goed ervaren heeft. Ik was er ook bij. En ik vond inderdaad ook dat dat in een hele goede sfeer ging. En dat er ook best redelijke concessies gedaan werden. Niet genoeg in de ogen van de bewoners, kan ik me ook voorstellen. Wat ik een beetje merkwaardig vind hier, en daar wil ik even verheldering op. Het eerste punt was: het is een gebouw, dat moet niet aangetast worden. Want precedentwerking. Maar vervolgens staat hier: nou, als er nou geen twee etages komen, maar één, dan kunnen we er wel mee leven. Maar dat zie ik dan nog steeds als een aantasting. Maar waarom is dat dan geen probleem?

De voorzitter: Mijnheer Brouwer.

De heer Brouwer: Dat zien wij ook als een probleem, hè. Maar we zijn ook realistisch. Als je mij vraagt van: joh, wat zou je willen zien? Dan zou ik onze variant, die we vorig jaar ook hebben toegelicht, die zou ik graag ontwikkeld zien hebben. Dat je gewoon binnen het bestaande volume blijft, net als kV 13. Je gewoon de ramen erin zaagt, zoals ze nu ook gepland zijn. Geen opbouw en geen uitbouw. Dat heeft onze voorkeur, die is ook uitgetekend. Dat zou moeten kunnen. Maar goed, ik ben geen ontwikkelaar. Alleen uiteindelijk, wat wij nu doen als laatste handreiking, is van: joh, red het vege lijf als buurt. Doe alsjeblieft niet zo hoog, haal er één etage vanaf. Maar als je onze eigen voorkeursvariant bekijkt, die we vorig jaar voorgesteld hebben, dan zult u daar inderdaad geen uitbouw zien en ook geen opbouw. Dat is correct.

De voorzitter: Dan de heer Portier van de SP.

De heer Portier: Ik heb even een vraagje over die inkijk in de tuinen. En vanaf de uitbouw en vanaf de balkons. Want als ik naar de ligging van het gebouw kijk naar de ligging van de woningen aan de Schaerweide, dan lijkt het erop -als ik het even zo zeg- u kijkt die kant op, de balkons zijn die kant op gericht. In hoeverre is er nou echt sprake

van inkijk? Ik kan me eerder voorstellen dat vanaf de zijkant van het gebouw, waar de ramen zitten, dat daar inkijk in de tuinen is. Maar daar maakt u geen bezwaar tegen. Hoe zit dat precies?

De voorzitter: De heer Brouwer.

De heer Brouwer: Ja, we maken bezwaar tegen inkijk vanuit de zijkant en vanuit de achterkant. Dat heeft de architect ook met zijn 3D-tekeningen laten zien, hoe het eruitziet. Dan kun je een poppetje neerzetten op de balkons en dan hebben wij gewoon geconstateerd inderdaad dat je vanaf de balkons gewoon recht die tuinen in kijkt. Dat heeft de architect ook wel bevestigd. Ja, je kijkt inderdaad de tuinen in. Hoe hoger het wordt, hoe beter inkijk je hebt. Want je kijkt er gewoon van boven vol in. En inkijk heb je altijd natuurlijk wel. Maar het gaat natuurlijk van: is het proportioneel? Dat is de kernvraag voor ons. En hiervan zeggen wij van: nee, dat vinden wij niet proportioneel.

De voorzitter: Aanvullend?

De heer Portier: Het enige wat ik me afvraag is van: iemand moet inderdaad echt wel zó gaan kijken, hoeveel zal dat gebeuren?

De heer Brouwer: Ja, dat is een beetje vertekenend. Als je de tekening ziet die ook in de documenten staat die toegestuurd zijn bij dit agendapunt, vanuit de gemeente, dan zie je het bouwplan. En dan zie je eigenlijk dat het pand ongeveer 45 graden op ons huizenrijtje staat. Dus als je aan de achterkant woont, helemaal rechts, dan kijk je niet bij ons naar binnen. Dat is correct. Maar links en dan vijf lagen, met balkons, dan kijk je toch wel echt vol bij ons de tuin in. Daar kun je over discussiëren, maar de architect heeft het zelf met een 3D-tekening laten zien. Je kan een poppetje op zo'n balkon zetten. En er werd dan geopperd dat het met bomen verholpen zou kunnen worden, of verhuld. Natuurlijk in de zomer, over vijftien jaar als ze groot zijn. Maar in de winter blijft het toch kaal. Tenzij je coniferen neerzet. Maar dat is ook niet de bedoeling.

De voorzitter: Dan...

De heer Portier: Dan het laatste. Ik begrijp het eigenlijk dat u zegt van dat die tekening een beetje misleidend is, zoals die in ... Want dat is inderdaad waar ik naar kijk. Maar u zegt dat die eigenlijk een beetje misleidend is.

De heer Brouwer: Ja, die tekening die bij de oorspronkelijke bouwaanvraag zit, van de bestemmingsplanwijziging, die laat dus zien dat je het pand ziet vanaf een afstand en vanaf de rivier. En dan ziet het er heel proportioneel uit. Maar dat komt met name door het perspectief. Want hoe verder het pand weg is, hoe kleiner het wordt. Dat leren we allemaal met wiskunde. Dat is natuurlijk wel in de fotografie toegepast. Ja, het lijkt inderdaad heel beschaafd. Maar als je gewoon rechtstreeks bij ons in de tuin staat ... Als u bij ons op locatie geweest bent, kunt u dat denk ik wel zien. Ik woon niet op die hoekwoning. Dus ik woon in het midden. Dan kijk je vol op balkons en zij dus vol bij ons in de tuin.

De voorzitter: Nee, nee, we gaan...

De heer Portier: Nee. Dank je wel.

De voorzitter: Ik dacht al dat u weer een vraag ging stellen. Nee, nee, nee. Dan heb ik nog van de VVD mijnheer Noldus. Gaat uw gang.

De heer Noldus: Ja, dank u wel, voorzitter. Dank ook. U duidde ook de dialoog met de ontwikkelaar als constructief. U omschreef het ook als een beetje handjeklap, over de hoogte, dat het uitkwam. Ik ben benieuwd, is daar ook de variant besproken die u nu voorstelt, die van zeventien meter hoog? En wat voor reactie heeft u daarop gehad vanuit de ontwikkelaar? Ook qua haalbaarheid en van het hele concept? Kunt u daar misschien iets over zeggen? En een tweede vraag is, primair gericht op, kunt u een beetje duiden wat er nou in de door u voorgestelde variant het meest verbeterd wordt? Zit dat dan op de hoogte en het zicht erop? Of zit dat op de inkijk vanaf de balkons? Wat is de primaire reden dat zeventien meter voor jullie beter is dan de twintig meter?

De voorzitter: Heer Brouwer.

De heer Brouwer: Ja, dan hoor ik eigenlijk twee vragen. Dus ons eigen compromisvoorstel, dat is niet ons echte voorstel, wat wij eigenlijk zouden willen. Ons voorstel is dat het bouwvolume blijft zoals het is. Dus de contouren van het monument blijven dan zoals het is. Dus mooie hoogteverschillen, die kantelen die blijven dan duidelijk zichtbaar, die torentjes. Die worden niet verhuld door de hoogbouw, zoals die nu wel staat. Ik heb die tekeningen niet bij. Ik heb wel een tekeningetje dat ik nog even kan laten zien. Dat is wel de variant Leiden. Dit hebben wij vorig jaar laten zien als suggestie. Dit is een pand in Leiden dat ook verbouwd is. Met dezelfde, opengezaagde ramen als kV 13, waar dus eigenlijk niks bovenop gebouwd is. Dit zou dus eigenlijk ons voorstel zijn: maak woningen in het bestaande bouwvolume! En nu wil de ontwikkelaar eigenlijk er een unit bovenop zetten. Dat heeft, in mijn optiek is dat het commerciële doeleinde. Dat mag ook, daar is de ontwikkelaar voor. Maar onze eigen basisvariant is dus deze variant. Het huidige volume van kV 13 met die mooie vormen, met die kantelen en die hoeken erop, gewoon behouden zoals het is. En daarbinnen blijven.

De heer Noldus: Nee, voorstel helder. En ik ken deze platen ook van de presentatie van vorig jaar inderdaad. Maar ik doelde specifiek op hetgeen ik u nu vraag. De hoogte van zeventien meter, met dus een bouwlaag erop. Is dat ook een variant die toen besproken is? En kunt u iets zeggen over de reactie van toen?

De heer Brouwer: Ja, die kan ook, hè. Die hebben ze ook getekend. Technisch is dat natuurlijk mogelijk. Ja, je hoeft er maar één laagbouw minder erop te doen. De bouwvakkers kunnen het wel bouwen. Alleen, ik denk dat het uit commercieel oogpunt is, elke laag extra is natuurlijk extra opbrengsten. En dat mag ook. Maar technisch kan je natuurlijk gewoon bouwen. Minder zware fundamenteën is er voor nodig. Er zijn geen redenen te bedenken volgens mij waarom het niet kan. Misschien dat het niet kostendekkend zou zijn. Maar dat hebben we destijds niet begrepen. We hebben ook niet het financiële verhaal met de ontwikkelaar uiteraard besproken. Dat is aan de

ontwikkelaar zelf. Maar ik vind het best wel een redelijke concessie, moet ik zeggen, die we als bewoners neerleggen. Dan praat je toch over vergroting van het bouwvolume met minimaal vijftig procent. Dat is niet niks. Even grofweg vijftig procent. En die ene bouwlaag er bovenop. Dat is eigenlijk één groot penthouse wat je dan zou missen.

De heer Noldus: En, voorzitter, de tweede vraag, die ging over welke primaire voordelen u dan ziet door het van twintig naar zeventien meter te doen. Ook gekoppeld aan de set back die zeg maar in het ontwerp en ook in het bestemmingsplan is opgenomen. Als het goed is, zie je al de hoogte van zeventien meter aan de randen. Wat zou dan het voornaamste voordeel zijn om die zeventien meter nu te gaan hanteren?

De heer Brouwer: Nou, dan is het pand net zo groot als het torentje wat er bovenop zit. Dan heb je één zichtlijn. En wat je dan ook hebt, is gewoon eigenlijk minder bouwvolume, heel duidelijk vanaf de rand -als je aan komt rijden- richting het Wantij, als je de stad in komt rijden. Dat ziet er denk ik minder volumineus uit. En ons voordeel als bewoners is, dat je gewoon veel minder inkijk hebt van die bovenste laag. Die mis je gewoon. En dan zie je heel duidelijk dat er toch weer een laag vanaf is. Toch veel minder in je zicht. Je ziet veel meer blauwe lucht als bewoner. Het is toch echt wel weer, ondanks die set back, een behoorlijk volume wat dan kwijt is. En dan zeggen wij van: oké, prima, je snapt dat je op een gegeven moment ergens een concessie moet doen. Als bewoners willen we ook meedenken, dus dit zou ons compromisvoorstel zijn. En ons basisvoorstel is dit.

De voorzitter: Dan mevrouw Pichel van Forum voor Democratie.

Mevrouw Pichel: Dank u wel, voorzitter. Ja, allereerst wil ik wel melden dat het prettig is dat er gesproken kan worden over dit onderwerp. Ik merk dat er voldoende over en weer gaat. Dus dat is prettig dat dat kan. Ik had nog een vraag over -het staat op die ene slide- over dat er staat dat het bouwplan niet conform de belofte is van de gemeente. En er stond inderdaad wel wat uitleg waar het dan omging. Maar waar ik dan even wel benieuwd naar ben, is: hoe concreet was dat gemaakt? Want je kunt wel zeggen: niet te veel veranderingen. Dat is niet heel concreet. Dus ik ben even benieuwd wat er dan precies aan belofte is gedaan. En het tweede deel van mijn vraag is het voorstel wat is gedaan van die maximaal zeventien meter hoog, dus één etage extra. Mocht dat kunnen worden gerealiseerd, is dat dan uiteindelijk ook voldoende voor de bewoners?

De voorzitter: De heer Brouwer.

De heer Brouwer: Ja, om in te gaan op die laatste vraag: dat is inderdaad voldoende. Van het begin af aan hebben we dat ook wel aangegeven, na de twee-drie sessies. Van: oké, prima, hiermee kunnen we leven als bewoners. Dus dat zou ook een haalbaar voorstel zijn. Wat is toegezegd tijdens de informatieavonden voor Schaerweide, is heel concreet. Er was een informatieboek met daarin een plantekening zoals die nu ook voorligt. Met die indeling van de Schaerweide, plus dan een bouwtekening van boven van het gemeentelijk monument. En daar zijn dus vragen over gesteld door meerdere potentiële kopers, nu de huidige eigenaren, van: wat gebeurt er met het buurpand?

Iedereen ziet natuurlijk dat het een te ontwikkelen pand is. En meerdere bewoners hebben ook op de informatieavond gehoord toen -en later ook via de ontwikkelaar- dat het de bedoeling is dat het gewoon een gemeentelijk monument blijft. Omgebouwd tot woningen of kantoor, net zoals kV 13. En dat de gemeente ontzettend streng is met het toestaan van hoogbouw en uitbouw. Dus dat het niet in Frage zou zijn. En de ontwikkelaar Leyten, die bij ons ontwikkeld heeft, die heeft het ook aan ons mondeling bevestigd. Die heeft toen ook interesse gehad om dat kV 50-pand ook te kopen en in een keer te ontwikkelen. Want dat is natuurlijk veel makkelijker. Als je tegelijkertijd ontwikkelt, kan je het veel beter inpassen. En toen is ook gezegd van: ja, het moet zo blijven als het is. Je kan het niet uitbouwen. En toen was het voor hem economisch niet rendabel om dat te doen, gezien de vraagprijs van Stedin. Dus die heeft het toen laten liggen. Maar ja, goed, nu mag het dan kennelijk dan toch, zó ver uitbouwen. Dus er is wel degelijk sprake van meerdere bronnen die dat genoemd hebben, inclusief de ontwikkelaar. Die wil het uiteindelijk niet op schrift vastleggen. Maar dat is wel wat ons meegedeeld is.

De voorzitter: Ja hoor, gaat uw gang.

Mevrouw Pichel: Dank u wel voor het antwoord. Ja, dat vind ik dus inderdaad wel even belangrijk om naar te kijken, voorzitter. Want wat je hoort, is dat dus blijkbaar de projectontwikkelaar iets heeft toegezegd wat dan nu wordt omschreven als een belofte van de gemeente. Dus ik denk dat we daar wel voorzichtig mee om moeten gaan. Want het is natuurlijk niet fijn als bewoners informatie krijgen wat ze voor waarheid aannemen. Want dat leidt uiteindelijk tot wellicht verkeerde opvattingen. Dat zou jammer zijn.

De voorzitter: Dat is nu nog beeldvormend, zal ik maar zeggen. Dus neem dit mee in uw overwegingen voor volgende week. Als u uw oordeel hierover wilt geven. En dan kijk ik nog even naar de commissie of er nog vragen zijn. Ja, dat is mijnheer Van der Kruijff, CDA. Gaat uw gang.

De heer Van der Kruijff: Ja, dank u wel, voorzitter. In uw laatste punt gaf u aan: het past niet in onze leefomgeving. Nou wordt er aan de overkant, op Stadswerven, staan veel eengezinswoningen en ook hele hoge gebouwen daarnaast. Wat is er dan zo anders aan úw leefomgeving ten opzichte van de leefomgeving aan de overkant? Dat het niet in de uwe past, maar aan de overkant wel.

De voorzitter: De heer Brouwer.

De heer Brouwer: Ja, ik woon niet aan de overkant. Dus ik kan niet daar beoordelen hoe het daar wonen is. Ja, ik kan alleen, samen met bewoners reflecteren hoe het bij ons is. En als je gewoon uit een vertrekpunt komt dat er dus laagbouw komt met appartementen, dan schrik je je rot als daar in een keer een informatieavond komt waar dus drie lagen wonen op gebouwd wordt. Dat is ons kader. En ik ben inderdaad ook wel eens een keer een rondje wezen lopen in Stadswerven. En daar heb je inderdaad ook die situatie dat er eengezinswoningen zijn met daarbij die torens. Maar daar is het wel zo dat die tegelijkertijd ontwikkeld zijn. Als je het koopt, dan wéét je wat er gebeurt. En nu

komt er een nieuw plan, waar dus inspraak voor is. En daar maken we nu gebruik van. Het is een subjectief element, dat geef ik toe. Maar het is wel wat behoorlijk ons raakt, ja.

De heer Van der Kruijff: Maar u bedoelt daarmee niet dat het een precedentwerking heeft naar andere plekken in Dordt, dat daar ook geen hoogbouw naast eengezinswoningen zou kunnen? Het is specifiek in uw leefomgeving niet passend?

De heer Brouwer: Ja, het tweede argument is eigenlijk dus: het past niet in onze leefomgeving. Dat bedoelen we met name om het volume. Het eerste argument is van: ja, je bouwt het zó groot uit tot een -oneerbiedig gezegd- woontoren, met die hele grote opbouw daar achterop. Dat je eigenlijk het gemeentelijk monument qua aanzicht dusdanig verandert, dat je dan vragen kan van: joh, waar is het oorspronkelijke monument gebleven qua contouren? Maar goed, ik ben geen architect. Kennelijk vindt de welstand het oké. Maar wij hebben wel dit opgeschreven als zijnde: oké, kennelijk kan dat dus. Zonnepanelen moet je van een dak afhaken als het een rijksmonument is, begreep ik. Want dat past soms niet. En hier zou je dan drie lagen bovenop mogen bouwen, plus een grote uitbouw met een parkeergarage eronder. Ja, dat vinden wij niet echt proportioneel. Maar dat is ook subjectief, hè, voor alle duidelijkheid.

De voorzitter: Ik kijk nog even rond in de commissie. Zijn er nog raads- of commissieleden die nog vragen hebben aan de heer Brouwer? Nee. Dan dank ik de heer Brouwer voor zijn heldere uitleg en namens de bewoners van Schaerweide. Ik dank de commissie en ik wens u allen veel wijsheid toe met uw oordeel voor volgende week. Fijne avond en wel thuis!

De heer Kleinpaste: Voorzitter?

De voorzitter: Vergeet ik iets?

De heer Kleinpaste: Nee, maar ik wou nog een aanvullende vraag -niet aan de spreker- maar wel aan de commissiegriffier meegeven, ter voorbereiding op volgende week. Als dat mag, tenminste. Want dat helpt ons in de oordeelvorming mogelijk, volgende week.

De voorzitter: Natuurlijk.

De heer Kleinpaste: Ik zou namelijk graag willen weten -wellicht kan de wethouder daar de komende week nog iets over aan ons doen toekomen- welke criteria er worden aangelegd voor gemeentelijke monumenten wanneer er wel op- of uitgebouwd mag worden en wanneer niet. Want ik vind wel dat je ook een vergelijking tussen verschillende gemeentelijke monumenten zou moeten kunnen maken.

De voorzitter: Hij staat genoteerd, mijnheer Kleinpaste. Nóg één?

De heer Kolkilic: Yes. Eigenlijk een soortgelijke vraag, voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer ...

De heer Kolkiliç: Kolkiliç.

De voorzitter: Kolkiliç van DENK.

De heer Kolkiliç: Ja. Nou weet ik van mezelf dat ik bezig was met een aankoop van een bedrijfspand in 2016. En er moest een bestemmingsplanwijziging plaatsvinden. Toen heb ik zelf met de gemeente contact opgenomen en gevraagd of er daar mogelijkheden voor zijn, vóór het kopen van het pand. En toen is er al direct gezegd van: nee, die mogelijkheden zijn er niet. Dus ik heb het pand ook niet gekocht. Heeft deze projectontwikkelaar ook een soortgelijk gesprek gehad, vóór het kopen van het pand? Ja, misschien...

De voorzitter: Dat is eigenlijk, denk ik, meer een ...

De heer Kolkiliç: Ja, maar misschien kan die vraag dan volgende week gelijk beantwoord worden.

De voorzitter: Als politieke vraag, bedoelt u?

De heer Kolkiliç: Ja, ja.

De voorzitter: Kunnen we deze meenemen als politieke vraag? Of technisch? Ja?

De griffier: Die kan ik morgen uitzetten.

De heer Kolkiliç: Oké, duidelijk.

De voorzitter: Dan dank ik u. En nogmaals: wel thuis! Fijne avond.

**VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE DORDTSE DINSDAG
AUDITCOMISSIE DORDRECHT D.D.17 mei 2022**

Vergaderkamer 3

Voorzitter: dhr. Katif

Raadsgriffier: dhr. Vullings

Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Besseling

Dhr. De Boer (Op Ons Eiland)

Mevr. Boom-Vos (VVD)

Dhr. Cobben (Forum voor Democratie)

Dhr. Van Dijk

Dhr. Goud

Dhr. In 't Veld (VSP)

Dhr. Karsten

Dhr. Katif (Beter Voor Dordt)

Dhr. Klerk (CDA)

Dhr. Kramp
Mevr. Nieuwland-Van den Bosse (CU/SGP)
Dhr. Roggekamp (Gewoon Dordt)
Dhr. Safranti (DENK)
Dhr. Van der Meer (GroenLinks)
Dhr. Venderbos-Lambinon (Partij voor de Dieren)
Dhr. Wringer (Beter Voor Dordt)

5. Opening en mededelingen en vaststellen agenda

De voorzitter: Van harte welkom allen. De vergadering is geopend maar voor ... Dank u wel, mijnheer Besseling. Voordat we de vergadering even ... Die is al geopend, maar voordat we verdergaan wil ik even een aantal dingen aangeven, onder andere de uitvraag die gedaan is voor het voorzitterschap van de auditcommissie door de griffie. Daar heeft zich één kandidaat opgegeven, dat ben ik. En er werd gelijk even gevraagd direct of ik deze vergadering wil voorzitten. Dus tevens zoeken wij nog steeds natuurlijk een plaatsvervangende voorzitter en die zal in juni benoemd kunnen worden. Nou ja, de geïnteresseerden kunnen zich aanmelden. Voordat we verdergaan moet de voorzitter gekozen worden, en ik hoop op uw steun. En als er een tegenkandidaat is mag ook. Ja, al voordat ik verder ga dan moet een voorzitter gekozen worden. Zo simpel is dat.

De heer Safranti: Alle steun.

De voorzitter: Oké, dank.

6. Benoemen / keuze voorzitter Auditcommissie

De voorzitter: Agendapunt 2. Overigens ik wilde iedereen welkom heten, en met name de mensen die buiten deze zaal eigenlijk aan het luisteren zijn, aan het kijken zijn digitaal. Zijn heel belangrijk, de Dordtenaren, zeg ik dan altijd en uiteraard ook collega's vervangende en plaatsvervangende leden. En ik had eigenlijk van Jules onze ... Ik zeg secretaris, maar ja, griffier sorry, dat hij zegt: geef alle namen van de personen. Ik vind het veel prettiger als de persoon zelf zich voorstelt met naam en fractie waar hij toe behoort, en ik begin aan mijn rechterzijde. Oké, voordat ik weer verder ga wat ik echt heel belangrijk vindt, tenminste niet alleen vanuit de griffie maar van mezelf, we zijn een commissie die zich bezighoudt met een stukje – noem je dat nu – wij willen graag advies uitbrengen aan de raad, en dat is zo apolitiek mogelijk als maar kan. Dus eigenlijk we proberen de raad te helpen, om het zo maar te zeggen. En vanuit die gedachte zit ik ook hier, en ik hoop dat de leden van deze commissie ook op die manier het percipiëren, noem ik het dan met een moeilijk woord. Nou goed, het kwam mijn mond niet uit, maar vooruit. We gaan verder even met de agenda. Overigens, is de agenda zoals het staat, kunnen wij die zo vaststellen of zijn er vragen? Niet. Bij deze is het vastgesteld.

7. Vaststellen besluitenlijst van 2 februari 2022

De voorzitter: Dan ga ik naar agendnummer 3, vaststellen van de besluiten 2 februari. Wat de griffie betreft en mij zijn er geen opmerkingen binnengekomen. Kan de besluitenlijst worden vastgesteld of zijn er opmerkingen? Ook niet? Dat wordt wel saai, hoor.

De heer Van der Meer: Ja, ik herken die beschrijving gewoon goed.

De voorzitter: Oké. Nou, bij deze is het vastgesteld.

STUKKEN TER BESPREKING

8. Aanbesteding accountantscontrole t.b.v. controlejaar 2023 en verder

De voorzitter: Dan gaan wij even naar agendapunt 4, de aanbesteding accountscontrole voor controlejaar 2023 en verder met bijlages. Ik wil er wel even bij melden dat de heer Jaap Van Dijk is aanwezig van de ambtelijke organisatie. Kijk, ik herken u niet, maar goed. U zult dit onderwerp ook uiteraard toelichten mocht dat nodig zijn?

De heer Van Dijk: Als het nodig is, maar ik ben ook slecht bij stem vandaag.

De voorzitter: O, oké. Goed excuus. En mogelijk de heer Bart-Jan Kramp. Bas, sorry. Er staat hier Bart. Excuses. U bent de inkoopadviseur van de gemeente Dordrecht? Ja, oké. De commissie wordt geïnformeerd en bijgepraat vandaag, en in juni komt dit onderwerp terug op de agenda, maar we gaan ...

De heer Besseling: Ja, misschien voorzitter, kan ik een hele korte introductie geven en dat mijn collega Bas-Jan iets meer over het proces kan zeggen. Maar onze huisaccountant is een graag geziene gast in de auditcommissie en dat is op dit moment BDO sinds jaarrekening 2017, en BDO zal ook nog de jaarrekening 2022 controleren. En daarna schrijven de regels voor dat je opnieuw moet aanbesteden. Langer dan vijf jaar dezelfde accountant mag in principe niet. Uiteindelijk is dat een besluit wat naar de raad gaat. De raad stelt een accountant aan. Wij vonden het wel verstandig om u als auditcommissie even kort mee te nemen in hoe loopt zo'n proces nu? Dat doen we natuurlijk niet jaarlijks, één keer in de vijf jaar in dit geval. Dus dat is even de reden van dit agendapunt, en wellicht dat mijn collega Bas-Jan iets kan duiden over het proces. En wat mij betreft als u vragen heeft daarover is daar ook weer de plek voor.

De heer Kramp: Ja, dank u wel.

De voorzitter: Mag ik heel even? De heer ... Ja.

De heer Van der Meer: Ja, even een vraag over wat nu aan de orde is, want uw introductie suggereert dat het alleen een toelichting is op de procedure. Kunnen wij ook inhoudelijke suggesties meegeven over bijvoorbeeld aandachtspunten die in de procedure meegegeven kunnen worden? Dan is het dus iets meer dan alleen aanhoren wat de informatie is. Dank u wel.

De heer Besseling: Zeker voorzitter. Ik denk als daar punten zijn die u mee wilt geven dat dat mij een prima plek is om dat hier te doen vanavond.

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Kramp: Oké, dank u wel. Nee, dat klopt inderdaad. Volgens mij ook vooral bedoeld om u nu te informeren en ook de ruimte te geven om nog input te leveren daar waar dat gewenst is. Ja, onze accountdienst Andre gaf al aan we zijn als gemeente aanbesteding plichtig. Dat houdt in dat om de zoveel tijd opdrachten weer opnieuw op de markt te zetten. Zo ook Dordrecht voor de accountscontrole. We hebben dat in het verleden, en dan praat ik bij het huidige contract dat we hebben dat hebben, dat we eigenlijk in één grote opdracht gedaan met alle gemeenten en een aantal GR'en hier in de regio. Daar kwamen het toentertijd nog twee partijen binnen die een offerte hadden ingediend. En toen zagen we al dat er een aantal partijen waren die zich niet melden om in te schrijven omdat de opdracht gewoon te groot was. We hebben vorig jaar een marktverkenning gehouden onder een aantal accountskantoren, een stuk of zes met name de grote partijen, maar bijvoorbeeld ook Verstegen hier uit Dordrecht, hebben we toen gesproken. En daar kwam wel heel duidelijk naar voren dat geadviseerd werd om de opdracht niet te groot te maken, dus niet weer met alle zeven gemeenten en alle GR'en hier in de regio één opdracht in de markt te zetten. Wat is er gebeurd? We hebben afgelopen jaar al een aanbesteding gedaan voor een aantal andere gemeenten. Dordrecht heeft toen samen met toenmalig Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden ervoor gekozen om het contract nog een jaar door te laten lopen, ook in het kader van de transitie, maar die ruimte was er allemaal. Maar het houdt wel in dat we inderdaad dan voor 2023 verder wel aan de bak moeten voor Dordrecht, de GR Sociaal, gemeente Papendrecht en de Omgevingsdienst. Dat zijn nog de vier partijen in de regio die niet hebben meegedaan de afgelopen keer. We hebben gezegd het is toch goed om te kijken om niet die vier dan weer vervolgens in één opdracht te zetten. Nu is het wel wat behapbaarder, maar in het beginsel is gezegd: laten we in ieder geval Dordrecht en de GR Sociaal wel in één perceel zetten, en laat Papendrecht gewoon een eigen perceel zijn en eventueel OZHZ ook. Al wordt daar nog wel over gesproken om dat toch ook binnen de opdracht van Dordrecht en de GR Sociaal te plaatsen, mede ook omdat Papendrecht nog niet heeft besloten om mee te doen met de hele aanbesteding. Die heeft nog ruimte om de overeenkomst die ze zelf hebben binnen de aanbestedingsregels nog een keer te verlengen. Nou goed, daar wordt binnenkort een besluit over verwacht, maar dat zou inhouden dat GR Sociaal, Dordrecht en OZHZ overblijven. Nou, dat zou op zich prima in één opdracht nog ook in de markt gezet kunnen worden. Is ook al aangegeven door partijen bij de marktverkenning dat dat een beetje de max is, drie partijen maximaal. Ja, we kiezen ervoor om in ieder geval meer overeenkomsten te sluiten met een aantal optiejaren, zodat je altijd wel de ruimte hebt om op een gegeven moment niet te verlengen met partijen als ze toch om wat voor reden dan ook niet bevalt. Nou ja, goed daarnaast heeft u als het goed is allemaal het voorstel gezien. Dus ik ben vooral even zoekende in elk geval naar waar is behoefte aan als het gaat om toelichting. Nou ja, misschien zijn er heel andere vragen hier naar aanleiding van dit document.

De voorzitter: Ja, ik wilde net zeggen zijn er vragen, maar mijnheer De Boer zie ik al even.

De heer De Boer: Ja dank u wel, voorzitter. Ik heb het stuk aandachtig gelezen. Twee dingen zijn opgemerkt. Zo'n aanbesteding kost geld en ik weet even niet uit mijn hoofd wat het vorige keer gekost heeft, maar wijkt dat heel erg af van deze keer? Dat heb ik niet terug kunnen lezen. En ik heb even een beetje zitten googelen en eigenlijk wat je wil is dat je de wegwijzers zoals je gewend bent dat je die graag ook behoud. Kunt u dat bevestigen voor onze stad of zegt u: we gaan een hele andere werkwijze toepassen? Want eigenlijk wat altijd goed gaat moet je vooral goed houden, dus ik weet niet of daar nog een groot verschil in zit ten opzichte van de vorige keer?

De heer Kramp: Even ten aanzien van de kosten van de aanbesteding. Bedoelt u dan op de kosten van het uitvoeren van de procedure zelf of het resultaat vanuit de aanbesteding bij straks een nieuwe accountant?

De heer De Boer: Voorzitter, ik denk dat het in eerste instantie gaat over de kosten die we maken als gemeente om zo'n aanbesteding in werking te stellen.

De heer Kramp: Wat dat betreft is dat altijd lastig om er een bedrag aan te hangen. De kosten zitten met name in de inzet van de ambtelijke organisatie, dus enerzijds ik zelf vanuit inkoop, maar ook de interne betrokkene als Andre, die zal betrokken zijn. De heer Van Dijk die input levert. Dus dat zijn vooral de uren. En daarnaast straks als de offertes binnenkomen vindt altijd een beoordeling plaats, en ook de mensen die dan gaan beoordelen dat kunnen ook mensen zijn vanuit dit gezelschap. Die moeten ook worden ingezet, maar dat zijn ook voornamelijk uren. Dus wat dat betreft ook qua uren en de ondersteuning die ze vanuit de servicegemeente geven dat zit gewoon in het pakket, om het zo maar te zeggen, wat Dordrecht afneemt. Als het gaat om de uitkomst van de aanbesteding zelf, ja dat is uiteindelijk gewoon marktwerking en valt samen met een beetje vraag en aanbod. Ja, dat is niet zozeer koffiedik kijken, maar als we kijken nu naar de aanbesteding die we onlangs voor de andere gemeenten hebben gedaan hier vergelijkt met de uitkomst van de aanbesteding voorheen is het niet zo dat het opeens heel significant gestegen is, maar je ziet natuurlijk wel dat ... Nou ja, uurtarieven zijn natuurlijk in de loop der jaren geïndexeerd, dus dat heeft dan wel zijn weerslag. Maar als het gaat om de uren die nodig zijn voor controle dan is het redelijk gelijk gebleven. Er zijn natuurlijk hier en daar wat aanvullende controlewerkzaamheden ontstaan in de loop der tijd, maar dat is wat mij betreft niet schokkend. Kijk ik dan wel tegelijk ook eventjes naar Andre, en toch ook even naar Jaap Van Dijk of dat die daar misschien nog iets op hebben aan te vullen?

De voorzitter: Wie zal ik, Andre of ...

De heer Besseling: Ja misschien nog een korte aanvulling als het gaat om wat er wellicht anders is. Kijk, BDO, Bas-Jan zei het al, die heeft ingeschreven vijf jaar geleden op het totale perceel, ook voor onze GR'en. En daar zaten voor ons in vergelijking met de periode daarvoor vond ik wel een aantal voordelen in omdat je eenzelfde accountant hebt die in de volgorde der tijd is, bij de GR zijn werk moet doen, daar een verklaring

moet afgeven en daar naar de gemeente gaat. In een wat verder verleden werd dat wel eens wat vertraagd door discussies tussen accountants over welke systematiek moet je nu precies gebruiken. Dus in mijn beleving vond ik het feit, en dan is dat denk ik met name de GR Sociaal en de GR DG&J - dat zijn wel de twee grootste met financiële impact voor gemeentes - vond ik dat best goed werken dat dat dezelfde accountant was. Nou, voor de GR DG&J zal dat ... Nou, we weten dat niet, maar die hebben een nieuwe accountant gekozen. De GR Sociaal gaat mogelijk dus wel mee in de aanbesteding die ook Dordrecht doet. Ik zou het persoonlijk zelf niet zo erg vinden als daar dezelfde accountant uitkomt, wie dat dan ook is.

De voorzitter: Is dat genoeg antwoord, mijnheer De Boer? Mooi. De heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb een vraag en twee aandachtspunten. De vraag is dat in het begin van het voorstel sprake van is dat de accountant ook de rechtmatigheid moet beoordelen, en dat is ook zo tot nu toe. Maar daarin gaan veranderingen optreden, heb ik begrepen. En mijn vraag daarover is hoe dat dan precies geregeld gaat worden, en blijft de accountant daar een taak in hebben? Formeel hoort het zo, als ik het goed heb, maar dat check ik even bij jullie, dat het college een verantwoording moet maken en dat de raad die moet beoordelen om het zo maar te zeggen. Maar daar zitten natuurlijk politieke elementen in, maar daar zitten ook juridische elementen in als het over rechtmatigheid gaat. En ik kan mij voorstellen dat de raad behoefte heeft aan enige juridische deskundigheid om die rechtmatigheid goed te kunnen beoordelen. Licht dat bij de accountant? Licht dat bij iemand anders? Licht dat bij niemand of moet de raad daar een keuze over maken om eventueel juridisch advies in te huren? Hoe licht dat?

De voorzitter: Mijnheer Kramp of ...

De heer Van der Meer: Dat is de vraag. Dan heb ik nog een paar suggesties. Misschien eerst even...

De voorzitter: Ja, heel goed.

De heer Kramp: Ja, ik wou zeggen Andre, misschien kan jij daar antwoord op geven, vooral die van veranderende rol.

De voorzitter: Gaan we spelletjes spelen hier? Ik geef jou het woord en dan geef je het woord aan hem. Ja, is goed.

De heer Kramp: Dit valt namelijk onder inhoudelijke vraag qua controles. Ik denk dat Andre daar het best op kan antwoorden.

De heer Besseling: Nee, het klopt. De rechtmatigheidsverklaring die een college zal moeten afgeven hangt al wat langer boven ons aller hoofd. Toch nog steeds geen formeel besluit. Ik begrijp dat dat nu ergens week 20, week 21 in de Tweede Kamer zal liggen. Daarna moet het ook nog naar de Eerste Kamer, dus ik heb persoonlijk wel een beetje mijn twijfels of dat dat nu in gaat met ingang van het boekjaar 2022 omdat het

wel steeds meer besluit wordt met terugwerkende kracht, en dat is best een beetje gek eigenlijk. Dus ik sluit niet uit in de trend van Omgevingswet dat er toch nog een stukje uitstel op zit. Dat is één. Twee, een accountant geeft eigenlijk altijd twee verklaringen, een verklaring op rechtmatigheid en een verklaring op getrouwheid. De getrouwheidsverklaring blijft, daar verandert niks aan. Als de rechtmatigheidsverklaring wordt ingevoerd is het mijn beeld dat het college in feite de rechtmatigheidsverklaring afgeeft, zelf, met ambtelijke ondersteuning natuurlijk. Wij doen nu vanuit de interne controle ook al een aantal dingen in voorbereiding op de accountantscontrole die daar een review op doen. Ik denk dat dat in grote lijnen hetzelfde zal blijven. Ik denk dat een accountant zal willen blijven checken: de rechtmatigheidsverklaring die het college afgeeft kunnen wij die nu volgen met stukken die hier zijn, vinden wij dat het college terecht een rechtmatigheidsverklaring afgeeft met een bepaalde strekking? Dus ik denk dat er wat verschuift wellicht in juridische verantwoordelijkheden. Qua werkzaamheden, ja, het zou wat minder kunnen worden voor de accountant, maar misschien ook weer niet zo heel veel.

De voorzitter: Ja, vervolgreactie.

De heer Van der Meer: Ja, maar het lijkt mij voor de raad dus wel van belang om te weten of de accountant daar een oordeel over formuleert. En dat gaat dan nu niet over de rechtmatigheid op zich, maar wel over een oordeel over de verantwoording van het college daarover. Als dat geborgd is dan is er voor de raad wel denk ik veel meer de zekerheid. Mag ik ...

De voorzitter: Ja, als het antwoord op uw vraag '...' (buiten microfoon). Prima. Is er een aanvullende vraag, of ...

De heer Van der Meer: Ik had nog een aantal punten.

De voorzitter: Even '...' (buiten microfoon).

De heer Van der Meer: Ik had nog twee aandachtspunten voor de selectie van de accountant, want er staat een mooi lijstje met criteria in het stuk. Een daarvan gaat over presentatie. Nu weet ik niet precies wat daarmee bedoeld wordt, want u begrijpt dat bij de aanbestedingsprocedure van de accountant ook verwacht wordt dat hij een presentatie geeft, maar ik zou het dus ook heel erg belangrijk vinden gewoon de helderheid van de informatie die de accountant geeft. Want met alle lof voor BDO, het is voor velen van onze raadsleden niet altijd in detail te volgen gewoon door de wijze van formulering. En ik denk misschien moet dat via management zijn een samenvatting of dat iemand op een andere manier moet, maar ik denk dat er heel erg behoefte aan is dat de raadsleden echt greep hebben op het idee: is die jaarrekening nu getrouw en rechtmatig? Dat is één aandachtspunt. En het tweede is, dat is ook gesuggereerd door de accountant van BDO in onze laatste bijeenkomst om ook bij de accountantscontrole aandacht te besteden aan wat hij maar even kort de duurzaamheidsverantwoording noemde. Daar wordt geloof ik ook de afkorting esg voor gebruikt, environmental social and governance, dus het gaat niet alleen over fysieke duurzaamheid, maar ook over sociale en bestuurlijke duurzaamheid. Van bedrijven wordt daar nu al verantwoording

over gevraagd. De verwachting is, heb ik begrepen, dat dat in de toekomst ook van gemeentes gevraagd zal worden, en dan is het van belang dat de accountant, dat was in elk geval op de aanbeveling van BDO, daar ook aandacht aan besteed. En ik zou willen vragen om daar ook bij de selectie van een accountant rekening mee te houden.

De voorzitter: Heeft u daar iets toe te voegen, want anders ik wilde graag even mevrouw aan mijn rechterzijde ook het woord geven. Dan ga ik naar de twee heren koppels en ...

De heer Besseling: Ja dank, voorzitter. Misschien op het tweede punt nog een aanvulling. Ik had zelf het idee dat BDO dit punt wat meer inbracht vanuit de advieskant van het kantoor dan van de controlekant. En dat zeg ik omdat je de sustainable development goals, daar ging het eigenlijk over, die 17 of 22 - ik ben even kwijt hoeveel dat er nu precies waren - die eigenlijk op wereldniveau zijn afgesproken en die steeds een vertaling zouden moeten krijgen naar lagere overheidsniveaus. Daar kan je in je controle pas wat mee doen als je er in je begroting ook wat mee doet. Dus het is wat gek om dat als een harde selectiecriteria aan de voorkant mee te geven als wij in onze begroting daar nog niet zo heel veel mee doen. Ik denk dat het wel een interessant agendapunt is, mogelijk voor het agendapunt straks, want rondom Kiezen, Sturen en Verantwoorden hebben wij het over wat u als raad belangrijk vindt qua doelstellingen. Dus misschien moeten we het even bewaren voor dat agendapunt.

De voorzitter: Mevrouw Boom.

Mevrouw Boom-Vos: Dank u wel, voorzitter. U geeft heel mooi aan waarom u in de aanbesteding graag niet meer alles bij elkaar wil hebben maar verschillende percelen omdat dan anders de accountant ... Ja, daar vraag je een heel groot capaciteit van, van de accountant. Aan de andere kant geeft u ook goed aan wij wijzen eigenlijk voor Dordrecht samen met Sociaal zouden we het liefst in één perceel stoppen, want dat scheelt gewoon veel ambtelijke inzet en goede knowhow bij een accountant. Wat ik me dan eigenlijk afvraag, als we dit samen in een perceel zetten sluiten we dan ook gelijk Dordtse accountantskantoren uit?

De heer Kramp: Kijk, helemaal zeker vooraf weet je het natuurlijk niet, hé? Maar de verwachting is niet. We hebben vorig jaar vanuit de marktconsultatie bijvoorbeeld ook Verstegen gesproken en ook die gaf aan een maximale omvang van een opdracht of van een perceel twee à drie deelnemers zou moeten zijn. En als je dan kijkt naar omvang dan zeg ik bijvoorbeeld dit is prima om Dordt en de GR Sociaal bij elkaar te zetten en bijvoorbeeld drie gemeente als zijnde Amsterdam, Sliedrecht en Papendrecht, dus een beetje de twee grotere gelijk aan drie kleinere. En als je dan kijkt naar lokale partijen of regionale partijen, Verstegen die heeft bij de vorige aanbesteding die we afgelopen jaren hebben afgerond heeft al een aantal gemeenten binnengehaald, dus die heeft best wel wat werk. En dan is de vraag natuurlijk: hebben zij nog voldoende capaciteit om aanvullende opdrachten aan te nemen? Wat ik wel van hen heb begrepen is dat ze wel zeer geïnteresseerd uitkijken naar de publicatie van de aanbesteding, dus niet al op voorhand aangeven: dat gaat bij ons niet meer passen.

Mevrouw Boom-Vos: Oké, dank u wel. Ja, het is anders kiezen uit twee kwaden, hé? Het heeft ons veel waard om het binnen onze eigen organisatie goed geregeld te krijgen, maar het is ook best wel veel waard om zo'n aanbesteding ... Nou ja, je gunt het niet aan een Dordts accountantskantoor, maar je moet wel willen dat ze mee kunnen doen. Ja, dank je wel.

De voorzitter: Lang leve de Europese Unie. Mijnheer In 't Veld.

De heer in 't Veld: Ja, even terugkomend op die getrouwheid en rechtmatigheid. Tenzij het recent gewijzigd is dan is het toch de bedoeling dat de accountant geeft een getrouwheidsoordeel over de wijze waarop de rechtmatigheidsoordeel tot stand is gekomen. Op 24 mei overigens, als het goed is, in de Tweede Kamer staat het op de rol. Er blijft bij mij wel de vraag bij als het inderdaad doorgaat, zeg maar die wijziging van rechtmatigheid van voorheen, a, denk ik dan het aanbestedingsdocument is dan niet helemaal meer zoals het zou moeten zijn omdat de situatie is veranderd. Dat wordt ondervangen door een paar passages waarin staat ze moeten rekening houden met bekende wijzigingen in de wetgeving. Dat is een. Aan de andere kant denk ik vind het heel knullig overkomen als de gemeente in september, want dat is de datum van publiceren op TenderNed, heb ik begrepen, dat je dan in feite met een verouderd document op de proppen komt. Dus of lijkt het mij dat je met een soort addendum ... Ideaal zou zijn een heel nieuw aanbestedingsdocument, maar de vraag is, oké, is dat haalbaar? Maar ik denk wel dat we als gemeente iets moeten doen, omdat je anders iets publiceert op het moment dat je al weet dat het anders is en jij nog in feite met oude gegevens komt. Het brengt mij ook al op het tweede punt, en dat sluit dan aan op Bauke met z'n opmerking, als je dat rechtmatigheidsverklaring door het college, als het doorgaat – ik verwacht niet dat dat met terugwerkende zal zijn – maar dan gaat het voor 2023 gelden, dan vraag ik me wel af moet dat niet iets zijn wat we meenemen als een wens, eis richting de accountant en de aanbesteding dat we tussentijds al wat weten bijvoorbeeld informatie krijgen over de stand van zaken: hoe gaat het met de rechtmatigheidsverantwoording door de gemeente, door de ambtelijke organisatie? Want anders word je waarschijnlijk aan het eind van het jaar kun je soms overvallen worden: ja, jongens het gaat niet goed. Ik bedoel ik heb alle vertrouwen in de ambtelijke organisatie, daar niet van, maar ik denk dat we als raad ook graag de vinger aan de pols willen houden: hoe gaat dat nu intern? Eigenlijk is dat een nieuw product dat je uitkrijgt. Ik weet niet zeg maar of dat ... Ik heb geen idee hoe die managementletter eruit gaat zien, maar in de managementletter is weer afhankelijk van wanneer wordt het hier uitgebracht? Daar heb ik even geen idee van. Half september halverwege het jaar is, wat me vrij vroeg lijkt, dan zou het kunnen. Zet het in oktober, november, ja, dan zit je weer op het eind van de rit. Dan denk ik: ja, dan valt er ook maar weinig te sturen of bij te sturen, ook door de ambtelijke organisatie niet. Dus ja, ik vind het best wel een lastig punt, maar wat gaat er gebeuren? Maar ik denk wel dat we met het scenario rekening moeten houden dat het inderdaad wel zomaar eens in zou kunnen gaan, anders zou dat vier jaar uitstel zijn geloof ik vanaf januari 2023 of dit jaar. Dus hoe kijken jullie daar tegenaan straks?

De voorzitter: Mijnheer Besseling, denk ik?

De heer Besseling: Ja, u heeft een terecht punt, denk ik. En 24 mei komt al dichtbij, dus dat helpt. Dan hebben we hopelijk duidelijkheid of het doorgaat en wat de ingangsdatum is. Ja, maar ik hoop dat er wel een besluit wordt genomen linksom of rechtsom. En vanaf dat moment laten we inderdaad even kijken naar wat er precies voor passages opnemen zowel rondom de rechtmatigheidsverklaring zelf als om het verschijnen van de interim-managementletter, want ik denk dat u daar terecht aandacht voor vraagt. Dat lijkt mij logisch moment dat ook een accountant aandacht besteedt aan het tot stand komen of de processen die moeten leiden tot een rechtmatigheidsverklaring. Dus ik vind het logisch om daar een paar passages over op te nemen.

De voorzitter: Het woord is aan de heer Cobben.

De heer Cobben: Dank u, voorzitter. Ik heb gekeken naar de gunningscriteria en gezien dat jullie voorstellen om twintig procent naar de prijs te kijken en tachtig procent naar de offertes. Mijn suggestie aan de gemeente zou zijn om dat om te draaien, tachtig procent prijs, twintig procent kwaliteit. Waarom zeg ik dit? Alle grote accountantskantoren daarvan kun je verwachten dat die goede kwaliteit leveren tegenwoordig. Die bureaus staan zelf ook allemaal onder streng toezicht, en als je zo'n Tender doet een je hebt je Tender-documenten, je bepaalt wie er in aanmerking komt dan kun je heel goed zeggen degenen die voldoen aan de kwalificatiecriteria die mogen verder beoordeeld worden op prijs. Je zou dus zelfs kunnen zeggen dat je dan alleen nog maar naar de prijs kijkt. Maar goed, ik kan me indenken dat je toch wel enigszins ook naar de kwaliteit wil kijken. Mijn advies is in ieder geval, draait dat om.

De voorzitter: Ja, ik zit te twijfelen tussen jullie allebei, maar ja, die stadscontroller die ken ik. Inkoop, we gaan naar de inkoop. Ja, oké.

De heer Kramp: Nou, misschien kan je straks aanvullen als het nodig is. Ook de verhouding tussen prijs en kwaliteit is onderdeel geweest van de marktconsultatie die we hebben gedaan. Daar komt eigenlijk wel naar voren dat partijen ook zeggen als je prijs te veel laat meetellen dan gaan we niet inschrijven. Dus zelfs als een partij een van de grotere kantoren zelfs die zei: jongens, als de prijs zwaarder als twintig, dertig procent meetelt dan kijken we geen eens verder. Andere partijen waren iets minder streng in, maar we hebben heel duidelijk gezegd: beoordeel ons vooral op kwaliteit en probeer daar het onderscheidend vermogen te vinden. Is ook wel vanuit het verleden altijd heel vaak de wens geweest vanuit de gemeente en vanuit de raden laten we kiezen voor kwaliteit en geef ons ook de ruimte om onze mening in die beoordeling te laten doorklinken. En die ruimte heb je inderdaad als je meer kwaliteit laat meewegen dan enkel prijs, want anders krijg je situaties dat prijs bij voorbaat al doorslaggevend is. Ja, dat is iets wat je eigenlijk niet wilt, of tenminste wat met name vanuit de gemeente en raden eerder naar voren kwam we willen echt die keuze hebben en niet voor een voldongen feit komen te staan doordat de prijs eigenlijk al de uitkomst bepaalt. Even in lijn met uw vraag: wanneer zou je kiezen voor een wat zwaardere weging van prijs? Ja, als je echt helemaal uitschrijft wat er moet gebeuren en dat je eigenlijk gewoon zegt: joh, als dat het is dan is het voldoende. Wat we vaak zien is dat bijvoorbeeld, in het kader van een natuurlijke adviesfunctie partijen zich kunnen onderscheiden waar vanuit raden echt wel belangstelling voor is om te zeggen dat het voor ons juist belangrijk,

want die controle die wordt uitgevoerd maar dat is een redelijk standaard. Maar juist die natuurlijke adviesfunctie is voor ons vooral belangrijk om daarop te kunnen onderscheiden. Daardoor ook die verhouding om kwaliteit zwaarder te laten wegen in de totale beoordeling.

De voorzitter: Is daar een aanvulling van de heer Besseling, en dan kan de heer Cobben de vraag nog eens een keer even stellen als u dat wilt.

De heer Besseling: Ja, heel kort. Ik denk dat ik mij helemaal aansluit bij het verhaal van mijn collega. Misschien ook wel goed om te duiden wat de kosten op dit moment zijn. En ik geloof dat we nu jaarlijks van onze accountant tussen de een en anderhalve ton betalen voor de jaarrekening, -controle van meer dan een half miljard in euro's. Dus ik denk dat dat echt heel erg meevalt. Als ik wel eens naar beursgenoteerde bedrijven kijk wat die aan accountant kosten kwijt zijn, dus ik heb niet de verwachting dat dat ook in één keer gaat verviervoudigen of iets dergelijks.

De voorzitter: Ik heb gezegd, mijnheer Cobben.

De heer Cobben: Ja, heel kort daarop reflecteren. Ik begrijp uw standpunt, hoor. Maar goed, ik heb wel wat ervaring in het bedrijfsleven en die keuringscriteria zijn ook een basis, en als ze zien dat de prijs maar voor twintig procent meetelt dan weet je al van tevoren dat je de hoofdprijs betaald. Ik vind het niet helemaal slim, maar goed, het is uw keuze.

De voorzitter: Wilt u daarop reageren?

De heer Kramp: Ja, graag nog eventjes. Ik snap die de reactie daarop, maar uiteindelijk is het natuurlijk wel zo dat ook de inschrijvingen die vinden wel plaats onder concurrentie, des daarin zit nog altijd wel de keus van inschrijvers van neem je de gok om hoog in te schrijven met het risico dat een andere partij dat een stuk gewoon realistischer doet? Dat is één, en twee als wij echt niet realistische inschrijfprijzen zien dan zullen we één het gesprek voeren met partijen geef eens een toelichting. Twee, als het echt niet acceptabel is maar wel wat ruimte biedt om niet te hoeven gunnen, dus wat dat betreft ben ik daar niet zo bang voor dat je echt de hoofdprijs ... Het kan altijd iets prijsopdrijvend te werken, dat wil ik zeker niet uitsluiten, maar ik verwacht niet dat dat opeens twee, drie keer zo duur wordt.

De voorzitter: Nee oké. Als het aansluitend is het geen enkel probleem, want ik zie namelijk raadsleden nog die graag even wat willen vragen.

De heer Van Dijk: Ja, met de prijs, wat we juist willen ... Sorry, ik ben wat slecht bij stem, dus ik hou het sowieso kort. Maar wat we juist willen voorkomen is dat een prijsvechter zich door middel van de prijs hier binnenkomt. En als je naar de puntentelling kijkt, ik bedoel je kunt voor een prijs maximaal twintig punten krijgen en de formule is zo dat dat heel snel tot een verschil leidt. Terwijl als we kijken naar de factor kwaliteit dan is het heel moeilijk voor partijen om zich te onderscheiden. En mijnheer vroeg nog naar de presentatie. Wij vragen de kandidaat om een presentatie te

geven. We kunnen zelfs, dus daar kan de auditcommissie aan meewerken om een casus voor te bereiden waarbij u zegt, stel dat dit zich nu zou voordoen: kandidaat, accountant hoe zou u daar dan mee omgaan? Dus dat nog even als antwoord. Sorry.

De voorzitter: Dit is een toezegging, mijnheer Besseling. Dat snapt u wel, hé?

De heer Besseling: Zeker.

De voorzitter: Oké, dank u wel. De heer Wringer.

De heer Wringer: Ja, dank voorzitter. Ik werd een beetje getriggerd door de interruptie van de heer Besseling over het in principe een andere accountant kiezen. Houdt dat in dat BDO niet mee mag doen, want de afgelopen vijf jaar hebben we natuurlijk alle processen aan data aanleveren afgestemd op BDO. Kiezen we een ander accountant, hoe lang zijn we dan en hoeveel inzet is dan weer nodig om alle processen en data op die nieuwe accountant af te stemmen?

De voorzitter: De inkoop.

De heer Kramp: Ja, vanuit de aanbestedingswetgeving kun je partijen niet op voorhand uitsluiten zonder meer, dus daarop kunnen wij BDO niet verbieden om in te schrijven. Ik weet wel dat er vanuit de branche ook, vanuit de accountantsbranche zelf, wel eerder is gesproken: moet je niet naar een systeem dat je toch om de zoveel jaar wisselt? Maar dan kijk ik even Andre, want die is daar denk ik beter van op de hoogte wat daar de stand van zaken is of daarin afwegingen zijn vanuit de branche, zeg maar.

De voorzitter: Maar geen toezegging, Andre?

De heer Besseling: Nee, ik ga zeker geen toezeggingen hierop doen. Voor allebei de wegen spelen mee. Inmiddels ben ik ook aardig bekend met BDO en kan ik me zomaar voorstellen dat als dat team doorgaat dat dat wat makkelijker en soepeler gaat dan als het een nieuwe accountant is. Maar ik wist dat eerlijk gezegd niet of BDO überhaupt mee mogen doen, dus mijn collega Bas-Jan heeft daarop geantwoord dat het mag. Ik denk wel dat de accountants daar in ieder geval wat voorzichtig in zullen zijn in hoe snel of hoe vaak je lang bij een klant blijft. En wat de exacte regelgeving daarom is, ik ben echt al een hele tijd uit de accountantswereld, dus ik weet het gewoon niet.

De voorzitter: Ja, mijnheer In 't Veld.

De heer In 't Veld: Ja, het enige is zeg maar dat de partner die mag niet langer dan acht jaar bij dezelfde partij blijven, maar het kantoor op zich dat maakt niet uit. Ik kan er gelijk gebruik van maken. Ik had nog een aantal opmerkingen, vragen. Ja?

De voorzitter: Ja hoor.

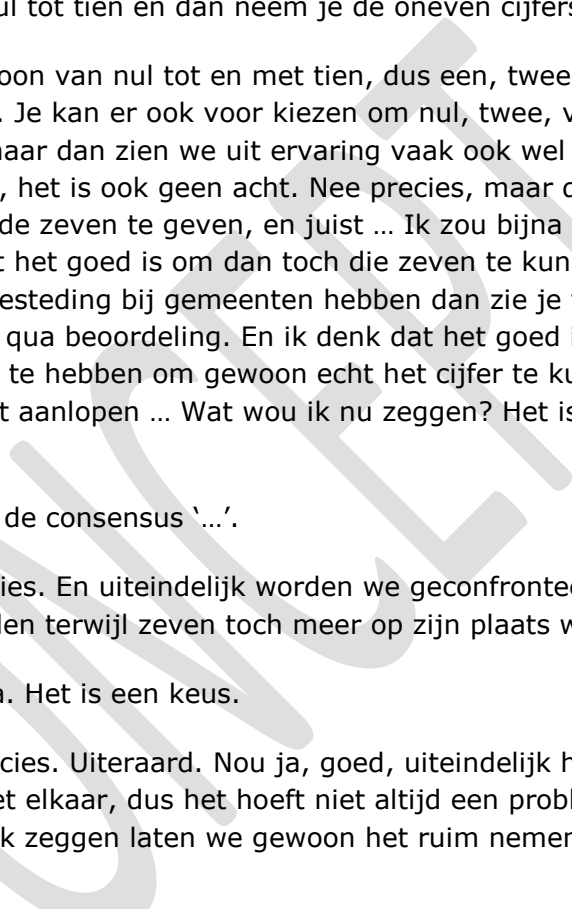
De heer In 't Veld: Ik wil voorstellen om bij de gunningscriteria ook het puntje duurzaamheid mee te nemen, zeg maar de duurzaamheid van het accountantskantoor. Ik denk als je kijkt naar de tijdgeest dat het niet verkeerd is om dat mee te nemen. Dus

dat geef ik in ieder geval in overweging. Verder valt me op dat er geen scoretabel in zit bij de gunningscriteria. Ik was gewend vroeger om dan te werken met een score van nul, twee, vier, zes, acht, tien, met een toelichting erbij, dus hoe je iets waardeert, zeg maar die kwaliteitscriteria, hoe je die waardeerde om zo tot een score te komen. Die mis ik helemaal, eerlijk gezegd, of ik heb er overheen gekeken.

De heer Kramp: Ja, ik zal eens kijken, maar die komt er zeker in. En in principe doen we het op basis van rapportcijfers gewoon nul tot tien, per criterium en dan maal beweging.

De heer In 't Veld: Ja, nul tot tien en dan neem je de oneven cijfers ook mee?

De heer Kramp: Ja, gewoon van nul tot en met tien, dus een, twee, drie, vier, vijf, zes, zeven, acht, negen, tien. Je kan er ook voor kiezen om nul, twee, vier ... Nou ja goed, meer onderscheidend, maar dan zien we uit ervaring vaak ook wel weer discussie van iets is geen zes, maar ja, het is ook geen acht. Nee precies, maar dan is die mogelijkheid er niet om de zeven te geven, en juist ... Ik zou bijna zeggen juist ook vanuit uw rol denk ik dat het goed is om dan toch die zeven te kunnen geven. We zien als we de reguliere aanbesteding bij gemeenten hebben dan zie je toch dat de dynamiek daar iets anders soms is qua beoordeling. En ik denk dat het goed is om wel gewoon in dit gezelschap de ruimte te hebben om gewoon echt het cijfer te kunnen geven wat je wilt en niet tegen het feit aanlopen ... Wat wou ik nu zeggen? Het is geen zes, maar het is ook geen acht.

De heer In 't Veld: Maar de consensus '...'.

De heer Kramp: Ja, precies. En uiteindelijk worden we geconfronteerd toch dat het dan maar een zes moet worden terwijl zeven toch meer op zijn plaats was.

De heer In 't Veld: Prima. Het is een keus.

De heer Kramp: Nee precies. Uiteraard. Nou ja, goed, uiteindelijk heb je nog wel de consensusbespreking met elkaar, dus het hoeft niet altijd een probleem te zijn. Maar als ik u mag adviseren zou ik zeggen laten we gewoon het ruim nemen dus van een tot tien of nul tot tien.

De heer In 't Veld: Dan heb ik ook nog ergens gelezen dat een prijsaanpassing mogelijk is gedurende de contractperiode, maar die gaat alleen maar uit van een uitbreiden van de werkzaamheden. Ik denk dat het goed is dat als je de uitbreiding opneemt, neem dan ook een vermindering mee, dan kunnen we ook naar omlaag in ieder geval, indien relevant. En dan de presentatie. Ja, daar zou je er ook voor kunnen kiezen om naast een casus die je van tevoren krijgen en waar ze zich voor kunnen bereiden ook maar tien minuten voor tijd een korte casus geven waar ze tien minuten de tijd hebben om zich voor te bereiden om te bekijken hoe snel ze met iets komen hoe begrijpelijk en hoe goed ze dat kunnen overbrengen. Is een overweging.

De voorzitter: We zijn nog steeds een gemeentelijke organisatie.

De heer In 't Veld: Nou ja.

Mevrouw ...: '...' (Buiten microfoon).

De voorzitter: Nog meer vragen?

De heer In 't Veld: Dat is op zich best aardig, hoor. En ik weet niet zeg maar of dat in de overeenkomst, het concept daarvan, opgenomen is dat die inschrijving onderdeel uitmaakt van de overeenkomst. Want ze willen nog wel eens het een en ander beloven en toezeggen in of bij de inschrijving waar ze later iets minder van kunnen herinneren, dus ik denk dat het goed is om dat gewoon onderwerp te laten zijn van de overeenkomst, de inschrijving.

De voorzitter: Is dat een vraag?

De heer In 't Veld: Nou, een voorstel.

De voorzitter: Gewoon een voorstel. Ja, ik moet even naar Inkoop ... O, hij heeft het al opgeschreven. Mooi.

De heer Kramp: Ja, het is eigenlijk altijd standaard dat we altijd bij een contract verwijzen naar onderliggende stukken.

De voorzitter: Mijnheer In 't Veld, wilt u even alstublieft uw ... Dank u wel. Mevrouw Nieuwland-Van den Bosse. Ik moest eigenlijk de volledige naam even zeggen. Vind ik eigenlijk vervelend, maar als ik het niet doe naar mijn vrouw dan krijg ik gelijk ...

Mevrouw Nieuwland-Van den Bosse: O, ik heb er geen enkele moeite mee...

De voorzitter: Nee, ja, de mijne wel.

Mevrouw Nieuwland-Van den Bosse: U mag me ook gewoon Nieuwland noemen.

De voorzitter: Ik bedoel zij had haar eigen naam, dus.

Mevrouw Nieuwland-Van den Bosse: Ja, dank u wel. Ik wil ook graag een vraag stellen over de kwaliteitscriteria. Kijk, een aantal zijn zeker niet verrassend en verwacht je hier zeker in thuis, maar een aantal vond ik ook erg abstract geformuleerd. En als het abstract geformuleerd is krijg je het vaak ook abstract terug, dus ik was zo erg benieuwd naar welk onderscheid heb je nu voor ogen? En dan eigenlijk specifiek op het eerste punt, de visie van de inschrijver op de samenwerking en de netwerk Drechtsteden en Zuid-Holland Zuid? Ik was er gewoon even benieuwd naar welk onderscheid wil je daarin maken tussen de inschrijvers?

De voorzitter: Gaat uw gang, mijnheer Kramp, denk ik, hé? Ja.

De heer Kramp: Ja, dank u wel. Kijk ik toch even naar Andre of naar Jaap meer vanuit inhoud. Kijk, wat je in ieder geval wilt, even als voorzet is inderdaad dat je zicht wil

hebben natuurlijk van hoe zij tegen de regio of tegen de gemeente aankijken en of daar verschillende beelden bij zijn. Nou ja, dan zoek je natuurlijk naar het beeld dat past bij het beeld dat we zelf hebben.

Mevrouw Nieuwland-Van den Bosse: Maar is er dan ook niet van een soort politiek wenselijk antwoord geven door degene die graag accountant willen worden hier?

De heer Kramp: Ja, die kans die is natuurlijk altijd aanwezig, maar uiteindelijk is dan ook bij de uitvoering van de overeenkomst: ga je wel een partij houden aan het feit wat ze hebben beloofd? En dat is soms in de praktijk moeilijk, want wat we wel zien daar is dus echt wel ook sturing op nodig op zo'n overeenkomst. Nou, dat kan vanuit de interne organisatie, of dat kan door het toepassen hier gewoon bijvoorbeeld van dedicated contractmanagement op zo'n contract, maar dat zijn nog keuzes die je ook in de toekomst kan maken.

De voorzitter: Ik denk dat mijnheer Besseling ook nog wat wil zeggen. Dan geef ik daarna weer aan de heer Van der Meer.

De heer Besseling: Ja, en misschien dat mijn collega Jaap Van Dijk er nog iets op toe te lichten heeft, maar ik kan me heel goed voorstellen dat wij accountants vragen. Kijk, in deze regio buitel je over het aantal samenwerkingsverbanden heen, ook financieel. Op Drechtsteden niveau op Zuid-Holland Zuid niveau, als je het over beschermd wonen hebt zit je weer in de categorie daartussen. Wij doen nu ook als servicegemeente een aantal taken voor een aantal gemeenten, soms allemaal, soms ook weer maar een deel. Dus als een accountant zich daar bewust van is dat hij van allerlei andere partners ook afhankelijk is om uiteindelijk tot de verklaring bij de gemeente Dordrecht te komen daar zou ik wel een beetje gevoel bij willen hebben. En hoe meetbaar je dat echt kan maken dat is lastig, maar in een gesprek of presentatie komt zoiets toch vaak wel een beetje naar voren of men daar een beetje een beeld of ervaring bij heeft.

De voorzitter: Ik heb twee vragen, en ik moet eerlijk zeggen ik ga mijnheer Van der Meer heel even... Ga ik naar mijnheer Roggekamp, want die heeft nog geen vraag gesteld, dus ik denk of aanvulling, en daarna kom ik bij u terug. Mag dat van u?

De heer Van der Meer: Ja, dat mag.

De voorzitter: Oké.

De heer Roggekamp: Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Maar het was niet zozeer een vraag, maar ik ben juist heel blij met dat ze dat beeld moeten geven hoe ze onze regio zien, want daardoor moet ook een partij die misschien wat minder bekend is zich eigenlijk gaan verdiepen in alle structuren die hier lopen. En daarmee weet je dus ook dat de rest die ze beschreven hebben ook hierop past en dat ze zich niet meer kunnen verbergen: ja, maar wisten niet dat dat er ook was. Dus ik was juist heel blij dat ik dat zag.

De voorzitter: De heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ja heel kort, want het gaat dus niet zozeer op een algemene visie op die samenwerking maar om een visie op de controle op de financiële transacties enzovoort in het kader van die samenwerking. En dat ben ik met jou eens dat dat heel erg belangrijk is.

De voorzitter: Een ja en amen zie ik daar. Ja, oké. De heer Van Dijk, heeft u nog een aanvulling op wat de heer Besseling daar zei? Volgens mij wel.

De heer Van Dijk: Altijd. Nee, dat kan. Het is natuurlijk een belangrijke adviseur van de gemeenteraad en daarmee van de auditcommissie, en wij zoeken naar juist een accountant die echt met ons mee wil denken ook als het gaat over punt van wat is de positionering van Dordrecht ten opzichte van de regio. Als Servicegemeente verdelen we ook heel wat diensten aan onze collega gemeenten, en daar begint het echt interessant te worden. Het punt staat er ook in met betrekking tot welke openheid is er nu vanuit de servicegemeente en daarmee ook van de accountant naar onze klantorganisaties, als je het zo wilt zien. En de vraag, ik ben het met u eens het is wat opengesteld, maar daarmee geven we zowel de ruimte aan de accountant als de uitdaging om helder te maken hoe hij dat ziet.

De voorzitter: Is dat genoeg antwoord, mevrouw Nieuwland-Van den Bosse?

Mevrouw Nieuwland-Van den Bosse: Ja ik vind het fijn deze verduidelijking. Dat geeft mij meer het gevoel van ... Er zit zeker visie achter. Was ik ook helemaal niet bang voor, maar fijn om er even in meegenomen te worden wat we voor ogen hebben.

De voorzitter: Precies. Ja, resteert mij een ding. Nou ja, er zijn allerlei aanbevelingen volgens mij, er zijn ook vragen gesteld. Ik hoop dat de ambtelijke organisatie ook meeneemt ... Er zijn allerlei toezeggingen overigens die nog genotuleerd zijn, mondeling zelfs. Nou, volgens mij zijn wij aardig bijgepraat, en ik denk dat we de notitie zoals het nu staat in juni terugkomt als onderwerp op de agenda, en ik hoor aan mijn rechterzijde dat de volgende stap wordt een oordeelmoment ...

De heer Van Dijk: Sorry, als het mag, voorzitter?

De voorzitter: Ja, natuurlijk.

De heer Van Dijk: Ja, de auditcommissie die heeft de dankbare rol om de selectie van de accountant in gang te zetten. Dat is nu ook de vraag om akkoord te gaan met het starten van de aanbesteding. En de gemeenteraad en daarmee de auditcommissie formuleert de criteria, daar hebben we het net over gehad, maar de auditcommissie doet ook de beoordeling. Dus een aantal van u of u allen, ligt eraan hoe enthousiast of hoe terughoudend u daarin bent, kunt deelnemen in de beoordelingscommissie, dus dat is de openstaande vraag voor nu. En het advies is om daar tenminste twee leden van de auditcommissie voor aan te wijzen, zeg maar.

De voorzitter: Het zijn allemaal enthousiaste mensen, anders zaten ze hier namelijk. Dus wat dat betreft. Zijn er nog vragen? O, mevrouw Boom-Vos.

Mevrouw Boom-Vos: Zeg maar gewoon Boom. Heel even een vraagje gewoon voor het proces, want we hebben nu onze beeldvorming over dit stuk kunnen houden. Als ik u hoor dan zegt u we gaan door naar een oordeelsvorming of kunnen we ook gelijk door naar een besluitvorming de volgende keer? Wat mij betreft wel, vandaar dat ik het vraag.

De voorzitter: Nou ja, dan wil ik even andere leden van de commissie ook even het woord geven. De heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ja, wat mij betreft kan het met de gemaakte opmerkingen gewoon naar de gemeenteraad om vast te stellen, en dat lijkt mij akkoord. En de vraag aan mensen die mee willen doen aan de selectie ligt die nu ook op tafel of wordt dat op een ander moment?

De voorzitter: Misschien dat u ...

De heer Van Dijk: Even over het proces, want het is echt bedoeld om de auditcommissie in de gelegenheid te stellen om input te leveren voor het document. Dat gaan we netjes verwerken inclusief de toezeggingen die zijn gedaan, dus dat komt terug in uw volgende vergadering, dat is 14 juni. Dan ligt de hele set, dus moet u niet schrikken als u dat opent, want daar zitten alle verplichte bijlagen die erbij inclusief dan de actuele versie van de leidraad en de beschrijving van de gemeente, want dat is het meest onderscheidend. En dan vragen we de volgende keer of u daar akkoord mee bent, en als u daar akkoord mee bent dan hadden door naar de gemeenteraad. Dan moet ik altijd even naar de griffier kijken om daar geen verkeerde dingen te zeggen.

De voorzitter: Maar zijn er nog opmerkingen, aanmerkingen ten aanzien van datgene wat de heer Van der Meer en de ambtelijke organisatie, dat het inderdaad voor een ...

De heer Safranti: Als ik u zo hoor moeten we toch een oordeelcommissie hebben en dan pas naar een besluit, want 14 juni moeten we echt nog de stukken een keer zien. En het hoeft niet lang te duren natuurlijk, maar daarna pas naar de raad, denk ik, voor besluitvorming.

De voorzitter: Ja, maar dat er genoeg input namelijk ook voor de ambtelijke organisatie is, daar heb ik het over, en dan uiteraard moet je een oordeel vellen. Dus ik denk dat we het ook zo gaan doen, toch?

De heer Wringer: Voorzitter? Kunnen wij direct vanuit de auditcommissie naar de raad sturen? Vroeger ging het natuurlijk van de auditcommissie naar Bestuur en Middelen en die besloten om iets naar de raad te sturen.

De voorzitter: Dan moet ik aan de linkerzijde. Wat zei u? O ja, dat is waar. Dan moet het via de agendacommissie eigenlijk als het ware, en die gaat uiteindelijk over in welke commissie dat gehanteerd gaat worden.

De heer Wringer: Dat vroeg ik me dus af hoe dat precies zit.

De heer Vullings: De auditcommissie wordt natuurlijk in sommige gevallen gevraagd om advies mee te geven, wat ik mij kan voorstellen ook zwaar weegt voor de agendacommissie. Maar dat is wel de formele weg zoals we met elkaar hebben afgesproken.

De heer Van der Meer: Nee, andere commissiebesprekingen die we vorige week hebben gehad werd aan het einde van de commissievergadering gewoon een beeldvormend iets besloten: nou, dit hoeft niet verder inhoudelijk besproken te worden, maar het kan gewoon ter kennisgeving naar de raad. En ik zie in deze structuur eigenlijk niet waarom de auditcommissie dat niet zou kunnen doen, want dan maak je nog weer een extra schakel in een toch al lang proces.

De voorzitter: Nee, doe alstublieft uw microfoon aan, want het wordt namelijk genotuleerd. Nee, maakt mij niet uit, ik vind het prima als u nu ...

De heer Vullings: Ja, mijns inziens zijn dat twee verschillende onderwerpen, maar ik stel voor dat we hier niet nu een procesdiscussie gaan starten, dus daar komen we later op terug en dan gaan we het dan doen.

De voorzitter: Nou, laten we het in ieder geval op de wijze waarop wij met elkaar nu afgesproken hebben het ook gewoon doen, en als er geen vragen zijn, brandende vragen - ik kijk om me heen- een, twee, drie. Nee, dan gaan we naar het volgende agendapunt.

9. Nota Kiezen, Sturen en Verantwoorden

De voorzitter: Nota Kiezen, Sturen en Verantwoorden met een prachtige mooie bijlage trouwens. Zie ik nog iets? Nee, ik ben me aan het voorbereiden. Het is de eerste keer, dus ik moet ook wennen. Ik bedoel, ik ben wel brutaal zat, maar het is voor mij ook een beetje ... Goed. Nota Kiezen, Sturen en Verantwoorden is tijdens het introductieprogramma natuurlijk even besproken en toegelicht. Voor de gemeenteraad was ik erbij, dus iedereen die erbij was die had het ook kunnen horen. Vandaag worden de voorstellen uit de nota uitgelegd en wordt de auditcommissie geconsulteerd alvorens de nota definitief wordt gemaakt. Vanuit de ambtelijke organisatie is de heer Sebastiaan Goud. Ja.

De heer Goud: Aanwezig.

De voorzitter: En de heer Chris Karten aanwezig. Dus allebei.

De heer Karsten: Karsten.

De voorzitter: Karsten of Karten?

De heer Karsten: Karsten met een s.

De voorzitter: Zie je, ik kan er niks aan doen. Er staat hier Karten, dus ik geef hem de schuld.

De heer Karsten: Die collega hebben we ook, Karten. Ik heet Karsten.

De voorzitter: Nee, maar is geen enkel probleem. Het woord is aan de heer Goud.

De heer Goud: Dank u, voorzitter. En allereerst gefeliciteerd met uw voorzitterschap, want dat is volgens mij nog niet gezegd. Inderdaad hebben we de presentatie openstaan en we hebben u ook een document toegestuurd, een conceptnota Kiezen, Sturen en Verantwoorden. En zoals u al aangaf drie weken geleden heb ik samen met collega Besseling de presentatie gegeven. Collega Karsten zat nog op een eiland, een ander eiland, en inmiddels weer terug. Vorige keer was de introductie vrij uitlegbaar, en dit keer is eigenlijk de presentatie ondersteunend aan het document. Straks leggen we ook nog even het proces uit wat we al gelopen hebben, wat er nog komt, maar eigenlijk wil ik u ook vragen, dan wel de digitale, erbij te pakken en dat vasthouden eigenlijk. We hebben dertien voorstellen die we willen bespreken. Het is best veel, en ik wil u ook waarschuwen dat het soms best technisch van aard is. En wellicht laten we nu uiteraard om de tijd in de gaten te houden, want wij hebben het al een keer voorbesproken en we kunnen makkelijk drie uur vullen, maar dat is denk ik niet waar u op zit te wachten.

De voorzitter: Ik vind het prachtig dat u het zo zegt zodat ik u even interrumppeer, maar het is de eer aan u om gewoon het op een makkelijke manier uit te leggen aan deze prachtige, mooie auditcommissie. Het is een uitdaging.

De heer Goud: Een uitdaging. Ja, precies, dan gaan we voor. De agenda laat toch even kort zien. Ik blik heel even kort terug wat is KSV ook alweer, en dan het proces en dan als derde onderdeel de consultatie over de conceptvoorstellen verdeeld over een aantal hoofdstukken eigenlijk die u dan ook terug herkent in de nota. Als laatste vragen en suggesties waarbij ik ook meteen wil aangeven als u vragen of suggesties heeft tijdens de voorstellen dan is het eigenlijk logisch om ze dan te bespreken, want dan kunnen wij ook zo meteen meeschrijven. Nog even terug, wat is KSV? Ja, Kiezen, Sturen en Verantwoorden. Dit kwam dus in de introductiebijeenkomst terug. Het is eigenlijk tweeledig, dus zowel een proces als het product. En dat product daar ziet u de conceptnota van. En het proces is eigenlijk wat wij al sinds vorig jaar hebben doorlopen, en pak ik even dit er direct bij. In november vorig jaar met uw vorige auditcommissie is eerst teruggeblikt op de afgelopen vier jaar van wat ging er goed, wat kon er beter. Die input is meegenomen in het eerste werkdocument in februari van dit jaar. Vervolgens is er verder aan gewerkt uiteraard. Hebben we u weer meegenomen 26 april, Koningsavond was dat, in een introductie. Nu zitten we eigenlijk met ... Ja, we noemden dat dan ambtelijk wel eens een negentig procentversie. Hang mij er niet aan op of dat het tachtig procent is. Of in ieder geval, u snapt het is een vergevorderde werkversie. En ons idee is om dus de voorstellen te consulteren, uw input daarin mee te geven. Wij maken dat vervolgens naar een definitieve versie en dat zal naar het college gaan en dan vervolgens denk ik ook qua proces terugkomen in de auditcommissie voordat het dan ... Want vier jaar geleden ging het eerst naar de commissie Bestuur en Middelen en daarna de raad, maar waarschijnlijk eerst naar uw auditcommissie en dan de agendacommissie et cetera, en dan naar de raad. Ja, ik gaf wel even aan, dus dat is het proces. Het product is de nota die dan uiteindelijk u vaststelt. Ja, wat u ook las, het zijn deels wettelijk verplichte onderdelen over de begroting, over jaarstukken en deels ook

extra aanvullende onderdelen over indicatoren, de vormgeving van zo'n begroting. Dus die twee zaken die komen eigenlijk terug. En dat is in zekere zin, dat zei ik vorige keer ook, het is ook niet verplicht om Kiezen, Sturen en Verantwoorden vast te stellen. Ik zal niet zeggen dat elke gemeente dat heeft, maar het is wel een goed gebruik om dat nu te doen aan het begin van de periode. Ja, wat dus is geweest. Eigenlijk heb ik u net verteld wat we vandaag doen, het consulteren en wat vervolgens volgt. Ik weet niet of u tot zover vragen heeft? Ga ik daarin verder. Ja, een van de eerste ... Ik wou eigenlijk ook vragen mee te kijken wellicht in het document richting pagina vijf, zes, want wij hebben het document via de naam Kiezen, Sturen en Verantwoorden opgedeeld. Hoofdstuk twee gaat over Kiezen, en dat gaat dan in de P&C-cyclus eigenlijk over de kadernota en over de begroting. En hoofdstuk drie gaat over Sturen en Verantwoorden, en dan heb je het eigenlijk over de Bestuursrapportage halverwege een lopend jaar en de jaarstukken achteraf. Dus kies van tevoren in het jaar, kunt u bijsturen en achteraf is uiteraard dan de verantwoording. En het eerste vraagstuk zit hem eigenlijk in die begroting. En in het trechtermodel zou je het kunnen zien, een programma-indeling die moet er zijn, dat heeft de wet voorgeschreven, maar niet hoe het eruit moet zien. Daar heb ik u vorige keer ook het een en ander over verteld. Je kan een vormgeving aanhouden die wij sowieso verplicht moeten doen. Dat heet een BBV, een Besluit Begroting en Verantwoordingsstructuur. Dat is een standaard acht-, negenkoppige hoofdstukindeling die elke gemeente sowieso moet hanteren in de bijlage. Het idee daarvan is vanuit de wet dat de gemeentes makkelijker te vergelijken zijn, waar de kosten heen gaan. Het nadeel of de andere kant van de indeling is dat je de lokale politieke kleuren eigenlijk niet zo goed kan meegeven. Dus als u bepaalde duurzame accenten heel belangrijk vindt maar dat misschien niet zo heel duidelijk naar voren komt in die standaardindeling, dan mis je daar het lokaal accent. En zo is eigenlijk vier jaar geleden gekozen – ik laat het u even zien – voor de indeling die u links ziet, die ook op pagina zes staat in het document. Negen programma's destijds met een zowel lokaal component - dat ziet u sowieso in de naam, overal staat Dordrecht achter – maar waar ook de reguliere taken goed in zijn ondergebracht. En die indeling die hield ook een goed verband met de opgave die er in de gemeente zijn, en die toen zijn vastgesteld met opgave managers. En een paar voorbeelden. Programma acht ziet u Bouwend en Bereikbaar Dordrecht. We hebben de opgave Bouwen in de Stad, en ook de opgave Bereikbare Stad, dus komen die opgaven bijvoorbeeld duidelijk daarin terug. Maar ook het programma Sociaal en Zorgzaam, programma drie, vier, bestond voorheen, dus in de periode 2014-2018 uit al drie verschillende sociale programma's. Dus toen bestonden er meer en dat was eigenlijk vrij lastig omdat u geeft het mandaat aan de financiële ruimte via de programma's omdat het niet altijd in de praktijk goed uitpakt, de verschuivingen tussen die programma's. We hebben toen voorgesteld om dat sociale component in één programma onder te brengen. Nou, dat zijn een aantal stappen die wij vorige keer hebben genomen, en wij zeggen eigenlijk ook wat uw vorige auditcommissie heeft meegegeven, en uit onze ervaringen, het is best een goede basis om daarop verder te gaan. Het hoeft geen hele grote aanpassingen.

De voorzitter: Mag er een vraag tussen gesteld worden?

De heer Goud: Absoluut.

De voorzitter: Dank je. Mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ja, dank u wel voorzitter. Over die programma-indeling van jullie voorstellen om die met twee wijzigingen eigenlijk zo te houden, dat kan wat mij betreft. Hoewel je net zo goed allerlei andere koppelingen kunt maken. Ik bedoel in plaats van Duurzaam en Groen kun je het ook over Duurzaam en Ondernemend hebben, om het maar aan mekaar te koppelen. Over Veiligheid kun je aan Verbindend koppelen. En je kunt je heel goed voorstellen dat Groen aan Leefbaarheid wordt gekoppeld, dus tussen al die programma's zit een dwarsverbinding. Dus om nu uit te spreken in die nota dat dit een goede indeling is, ik vind eigenlijk dat dat niet in zo'n nota thuishoort. Je kunt je wel voorstellen dat je zegt dit is een mogelijke indeling, die kun je handhaven, die kun je wijzigen, maar of dat goed is of niet of dat de beste indeling is of niet is een politieke keuze. Ik denk dat je dat niet in een nota zou moeten zetten. Dan een opmerking over die twee wijzigingen ...

De voorzitter: Ja, ik zat te wachten op de vraag, maar dat ...

De heer Van der Meer: Nee, dit is een opmerking, en ik heb ook een opmerking, maar daar zullen jullie ongetwijfeld op willen reageren, bij de wijzigingen die jullie voorstellen. De eerste is om het programma Samenwerkend en Verbindend te hernoemen tot Besturend en Ondersteunend. En ik begrijp wel wat daar voor redenering achter zit, maar toch vind ik dat het eigenlijk een verkeerd signaal is wat daar van die herbenoemingen uitgaat, want dat is eigenlijk de enige programmatitel waarin een zekere rol voor de samenleving wordt geschetst. En het lijkt nu alsof we meer tot dan willen gaan sturen terwijl volgens mij de ambitie juist is om meer de samenwerking en de verbinding in de samenleving te zoeken. Ik realiseer me dat dit een politieke opmerking is, maar ik hoop ...

De voorzitter: Ja, dat dacht ik namelijk ook, daarom vroeg ik om de vraag.

De heer Van der Meer: Ja, dat is toch zo. Ik hoop alleen dat daar weinig verschil van mening over bestaat. En ik zou hopen dat we niet dit misverstand door die herbenoeming in de wereld krijgen, want dat is een accentverschuiving lijkt het de andere kant op dan wat we eigenlijk willen. Dan het opheffen van het programma Financiën. Ook dat kan ik me de redenering voorstellen. Toch heb ik daar aarzelingen bij omdat in het kader van het programma Financiën, bijvoorbeeld de hele discussie over risico's, weerstandsvermogen, hoe ga je om met reserves en dat soort dingen, die voor het stukje ook losstaat van het inhoudelijke beleid, maar die wel van belang is om te weten hoeveel speelruimte je hebt. En ik zou het heel erg belangrijk vinden dat die ruimte en de aandacht daarvoor in het proces van Kiezen, Sturen en Verantwoorden een plaats blijft houden. Dat zijn mijn opmerkingen.

De voorzitter: Ja, even een kleine ordemaatregel, noem ik het dan maar, maar ik ga eerst naar mevrouw Boom-Vos en daarna ga ik naar mijnheer De Boer, naar mijnheer Van der Meer. Inderdaad u wilde een vraag stellen, en toen begon het eigenlijk een politiek betoog te worden, en dat willen wij niet. U mag bijvoorbeeld wel politieke kleur bekennen, dat is het probleem niet, maar ...

De heer Van der Meer: Het gaat mij niet om de politieke keuzes. Het gaat ons erom hier, denk ik, hoe maken we de discussie voor de raad over het beleid dat er gevoerd wordt zo transparant mogelijk.

De voorzitter: Het woord is aan mevrouw Boom-Vos.

Mevrouw Boom-Vos: Dank u, voorzitter. Om allereerst te beginnen, ik kan me eigenlijk vinden in alle voorstellen van 1A. Even mijn bril opzetten anders zie ik het niet zo goed. Waar ik eigenlijk bij mij een beetje moeite mee heb is in het voorstel 1C, daar kan ik me helemaal in vinden dat we naar de inhoud gaan sturen. Alleen de Groeiagenda is een belangrijk sturingsdocument voor de raad zelf. Als we hierin meegaan zou er dan ook een mogelijkheid zijn om na een jaar te evalueren: is dit werkzaam als sturing voor de raad en kunnen anderen een oplegger als dat nodig is nog introduceren, of ligt het nu al helemaal vast?

De voorzitter: Goede vraag, en ik zou ook mijnheer Wringer, volgens mij ook een vraag. Dan kunnen we dat gelijk combineren en kan de ambtelijke organisatie ook antwoord op geven.

De heer Wringer: Ja dank u, voorzitter. Ten eerste dat Ondersteunend Dordrecht waar de heer Van der Meer ... Als Servicegemeente vind ik dat eigenlijk wel een goede titel, maar dat is apart. De Financiën van Dordrecht opheffen, ja, dat geeft toch altijd veel informatie ook over overhead en dat soort dingen, dus ik zou dat ook wel jammer vinden als dat verdwijnt. En als laatste punt heb ik het programma Sociaal en Zorgzaam. Het is 280 miljoen. Het is zo'n groot programma, zou dat niet opgesplitst kunnen worden in twee, drie stukken om gewoon een beetje meer overzicht te krijgen van wat speelt er nu, waar komen al die potjes vandaan om een beetje meer grip op te krijgen? Dank u, voorzitter.

De heer Goud: Dank u, voorzitter. Misschien is het goed dat ik met uw vragen begin. Ik denk dat het goed is om ook iets in de framing misschien recht te zetten. Het programma Financiën van Dordrecht kent overhead en dat soort zaken, die blijven gewoon in de begroting staan, dus het is niet dat we het opheffen. Alleen op dit moment is het zo dat het wordt geframed, zo'n beleidsprogramma, terwijl die onderdelen zoals overhead en onvoorzien en nog twee andere onderdelen, vennootschapsbelasting, dat gewoon verplichte onderdelen zijn van de begroting en daar ook in zullen blijven. Eigenlijk zit er beleidsmatig maar heel weinig nu onder. We hebben nu één doelstelling en dat is volgens mij onder het beleidsmatige deel van dit programma, dat is om de lokale kosten laag te houden. Dat doel, of een ander doel, dat kan nog steeds blijven bestaan, alleen dat we dat onderhevelen in een ander programma wat bijvoorbeeld Samenwerkend en Verbindend was en Bestuurlijk en Ondersteunend zou kunnen worden. En eigenlijk geeft het u dan niet meer de schijnwerkelijkheid dat het een apart programma is waar het eigenlijk niet zo is. En dat is vier jaar geleden eigenlijk de uitwerking bleek het iets anders te zijn dan we dat van tevoren dachten, dus het is eigenlijk meer een herstelling van het voorgestelde van toen. Een andere zaak wellicht, dat kan Andre straks ook toevoegen, van Sociaal en Zorgzaam Dordrecht is inderdaad financieel by far het grootste programma. Veel van het geld is echter ook gelabeld voor

onze GR Sociaal. Dus ja, het komt eerst daarbinnen, maar het gaat dan eigenlijk ook direct weer door. Dus ik weet niet of het veel toegevoegde waarde heeft eigenlijk als u dat zou splitsen in verschillende sociale programma's. Ik weet niet of Andre daar nog iets op aan te vullen heeft?

De heer Karsten: Als het mag van de voorzitter.

De voorzitter: Ik zie twee mensen. Ik zie mijnheer Besseling, ik zie mijnheer Karsten.

De heer Karsten: Ja, misschien even een aanvulling. Correct, er zijn allerlei paragrafen in de begroting zoals overhead, maar ook bedrijfsvoering. U hoorde ook Risico, Weerstandsvermogen, dus daar vindt u allerlei voorstellen en tekst over wat daar het beleid is. In het BBV is inderdaad voorgeschreven ook de algemene dekkingsmiddelen, dus eigenlijk hoe betaal je de programma's, en dat je daar niet de vier W-vragen voor gaat stellen. Dus dat is eigenlijk het belangrijkste kenmerk van dit besluit, dat we niet de W-vragen stellen voor de onderdelen overhead en algemene dekkingsmiddelen. Misschien ook nog even over dat laatste, de Groeiagenda. En dat hangt ook samen met de vraag over Samenwerkend en Verbindend. Die term Samenwerkend die wekte juist wat verwarring op. En wij hebben de Groeiagenda twee jaar geleden overgenomen van de GR Drechtsteden en toen was het idee dat zijn taken waarin we samenwerken, dus dat is logisch om dat in te brengen in het programma Samenwerkend en Verbindend. Dus al die taken inclusief het geld wat daarbij hoort zitten nu in het programma Samenwerkend en Verbindend. Terwijl die taken die bestaan inhoudelijk uit verschillende domeinen. Het gaat over Economie, en het gaat over Energie, terwijl wij lokaal beleid Economie in een ander programma hebben zitten als Energie. En in die programma's Economie en Energie daar wordt beschreven wat de doelstellingen zijn die het college nastreeft. Wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen? En soms doen we dat lokaal, en hebben we daar lokale middelen voor, en soms doen we dat regionaal, en dan hebben we daar regionale middelen voor, en dan ziet u ook baten van de regio bij dat programma. Dus het lijkt ons logisch, en dat doen we trouwens ook naast de Groeiagenda op nu meer dan dertig verschillende terreinen, want we werken eigenlijk op dertig terreinen samen. In elk programma is sprake van samenwerking en cofinanciering van de Drechtsteden partners. Ja, om dat langs de inhoud te gaan inrichten, en als je dat dan uitkleedt dat blijft eigenlijk bij Samenwerkend en Verbindend vooral over wat ook in het BBV Bestuur en Ondersteuning heet. Dat zijn de aangemaakte kosten van de rekenkamer, de griffie, het college, publieke dienstverlening. Dat soort onderdelen die zitten dan nog in dat programma. En dan is de vraag of de term Samenwerkend en Verbindend, als je kijkt in ieder geval vanuit de middelen die daar in zijn of de budgetten die daarin zijn ondergebracht, of dat dan een passende naam is. Maar goed, dat is denk ik ook aan het nieuwe college en waar zij ook straks vanuit een coalitieakkoord kleur willen geven in die programmabegroting.

De voorzitter: Ik heb eerst mijnheer De Boer en daarna mijnheer Klerk.

De heer De Boer: Ja dank u wel, voorzitter. Ja, namens Op Ons Eiland zijn we juist wel heel blij met deze indeling, ook omdat we misschien al een tijdje meelopen, dus de zee van onderdelen blijven gewoon herkenbaar ook, heel goed. De nuance van voorstel 1 is

ook meer zeggend dan de oude term, dus daar zijn ook heel blij mee. En ja, de financiën van Dordt, niet onbelangrijk, maar is een beetje de vreemde eend in de bijt, dus wat ons betreft logisch dat het hiervan afgaat. Dus wij zijn heel blij met het nieuwe voorstel.

De voorzitter: Mijnheer Klerk.

De heer Klerk: Ja dank u wel, voorzitter. Een praktische vraag, want net werd ook even gerefereerd naar een toekomstig coalitieakkoord. Hoe verhoudt zich dat dan met deze thema's, en gaat dat nog leiden tot verandering? Want we zitten nu heel erg op definities van hoe heet een thema. Maar kan dat nog leiden dat we toch naar andere benamingen of andere indeling gaan?

De voorzitter: Ja.

De heer Besseling: Ik kan daar iets over zeggen. Zoals u weet is de insteek een akkoord op hoofdlijnen. Dat was het vier jaar geleden niet, dus u zou de conclusie kunnen trekken dat een coalitieakkoord niet zo heel veel rechtstreekse verbinding maakt met benaming van begrotingsprogramma's, of dat het wat minder logisch is dan vier jaar geleden. Maar uiteindelijk is het natuurlijk een besluit wat het college aan de raad voorlegt, een nieuw college. Dus helemaal uitsluiten kan ik het niet, maar ik denk dat de kans beperkt is voor zover ik dat nu kan inschatten.

De voorzitter: Ik zie mijnheer Karsten gewoon popelen om even een antwoord te geven. Gaat uw gang.

De heer Karsten: Nou, niet daarover, maar ik zag in mijn lijstje dat we nog een vraag hadden overgeslagen en dat ging over het sociaal domein opsplitsen. Dat sluit ook wel aan op dat stukje spelregels waar we later op komen. Aan die begrotingsprogramma's hangt ook het mandaat wat u als raad aan het college geeft, dus hoe meer programma's hoe smaller dat mandaat. Dat zal in de praktijk dus ook leiden tot meer raadvorstellen als er wijzigingen optreden die dat programma overstijgen. En ik kan me voorstellen dat ook bij het sociaal domein waar nu bijvoorbeeld meer ingezet wordt ook preventie aan de voorkant, dat er verschuivingen optreden tussen domeinen in dat sociaal domein. En ja, als je dan kiest voor meer programma's dan leidt dat dus inderdaad tot vaker terug naar de raad. Dus dat moet u ook meenemen in die afweging.

De voorzitter: Ik denk dat mijnheer Goud met zijn presentatie verder kan.

De heer Goud: Dank u, en ook dank voor de vragen. Die zijn voor ons ook heel nuttig. Ik wilde er nog bij zeggen als u uiteindelijk het KSV vaststelt dan is het voor ons natuurlijk ook de manier om vervolgens de begroting te gaan bouwen. We zetten er ook bij dat zijn dan toekomstige kosten...

De voorzitter: Er is een kleine brandende vraag, mevrouw Boom-Vos.

Mevrouw Boom-Vos: Ja, sorry, maar ik had nog niet helemaal antwoord op mijn vraag gekregen, want we gaan nu de begroting bouwen zoals we net vastgesteld hebben,

maar dan nog steeds is het mogelijk als na een jaar blijkt een hele goede inhoudelijke redenering waarom we het op verschillende programma's gaan delen, als die acht punten uit de Groeiagenda bijna niet te lezen zijn, is het dan nog mogelijk als we met elkaar kunnen besluiten om dan in de begroting iets aparts toe te voegen om het leesbaar, stuurbaar te maken?

De voorzitter: Ik zie daar de stadscontroller. Die staat alweer te popelen.

De heer Besseling: Ja, misschien om even een spraakverwarring te voorkomen. Eigenlijk zijn er twee Groeiagenda's. Er is een regionale Groeiagenda, daar hebben we het hier in feite over, en je zou kunnen zeggen we hebben een lokale Groeiagenda. Dan maak ik het veel te plat, maar dat is de agenda Dordt 2030. Dat gaat niet hierover. U krijgt rondom alles, rondom de agenda Dordt 2030 die zeven, acht pijlers separaat steeds raadsvoorstellen en waarschijnlijk businesscases, met monitoring en dat soort zaken. Dus dit gaat over de regionale Groeiagenda die wij in onze begroting van Dordrecht hebben zitten. Dat gaat om een paar miljoen per jaar volgens mij voor taken die wij voor onszelf maar ook namens de andere gemeenten uitvoeren, en dan krijgt u ook nog volgens mij een of twee keer per jaar een separaat raadsinformatiebrief over. Dus misschien om enige spraakverwarring vooraf uit te sluiten.

Mevrouw Boom-Vos: Nee, dank je wel. Excuses voor de bewoording dan.

De voorzitter: We hebben in ieder geval een tevreden auditcommissielid. Gaat uw gang, mijnheer Goud.

De heer Goud: Dank u. Zoals ik aangaf dat vaststellen van de programma-indeling als dat komt met een definitieve KSV en uw input daarop gehoord dan is dat uiteindelijk het raamwerk zoals de begroting opbouwen. Inderdaad zoals mijnheer Van der Meer zei er zijn verschillende indelingen mogelijk. Ambtelijk gezien hebben we geen grote aanwijzing eigenlijk om een totale stelselwijziging aan te gaan. Zo staat onder andere Leren en Ondernemen, Onderwijs en Economie ook samen. Dat zijn in principe logische indelingen, maar inderdaad uw raad kan natuurlijk een totaal andere indeling kiezen, maar dit is wat we dan daarbij voorstellen. De W-vragen. Als de trechter eigenlijk dit pakt van de hele verschillende programma-indelingen en dan hoe ziet zo'n programma eruit, zijn er verschillende W-vragen, die zijn ook wettelijk voorgeschreven, wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen, dat soort zaken. En we hebben een aantal extra W-vragen in Dordrecht zoals indicatoren en belangrijkste ontwikkelingen, zoals u hier ziet. Vorige keer, dat zal ik nu niet doen omwille van de tijd, heb ik doorgeklikt op die website die er staat en kunt u zo'n programma helemaal zien, hoe het in mekaar steekt. We willen eigenlijk drie van die W-vragen nu doornemen, de activiteiten, de chat en het meten waarbij we voorstellen doen. En de eerste zijn de activiteiten. En die activiteiten die verschillen eigenlijk per jaar, logischerwijze, zou ik eigenlijk bijna willen zeggen. Want we hebben eigenlijk de programma's die u nu vaststelt die voor vier jaar vaststaan, daarbinnen doelstellingen, dat is vaak een vertaling van het coalitieakkoord, en per jaar onderneem je activiteiten om proberen die doelstellingen te halen. Vier jaar geleden is het zo ingestoken dat eigenlijk vooral nieuwe activiteiten - hippe term noem je dat Growing concern - hebben we opgenomen omdat in de jaren daarvoor een hele

rits vaak was en het niet altijd duidelijk was waar nu de nadruk op lag. Nou die growing activiteiten zijn onder andere het beleidsvenster die u bij een kadernota kunt opperen, maar dat is ook ander soort nieuw beleid. Vervolgens hebben we daar een selectie toen ingenomen en dat per jaar opgenomen en betrekkelijk groot uitgeschreven, en vervolgens in de Bestuursrapportage en jaarstukken daarop teruggekomen. En de zogenaamde growing concernactiviteiten, het reguliere werk, is niet dusdanig in activiteiten opgenomen maar zit wel in de lasten en baten van zo'n programma. En eigenlijk wel een goed voorbeeld is wellicht dienstverlening waarbij het uitgeven van paspoorten niet als een activiteit werd opgenomen omdat het elk jaar terugkomt. Maar in die dienstverlening zit wel - kijk ik even naar mijn buurman, hoor - zeven miljoen per jaar aan lasten aan, dus het is wel een serieuze dobber. En zo zou het kunnen zijn, theoretisch, en het komt ook later in een van de andere voorstellen terug, dat je dus een programma hebt waarbij je mooie growing concernactiviteiten beschrijft, maar misschien zijn die maar dertig of veertig procent van het budget van dat jaar en de reguliere activiteiten niet zo beschrijft. Dan staan ze er natuurlijk wel in bij de financiële kant, maar komen ze niet dusdanig tijdelijk naar voren. En als u dan later bij het sturen en verantwoorden, zeg maar bij de jaarrekening, daar weer naar kijkt zou je een soort schijnwerkelijkheid kunnen hebben waarbij er veel activiteiten zijn behaald, op groen staan in het oude stoplichtmodel, maar dat ze eigenlijk financieel bijvoorbeeld niet allemaal zijn behaald. Dus dan zou je een rare soort discussie kunnen krijgen: hé, het lijkt net of we alle activiteiten hebben behaald, maar we hebben bijvoorbeeld een onderbesteding of een overbesteding. Nou daar oplettende stellen we voor om eigenlijk iets meer terug te gaan de basis en zowel veel nadruk te hebben op die growing activiteiten, dus het beleidsvenster die u indient die misschien als eerste neer te zetten, maar toch zeker ook de belangrijkste reguliere activiteiten weer op te nemen. Dus die was paspoortuitgifte en dergelijke, als we het over het eerste programma hebben.

De voorzitter: Ik zie de heer De Boer, die wil graag iets erg.

De heer De Boer: Ja dank u wel, voorzitter. Duidelijk verhaal. Ik zit even te kijken naar de onvoorziene kosten, dat is 4 ton van de afgelopen vier jaar. Ik neem aan nu met de drie hoofd pilots, corona, de oorlog en de grondstoffen die omhoog zijn en de energieprijzen, wordt het daarop aangepast? Dan stel ik het hier niet vast, maar je zegt net wat algemener gaan we dat opnemen in de begroting, maar ik kan voorstellen dat je van die 4 ton misschien 4 miljoen maakt, volgende keer.

De voorzitter: Ja, mijnheer Karsten.

De heer Karsten: Nou, dat is eigenlijk denk ik een ander discussiepunt dan waar het hier over gaat. Ja, in principe kijken we altijd bij de Bestuursrapportage hebben we een meetmoment hoe gaat het op het totaal van alle programma's. En tot op heden, de afgelopen jaren, is er altijd nog ruimte. Sommige dingen vallen mee, sommige dingen vallen tegen. De wet van de grote getallen, zeg ik altijd, op een begroting van 600 miljoen, dus de ervaring leert niet dat een post van onvoorzien van 400.000 te weinig is. Als u het wilt ophogen, ja, dan zal de ook uiteraard weer gedekt moeten zijn in de begroting, dus dan moet daar iets geschrapt worden of lasten omhoog. Dus dat is altijd de negatieve kant van dat mes. Maar hier gaat het vooral omdat we hebben nu een

begroting van 500 miljoen euro in geld en activiteiten waar misschien maar 50 miljoen euro mee gemoeid is, omdat die andere 450 miljoen reguliere activiteiten zijn. En daar zitten voor u als raad ook wel beleidskeuzes in. Publieke dienstverlening of bijvoorbeeld beheer van de openbare ruimte. Dat is een wettelijke taak, maar dat kan je wel op een bepaald kwaliteitsniveau doen. Je kan vooroplopen of je kan volger zijn. Dus we willen eigenlijk met dit voorstel ook wat meer inzicht geven in waar gaat het nu het totale geld van de gemeentebegroting naartoe, en ook daarmee een kapstok hebben om daarover te rapporteren. Ook op die reguliere activiteiten kunnen dingen afwijken of spaak lopen.

De voorzitter: Even tussendoor, mijnheer Goud. De tijd even in de gaten houden. Ik laat iedereen gewoon lekker uitpraten, dat vind ik niet erg, dat doe ik ook graag, maar ik wil even weten hoe lang hebt u nodig, want dan kan ik ook uw collega Besseling ook straks het woord kunnen geven.

De heer Goud: Na de volgende nog elf. Dus ja, we kunnen het ook wat meer op hoofdlijnen doen en dat u schiet als u daar een opmerking over heeft. Maar om dit voorstel in ieder geval daarbij af te ronden. We willen jullie een completer beeld geven. Tegelijkertijd, en dat staat ook in de laatste zin, dat wel iets minder gedetailleerd te doen om het wel behapbaar te houden. Dus nu hebben we die activiteiten zo uitgebreid beschreven soms dat we ook zeggen, dan kom ik ook meteen straks op het volgende voorstel, we gaan bijvoorbeeld vier keer per jaar in gesprek met bepaalde partijen uit de stad, en dan heb je het dan heel uitgebreid beschreven. Dat zouden we iets meer op hoofdlijnen kunnen doen zodat wel alle informatie gegeven is, maar dat we niet soms verzanden in de details. Dan ga ik direct ook naar het volgende voorstel, het budget. Er is een vraag of motie van de vorige auditcommissie onder andere naar voren gekomen: kunnen we die activiteiten niet één op één koppelen aan geld om duidelijk te hebben waar de kosten heengaan? En als ik bijvoorbeeld dat voorstel van het voorbeeld van daarnet geef, soms waren activiteiten zo actief beschreven, dan noem ik: we gaan vier keer per jaar met een bepaalde partij uit de stad in gesprek om. Dat is heel mooi, maar daar kun je niet één op één een kostenspecificatie aanhangen anders dan ureninzet. Dus die één op één koppeling van lasten en baten die is op dit moment in ieder geval niet zo één op te maken op die growing concern activiteiten. En dat zouden wij in die zin ook niet aanmoedigen, wel op een niveau van producten. Nu is in de begroting al in de bijlage een productniveau gegeven waarin bijvoorbeeld staat, en dan geef ik een voorbeeld. Onder het programma Veiligheid heb je een productniveau wat de brandweer heet. Nou, en daar staan de totale kosten van de brandweer dus aangegeven. Dat productniveau zit in de begroting, maar het zit enigszins verstopt in de bijlage. We willen onderzoeken of we dat schematisch ook beter kunnen weergeven eigenlijk onder de wat-mag-het-kostenvraag van elk programma. Nu heeft u een taartdiagram. Als u op zo'n programma klikt en dan zit u van hoeveel materiële kosten zijn er, hoeven kosten gaan er naar de GR'en, of hoeveel van de lasten gaan er naar de GR'en. En al zouden we dat productniveau daar ook weergeven dan heeft u dan denk ik niet die één op één koppeling, maar heeft u wel een duidelijker idee. En net gaven ook het voorbeeld van de dienstverlening zoals dan als activiteit beschreven. We geven bijvoorbeeld paspoorten uit, dan heeft u ook de kosten van die dienstverlening in beeld. Dus we stellen eigenlijk voor om niet over te gaan op die één op één koppeling omdat het eigenlijk praktisch niet

mogelijk is, maar wel een extra verdieping eraan te geven ten opzichte van nu. Dus een soort tussenniveau.

De voorzitter: Nou, uw voorstel die wordt gelijk door de heer Van der Meer waarschijnlijk geamendeerd. Nee, gaat uw gang.

De heer Van der Meer: Nee, alleen een verhelderende vraag. Moet ik het dan zo interpreteren dat je bij bijvoorbeeld het rioolonderhoud dat er een taartdiagrammetje komt waarbij staat: zoveel komt uit het programma Groen en Duurzaam, en zoveel komt uit een programma van Bereikbaar of weet ik wat. Zoiets?

De heer Karsten: Nou, anders. Riolen is zo'n product waar mijn collega het net over had. Het programma heet Groen en Ruimtelijk Dordrecht. Dat is een heel programma waarin wegen, bruggen, riolen van alles wordt gedaan. Het product Riolen zit dus geheel in het programma Groen en Ruimtelijk.

De heer Van der Meer: Maar ik noem dat voorbeeld even omdat er ideeën zijn om dat ook op een duurzamere manier te doen, en dan zou het dus kunnen zijn dat je zegt, of het college zou dat kunnen voorstellen om daar een deel aan te doen vanuit programma Duurzaam en Innovatief, om maar eens een voorbeeld te geven. Bedoel je dat? Dat je dus van zo'n product aangeeft welk deel daarvan uit het ene, en welk deel uit het andere programma gefinancierd wordt? Of begrijp ik het nu niet goed?

De heer Goud: Dat gaat denk ik te diep om dat juist zo te doen. Natuurlijk kun je wel in die activiteitenbeschrijving aangeven: we gaan de riolen vervangen en we doen dat op een duurzame manier. Dus dat je het daar wel meeneemt, maar om in drie verschillende programma's dezelfde activiteiten te beschrijven, dat zouden we niet aanmoedigen. Dan wordt het vrij ondoorzichtig. Maar het hoofdprogramma zoals mijn collega aangeeft in dit geval Groen en Ruimte Dordrecht waar het product Riool onder valt, dus omdat ... Nou, dan ziet u daar de kosten van de riolen. En als het in dat jaar bijvoorbeeld jaar X het idee is om het riool te vervangen en dat op een duurzame manier te doen, dan staat dat uiteraard in die activiteit beschrijving. Het taartdiagram waar ik het net over had die wordt nu al gegeven per programma, alleen die reikt niet veel verder op dit moment dan het aandeel materiële kosten, het aandeel wat naar de GR'en gaat, immateriële kosten, dus dat is juist een abstract niveau. En wij stellen eigenlijk voor door dat productniveau toe te voegen, aan die programma's, dat u juist een helder overzicht heeft hoeveel kosten dus onder andere naar de riolen gaat, omdat u dat eigenlijk nu niet zo helder ziet, kunt zien.

De heer Van der Meer: Dan begrijp ik dus dat elk product per definitie in één programma zit en niet in meer dan één programma? Terwijl we net hebben geconstateerd dat er inhoudelijk allerlei dwarsverbanden tussen die programma's zijn, dus dat is dan voor mij toch niet helemaal helder, want dat betekent dus als je bijvoorbeeld in duurzaamheid van riolen gaat investeren dat dat niet in het programma duurzaamheid zit, maar dat is wel duurzaam beleid. Dus hoe krijg je dan een beetje grip op hoeveel besteden wij aan duurzaamheid?

De heer Karsten: Dat doet u bij de vaststelling van het GRP. Elke vijf jaar maken wij een Groot Rioolplan. Daar zijn nu ook recent keuzes gemaakt om meer in klimaatmaatregelen bijvoorbeeld te investering. In de begroting zetten we alle kosten van riolen op één product ook omdat we daar een kostendekkende heffing tegenover hebben staan, dus kunnen we ook zien wat de kostendekkendheid is. En dan zou er bij de activiteiten, zoals we net hebben gezegd, mogelijk staan: wij voeren het GRP uit. Maar we houden wel riolen bij Riolen.

De voorzitter: Mevrouw Boom-Vos.

Mevrouw Boom-Vos: Nou ja, voordat we in debat ...

De voorzitter: We gaan niet in debat, nee.

Mevrouw Boom-Vos: Maar wel even een aanvulling aan de heer Van der Meer. Kijk, duurzaamheid valt straks over ons hele gemeentelijke gazon en dat zou een basis moeten zijn. Dus je moet opgeven daar een apart programma van te maken, dan maak je in de toekomst weer een probleem.

De voorzitter: Bedankt voor de aanvulling. Het woord is aan mijnheer Goud.

De heer Goud: Dank u. Dan zou ik willen voorstellen om naar het volgende voorstel te gaan omwille van de tijd, dus de laatste W-vraag die we in dit rijtje willen beantwoorden, en dat zijn eigenlijk wat zijn indicatoren? We hebben twee soorten indicatoren. Verplichte indicatoren van het Besluit, Begroting en Verantwoording, de BBV, die elke gemeente meet en aanvullende Dordtse indicatoren. Zo hebben we dat nu de afgelopen vier jaar gedaan. En vier jaar geleden hebben we met een raads werkgroep op die BBV-indicatoren een aantal extra indicatoren vastgesteld, en eigenlijk stellen we nu voor om dat weer te doen, maar daar wel de tijd voor te nemen. Want uiteraard kan je pas wat meten als je eerst weet wat je wilt meten, en dat volgt dan weer uit het coalitieakkoord en uit de doelstellingen. En daarvoor stellen we voor nu voor de begroting 2023, die we dus van de zomer gaan maken, gewoon de BBV-indicatoren als uitgangspunt te nemen. En als u die vaststelt wie van het najaar met een selectie van u en ambtenaren te kijken naar die aanvullende indicatoren.

De voorzitter: Ik zie een vraag bij de heer Wringer eerst. En dan ga ik naar de heer Van der Meer, en dan mevrouw Boom-Vos.

De heer Wringer: Ja dank u, voorzitter. Ja, inderdaad een paar jaar geleden hebben we natuurlijk de Dordtse indicatoren SMART vastgesteld met een nulmeting en gewenste waarde waar we naartoe willen en precies beschreven waar we die informatie vandaan halen. Het zou toch zonde zijn als we die informatie nu niet gaan doorzetten naar de komende jaren? Dan kunnen we juist zien of Dordrecht in de goede richting zit of niet. Dus ik zou zeggen: gebruik ze zolang ze bestaan.

De voorzitter: Dan zet ik de vragen even bij elkaar, dan hoeft u in een keer te beantwoorden, anders ... Mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ja, ik sluit erop aan. Ik ben het daarmee eens, en ik zou daar nog het volgende aan willen toevoegen. We kunnen natuurlijk altijd praten over de eventuele aanvullende indicatoren. Mijn voorstel zou zijn om die niet alleen aan het collegeprogramma te koppelen. Dat wordt nu een beetje gesuggereerd in de tekst, maar om ook juist indicatoren die niet collegepartijen interessant vinden om te beoordelen wat ze van het beleid vinden en wat ze van de uitvoering vinden om die ook nadrukkelijk mee te nemen. Dus om raadsbreed te kijken: wat vindt men interessante indicatoren?

De voorzitter: Een goede aanvulling. Mevrouw Boom-Vos.

Mevrouw Boom-Vos: Helemaal eens met het voorstel 4. Ik snap dat je dat voorstelt. Meer de verdiepende vraag: als later in die raadswerkgroep die indicatoren zijn vastgesteld wordt dus dan nog wel in de verantwoording over 2023 opgenomen, en dat ze dan niet in de begroting staan? Nee? '23 of '22 ja.

De voorzitter: Mijnheer Goud.

De heer Goud: Om met de laatste vraag te beginnen en draai hem weer om: dat kan zeker. Want als ze halverwege een jaar worden vastgesteld kunnen ze heel snel in een jaarrekening bij wijze van spreken over 2023 dat meenemen. En ik vind uw eerdere suggesties zeer goed. Door eigenlijk te kijken wat we nu hebben of we dat kunnen continueren. Het is natuurlijk wel goed om te kijken is die indicator dan nog steeds relevant, maar dat zal zeker zo zijn. Kijk in de jaarstukken 2022 die dus begin volgend jaar over dit jaar worden gemaakt dan spiegelen we nog terug over deze begroting 2022. En indicatoren die er nu in staan die zullen dan ook terugkomen, want we hebben als streefjaar vier jaar geleden dit jaar 2022 genomen. Dus dan zal dan sowieso een, noem het of een tussentijds- of in ieder geval een eindevaluatie op plaatsvinden. Dus die wordt opnieuw uitgevraagd en dat gebeurt door het Onderzoekscentrum Drechtsteden. Toevallig zijn we daar deze week nog mee bezig geweest, en kunnen ze dus ook kijken zijn die relevant om voor de volgende periode mee te nemen. Maar misschien zijn er anderen die je daarop kan aanvullen. En tegelijkertijd zeggen we voor de agenda Dordrecht 2030 hebben we afgelopen jaar bij de begroting een dashboard toegevoegd zoals u wellicht ook heeft gevonden, en dat dashboard is ook het idee om dat langjarig bij te houden. En dat dashboard richt zich op een aantal indicatoren bijvoorbeeld het aantal inwoners en de opleiding van de jongeren in Dordrecht en in ieder geval alle zaken waar agenda 2030 op inzet. En die houden we ook sowieso bij, zeg maar. Oké. Ik wou eigenlijk in het volgende deel, dat Kiezen hebben we dan nu gehad volgens de nota, en dan komen we bij de voorstellen van het Sturen en Verantwoorden. En een wat meer procesmatig voorstel is voorstel 5. En dat gaat er eigenlijk over als we ... En dat kunt u ook zien in het plaatje dat is gegeven op pagina zes, als ik het goed zeg. Pagina vijf. Daarin ziet u de kadernota, de begroting, Bestuursrapportage en jaarrekening in de tijd weggezet. En een gedachte die er al een tijdje leeft is de Bestuursrapportage werd eerst na de zomer aangeboden aan de raad en besproken. Afgelopen periode is het hier voor de zomer aangeboden aan uw raad en werd het nog steeds na de zomer besproken, maar na de zomer is het momentum van sturen eigenlijk eerder bijstellen. Als u wilt sturen en dat ook op die manier te gebruiken zou het logischer zijn om ook voor de zomer dat document te bespreken. En gezien het gegeven dat de kadernota dan ook is

gepubliceerd zou het dan eigenlijk niet logisch zijn om die twee documenten aan elkaar te koppelen. En dan wel om deze reden dat je enerzijds kan zeggen: we sturen bij op het lopende jaar en we kijken tegelijkertijd uit naar het volgend jaar, eigenlijk in die kadernota.

De voorzitter: Er is een vraag van de heer Wringer, maar ik ga iedereen even echt heel streng aankijken dat we in tijdnood zitten, maar hou het kort, alstublieft.

De heer Wringer: Ik hou het kort voorzitter, dank u. Kijk, ik snap het, de Burap dat je die voor de zomer vaststelt dat je nog bij kan sturen, helemaal mee eens. Kadernota is natuurlijk je planning voor het volgend jaar. Die Bestuursrapportage is voor het huidige jaar. Ja, is het zoveel werk om even daar twee documenten apart houden, dat maakt het denk ik ook wat meer begrijpbaar voor een hoop mensen komen denk ik, hoop ik. Inclusief voor mij.

De heer Goud: Een goed punt, maar het voorstel is eigenlijk om nader te onderzoeken hoe dat er dan uit zou moeten zien en of dat logisch is of dat het juist zoals u misschien aangeeft niet logisch is om dat samen te voegen. Dus eigenlijk is daar een procesvoorstel om het te onderzoeken en het dan eigenlijk volgend jaar te onderzoeken, omdat nu is de kaderbrief al gepubliceerd en de Bestuursrapportages zijn ambtelijk al aanwezig, dus het gaat feitelijk ook dit jaar niet, maar dat voor volgend jaar wel te doen. En dan hier zeker rekening mee te houden is dat dan logisch of niet, en dat uiteraard met uw auditcommissie te doen.

De voorzitter: Ik heb mezelf voorgenomen om streng te zijn, maar kan ik tegen mevrouw Boom niet doen, hoor. Mevrouw Boom-Vos.

Mevrouw Boom-Vos: Jawel, je zei dat het kort moet zijn. Nee joh. Een heel kort punt. Wel een korte vraag, maar voor mij wel belangrijk. Ik snap dat u zegt ik ga proberen de kadernota en de Bestuursrapportage samen te voegen, dat gebeurt in een heleboel gemeentes eigenlijk. Waar ik alleen een beetje meezit, ik snap ook dat u zegt: nou, in oktober is het september bespreken, dan is er nog weinig tijd om bij te sturen. Dat komt ook vaak voor. Maar wat ook heel vaak voorkomt als je een rapportage maakt dan is er eigenlijk nog maar heel weinig informatie beschikbaar en kan je ook nog niet sturen. Dus kan er ergens iets dan wel voor de zomer maar niet zo vroeg over maart en april?

De voorzitter: De heer Karsten.

De heer Karsten: Dat wordt lastig. Ook al zeg ik altijd die begroting is natuurlijk al van augustus, dus het is niet drie maanden maar een veel langere periode, want daarna kan de wereld veranderen, zal ik maar zeggen. Wat ik wil meegeven, vaak bij de behandeling van de Bestuursrapportage kregen we vanuit de raad de vraag ja, maar wat betekent dat dan, ik zie een afwijking, wat betekent dat voor de begroting? En dan was het antwoord: ja, die zitten we nu niet hier te bespreken. Dus dat is denk ik ook het mooie als je ... Ik denk wel dat je er twee documenten van kan maken, dat is misschien voor ons technisch ook met website maken zelfs een verbetering, maar dan zou gelijktijdige behandeling mogelijk wel een verbetering zijn. Ja, dat doen we zo laat

mogelijk. Alleen ja, er staat hier ook al een zinnetje. We hebben tegenwoordig ook een grote regionale taak op ons genomen en al onze financiële effecten die werken door in de begrotingen van zeven Drechtstedengemeenten die ook een eigen P&C cyclus hebben, dus vanuit de regio is vooral de druk op ons: wij willen eerder, want dan pas het in onze cyclus. Nou ja, ziedaar het dilemma. Vandaar dat we zeggen: hier moeten we even meer tijd voor nemen, met een aantal mensen voor gaan zitten voordat we rigoureuus, of overhaast een besluit nemen.

De voorzitter: Nu is de druk op u, mijnheer Goud.

De heer Goud: I feel the pressure. De laatste twee voorstellen met betrekking tot dit deel en dan zal mijn collega meer over de nog visueel technische zaken vertellen. En het gaat over de jaarstukken, over de verantwoording achteraf. En het heeft eigenlijk verband met voorstel 2, volgens mij uit mijn hoofd, aan de voorkant. Nu gebruiken wij zogenaamd noem maar het ambtelijk stoplichtmodel, groen, oranje, rood over de realisatie van activiteiten die in die begroting staan. En dat is ooit in het leven geroepen om u eigenlijk een snelle blik te geven over alle activiteiten: hé, hoe loopt het nu? En dat is best een goede blik, alleen geeft het soms ook een schijnwerkelijkheid. Dus ik gaf daar net al aan soms nemen we activiteiten op, en dan loopt het allemaal goed, maar heb je toch een over- of onderbesteding in je programma omdat het over die reguliere activiteiten nog gaat die er niet in staat. Dus dat geeft soms een vertekend beeld. Tegelijkertijd hebben wij ook gemerkt daar waar we eigenlijk het goede gesprek tussen u en het college willen faciliteren dat het soms, tussen haakjes, het verkeerde gesprek heeft gefaciliteerd omdat er bijvoorbeeld als het gaat over zo'n activiteit waarbij u zegt ja, wij organiseren vier bijeenkomsten, dat zijn er dan drie. Dan zeggen wij bijvoorbeeld: ja, het is toch groen wat we doen, die vierde kon niet doorgaan, maar dat was ook niet meer nodig. En dan zegt misschien een van uw collega's: ja, het moet toch oranje zijn, want u zegt vier en het zijn er drie. Nou, u snapt het, het is zout leggen op ... Dat geeft niet zoveel meerwaarde. En wij denken dat het verstandiger is door enerzijds te zeggen, ja, natuurlijk geven we dat nog steeds verantwoording op de activiteiten, maar dat niet meer zo zwart-wit met een stoplichtmodel eigenlijk te doen. Maar dan zetten we er wel iets naast, en dat is dan eigenlijk voorstel 7, kwalitatief verantwoorden. Kwantitatief verantwoorden is heel erg op de cijfers en op de documenten gericht. Kwalitatief verantwoorden eigenlijk ook al een trend in het land om veel meer te kijken naar het gesprek met de stad zelf. Ik kan een voorbeeld geven, bijvoorbeeld als er in het programma Veiligheid als er over een bepaalde veiligheidsbeleving wordt gesproken en er staat misschien in die indicatoren het rapportcijfer 7, ja, wat zegt dat dan? En je zou je kunnen voorstellen dat misschien u ook het gesprek aangaat met bewoners van een bepaalde wijk wat zij dan echt van die veiligheid vinden. Dat zegt meer dan dat kwantitatief cijfer. Een ander voorbeeld kan zijn Bouwend en Bereikbaar Dordrecht, dat we het hebben over de voortgang van de Groeiagenda. Ja, hoeveel huizen zijn er nu gebouwd? Ja, we hebben er 4000 gezegd maar er staan bijvoorbeeld 3000. Ja, dan hebben we het niet bereikt, maar we kunnen ook in gesprek gaan op locatie kijken met de aannemer of met de betrokkenen hoe dan echt die voortgang is, zodat die daar een veel rijker beeld krijgt van wat echt de situatie is. Dus we zeggen niet of-of, het is en-en, maar enerzijds zeggen we het zwart-witmodel

eigenlijk van zo'n stoplicht om snel de waarheid proberen te zien, dat geeft enigszins een vertekend beeld. Dus we gaan nog steeds rapporteren op de voortgang en op de verantwoording, maar we slagen ervoor dat niet meer te doen op de manier zoals het nu ging, maar anderzijds er iets naast te zetten door het kwalitatief verantwoorden aan te vullen. Dat zijn nu twee voorstellen die wij daar ook bij willen geven.

De voorzitter: Mooi. Zijn er ... Oké, ik zie drie vingers. Ik zie eentje aan mijn rechterzijde. Niet, mevrouw ... ? Oké. Mijnheer Cobben en mijnheer In 't Veld, maar ik begin met mijnheer Cobben.

De heer Cobben: Dank u, voorzitter. Ja, een interessant verhaal, maar als ik de argumentatie ook lees in de notitie die u aanhaalt voor deze voorstellen, ik krijg er toch een beetje kromme tenen van, om het zo uit te drukken. Wat ons betreft moet de informatie feitelijk zijn, het gaat om feiten. En als je dan leest dat die informatie van meer kleur wordt voorzien, verrijkt wordt et cetera, dan bekruipt mij het gevoel dat dat subjectieve informatie is of kan zijn. Het is hoe iemand daarover oordeelt. En wij willen die oordelen juist zelf geven gebaseerd op feiten, puur feiten. Alleen maar dat. En stoplichtkleurtjes helpt daarbij. Je mag er ook smileys van maken wat mij betreft, dat doet er niet toe, maar het heeft even in een oogopslag de stand van zaken. Daar kun je natuurlijk altijd over discussiëren, maar over die verrijkte informatie kun je net zo goed discussiëren, zelfs nog veel meer ben ik bang. Dus ik ben hier geen voorstander van, absoluut niet.

De voorzitter: Eerst Mijnheer In 't Veld, dan ga ik naar mijnheer Van der Meer en mijnheer De Boer.

De heer In 't Veld: Nou, op zich die vormen van kwalitatief verantwoorden, ik denk dat dat op zich prima is, alleen waar is het voor geschikt? En hoe vaak kun je het toepassen? Ik bedoel dat kan je bij grotere, heel grote dingen kun je je iets bij voorstellen. Ik vraag me af wat we dan gaan missen? Want ik bedoel we kunnen ook niet heel de dag door de stad heen lopen om kwalitatieve informatie op te halen. Dus op zich punt 7 prima, alleen ik denk oké, dan zul je daar een selectie voor moeten maken. En bij punt 6 zoals ik het lees, we gaan af van het stoplichtenmodel, daar kan ik me ook van alles bij voorstellen, en meer focussen op de realisatie, baten en lasten, en dan is het financieel. Maar betekent dit zeg maar dat er weliswaar dan in beperkte vorm wel sprake blijft van kwalitatieve verantwoording, bij voorstel 6, of is dat helemaal weg?

De voorzitter: Zal ik weer de vragen gewoon even cumuleren, zoals dat heet, en dan ... Ja? Dan geef ik het ... Ja.

De heer Van der Meer: Ja, daarop aansluitend. Ik ben inderdaad niet zo'n fan van dat stoplichtmodel, omdat daar vaak een groen vinkje werd gezet op het moment dat er iets gedaan was in de richting van die doelstelling. Dat was helemaal niet kwantitatief of gekwantificeerd in heel veel gevallen. Dus ik vind die kwantificering belangrijk, maar ik onderschrijf graag de stelling van de heer In 't Veld dat het niet alleen gaat over is het nu uitgegeven wat er uitgegeven had moeten worden, maar ook: is er gebeurd wat er had moeten gebeuren, en heeft het effect gehad wat het effect was met wat men wilde

bereiken? Die informatie is wel essentieel. Ook bij kwalitatieve verantwoording overigens.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer De Boer.

De heer De Boer: Dank u wel, voorzitter. Ik sluit me volledig aan bij mijn collega Cobben, met nog een toevoeging. Ik zou heel graag het stoplichtmodel willen behouden, maar dan twee kleuren willen toevoegen, een voor de realisatie en een voor de afwijkingen om heel snel te kunnen lezen.

De voorzitter: Het woord is aan mijnheer Goud.

De heer Goud: Ja, dank voor uw opmerkingen. Ik denk voor ons ook zeer waardevol. Ik wil er wel bij zeggen dat uiteraard feiten, maar feiten zijn niet altijd zo zwart-wit als ze lijken, want als ik weer het voorbeeld van veiligheid geef. Veiligheid is een beleving vaak. Ja, wat voor een veilig is voor de ander misschien niet, dus om bijvoorbeeld op zo'n zaak groen of rood aan te geven is het veel moeilijker. Als je het op financiële basis houdt is het vaak wel feitelijk, want dan zou je bijvoorbeeld kunnen zeggen we hebben zoveel geld daarvoor begroot, en we hebben dit of dat uitgegeven. Maar ik snap ook wat u bedoelt in de zin van wij kunnen niet overal door de stad blijven lopen om het kwalitatief te verantwoorden, dus dat is een vorm ook die dan toegepast moet worden en selectief. En misschien moeten we proberen een mix te vinden tussen die twee, dus dat we enerzijds wel zo'n stoplichtmodel behouden, maar dat we anderzijds ook de activiteiten niet zo extreem, wat ik eerder al aangaf uitgebreid beschrijven dat we gaan zoutleggen op een of twee bijeenkomsten meer of minder, en of het dan wel of niet gehaald is. Want het gaat natuurlijk feitelijk over het hogere doel, de doelstellingen in het programma, en die activiteiten dragen bij aan die doelstelling. Nu is het wel zo geweest dat soms de activiteiten belangrijker werden gemaakt dan het hogere doel.

De voorzitter: Ik zie mijnheer Roggekamp met een vingertje omhoog.

De heer Roggekamp: Ja dank u wel, mijnheer de voorzitter. Wat ik eigenlijk zie is we hebben een probleem met het SMART maken van de doelstellingen die we hebben. We hebben eerder ook al gezegd: we moeten de dingen vooraf veel beter neerzetten dat we weten wat we eruit willen komen. En uiteindelijk zie ik hier nu dat gaat toch niet lukken, dus we gaan een beetje eromheen werken. Kunnen we niet in ieder geval afspreken dat overal waar het wel SMART gemaakt is dat er dan wel gewoon die lat neergelegd wordt? Want daar is van tevoren dus over nagedacht, en dan kan je gewoon keihard zeggen: ja, het is wel of niet gehaald. Misschien hadden we het in het begin verkeerd neergezet, maar dat hebben we wel neergezet. En dan kunnen we daar wel naartoe groeien om dat overal te hebben. En ik heb liever dat we het aan de voorkant goed regelen, en dat is ook een groeiproces, dat weet ik, dan dat we nu eigenlijk maar zeggen: nou, weet je, we beschrijven er wat bij. Ja, en dat is altijd een persoonlijke interpretatie.

De voorzitter: Mijnheer Goud.

De heer Goud: Ja, goed punt. Ik denk, en dat hangt nog af van het coalitie-oordeel dat nog niet gepubliceerd is, want dan hangt het ook af hoe duidelijk de doelen zijn, hoe SMART je ze kan maken. Vier jaar geleden zijn er een paar hele duidelijke SMART-doelstellingen opgenomen bijvoorbeeld, de bouw van 4000 woningen, toevoegen van 4000 arbeidsplaatsen. Daar waar het SMART toen kon hebben wij het zo SMART mogelijk geprobeerd te maken. Maar bijvoorbeeld in de programma's Sociaal en Zorgzaam Dordrecht is dat soms veel moeilijker, want een van de doelen daar is: iedere Dordtenaar moet mee kunnen doen. Ja, dat is veel moeilijker om dat SMART te maken. En je gaat ook niet zeggen - dit komt heel bot over, zo bedoel ik het niet - om de veiligheid, zoveel overvallen of zoveel moorden in de stad vinden wij acceptabel. Want je wilt dat natuurlijk nul, maar dat is niet reëel. Dus als je dat SMART maakt krijg je hele rare doelstellingen bijvoorbeeld.

De voorzitter: Mijnheer Roggekamp.

De heer Roggekamp: Ja, maar dat was ook waarom ik zeg laten we in ieder geval beginnen met waar het kan het SMART te maken. En veiligheid. Ik heb ook een tijd ingezeten, daar is ook best wel veel SMART te maken, maar daar moet je heel goed over na gaan denken. Inderdaad nul doden gaat het niet worden. Ook al kan het wel je doelstelling zijn, maar de plaatsen waar het wel gaan dat we daar in ieder geval wel beginnen met het daar wel te doen.

De heer Goud: En volgens mij zijn wij het daarin over eens, dus.

De voorzitter: Kijk, dan hebben we in ieder geval een punt bereikt. Mijnheer Goud of moet ik naar mijnheer Karsten?

De heer Goud: Ik zou Karsten, ja.

De voorzitter: En nu zit de druk nog hoger, mijnheer Karsten, we hebben even besloten, de griffier en ik, dat we de vergadering met een half uurtje verlengen, maar dan ga ik echt niet verder.

De heer Karsten: Dat is altijd het nadeel als je aan het ...

De voorzitter: Een voorstel trouwens. Sorry, neem me niet kwalijk. Het lijkt zo despotisch, man. Ja, ik kan niet anders want er is een tweetal punten die nog besproken moeten worden, en ik wil ook natuurlijk recht doen aan de positie van de stadscontroller die hier de hele avond is. Schuine streep, hij zal ook alle auditcommissies bijwonen, heb ik alvast even door, volgens '...'. Dus als mensen het er niet mee eens zijn, ja, ik kan er niets anders van maken. Ik kan niet gaan verplaatsen.

De heer Besseling: Ja, en misschien de twee agendapunten. Er staat eigenlijk introductie. Dat kan ik echt binnen 5 minuten, dus ik denk dat het goed is dat mijn collega Chris ...

De voorzitter: Nou, de heer Karsten. The floor is yours.

De heer Karsten: Ik ga het zo kort mogelijk maken. Ja, spelregels. We hebben eigenlijk net het bord beschreven, en de speelstukken, en dit onderwerp spelregels hebben we niet eerder bij KSV gedaan. Alleen we kwamen er in de praktijk er wel achter dat er toch ook handig is om naast het speelbord en de stukken ook te beschrijven hoe wordt het spel gespeeld. Dat heeft ook de afgelopen jaren tot een paar moties geleid waar we ook eerder met de auditcommissie over hebben gesproken, ook in de commissie Bestuur en Middelen. En eigenlijk al de voorstellen die hierna komen die volgen op dat wat we daar hebben besproken, omdat we toen ook hebben afgesproken gaan we nu met een nieuwe auditcommissie bij KSV definitief verwerken. Ja, we kwam er eigenlijk ook achter dat ... Nee, ik moet eigenlijk eerst nog zeggen de financiële spelregels die liggen niet vast in KSV, maar daar hebben we dus de financiële verordening voor die eigenlijk elke gemeente heeft. Alleen als u de Dordtse financiële verordening bekijkt dan is het zeer op hoofdlijnen, dus heel algemeen. En ja, dat gaf ruimte aan het college voor interpretatie wat is politiek gevoelig, politiek relevant, wanneer moet ik naar de raad en wanneer niet? En wat verwerk je in welk document, hoe uitgebreid licht je zaken toe? En dat was soms ook aanleiding tot discussie. Overigens ging het in heel veel gevallen ook goed en willen we toch ook die lijn enigszins vasthouden, want als je te veel regels stelt dan moet je daar ook elke keer aan voldoen en dan loop je het risico dat je weer heel vaak onnodig extra naar de raad moet. Dus het is een beetje schipperen hoe we met die spelregels om moeten gaan. Wat we wel hebben gezien is dat we ook juist door het ontbreken van spelregels, en dat hebben we gewoon wettelijke regels, je toch juist heel vaak naar de raad terug moet, en dat leidt bij u tot heel veel technische voorstellen en besluitjes waarvan u denkt: ja, waar moet ik hier wat van vinden? Dat doen we dan vaak in verzamelwijzigingen, zoals dat heet. Twee of drie keer per jaar dan bundelen we een aantal van dat soort besluiten. Maar om een voorbeeld te geven, de investeringen. Daar hadden we geen niveau van vastgesteld waar het mandaat van het college ligt. Dan zegt de accountant: ja, dan ligt het dus op het laagste niveau. En dan moet je op elk projectje waar je dus 1 euro afwijkt of dreigt af te wijken moet je terug naar de raad om aanvullend krediet te vragen. Dus ja, daar is het gewoon handig als je zegt we spreken een niveau af waar het mandaat ligt, dan hoeft je niet minder frequent alleen voor relevante dingen terug naar de raad. En dan hopen wij ook dat daarmee dus wat politiek wel relevant is dat dat ook zichtbaarder wordt. Want in die hoeveelheid en die brei van informatie moet ik dan vaak gaan zoeken: hé, zit er nog wat in die Burap of in die verzamelwijziging waar ik wel wat van wil vinden? Ja, als je techniek eruit haalt dan blijft het politieke relevante over, dat is het idee. Ja, bij die uitwerking van die regels hebben we een soort leidend principe geformuleerd, ook met de huidige wethouder financiën. We gaan uit van een ruim mandaat, dus we willen het programma beperkt houden. Dat was eigenlijk ook wat ik net ook aangaf, als je meer programma's doet dan moet je dus ook weer vaker naar de raad. Het kost tijd in het proces waardoor het college minder snel kan handelen. Een tweede punt waar we al langere tijd over nadenken is dat er veel begrotingswijzigingen langs de raad gaan door het jaar heen. En dan krijgen we ook vaak vanuit de raad bij de jaarrekening het commentaar: ja, er is nu zo vaak die begroting gewijzigd, nu snap ik helemaal niet meer waar die jaarrekening op terugkijkt. Veel gemeentes maken ook in oktober, november een soort slotwijziging. Dan wordt de raad nog even allerlei afwijkingen voorgelegd, en dan kunnen we bij die jaarrekening met z'n allen stellen dat we rechtmatig binnen de kaders en weinig

afwijkingen hebben gehandeld. Ja, ik zou dat principe liever omdraaien. Ik zal zeggen uitleggen aan de achterkant, minder bijstellen, en vragen, college voert uit, en die legt bij de jaarrekening achteraf verantwoording af. Overigens zou je dan wel een aantal afspraken moeten maken over wat je vindt wat bijvoorbeeld valt onder begrotingsrechtmatigheid en niet. En uiteraard behoudt het college die actieve informatieplicht, en ook daar waar het positieve relevant is zal het college zelf initiatief moeten nemen om dat in de raad agenderen. Dat is grof de strekking van alles wat hierna komt. Ja, u wilde haast maken. Ik kan ...

De voorzitter: Nee, haast in die zin inhoudelijk wel houden, hoor. Ik bedoel de raad zal...

De heer Karsten: Zal ik de voorstellen op dezelfde manier doen? Ja, oké. Ja voorstel 8, een vrij lange tekst. Kort gezegd, simpel uitgelegd, overal waar eigenlijk nieuw gekozen wordt, dus nieuw beleid noemen we dat. Dus waar extra geld beschikbaar komt of waar in een kadernota over een begroting voorstellen worden gedaan om aan nieuwe dingen geld uit te geven, daar is altijd de raad aan zet. Dus dat wordt aan de raad voorgelegd met een voorstel. En situationeel bepalen we daarbij wanneer het nodig is dat de raad daarna debat over voert. Dat is namelijk heel moeilijk om in een regel te vatten. Soms reserveren we een bepaalde ruimte voor een activiteit en is het heel erg duidelijk met zes zinnnetjes waar het voor bedoeld is, en de andere keer zegt u als raad: ja, daar wil ik toch nog wel even een gevulde ruimte in de begroting wel reserveren, maar ik wil daar gewoon nog eerst wat van terug zien. We hebben het in het verleden ook gebruikt, dat instrument, dus dan ziet u gewoon in de kadernota en de begroting duidelijk staan reservering. En dat betekent dan dat het college eerst nog een keer terugkomt naar de raad. Ja, en er is ook een motie geweest over de circulaires. Ik weet niet of u bekend bent met de circulaires maar dat zijn de brieven vanuit het rijk waarin aanvullende middelen of kortingen worden doorgegeven, dus dat heeft effect op de begrotingsruimte. Daar werken we nu met een raadsinformatiebrief, dus dan wordt u wel geïnformeerd wat erin staat, alleen de verwerking vindt dan op allerlei verschillende momenten via verzamelwijzigingen plaats. En ja, dat was ook niet heel transparant, en bent u als raad ook niet in positie. Dus ook daarvan zeggen we dat gaan we via een raadsvoorstel doen. Het betekent wel dat we iets meer ambtelijke tijd nodig hebben om zo'n circulaire uit te werken. En als ik zeg raadsvoorstel dan zou dat wel ook bijvoorbeeld een kadernota of een begroting kunnen zijn, want dat is natuurlijk ook gewoon een raadsvoorstel. Vaak zo bij een circulaire loopt het wel parallel met dat soort documenten. Dus dat is eigenlijk voorstel 8 nieuw beleid, en voorstel 9 gaat over staand beleid. Dus we hebben soms ook in die programmabegroting wat willen bereiken, wat gaan we daarvoor doen, allerlei activiteiten beschreven met de budgetten daarbij. En door het jaar heen zit daar beweging in, komen daar aanvullende middelen van allerlei partijen. Dat leidt dan vaak tot een toename van de lasten en van de baten, dus per saldo doet dat eigenlijk niks met de begroting. Alleen in de BBV staat dat de raad autoriseert op de lastenkant apart en op de batenkant apart. Dus ja, dit leidt ook tot heel veel wijzigingen. Ik heb dat nu al een beetje vooruitlopend op dit voorstel toegepast in de eerste verzamelwijziging 2022. Die heeft u volgens mij al ontvangen, dus die ligt nu bij de raad. Ik wil eigenlijk zeggen we gaan dat of heel summier in een tabelvorm laten zien, even wat is het project, wat is het bedrag en waar komt het geld vandaan. Of we gaan het, zoals ik net eigenlijk zei,

niet meer verwerken en dan lichten we gewoon in de jaarrekening: de lasten waren x hoger en de baten waren x hoger. En daarmee kan u dan in de rechtmatigheidsverantwoordingsuitwerking ook aangeven dat valt buiten de begrotingsonrechtmatigheid, wat overigens nu ook al het geval is in het controleprotocol van de accountant. Dus staand beleid, licht verwerken en nieuw beleid meer de raad in positie. Dat is eigenlijk de kern.

De voorzitter: Ik zie dat mijnheer Van der Meer een hele belangrijke vraag heeft.

De heer Van der Meer: De verwachtingen niet te hoog hebben, hé. Dank u wel, voorzitter. Dat voorstel 9, dat begrijp ik gewoon niet helemaal. Wat is een neutrale wijziging? Want het beeld wat ik krijg uit het verhaal is dat je de baten bij krijgt door bijvoorbeeld bijdragen van andere overheden, maar ook meer lasten, dus kennelijk staan er ook activiteiten tegenover. Wat is daar neutraal aan, want die activiteiten daar is de gemeente verantwoordelijk voor, dus ik begrijp ook niet hoe het kan dat die buiten de rechtmatigheidsverantwoording vallen. Kortom, ik begrijp het gewoon helemaal niet.

De heer Karsten: Nou, ik zal een heel simpel voorbeeld geven. We hebben nu de serviceorganisatie erbij gekregen. Daar zit het Onderzoeksbureau Drechtsteden. Die voeren onderzoek uit, en we hebben regelmatig vragen vanuit noem het gemeente Zwijndrecht, die zegt: wilt u als gemeente Dordrecht voor mij nog onderzoek uitvoeren? Zo'n onderzoek kost x, 40.000 euro, ik noem maar wat. Ja, dat betekent dat Dordrecht kosten gaat maken, 40.000 euro en een rekening gaat sturen naar Zwijndrecht voor 40.000 euro. Daarmee gaan dus de lasten en de baten 40.000 omhoog. Dus formeel zou het college naar de raad moeten om te vragen of wij een onderzoek voor de gemeente Zwijndrecht mogen uitvoeren, extra, want dat hadden we in de begroting niet voorzien.

De heer Van der Meer: Dat bedoel ik met neutraal. En waarom valt dat dan buiten de rechtmatigheid?

De heer Karsten: Nou, dat valt dus volgens de wet niet buiten de regel, dus dat is onrechtmatig als het college dat niet vraagt en de begroting bijstelt, dan is het onrechtmatig. Alleen u heeft in het controleprotocol met de accountant afgesproken dat hij dat soort zaken, waar de lasten en baten bij elkaar horen en per saldo nul, dat de accountant dat niet hoeft te beoordelen als onrechtmatig, en dus ook niet meeneemt in zijn oordeel over de rechtmatigheid. Dus formeel is het wel onrechtmatig, alleen het wordt in het oordeel niet meegenomen. En dat zal u dadelijk als de rechtmatigheidsverklaring die het college moet gaan afgeven wordt ingevoerd ook op een dergelijke manier kunnen afspreken, als u dat wenst. Als u zegt ik wil gewoon al die voorstellen zien, want ...

De heer Van der Meer: Ja, en als het nu om een activiteit van Zwijndrecht gaat waarvan wij vinden dat we dat vooral niet zouden moeten doen? Kan dat ook, of is het per definitie iets waar de raad niks mee te maken heeft?

De heer Karsten: Nou, kijk, de achtergrond van de BBV is dat als je lasten gaat maken - meestal gaan de lasten voor de baat - dat je een risico neemt. Dus er zit extra risico in, en daarom bent u als raad daar eigenlijk altijd aan zet. Alleen de praktijk leert ...

De heer Van der Meer: Het kan ook een inhoudelijke activiteit zijn waarvan wij vinden dat de gemeente daar geen verantwoordelijkheid voor moet nemen?

De heer Karsten: Maar het gaat hier om staand beleid, dus dit gaat alleen om zaken waarvan u in de begroting, waarvan de raad heeft gezegd: dit zijn de activiteiten die het college gaat uitvoeren. Als daar dingen bij komen ... Dat kan ook vanuit gesubsidieerde partijen. Wij doen een project in de openbare ruimte, en een andere partij heeft een subsidie om daar iets aan toe te voegen, ja, dan nemen we dat mee waardoor dat project beter wordt, cofinanciering.

De heer Van der Meer: Oké, dank u wel.

De heer Karsten: Het blijft soms altijd wel een beetje zoeken. Maar goed, in die tabel ziet u ze ook allemaal in die verzamelwijziging voorbijkomen, dus mocht u vragen hebben kunt u daar altijd naar toe komen en uw politieke vraag stellen. Ja, volgende? Nou ja, heb ik net ook al wat over gezegd. Met de programma-indeling stelt u het mandaat op de exploitatie vast, dus het college mag binnen het programma schuiven. Voor die investeringen is eigenlijk niks geregeld. We hebben gekeken zou je investeringen ook op programmaniveau kunnen doen? Maar de programma's zijn wel erg groot en investeringen gaan toch best wel over een fors bedrag die ook lang doorwerken in je meerjarenbegroting. Dus we hebben gezegd ga daar een niveau lager, en dan kom je dus op dat productniveau waar we het eerder over hadden. Dat is ongeveer een onderverdeling, want die acht programma's vallen uiteen in honderd producten, dus dan moet u denken aan sport, riolen, wegen. Op dat niveau geeft u mandaat aan het college om uit te voeren. Als het college dan wegenproject A verschuift met wegenproject B of componenten bij een bouw van een pand casco en installaties. Ja, dat zijn twee kredieten met verschillende afschrijvingstermijn, dan gaan we niet terug naar de raad. Dat kan dan het college in eigen mandaat doen. Ik denk dat deze redelijk helder is. En als laatste inderdaad u kunt een uitzondering maken, want we hebben één product overhead, en daar zitten wel een paar hele grote projecten in zoals ICT verandert, Huis van Stad en Regio. Dus ik kan me voorstellen dat u zegt Huis van Stad en Regio, dat willen we wel als apart krediet. Maar ook dat valt weer uiteen in tientallen deeltkredieten, dus meubilair, installaties dat soort dingen. Dat is dan des colleges. Die is helder, denk ik. Ja, dan de budgetoverhevelingen. Is ook recent een motie over geweest, ik dacht D66. Ja, wij doen dat nu ... Nee, dat kan trouwens helemaal niet, want ... O, jawel. Het kwartje valt. Wij doen het eigenlijk nu op drie verschillende manieren, dus we hebben exploitatiegeld, dat is die 500 miljoen lasten en baten. De betaalrekening noem ik dat altijd. We hebben investeringen en we hebben reserves. En we hebben nu eigenlijk drie momenten en drie raadvorstellen waarin we dat verwerken. Nou ja, dat gaan we - zal ik ook in de volgende sheet laten zien - voorstellen dat we dat op één moment doen, dus dan worden de jaarstukken daarmee ook een zwaarder document waar we ook echt het verantwoordingsgesprek kunnen doen, maar ook de keuze kunnen maken waar geven we middelen nog mee naar het

volgend jaar. Kijk, de reden dat we het nu zo deden was dat formeel, dan kom je toch ook weer op de formele regels, het college eigenlijk na 1 januari direct stoppen met alle activiteiten. Als er dan iets uit de begroting is vertraagd en er is geld over dan moeten ze aan uw raad vragen: mag ik ermee doorgaan. Ja, als je dat bij de jaarstukken doet dan weet je dat in juni, dat betekent dat je vijf maanden op je handen moet zitten. Dat is ook de reden waarom we het in januari deden. Nu draaien we het om. We zeggen we doen het wel gewoon bij de jaarstukken, alleen u geeft aan het college toestemming om alle activiteiten die u het jaar daarvoor akkoord voor heeft gegeven om door te gaan met de uitvoering totdat u anders besluit. En bij de jaarstukken kunt u alsnog besluiten ik vond het toch geen goed idee. Nee, we stoppen ermee. Ja, dus die twee dingen heb ik eigenlijk samengevoegd in voorstel 11. En daarmee vervalt dus ook een aparte raadsvoorstel budgetoverheveling. Wordt ook de verzamelwijziging korter, dus ik denk dat dat ook zoals voor ons als voor de raad werk bespaard. En ik had als laatste punt er nog bij dan zou je ook meer een integrale afweging kunnen maken met de financiële ruimte die er is, want als je het gefragmenteerd doet, lastig. Daar vragen over?

De voorzitter: Ja, dat wil ik net even vragen. Ik zie allerlei vingers. Eerst mijnheer Cobben.

De heer Cobben: Ja, dank u. Ja, ik wou eigenlijk alleen opmerken dat de gevolgen hiervan voor ons heel moeilijk in te schatten zijn. Het lijkt erop alsof er meer macht verschuift van de gemeenteraad naar de gemeente zelf, burgemeesters en wethouders. En ja, ik denk we hebben gewoon wat meer tijd nodig, eventueel aan de hand van voorbeelden: wat betekent het nu in de praktijk? Dus voor ons heel erg moeilijk om hier nu iets van te vinden, dus we komen daar denk ik later nog wel op terug.

De voorzitter: Even tussendoor, wij zullen zo meteen wel even beslissen over de nota die wordt her ... Of nee. Die wordt aangevuld en die komt waarschijnlijk deze kant op, of het gaat rechtstreeks naar de raad. Maar dat is aan de auditcommissie om dat met elkaar te beslissen. Maar ik ga nu even naar mijnheer Wringer.

De heer Wringer: Ja, dat gevoel bekwam me ook, mijnheer Cobben, en eigenlijk dat je het college misschien wel erg veel vrijheid gunt. Misschien is dat wel goed ook, hoor, maar de raad, gezien de afgelopen vier jaar, wilde eigenlijk wel elke euro verantwoording zien. Dus ik weet niet of dat zo heel verstandig is om dat te doen, maar ook aan de hand van voorbeelden zou dat wel verduidelijking zijn. Dank u.

De voorzitter: De heer Safranti.

De heer Safranti: Voorzitter, dank u wel. Ik sluit me aan bij de beide heren. Ook voor ons geldt dat zo.

De voorzitter: Mijnheer Karsten, wilt u nog even iets zeggen?

De heer Karsten: Ja, ik denk nu zijn het drie raadsvoorstellen dus alles wordt nu aan de raad voorgelegd. En in het voorstel 11 is dat nog steeds het geval. Alleen ik heb gezegd we gaan het op één moment doen bij de jaarstukken. Dus bij de jaarstukken ziet u

zoveel geld is er over bij de exploitatie, zoveel geld zit er nog in projecten en reserves, zoveel geld is er over bij investeringen. En daar stemt u dus in of u dat wilt doorschuiven, dus het college dat geld wil meegeven om door te gaan met die activiteit, of dat u zegt: ik voeg het aan de algemene reserve toe. Dus ik denk dat het transparanter wordt en overzichtelijker, en juist de besluitvorming van de raad makkelijker maakt. En het vraagt nog steeds voor alles een raadsbesluit. Bij voorstel 12, daar verander ik een aantal dingen, dus daar moeten we het misschien nog maar even over hebben.

De voorzitter: De heer Safranti.

De heer Safranti: Dank u wel, voorzitter. Nou, de transparantie begrijp ik wel, maar wat mijn collega net ook zei het gaat meer om de macht die je dus eigenlijk meer naar het college verschuift. Daar zit ik een beetje mee.

De voorzitter: Mevrouw Boom-Vos.

Mevrouw Boom-Vos: Ja, maar dan ga ik misschien op de stoel van de heren zitten. Je legt maar ... Laten we beter dit in de raad, dit debat ... Het is geen debat, maar volgens mij geef je niet de macht weg, want die macht hou je. Alleen die krijg je met de jaarrekening. En als je nu zo zag dat er de eerste verzamelwijziging, daar zag je een heleboel bestemmingscirkels gemaakt worden van onderuitputting, en dat schoof gewoon zo weg in de agendacommissie, en daardoor viel onze macht ... Vond ik hé. Ook al zit ik in de coalitiepartij, maar dualisme, vond ik onze macht wegvallen. En dan komt het juist goed naar voren en kan je bewuster een keuze van maken.

De voorzitter: Zie je wel hoe apolitiek zo'n commissie is, hé? Ik bedoel, ik vind dat ... Zijn daar nog brandende vragen, want dan kunnen we zo meteen even aangeven wat we met deze nota gaan doen. Mij wordt ingefluisterd namelijk dat deze nota teruggaat. Die wordt aangevuld met allerlei voorstellen vanuit de auditcommissie met hetgeen wat gezegd is vanuit de verschillende leden. En als het goed is het ergens in juni - dan kijk ik even naar de ambtelijke organisatie - het klaar. Dan zal het eventueel terugkomen naar de auditcommissie. Of, maar dat is aan u, dan gaat het rechtstreeks naar de raad, maar dat lijkt mij niet verstandig, hé? Nou, oké. Dat wilde ik even horen. En ik zie de stadscontroller ja knikken. Nou, dan is dat een geruststelling. Dus die komt terug, in juni volgens mij? Ja. 14 juni.

De heer Wringer: Er is nog een voorstel 13, hé?

De voorzitter: O, sorry, er is nog een sheet.

De heer Goud: We hebben inderdaad ...

De voorzitter: Ik bedoel ik zit zo met die tijd in mijn hoofd, en ik denk: ik doe het toch wel snel.

De heer Goud: Nou ja, goed punt. Volgens mij, maar misschien begrijp ik het verkeerd, hoor, omdat de commissies natuurlijk iets anders zijn, is het dan het idee dat het college ... We nemen uw input mee en verwerken dat, maken een definitieve versie, gaat het college. Die zullen die dan vaststellen in hun eerste vergadering is het idee, en dat het dan als een raadsvoorstel eerst weer bij u komt?

De voorzitter: Ja, dat is het.

De heer Goud: Geloof ik.

De voorzitter: Ja, klopt.

De heer Goud: Dan is het een raadsvoorstel en geen concept meer zagezegd, want we hebben deze consultatie daarin meegenomen.

De voorzitter: Ja, helemaal. Ja, ik wil wel mijnheer Karsten het woord geven, maar volgens mij ... Ja, dat mag.

De heer Karsten: Nou, misschien een aanvulling, omdat ik heb net verteld dat het onderdeel spelregels dat moet in de financiële verordening worden uitgewerkt, dus dat komt niet in de KSV. Dus we zullen die hele financiële verordening opnieuw moeten doen, en mogelijk willen we daar nog een aantal andere dingen die we toch moesten doen, groot onderhoud zou ik zeggen, meenemen. Dus ik hou even een slag om de arm of de financiële verordening of het parallel kan blijven lopen met het KSV-verhaal, maar het kom dan zeker hier terug.

De voorzitter: Maar het wordt zo'n pakket, volgens mij? Dank u wel voor de aanvulling.

De heer Karsten: Ja, ik heb kort, want eigenlijk voorstel 12 nu overgeslagen, en daar wil ik toch even kort wat over zeggen. Kijk, tijdsplanning is altijd best moeilijk. We zijn optimistisch, en u stelt ook vaak activiteiten vast die langdurig tijd nodig hebben om uitgevoerd te worden. Neem een bouw van een Huis van Stad en Regio. Ja, daar kun je niet een exact jaartal op plakken wanneer het klaar is, dus u verstrekt op een gegeven moment een krediet om een Huis van Stad en Regio te bouwen, dan gaat de praktijk zo dat daar verschuivingen in zitten. En ook dat vraagt weer formeel elke keer een raadsbesluit: nou, het is dit jaar niet gelukt, zullen we doorgaan nog met het Huis van Stad en Regio, of stoppen we ermee? Ja, dat doe je halverwege niet. Nee, dus vandaar dit voorstel dat we zeggen: stel een planperiode vast waarbinnen dat budget beschikbaar is, en dan zit je niet zo vast aan die 31 december. Dus als je zegt het gaat van dat tot dat jaar voeren we die bouw uit, dan krijgt het college de bevoegdheid om daarbinnen door te gaan met de activiteit. Gaat het over de planperiode heen dan vraagt het weer om een raadsbesluit. Dat is eigenlijk de strekking van dit voorstel. En daar kan ik me voorstellen dat u zegt, ja, dan hebben we als raad minder mogelijkheden om in te grijpen.

De voorzitter: Er is een vraag van mevrouw Boom-Vos.

Mevrouw Boom-Vos: Nog een vraag, eigenlijk een verzoek tot aanvulling. Ik snap dat jullie zeggen een planperiode en planperiodes kunnen schuiven, maar waar je wel voor moet waken is dat die planperiodes niet heel erg groot neergezet worden, maar nog wel met een soort van realiteit. Anders krijg je nog steeds spaarpotten en reserves. En dan neem ik aan dat jullie vanuit control daar altijd al goed op passen, maar in zo'n planperiode moet wel een soort normaal kader, wat is normaal, meegegeven worden.

De heer Karsten: Ik heb het hier niet opgeschreven, maar we gaan toevoegen elke bestuursperiode, dus maximaal de bestuursperiode, dat sowieso. Dus het kan niet zijn dat je zegt: ik plan acht jaar, dus elk nieuw bestuur krijgt alles integraal nog een keer te zien. En helemaal met u eens, we proberen het natuurlijk ook zo scherp mogelijk te krijgen. Misschien even het laatste. Dat is eigenlijk een voorstel om niks te doen, maar er was wel een enorme discussie. In de Dordtse begroting zult u ook zien, er zijn best wel een aantal onderdelen incidenteel gefinancierd. Commissie BBV wordt daar ook steeds strenger in, maar dat heeft gewoon ook te maken met de financiële situatie. Wij geven daar naar ons oordeel uitgebreid informatie over in de P&C-producten. Aan de rechterkant ziet u ook een tabel dat wij het gratis openbaar vervoer, wat bijvoorbeeld een half miljoen per jaar kost, staat. Dat heeft het vorig bestuur gedaan voor vier jaar. Dat zat vier jaar in de begroting. Ja, wil een nieuw bestuur dat ook, dan zal een nieuw bestuur daar weer ruimte voor moeten zoeken. En daarvan zeggen we eigenlijk, ja, dat is een politieke keuze, dus dat heeft niks te maken met hoe je je P&C-instrumenten inricht. En wij denken dat de informatie zoals die nu is voldoende is, waarmee we samen met college en raad discussie kan voeren of het verstandig is, want dat is een andere vraag. Maar wij gaan daar dus geen spelregels op uitwerken.

De voorzitter: Een vraag van de heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Nou ja, over dat incidenteel en structureel. Ik heb daar wel eens vaker vragen over gesteld. Daar is vaak heel veel verwarring over, die begrippen. En volgens mij is het zo dat je twee begrippen structureel en twee begrippen incidenteel hebt. De ene is gaat over welke periode wil iets doen, incidenteel is een eenmalige actie, structureel is iets wat je over een langere periode blijft doen. En de tweede set van begrippen gaat over de financiering, namelijk incidenteel geld. Dat komt uit de reserves. Dat is structureel geld, dat zit in de exploitatie. En die begrippen worden voortdurend door elkaar heen gebruikt, en dat creëert heel veel verwarring. Dus eigenlijk is mijn vraag of het mogelijk is, maar ik ben niet helemaal zeker of dat kan om bij de financieringsbron het niet meer over incidenteel en structureel te hebben, maar om het gewoon over de exploitatie en reserves te hebben, want dan is het veel helderder waar die begrippen incidenteel en structureel over gaan.

De heer Karsten: Nou, dat is niet helemaal. Het is wel vaak zo dat er reserves ... Per definitie zijn reserves incidenteel, want die kan je maar één keer opmaken, maar ook in de exploitatie komt dus voor dat wij budgetten opnemen incidenteel, of meerjarig incidenteel noem ik dat altijd. Zo zou je dat gratis openbaar vervoer, hebben we voor vier jaar gedaan, dat noem ik meerjarig incidenteel. Structureel is dat je in je begroting opneemt dat je tot in de lengte der dagen gratis openbaar vervoer aanbiedt totdat je anders besluit. Maar hier weten we gewoon zeker we hebben voor vier jaar geregeld

gratis openbaar vervoer. Daarna, als het begrotingsjaar aan de orde is dan zit daar een ruimte voor in de financiële exploitatie.

De voorzitter: Het blijft ook verwarrend, hoor, mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Het verwarrende is dat er steeds gezegd wordt: ja, uit de begroting kun je zowel incidenteel als structureel dingen financieren, maar uit de reserves kun je alleen incidenteel financieren. Nou, dat is prima om dat zo te zeggen, dan gebruik je dus het woord structureel voor iets wat je blijft doen en incidenteel voor iets wat je voor een korte periode of een eenmalig doet. Dat is helder, maar noem dan niet die middelen incidenteel en structureel, maar noem dat gewoon exploitatie en reserve, want anders dan raakt menig een het spoor bijster.

De voorzitter: Ben ik al. Nee. Volgens mij wel. Mijnheer Karsten, wilt u nog wat uitleggen of ... Want ik zit nu echt even op de tijd te letten.

De heer Karsten: Nou ja, eigenlijk is dit ons laatste voorstel. We hadden een sheetje en zijn en nog vragen. En misschien ...

De voorzitter: O, zijn er vragen en suggesties, dames en heren?

De heer Karsten: Kijk, voor ons is het wel handig als er echt onderdelen zijn waarbij u zegt: ja, daar hebben we echt bezwaar tegen, dus die moet je er niet op gaan nemen. Dat u dat uitspreekt, want het is al lastig als je in een commissie verschillende meningen ... En er wordt hier niet heel strak elk vergaderpunt afgehamerd, dus dat zou voor ons prettig zijn als er iemand zegt dat moet je echt niet opnemen. Dat we dat dan nu meekrijgen, want dat scheelt namelijk weer bij de behandeling van de volgende keer.

De voorzitter: Dan stel ik ook nog iets anders voor, en ik hoop dat de leden misschien daar iets aan hebben, is dat als leden van de commissie zeggen ik heb nog wat toevoegingen of wat dan ook, dat we dat gewoon even op een schriftelijke manier aan de griffie kunnen doorgeven, of kan dat niet?

De heer Vullings: Dat kan altijd.

De voorzitter: Ja, dat bedoel ik. Dus dan kun je altijd nog even de ideeën die je nog hebt ... Wat afhameren doen wij hier niet. We hebben gewoon een democratisch open geheel, dus ik ga niet zitten afhameren. Sorry. Dan heb je in ieder geval ook mensen die graag hun zegje via het schriftelijke kunnen doen. Ja? We hebben met elkaar in ieder geval afgesproken dat de notitie deze kant op terugkomt, dan herschreven en definitief herschreven, en daarna gaat het naar uw welbevinden naar de raad.

10. Introductie Stadscontroller

De voorzitter: Dan ga ik even ... Last but not least, de introductie van de stadscontroller, de heer Besseling, onze stadscontroller is zoals ik al zei iedere commissievergadering erbij. Daar ben ik blij mee. Je zou ook je rol moeten uitleggen. Dat doe je in één minuut, volgens mij. Tevens ga je een aantal onderwerpen toelichten, en dat is de actualisatie

Risicomanagement en Weerstandsvermogen en de kaderbrief 2023. En die twee doe je in tweeënhalve en tweeëneenhalve minuut, hé?

De heer Besseling: Zeker, voorzitter.

De voorzitter: Het woord is aan de heer Andre Besseling.

De heer Besseling: Het kopje is introductie Stadscontroller. Ik heb me niet voorbereid op een lange introductie. Ga ik ook niet doen. De meesten kennen mij inmiddels wel. Ik ben inderdaad zo'n beetje de permanente ambtelijke vertegenwoordiging in uw auditcommissie, en afhankelijk van onderwerpen sluiten de verschillende collega's aan. Heel af en toe, dat zal op uw verzoek zijn denk ik, dat wellicht ook eens een wethouder financiën aanschuift om eens wat apolitiek wellicht te kunnen sparren in de auditcommissie, maar dat is de afgelopen jaren niet vaak gebeurd. Wilt u meer over mij weten dan zoeken we daar wat andere momenten voor. Vertel ik graag meer over. Ik wil eigenlijk twee dingen even kort benoemen, slash aankondigen. Mijn collega Chris Karsten zei er net al iets over. Wij hebben naast de P&C cyclus ook een zeven- of achttal nota's die eigenlijk onder de financiële verordening hangen. Een keer in de vier à vijf jaar herijken we die, en is een update nodig. Uw vorige auditcommissie heeft er een aantal behandeld, waaronder lokale heffingen, kapitaalgoederen. De eerste twee die in de loop van dit jaar uw kant op zullen komen zijn Risicomanagement en Weerstandsvermogen en nota Grondbeleid. En bij de stukken zit eigenlijk een raadsinformatiebrief uit februari. Eigenlijk is het naar uw oude raad nog gestuurd, maar ter reminder lees die nog een keertje door, want weet dat in de loop van dit jaar die nota's naar u toekomen om hier besproken te worden. En als laatste de kaderbrief nog. Die heeft u al een tijdje geleden ontvangen. Ik heb in april geloof ik, in het bedrijfsrestaurant, voor de meesten of een aantal van u, daar al een toelichting op gegeven. Vorige week een aantal technische vragen zijn er gesteld en beantwoord. En misschien de belangrijkste duiding daarbij, en dat staat eigenlijk ook al in de Raadsinformatiebrief, het is echt anders dan normaal gesproken. In een niet-verkiezingsjaar komt er een kadernota met een raadsvoorstel wat u echt besluit, beleidsrijp, afweegt, waar ook een groot proces van algemene beschouwingen bij hoort. Dit is eigenlijk een tussentijdse update vanuit een Haags regeerakkoord wat ook nog niet helemaal duidelijk is voor gemeenten, en daarmee ook een raadsinformatiebrief. Eigenlijk alle dingen die daarin staan komen straks met name in de begroting, dat is echt het belangrijkste P&C-product van dit kalenderjaar, durf ik wel te stellen, naar uw kant. Dus mijn advies zou ook zijn als het gaat over algemene beschouwingen, uitgebreide behandeling, focus met name op de begroting. En als u toch een keuze moet maken wat minder op de kaderbrief.

De voorzitter: O, sorry, excuses. Ik zat meer te lezen eigenlijk dan aan de telefoon. Maar anyway, de kaderbrief. Volgens mij moet die of naar de raad, of inhoudelijk bespreken in de auditcommissie, en wensen aangezien het beleidsarme kader gewoon alsnog rechtstreeks. Zei ik het goed? In ieder geval zoals het staat: adviseert de auditcommissie om als besprekingspunt voor de raad te agenderen tijdens de volgende raadsvergadering.

De heer Vullings: Ja, dus de vraag is eigenlijk wat de heer Besseling net zei. Het is een raadsinformatiebrief, wilt u die ter kennisname doorsturen naar de raad of wilt u die ook inhoudelijk bespreken tijdens bijvoorbeeld een oordeelsvormende commissie of als bespreekpunt tijdens de raad voor de eerstvolgende raadsvergadering? Dat is eigenlijk de vraag die voorligt. Het advies wat u als auditcommissie geeft voor de agendacommissie.

De heer Wringer: Ter kennisname.

De voorzitter: Ja?

Mevrouw Boom-Vos: Ja, eens.

De voorzitter: Ja, ik moet een unaniem ... Ja, oké. Bij deze. Goed.

11.Planning jaarstukken

De voorzitter: Dan gaan we even naar agendapunt 7, planning jaarstukken. Volgens mij is dat wat mij betreft ... Misschien moeten de leden me dat zeggen. Kan de auditcommissie instemmen met de onderstaande planning? En in tweede plek welk advies geeft de auditcommissie richting de agendacommissie voor behandeling van de jaarstukken 2021? En, nou ja, een advies zo zijn in de oordeelcommissie, volgens mij. En er staat een aantal data van de vaststelling op 24 mei tot debatraad jaarstukken op 5 juli. Als men daarmee akkoord gaat, of tenminste de leden, dan ... O, mevrouw Boom-Vos.

Mevrouw Boom-Vos: Voorzitter, mag ik even een verduidelijking. Wat wordt nu voorgelegd? Dat we de planning nog moeten besluiten? Ik dacht dat die al besloten was.

De voorzitter: Nee, of u instemt met de onderstaande planning. Of u ermee instemt, dat is één. En twee is, welk advies geeft de auditcommissie richting de agendacommissie voor de behandeling van de jaarstukken 2021. Ja, het eerste voorstel: kan de auditcommissie instemmen met de onderstaande planning? Ja? Nou, bij ... Ja?

De heer Van der Meer: Maar als wij daarmee instemmen dan betekent het dat wij het hier op 14 juni bespreken, en daarna gaat het naar een oordeelsvormende commissie.

De voorzitter: Ja, zo staat het ook.

De heer Van der Meer: Dus dan hoeven wij er toch niet meer iets over te besluiten ...

De voorzitter: Nou ja, goed.

De heer Van der Meer: Inhoudelijke adviezen mag geven.

De voorzitter: Daarom moet ik de griffier even instemmen waarom het zo geschreven is.

De heer Vullings: Ja, volgens mij is de vraag niet heel relevant. Er staat een mogelijke oordeelsvormende commissie. Het is een formaliteit. Volgens mij zitten jullie met z'n allen wel in de oordeelsvormende commissie, dus dan spreken we dat zo af.

De voorzitter: Ja.

TENSLOTTE

12.Rondvraag

De voorzitter: En dan beland ik bij het laatste agendapunt, nummer 8 de rondvraag. En dan begin ik aan mijn rechterzijde. Ja, vrouwen, kan ik niks aan doen. Mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Wij vergaderen nu op de avond, maar het is toch de bedoeling dat de auditcommissie vooral 's middags vergadert? Want de overlap met de inhoudelijke commissies is ...

De heer Vullings: Ja, normaliter is het 's middags.

De voorzitter: Je hebt altijd uitzonderingen. Hebben we vanavond ook. Mijnheer Klerk?

De heer Klerk: Nee, dank u wel.

De voorzitter: Mijnheer De Boer?

De heer De Boer: Nee, dank u wel.

De voorzitter: Mijnheer RoggeKamp?

De heer Roggekamp: Nee hoor, dank u wel.

De voorzitter: Onze ambtelijke organisatie?

De heer Kramp: Nee, dank u wel.

De voorzitter: Goud?

De heer Goud: Nee, dank u.

De voorzitter: Mijnheer Karsten?

De heer Karsten: Nee, hoor.

De voorzitter: De heer Besseling? Mijnheer Cobben? De heer Lambinon? Mevrouw Nieuwland-Van den Bosse? De heer In 't Veld? De heer Wringer? De heer Safranti? Onze griffier? Ik ook niet.

13.Sluiting

De voorzitter: Het was me een waar genoegen. Ik wens u een hele mooie avond.

**VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE DORDTSE DINSDAG
VASTSTELLEN VAN HET KOERSDOCUMENT 'SMART SOCIETY' DORDRECHT –
RAADSVOORSTEL DORDRECHT D.D. 17 MEI 2022**

Vergaderkamer 5

Voorzitter: dhr. Groenewege
Raadsgriffier: mevr. Van Poppel
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Boone (Beter voor Dordt)
Dhr. Van Brederode (VNG)
Dhr. Burakçin
Dhr. Damen (PvdA)
Dhr. Den Dulk (PVV)
Dhr. Den Heijer (VVD)
Dhr. De Feijter (ChristenUnie/SGP)
Dhr. Groenewege (Partij voor de Dieren)
Mevr. Koene (Gewoon Dordt)
Mevr. Koets (ambtelijk opdrachtgever Smart Society)
Mevr. Koole-Bruurmijn (Beter voor Dordt)
Dhr. Maroof (DENK)
Dhr. Okkerse (SP)
Mevr. Smid-Marsman (portefeuilletedirecteur gemeente Dordrecht)
Mevr. Striebeck (VSP)
Dhr. Tutupoly (Op Ons Eiland)
Dhr. Uysal (GroenLinks)
Dhr. Van Dam Timmers (CDA)
Dhr. Versluis (Forum voor Democratie)
Mevr. Van Vugt-Roose (CDA)
Mevr. Vol-van der Holst
Mevr. Van Vugt-Roose (CDA)
Mevr. Vol-van der Holst (Partij voor de Dieren)

Portefeuillehouders: wethouder M. Burggraaf

14. Opening

De voorzitter: Welkom allemaal, mensen thuis, publiek. We hebben een wethouder over de vloer, wethouder Burggraaf. Raads- en commissieleden en griffie en wij hebben experts en we hebben het vandaag over de Smart Society, de slimme samenleving in goed Nederlands. Slim slaat dan vooral op nieuwe kansen door digitale technologieën.

Voor het verslag noem ik even kort op ... Nee, ik denk dat het handig is als u zelf noemt uw naam en de partij namens welke u aanwezig bent en dan begin ik aan die hoek en dan gaan we hem zo af.

De heer De Feijter: Bart de Feijter voor ChristenUnie/SGP.

De heer Maroof: Abdul Maroof voor Partij DENK.

De heer Versluis: Sebastiaan Versluis namens Forum voor Democratie.

Mevrouw Striebeck: Bernadette Striebeck, VSP.

De heer Damen: Leo Damen, Partij van de Arbeid.

De heer Van Dam Timmers: Jan van Dam Timmers, CDA Dordrecht.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Franciske van Vugt, CDA Dordrecht.

Mevrouw Koene: Irene Koene, Gewoon Dordt.

Mevrouw Kruger: Kitty Kruger, GroenLinks.

De voorzitter: Ik ben Pieter Groenewege, ik ben de voorzitter.

De heer Burggraaf: Maarten Burggraaf, wethouder.

De heer Okkerse: Mario Okkerse, SP.

De heer Den Dulk: Antony den Dulk. Partij voor Vrijheid.

De heer Burakçin: Necdet Burakçin, GroenLinks.

Mevrouw Vol-van der Holst: Danielle Vol-van der Holst, Partij voor de Dieren.

De heer Tutupoly: Gersom Tutupoly, Op Ons Eiland.

De heer Boone: Dave Boone, Beter Voor Dordt.

Mevrouw Koole-Bruurmijn: Astrid Koole-Bruurmijn van Beter Voor Dordt.

De heer Van Brederode: Dirk van Brederode, te gast vanuit de Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

De heer Sikkema: En Klaes Sikkema, ook te gast vanuit '...'.

De voorzitter: En we hebben een nieuwe binnenkomer vanuit GroenLinks.

De heer Uysal: Ja, Abdullah Uysal, GroenLinks.

De voorzitter: Welkom.

15. Vaststellen van het koersdocument 'Smart Society' Dordrecht - Raadsvoorstel

De voorzitter: De wethouder heeft voorgesteld om de vergadering te beginnen met kort een geschiedenis schets van het onderwerp Smart Society, dus daar wil ik hem even de gelegenheid voor geven.

De heer Burggraaf: Dank u wel, voorzitter. Ja, de geschiedenis begon in 2015, in ieder geval waar het gaat voor Dordrecht dan, waar de raad destijds unaniem een motie heeft aangenomen om iets te doen met Smart City, slimme stad en open data. Daar is toen een programma uitgekomen waar onder anderen een Smart City innovatiefonds is neergezet, waarbij innovaties om op slimme en digitale manier maatschappelijke thema's in de stad op te lossen een pitch konden doen en dan een bijdrage konden krijgen. Zo is die onder andere hier op de Spuiboulevard in de gracht een tijdje een waste shark gevaren. Dat is een soort robotzuiger die daar het afval uit het water haalde, autonoom varende. Nou, je kan je voorstellen, met een nieuwe technologie zou je ook parkeersensoren kunnen aanbrengen en zien welke parkeerplek nog vrij is, waardoor je een optimale benutting hebt van je parkeerruimte in de stad. Nou, zo zijn er vele verschillende oplossingen denkbaar. Daar liep Dordrecht in die tijd, 2015, echt voorop ten opzichte van de andere steden. Dat programma is voortgezet in de afgelopen periode en tegelijkertijd constateren we dat inmiddels de tijd verderging en ja, digitalisering aan de ene kant vraagstukken heeft over de ethiek, maar anderzijds ook wel een spade dieper moet om niet alleen leuke projecten aan je stad te verbinden, maar vooral als gemeente het ook echt tot in je haarvaten dat nieuwe digitale werken tot je neemt, omdat je daar veel beter je maatschappelijke doelen kan bereiken. Ik denk zelf bijvoorbeeld terug aan de afgelopen periode waar het ging om het bouwprogramma, waarbij veel meer met data is gewerkt om te kijken van voor welke doelgroepen bouwen we, hoeveel bouwen we, hoe zit het met de planvoorraad, et cetera. Je zag daarmee echt dat je effectiviteit enorme sprongen maakt. Nou, dat is de basis geweest voor de startnotitie die nu voorligt en daar kan verder Klaes Sikkema het beste van alles over vertellen. Ik ben zelf helaas, moet ik iets voor achten naar een volgende bespreking, maar als er ook nog politieke vragen zijn, kan ik die ook nog na afloop schriftelijk beantwoorden.

De voorzitter: Ja, tot acht uur dus. Ik wilde ook nog kort aangeven dat op 14 september 2021 de Commissie Bestuur en Middelen gesproken heeft over het raadsvoorstel instemmen met Smart Society Dordrecht en dat was dus de startnotitie voor het onderwerp Smart Society, zo heeft hij het toen gepresenteerd en die is ook goedgekeurd door de gemeenteraad op 21 september 2021. Dat was een raadsvoorstel en in dat voorstel heeft de gemeenteraad aan het college de opdracht gegeven om dit onderwerp verder uit te werken in een koersdocument met een uitvoeringsprogramma en in dat koersdocument zou een focus moeten komen op de onderwerpen voorkomen van armoede en leefbare binnenstad. Dus een sociaal en fysiek onderwerp en daar, dat uitgewerkte koersdocument, dat ligt nu voor ons en daar gaat de bespreking vandaag over. Het is een beeldvormende bespreking over het nieuwe raadsvoorstel en beeldvormend betekent dat de commissie feitelijke informatie gaat verzamelen

vanavond om uiteindelijk tot een oordeel te komen over dit voorstel en om ons te informeren hebben we twee gastsprekers vanavond. Allereerst de heer Klaes Sikkema, op de hoek, kwartiermaker Smart Society bij de gemeente Dordrecht en hij gaat iets vertellen over de kansen en bedreigingen van digitalisering en over Smart Society Dordt. Naast hem zit de heer Dirk van Brederode, senior-adviseur Publieke Waarden en Innovatie bij de directie informatiesamenleving van de Vereniging Nederlandse Gemeenten. Hij gaat wat vertellen over de ethische en privacyaspecten van Smart Societies. Het is nu 19:41 en we hebben tot half tien de tijd voor dit onderwerp. Afhankelijk van hoe het loopt kunnen we halverwege een korte sanitaire pauze inlassen, maar allereerst laten we beginnen met de presentatie, dus het woord is aan de heren Sikkema en Van Brederode.

De heer Sikkema: Ja. Dank. Ja, inderdaad, drie onderwerpen, dus die zijn al genoemd. De eerste, daar zou eigenlijk een externe spreker voor komen, Marelle van Beerschoten, maar die kon niet. Dus ik ga ook op de vraag van de griffie iets breder perspectief schetsen dan alleen het koersdocument en daar beginnen we gewoon even mee. Wie ben ik? Woonachtig in Buren. Ik ben kwartiermaker Smart Society voor uw mooie gemeente en daarnaast kan ik ook kwartiermaker in Den Haag. Voor Crowd Safety Management ben ik betrokken naar een onderzoek waar gemeenten en techbedrijven de hoofdrol spelen. Ben ik nog bij een aantal trajecten betrokken. Nou, dat kunt u allemaal lezen. Veel gedaan op het gebied van digitalisering. Zowel in leidinggevende functies als inhoudelijke functies. Digitalisering in vogelvlucht. Dit is een onderwerp, ik kan hier weken over doorspreken, laten we dat vooral niet doen, maar er is heel veel mogelijk en er gebeurt ontzettend veel. We kennen allemaal autonoom rijden, hebben we allemaal van gehoord. De auto die middels beter rijdt dan u en ik. We hebben smart homes, huizen waarbij de met de hulp van een app de temperatuur lager in kunnen stellen, de lichten aan- en uit kunnen doen. De smart offices, waar de temperatuur geregeld wordt voor u, verlichting geregeld wordt, zodat u optimaal kunt werken. Smart traffic, optimale doorstroming door de stad. Er zijn drones, Amersfoort die met drones aan het experimenteren is, waarbij drones vliegen over de Veluwe om te kijken hoe droog het gebied is en hoe brandgevaarlijk het daarbij is. We hebben enorm veel data. Zwolle die data inzet om de verduurzaming van de woningbouw beter te krijgen. We hebben in Utrecht fantastische ambities waarbij we kijken naar zowel gezond stedelijk leven, maar binnen een verdichte stad die de hoogste ambitie heeft van heel Europa. Nou, hoe doe je dat en wat is de rol van digitalisering binnen dat soort trajecten? Dat zijn de dingen waar we mee bezig zijn en dat doen we ook in Dordrecht. Robots is daar één van en ik heb dit filmpje, dat is viral gegaan in 2020 en die wil ik heel even laten zien omdat het voor mij een bepaalde betekenis heeft. Als hij instart. Nee? De techniek laat ons even in de steek, dat is altijd mooi als het over digitalisering gaat. Hij zou nu moeten starten.

[Geluid filmpje]

De heer Sikkema: Wat voor mij hier de essentie was, was de ...

De voorzitter: Uw microfoon, alstublieft.

De heer Sikkema: Als we dit kunnen, wat is dan verder nog mogelijk? Digitalisering en technologie is bijna nooit de beperking waar we tegenaan lopen. Dit zijn Spot en Atlas overigens. Atlas is de witte robot die u net zag, die is voor search and rescue wordt die ontwikkeld. Dat betekent dat die ingezet kan worden waar mensen of niet opgeofferd hoeven worden, aan straling blootgesteld of de moeilijke taken en de gele is Spot en die wordt opgeleid en ontwikkeld voor logistieke centra, maar ook om moeilijke taken ten aanzien van monitoring voor rekening te nemen. Maar als technisch alles mogelijk is, is technisch dan ook alles altijd gewenst? Dat is een vraagstuk waar we eigenlijk voor aan de lat staan en ik denk dat er nog best wel veel technologie wordt ontwikkeld omdat het ontwikkeld kan worden en niet per se omdat het een maatschappelijk doel dient. Wat we in Dordrecht heel duidelijk hebben gezegd, wij willen digitalisering inzetten ten behoeve van maatschappelijke knelpunten. Ten behoeve van maatschappelijke doelen. We doen, Maarten heeft net al heel veel gezegd, we doen hele interessante dingen. Dat doen we al tijden en dat is echt een behoorlijk portfolio wat we hebben opgebouwd, met echt hele mooie innovaties en daar zijn we echt koploper in en mogen we echt heel erg trots op zijn. Dit is overigens de waste shark waar wethouder Burggraaf het net over had, maar op de website van Smart City staan heel veel meer hele interessante voorbeelden die daar te zien zijn. Dat is wat we lokaal allemaal doen. Maar we timmeren ook nationaal behoorlijk aan de weg. We zitten in verschillende city deals waar we deelnemen. Waar we dus samen met andere publieke partijen, met private partijen, met kennisinstellingen, met allerlei verschillende bedrijven kijken waar schiet de wetgeving tekort en waar schieten processen te kort en kunnen we samen oplossingen verzinnen om daar toch een antwoord op te gaan geven. We doen ook mee in de G40, het netwerk van gemeenten die een beetje dezelfde omvang hebben als wij en ook daar zitten we diep in en kijken we heel goed van wat gebeurt er bij andere gemeentes, waar kunnen we gebruik van maken en wat ontwikkelen wij waar zij gebruik van kunnen maken? Dus we zijn echt bezig met kennisuitwisseling en uitwisseling ook van producten en diensten. Eén van de dingen die daarbij niet onvermeld mag blijven is het DEMS-verhaal. Dat is een aanvraag voor het groeifonds, die gedaan is door de G40 en INW, waar dus behoorlijk wat geld wordt gereserveerd voor Smart Cities en dat geld is gelabeld als data gedreven ecosysteem, mobiliteit en Smart Cities, maar dat gaat bijvoorbeeld over slimme platformen en dergelijke die ontwikkeld moeten worden om hiermee verder te kunnen. DEMS. DEMS. DEMS. Datagedreven, ecosysteem, mobiliteit en Smart City. Sorry. Ik kan hem niet vergroten, dat ... Als we dan kijken wat we hebben gedaan, dat was best wel heel veel behoorlijk technologiegedreven. Wat ik al zei, we willen eigenlijk digitalisering inzetten ten behoeve van maatschappelijke opgaven in onze stad en dan betekent het van Smart City evolueren naar Smart Society, slimme samenleving. Even een klein uitstapje naar de literatuur. Liever niet, liever in de praktische voorbeelden en dergelijke, maar ik doe het toch even. Om het even te duiden, digitalisering wordt voor het gemak soms opgesplitst en dat is in ieder geval door Mulder gedaan, waarbij gekeken wordt naar oud versus nieuw en binnen, dus binnen de gemeentelijke muren en daarbuiten. Dan zie je dat we uiteindelijk hier vandaan komen, een applicatielandschap wat we slim proberen in te zetten voor intern gebruik. Dat we naar buiten toe de burger steeds beter proberen te helpen met slimme formulieren, waarbij de administratieve lasten en dergelijke worden verminderd, maar dat we steeds vaker gaan naar echt het inzetten van slimme, op een slimme manier, van data en dat doen we om de effecten

tussen de verschillende domeinen beter inzichtelijk te krijgen en daar beter op te anticiperen, maar dat doen we ook samen met de externe omgeving om slimme diensten te kunnen bieden aan de samenleving. Met nieuw en extern, zit dus in het domein Smart Society. Dat even ter duiding. De noodzaak van Smart Society is eigenlijk al voor een belangrijk deel gedeeld ... Momentje. Technologisch gezien hebben we te maken met een hele snelle ontwikkeling, dus er gebeurt van alles om ons heen technologisch gezien. Het huidige kabinet is daar ook heel duidelijk in dat we echt gebruik moeten maken om bij te blijven bij de rest van de wereld, door naar de kansen van de digitalisering te kijken en niet alleen maar te focussen op alle grote risico's die we hebben, want die zijn er ook. We hebben te maken met een enorme complexiteit. Er komen natuurlijk allerlei maatschappelijke knelpunten op ons af, de wereld om ons heen wordt steeds complexer. De opgaves worden steeds groter en met de oplossing van gisteren hebben we niet meer ... Of, sorry, met de oplossing voor het probleem van gisteren hebben we niet meer de oplossing voor het probleem van morgen ook in handen. We kunnen niet eindeloos mensen op blijven schakelen, middelen bijplussen. We moeten echt naar slimme werkwijzen en slimmer met onze capaciteit gaan omgaan. En wat een belangrijke is, je ziet dat de effecten tussen de verschillende domeinen heel groot zijn. Dus als ik, even als voorbeeld, als ik iets wil gaan doen op het gebied van de doorstroming in de stad en ik neem een maatregel die ertoe leidt dat er meer auto's in een bepaald gebied gaan rijden om een ander gebied te ontlasten, dan heeft dat niet effect alleen op de doorstroming, op mobiliteit, maar het heeft ook effecten op de luchtkwaliteit en het heeft ook effect op de veiligheid. Nou, die integrale samenhang van al die domeinen, die kun je met data heel goed inzichtelijk maken. Ja en daaronder, ik ga niet voorlezen, maar dat komt uit het regeerakkoord en daar staat dus inderdaad we moeten beter omgaan met de kansen die digitalisering ons biedt, platgeslagen. We willen dus digitaliseren niet omdat het kan, maar om daadwerkelijk maatschappelijk waarde te gaan bieden en digitalisering kan in al deze domeinen waarde bieden. Dus het kan waarde bieden ten aanzien van armoede. Als we beter inzicht krijgen in niet alleen waar armoede zit in de wijk, maar waar welke actoren van invloed zijn op het ontstaan van armoede, kunnen we interventies gaan ontwerpen die daar op een preventieve manier mee omgaan. Zo zijn voor al deze aspecten kunnen we het inzetten, maar nogmaals, de wethouder heeft me ook gezegd van er is al gekozen, we gaan het in eerste instantie toepassen en daar gaan we mee experimenteren, armoede en een leefbare stad. Dat gaan we niet alleen doen. Dat kunnen we simpelweg niet alleen. Weet je, het is veel te complex, dus daar hebben we anderen voor nodig. Dus dat betekent dat we gaan samenwerken met allerlei partijen om ons heen. Publieke partijen, andere private partijen, onderwijs, wetenschap, maar ook de burger en dat doen we op lokaal niveau. Dat doen we ook op nationaal niveau, dus ik noemde net al de G40, de city deals. Dat zijn allemaal gremium waar we gaan samenwerken om dit probleem op te lossen. Dat doen we ook met respect voor publieke waarden. Dit zijn de waarden zoals we op hebben geschreven en je ziet dat het inderdaad participatief, inclusief, al die waarden proberen we hier inderdaad te tackelen en alle oplossingen die we verzinnen, toetsen we aan de waarden die we hier hebben staan. We zien natuurlijk dat er op dit moment juist heel veel te doen is omtrent digitalisering. Je hoeft de krant maar open te slaan en je ziet ethiek, je ziet privacy, je ziet van allerlei dingen gebeuren. Veel dingen die absoluut ongewenst zijn. Dus het zijn issues, daar moeten we heel

zorgvuldig mee omgaan. Dat doen we al. We hebben al allerlei privacy officers en dergelijke in de gemeente rondlopen die hier heel secuur mee omgaan, maar we hebben ook voorgesteld we willen eigenlijk ook gaan werken met iets als een ethische commissie, zodat de samenleving zelf meekijkt en meebesluit met wat we doen in de stad. Ik ga hier niet al te diep op in omdat Dirk echt specifiek voor dit onderwerp is meegenomen, anders maai ik straks al het gras voor de voeten van Dirk weg, maar we zijn bezig. We kijken naar een heel aantal initiatieven die er lopen en nationaal, Europees gezien ziet u hier staan en er zijn er nog veel meer. Er komt van alles aan, er speelt van alles en we proberen daar zicht op te houden en daarop in te spelen. Ja, dan het koersdocument zelf. U heeft allemaal de gelegenheid gehad om het koersdocument te lezen, denk ik. Wat cruciaal is in het koersdocument en het zijn eigenlijk dingen die ik al net heb gezegd, is de maatschappelijke uitdaging, samen en het feit dat het over digitalisering gaan. Dat zijn de drie elementen die centraal staan en die goed geregeld worden daarin en dat doen we voor die maatschappij. Hoe is het koersdocument tot stand komen? Natuurlijk is een inventarisatie gedaan van wat zijn nou de ambitieniveaus binnen Dordrecht? Hoe zien die eruit? Wat is de huidige stand van zaken, technologisch gezien? Waar staan we nou eigenlijk met de digitale bekwaamheden en digitale bewustzijn van deze gemeente? Wat kunnen we dus eigenlijk? Waar staan we ook ten opzichte van die omgeving, ten opzichte van de G40? En uiteindelijk levert dat eigenlijk een reality check op van de doelen die we nastreven, de ambities die we hebben. Zijn die realistisch? En als ze realistisch zijn, aan welke randvoorwaarden moeten we dan voldoen voor de komende jaren? Nou, dat heeft geleid tot eigenlijk een gefaseerde aanpak voor de komende periode, waarbij de urgentie net genoemd zijn door wethouder Burggraaf en even kort over de randvoorwaarden die er dan zijn beschreven. Dat is niet alleen digitale infrastructuur, dat is niet alleen de ICT-infrastructuur en de data-infrastructuur die op orde is, maar dat gaat vooral ook over eenentwintigste-eeuwse vaardigheden. Dus het gaat over hoe onze mensen omgaan met wat ze tegenkomen. Digitalisering, maar ook vooral met dingen naar samenwerking en met kritisch denken probleemoplossend denken. Dus dat is breder dan alleen digitalisering an sich. Dit is geen IT-domein, dit is echt een businessdomein waar we het over hebben. Integraal heb ik al genoemd. Denken in mogelijkheden in plaats van onmogelijkheden, weer het meeste hebben we al genoemd. Eén van de dingen die we niet hebben genoemd is dat het ook een centrale regiefunctie, een sterke sturing vergt en die sterke sturing die heeft ermee te maken we gaan experimenteren, we gaan innoveren en bij innoveren hoort ook falen. We gaan ook fouten maken, maar van die fouten moeten we wel gaan leren en om te leren willen we wel die regie houden, zodat we ook centraal alle lessen daadwerkelijk kunnen adopteren in onze organisatie en dat we ook in een staande organisatie kunnen borgen.

De voorzitter: Ik zie dat uw betoog vragen oproept. Inhoudelijke vragen hebben we liever aan het eind van de presentatie, als u dat goed vindt. En ook als u het niet goed vindt.

De heer Sikkema: Oké. Houd hem vast, we komen er straks op terug. De pijlers die we hebben benoemd is we willen stimuleren, dus we willen mensen meenemen, we willen kijken wat is er buiten ons allemaal, wat gaat er allemaal ... Wat is er in gang gezet bij

anderen? Die voorbeelden halen we hier naartoe, nemen we mensen op mij. We nemen de opgaves mee. We nemen de clusters mee, zodat iedereen meegenomen wordt in meer digitaal denken. We gaan experimenteren. Dat gaan we niet allemaal zelf innoveren, maar we kijken ook vooral wat er elders gebeurt en andere innovaties die bij gemeentes plaatsvinden gaan we hier lenen, uitproberen op een gecontroleerde manier, dus geografisch in eerste instantie beperkt en later pas opschalen naar stad en regio. Dat kunnen ook eigen specifieke Dordtse urgenties zijn die elders niet te vinden zijn, waarvan we zeggen ja, wij willen hier wel mee aan de gang. Dat betekent dat we gewoon zelfstandig ook moeten gaan innoveren. Een hele belangrijke les is dat we het goed borgen binnen de bestaande organisatie. Wat we hebben geleerd uit het verleden is dat we soms hele mooie dingen hebben laten zien, die vervolgens ook weer om zijn gevallen. Of waar andere gemeentes uiteindelijk mee zijn gaan scoren, terwijl het hier is ontwikkeld. Belangrijk is dat we de lessen ook echt borgen binnen onze eigen gemeente en belangrijk daarbij is dat we ook een eigenaar hebben binnen onze gemeente die het oppakt. Nou, lerende organisatie heb ik al gezegd en prioritering, dat gebeurt met u samen. Uiteindelijk bepaalt u de urgentie in de stad. Wat doen we de komende periode? We zorgen eerst dat de basis op orde is, noemde net al de ICT-infrastructuur, data-infrastructuur, vaardigheden. We hebben capaciteit, middelen moeten op orde zijn om hier iets mee te doen, want zonder capaciteit en middelen zijn we compleet vleugellam, kunnen we niks en dan werken we toe naar inzichten, inzichten per domein, maar ook inzichten over de verschillende domeinen heen en uiteindelijk kan daar ook een nieuwe prioritering uit voortkomen. Dus we kunnen ook zeggen van joh, we hebben armoede nu gehad, dat gaat beter dan gedacht, laten we eens kijken wat we verder kunnen. Met als beoogd resultaat meer integraal samenwerking tussen en over de domeinen heen, maar ook buiten de gemeentelijke grenzen, dus ook over die grenzen van de gemeente heen. Waar we naartoe willen is en daar kom ik zo dadelijk even iets beter op terug, we willen veel meer aan de voorkant van het probleem terechtkomen. Waar we in veel domeinen nu bezig zijn, eigenlijk met het bestrijden van symptomen, willen we aan de voorkant van het probleem terechtkomen. We willen veel meer naar preventie toe en uiteindelijk willen we dus kortweg een handelingsperspectief voor zowel de gemeente als voor de inwoners. Eén van de dingen die we daar voor ogen hebben is het werken met een digital twin en niet een digital twin omdat het technisch nu eenmaal hartstikke leuk is, maar een digital twin is eigenlijk een virtuele weergave van uw stad, waarin we allerlei data kunnen koppelen en het grote voordeel daarvan is het feit dat je één waarheid creëert, waar alle verschillende domeinen naar die ene waarheid kijken en dat is echt het grootste voordeel van zo'n digital twin. Overigens, de digital twin die u hier ziet wordt gebruikt in Den Haag. Dit is uit het project Crowd Safety Management waar ik bij betrokken ben en hier ziet u dus waar drukte ontstaat en er zitten ook allerlei inzichten over hoe het met verkeer gaat, wat voor soort sentiment er gekoppeld is aan drukte en dergelijke. Dus dit geeft echt inzicht over drukte. Dan kunnen we al die data eraan koppelen. Dat willen we van verschillende domeinen doen. Nogmaals, als er hier iets gebeurt op het gebied van doorstroming gaan we een maatregel nemen en willen we ook weten wat de effecten zijn op het gebied van de luchtkwaliteit, op het gebied van veiligheid, op het gebied van de gebouwde omgeving, et cetera. Nou, dat kan als al die data in die eenduidige waarheid, die we dan met z'n allen creëren, dan terecht komt. Degene die we hier zien is Nik Van den Wijngaert, is van imec, Antwerpen.

[Geluid filmpje]

De heer Sikkema: Nou, een aantal jaren geleden werkte ik bij de economic board in Utrecht en toen zijn we met twee bussen vol met bestuurders naar Antwerpen gegaan en naar Nik. Nik is van imec, City of Things noemen ze dat en het mooie van dit beeld is, Antwerpen is heel erg bezig, die is al heel vroegtijdig gaan investeren in allerlei sensoriek in de stad om daadwerkelijk inzicht in op te halen en om modellen te kunnen bouwen om wat ik net schetste, al die crossverbanden, om die daadwerkelijk ook inzichtelijk te krijgen. Wat u hier ziet dat gebeurt daar ook gewoon. Ze hebben dus allerlei data daar in dat model zitten en ze kunnen heel simpel met een paar handelingen bepaalde interventies eigenlijk laten zien, wat gebeurt er en wat is de impact daarvan op luchtkwaliteit, op veiligheid, wat ze dan ook willen laten zien. Daar was niet alleen Utrecht bij, maar daar was ook Zwolle bij.

[Geluid filmpje]

De heer Sikkema: Zwolle zit qua ambities iets heel vergelijkbaar met waar wij zitten.

[Geluid filmpje]

De heer Sikkema: Dit zijn dus simpelweg allerlei bestaande datasets die gekoppeld worden aan die digital twin. Dus het meeste wat hier geshowd wordt, dat bestaat al. Dat hoeven we alleen maar te koppelen. Dit is eigenlijk, ik heb een stukje tussenuit geknipt.

(Geluid filmpje)

De heer Sikkema: Enzovoort, enzovoort, enzovoort. Gaat nog een tijdje door. Er zijn heel veel dingen mogelijk en nogmaals, het meeste is nu onmogelijk. Dit laatste is natuurlijk ook hartstikke relevant voor Dordt en die schaduwwerking, mooi voorbeeld daarvan was in Utrecht. Utrecht, wat ik al zei, heeft de ambitie om meest verdichte stad van Europa te worden. Dat betekent heel veel hoogbouw. Tegelijkertijd had het stevige ambities op het gebied van energie en wilde veel gaan werken met zonnecellen. Wat heb je als je veel hoogte hebt en je wil veel met zon? Dan moet je rekening houden met schaduw. In eerste instantie hadden ze niet zo'n simulatie gedaan en je ziet dus dat er tekeningen zijn nog van die hoogbouw waar het grootste gedeelte van de dag al die gebouwen in de schaduw staan en die zonnepanelen dus eigenlijk niks opleveren. Dus dit is een heel simpel voorbeeld van dat dit soort inzichten ook heel erg leidt tot het beperken van faalkosten in een gemeente. Het andere wat we willen doen naast die digital twin waarmee we veel meer integraliteit willen hebben, is we willen veel meer de diepte in. We willen eigenlijk werken van dashboards en dashboards, dat is eigenlijk wat ik bedoel is op basis van historische data kijken wat is er in het verleden gebeurd? Willen we toe bewegen naar de diagnose, waarom is dat gebeurd en vervolgens naar voorspellende inzichten, wat gaat er gebeuren. Als we met data kunnen komen tot wat gaat er gebeuren, betekent het dat we in één keer niet meer bezig zijn met het bestrijden van symptomen, maar betekent het dat we daadwerkelijk aan de voorkant terechtkomen van het probleem en dat we met preventie bezig kunnen gaan in plaats van met het bestrijden van symptomen. En daarmee leveren we niet alleen meer

maatschappelijke waarde, maar daarmee krijg je ook simpelweg meer grip op kosten. Ik heb het datalab voor Rijkswaterstaat ooit opgezet en daar zijn berekeningen dat predictive maintenance, dus het voorspellend onderhoud van asfalt, is een factor zes goedkoper dan correctief onderhoud, het repareren van datgene wat al stuk is. Dus ook kostentechnisch kan digitalisering gewoon een hele interessante business case zijn. Ja. Dat is wat mij betreft mijn stuk en dan geef ik heel graag het woord aan Dirk, die ons meeneemt op de onderwerpen ethiek en privacy.

De heer Van Brederode: Hartelijk dank alvast, voor het inspirerende verhaal tot nu toe. Ik hoop dat ik het kan waarmaken in jouw voetstappen verder kan treden.

De voorzitter: Wat is handig? Helemaal aan het eind. We doen die vragen aan het eind.

De heer Van Brederode: Wanneer we gewoon alles even rondpakken, ik denk dat het handigst is. Ja, het is nog niet heel veel meer voor van mij. Ethiek is maar een beperkt onderwerp. Dit ben ik. Gaan we even snel doorheen. Ik ben van de Vereniging voor Nederlandse Gemeenten. Ik ben hier voor u. Dit plaatje, voor wie het goed kan zien, wat voor gevoelens roept dit bij u op als u het ziet? Mooi, gezellig hoor ik. Bekeken. Ruimtevaart. Dit is geen ruimtevaart, hier worden mensen bekeken, dat is even goed om te weten. Big Brother, ja. Wat zei u? Ja. Niet echt een gezellig plaatje, ik denk dat dat helemaal terecht is. Ik denk dat bij de meeste van ons dit een gevoel van ongemak en onbehagen opwekt. Wat we hier zien is de zogeheten control room die Rio de Janeiro destijds had ingericht om de Olympische Spelen goed te laten verlopen. Dus wat je hier ziet is nou ja, een vroege vorm van digital twinning, waarbij ook hier simulaties werden gebruikt, ook hier de stad in de gaten werd gehouden en gekeken werd, wordt het niet overal te druk, stinkt het niet teveel, hoe zit het met de fijnstof? En toch roept het bij ons ongemak op. Dat is interessant. Ongemak met vragen als ja, maar mogen ze wel kijken? Kijken ze niet teveel? Is het niet ook een glijdende schaal en beginnen ze misschien bij Rio, maar zitten ze straks bij mij in de achtertuin als ik een biertje zit te drinken? Allemaal dat soort vragen roept dit plaatje bij ons op en dat is belangrijk, want daar gaat het vandaag, voor mijn verhaal in ieder geval, de ethiek en uw rol daarbij in de kern komt. Want het interessante is, dit hoeft geen ongemak te roepen. Als wij weten dat deze partijen precies doen wat ze moeten doen en wij weten dat wat zij doen iets is wat wij hier met z'n allen als inwoners, door u gerepresenteerd, hebben afgesproken en ze ook niet verder kunnen dan dat. Ja, niks aan de hand. Wij vinden ergere dingen, ingrijpender zaken in sommige gevallen acceptabel. Kijk naar wat de politie allemaal mag, maar bij digitalisering logischerwijs, mind you, dat ben ik er wel mee eens, hebben we dat comfort, dat gemak nog niet en dat is zonde, want digitalisering kan ontzettend veel helpen bij allerlei opgaven. Ik heb zelf ervaring in de gemeente Den Haag, waarbij we hielpen om mensen gezond langer thuis te laten wonen, door sensoren op te hangen die in de gaten hielden of de gezondheid niet misschien ineens plotsklaps en versneld achteruitgaat, want dan kan je preventief ingrijpen en dat zijn inderdaad sensoren onder de matras. Dat zijn inderdaad sensoren in de wc. Sensoren die je in principe niet zo snel zou willen ophangen, behalve wanneer we denken ja, nu gaan ze zin hebben, nu wordt het spannend, nu komt onze gezondheid in het gevaar. Probleem natuurlijk wel is dat we als overheid op dit moment niet de beste reputatie hebben waar het digitalisering

aangaat. Verschillende instituten, toonaangevende instituten, die luiden al tijden de noodklok dat op dit moment digitalisering zorgt voor disrupties van bestaande verhoudingen, waarbij een flinke disbalans is ontstaan. Eén van de paradoxen die daarbij speelt is de zogeheten transparantieparadox, namelijk dat bedrijven en overheden veel meer weten van inwoners en daar ook van allerlei dingen mee kunnen doen en dat inwoners aan de andere kant veel minder weten, steeds minder weten over wat die overheden en bedrijven wel niet weten, over wat ze wel niet allemaal met die data kunnen en over hoe ze überhaupt eraan zijn gekomen. Die paradox zorgt uiteraard voor wantrouwen, die zorgt voor vertrek van vertrouwen en die zorgt soms ook voor grote problemen, met als recent dieptepunt het toeslagenschandaal. Dat raakt ook gemeenten, dat gebrek aan vertrouwen en dat betekent dat hier iets te doen is voor ons en gelukkig is dat er te doen. Ethiek in digitale grondrechten heeft de laatste jaren heel veel meer aandacht gekregen. Recente kabinetsbrief van BZK kwam het ook aan bod en wij hebben bijvoorbeeld een agenda vastgesteld, daar wil ik zo meteen iets meer over vertellen en daarin geven we aan digitalisering hebben we gewoon te lang ongereguleerd, ondoordacht laten gebeuren, maar we zijn slimme mensen bij elkaar en wij kunnen als maatschappij door een goed gesprek te voeren het weer terugbrengen. Weer aan de inwoners laten zien dat je ons kan vertrouwen, dat publieke waarden geborgd zijn en dat wij misschien experimenteren met digitalisering, maar dat dat netjes gebeurt, dat dat navolgbaar gebeurt en dat het transparant gebeurt en vooral dat als een inwoner er iets van wil vinden of er meer informatie over wil, dat gewoon kan krijgen. Dat er een aanspreekpunt is binnen onder andere de gemeente en dat als hij denkt van ja, maar ik vind er nog steeds wat van en ik waag te betwijfelen of dit een goed idee is, dat er ook een politiek gesprek over gevoerd kan worden. Dat zorgt dat wij als maatschappij kiezen voor wat we acceptabel vinden, in plaats van zoals nu we het soms een beetje laten gebeuren. Dit is de kernfilosofie van de nieuwe Agenda Digitale Grondrechten en Ethiek van de VNG. Ja, een hele mond vol en één van de meer saaie ook daarin. Het is saai, tenminste zoals het nu klinkt, maar gelukkig is het wel iets wat vanuit onze vereniging veel prioriteit krijgt. Binnenkort wordt het ook op de ALV voorgelegd. Niet de aankomende, maar de najaars-ALV en ons bestuur zei daarover de coronacrisis is voorbij, dit is voor nu af aan voor ons het allerbelangrijkste waar we ons de komende tijd mee moeten bezighouden. Het gaat hier over drie verhoudingen. De verhouding overheid-inwoner, verreweg de belangrijkste natuurlijk. Overheid-overheid, maar ook overheid-markt en dan gaat het over zaken als zorgen dat democratie weer in ere hersteld wordt nadat digitalisering er best wel een beetje aan heeft zitten knagen, maar ook dat digitale soevereiniteit ook weer terugkomt en wij minder gerund worden in ons leven door leveranciers en bedrijven. Ik ga nu even in op een paar van de speerpunten waar wij daarop inzetten. Allereerst een academie. Wij zien dat er een zeer grote honger is bij raadsleden, bij wethouders, bij bestuurders, om meer te leren over digitalisering en niet alleen om de nuts en bolts ervan te begrijpen. Wat is een blockchain, moet ik daar iets mee, maar vooral op zoek te gaan naar maar wat kan ik hier als raad over bediscussiëren met elkaar? Waar zijn de knelpunten waar wij meningen, visie en dergelijke over kunnen vormen? Want je gaat uiteindelijk niet meer praten over is het Word of niet? Dat is ook geen interessante discussie. De printers en de software, maar wel de ethische kwesties, maar welke zijn dat dan? En het is zo nu en dan een intimiderend onderwerp weten we, dus we willen graag helpen aan

informatie die duidelijk maakt van ja, wat kan er bij u spelen, waar praat u over? We zien daarbij ook dat het een bittere noodzaak is om ons allemaal beter op te leiden, om het gesprek beter te kunnen voeren. Met ons, maar ook door de vragen die u stelt de organisatie te prikkelen, om er meer van te weten. Kritische vragen te stellen en een betere onderbouwing bijvoorbeeld te doen, te geven aan u, wanneer het gaat over de keuzes voor bepaalde technologie. Een volgende stap zijn hier, de principes voor de digitale samenleving. In zijn algemeenheid is het zo dat ... Pardon. Het is goed hoor, ik heb getest. Ja, precies. Ik ben een hele positieve jongen. Elke keer, elke dag. Zojuist nog. Waar wij naar op zoek zijn is wat wij als maatschappij acceptabel vinden waar het de inzet van digitalisering betreft. Je hebt uiterste normen. De Europese Unie bijvoorbeeld is daar nu mee bezig rondom artificial intelligence en die zegt over sommige zaken, sommige inzet van biometrie bijvoorbeeld, dat doen we gewoon categorisch nooit en dat is mooi. Dat is hele sterke wetgeving, dan weet je meteen, nou ja meteen, het duurt een paar jaar, maar tegen de tijd dat je het hebt weet je waar je aan toe bent en is het helemaal goed, maar heel veel van waar we het hier over hebben, ethiek, is een stukje ingewikkelder. Is een stukje zachter en is ook iets wat een beetje meer flexibiliteit in zich moet krijgen. De dingen waar u met elkaar over in gesprek gaat. De zogeheten lessen over de inzet van technologie, de zogeheten moresprudentie. Vinden wij dan weer een hip woord daarvoor en dan gaan we niet wachten totdat het uiteindelijk in formele wetgeving belandt, maar dan gaan wij dat al proberen, uw lessen om te zetten in beleid wat voor heel Nederland kan gelden. Dus als u denkt nou, een camera kan je inzetten bijvoorbeeld op straat voor geweldsdetectie en dat lijkt u gewoon een goed idee, dan nemen wij dat mee, proberen wij, vragen wij een andere gemeente ziet u dat ook zo zitten? Gummen we uw naam eraf, doen we alsof we het zelf bedacht hebben, et voilà, vanaf dat moment zegt elke gemeente dat cameratoezicht voor geweldsdetectie in sommige situaties misschien mogelijk is. Dat doen wij aan de hand van de zogeheten principes voor de digitale samenleving. In 2019 hebben wij de eerste set daarvan vastgesteld. Die ging over dataverzameling in de buitenruimte en op dit moment loopt er een open online consultatie over de tweede set die gaat over crowdmanagementtechnologie. Denk hieraan aan sensoren, denk hieraan camera's, denk hier aan algoritmes die geweldsdetectie bijvoorbeeld doen en daar staan regels in die best wel interessant zijn. Bijvoorbeeld of je al dan niet camera's mag inzetten en individueel toezicht, identificatie mag inzetten voor louter commerciële doelen. Denk eraan dat als je over hier bijvoorbeeld door Oud Dordrecht loopt, daar een camera hangt en die dan zegt ja, je loopt hier vaker, volgens mij heb jij op nu op dit moment wel weer zin in een biertje en nou, lieve Karel, dat weet ik en daarom krijg jij korting van mij. Dit klinkt heel vergezocht, dat het zo ver gaat, maar ik heb dit soort businesscases letterlijk op mijn tafel gehad toen ik bij de gemeente Den Haag werkte. Dat vinden we eigenlijk niet zo'n goed idee en dat vindt eigenlijk bijna iedereen van het gemeentelijk veld. Dus daar hebben we een regel over opgenomen waarin staat biometrische gegevens voor individueel volgen doen we in principe gewoon nooit, buiten heel specifieke situaties in het veiligheidsdomein en daarover loopt nog altijd een felle discussie met de politie. Een deel van het bedrijfsleven zegt hierover verdorie, ik had net een heel mooi plan gemaakt dat inderdaad kibbeling verkocht door gezichtsherkenning te doen. En tegelijkertijd wat ze in 2019 ook zeiden al, jammer dat mijn plannen nu niet kunnen doorgaan, maar fijn dat ik eindelijk wel duidelijkheid heb over wat jullie wel willen en daar zijn deze

documenten, daar zijn deze principes voor bedoeld en daarom is het ook zo ontzettend belangrijk dat u hier met elkaar dat goede gesprek voert, want dan weten we wat we willen en dan kunnen we dat meegeven aan leveranciers, want die smeken werkelijk om die informatie vanuit u. Wat ik al zei, er loopt nu een open online consultatie. Daar zitten ook aspecten in als dat er veel meer betrokkenheid van inwoners is bij het plaatsen van allerlei technologie en ook heel belangrijk, een soort houdbaarheidsdatum op camera's, dat ze op enige regelmaat weer even geëvalueerd moeten worden. Mag hij er nog hangen? Hebben we ons doel misschien bereikt? Zijn we aan het scopecreepen, dus gaan we dat voor meer inzetten? Spannend allemaal en die evaluatie, is dan de gedachte ... Sorry. Scopecreepen, dat betekent dat je, je begint voor geluidsdetectie om te kijken of er misschien teveel herrie is, maar goed het is een camera dus die kan op zich ook gewoon inzetten voor geweldsdetectie en als je hem inzet voor geweldsdetectie kan je hem misschien ook wel inzetten om zo nu en dan even een kat die kwijt is op te zoeken en voor je het weet heb je een surveillancemaatschappij ingericht, terwijl je ooit begon met even kijken of het misschien niet ergens te luid was. Nou die evaluatie is natuurlijk alleen maar zinvol als ook serieuze partijen er wat van kunnen vinden, dus er staat dat die evaluatie betekent dat hij terug moet komen met enige regelmaat bij u in de raad. Misschien een beetje saai om elke zoveel maanden weer even te moeten zeggen ja hoor, die camera mag er nog hangen, maar tegelijkertijd zorgt het er wel voor dat men geprikkeld blijft om na te denken, hangen we niet teveel spullen op? Nou, u dacht nu misschien dat was saai. Het gaat nog één stukje saaier. Dat heeft te maken met inkoopvoorwaarden. Ja, het meest spannende onderwerp wat er is, want leuk dat beleid, leuk die regels, leuk die ambities. De kunst is om ze vervolgens door te vertalen naar ook echt harde regels waarmee we de geldstroom van de gemeente inzetten. De VNG die helpt u daarbij. Onze standaardovereenkomstengenerator hebben we, ongetwijfeld bent u er wel eens geweest. Daar klik je in wat wil je inkopen, voer een paar namen in, voeg je bedrag in en je krijgt een fantastische overeenkomst tegemoet, waar heel veel van dit soort publieke waarden automatisch in zijn geborgd. Als u nu bijvoorbeeld een algoritme wil inkopen dan staat er, daar zijn we nu mee bezig, een regel dat als je een leverancier bent dan moet je kunnen aantonen hoe je algoritme tot stand is gekomen, wat voor soort data die wel niet gebruikt, waarom die data überhaupt een goed idee is om te gebruiken, of er niet gigantische onzekerheidsmarges, et cetera in zitten en ook ja, kan het helemaal mis gaan. Zodat je iets beter weet wat je inkoopt en ook nou ja, gigantische faalrisico's en gestapelde problemen, zoals bijvoorbeeld Facebook en Instagram uiteindelijk gerealiseerd hebben, een beetje probeert te voorkomen als je een simpel chatbotje wil inkopen. Je kan zelfs nog zover gaan als in de APV aan de slag gaan. Amsterdam heeft in APV een bepaling opgenomen dat als je een sensor ophangt dan ben je verplicht om dat te registreren in het daarvoor bestemde register en daar is het meest subtiële bruggetje van vanavond: de registratie van technologie. Misschien wel het allerbelangrijkste onderwerp van de afgelopen tijd. Aandacht ervoor in de Tweede Kamer, veel aandacht voor binnen de gemeente. De gedachte is dat je algoritme, maar ook sensoren, technologie met potentieel flinke impact, registreert, want daarmee geef je inzicht in wat er allemaal wel niet hangt, zorg je dat je controleerbaar bent voor allerlei partijen die hier wat van vinden en voor wie het nieuws heeft gevolgd, er zijn een heleboel partijen die hier terecht wat van vinden, maar wat het ook creëert, is een poortwachtersfunctie. Want als jij een algoritme

inkoopt dan word je van nu af aan verplicht om ook op te schrijven wat je doel is, wat de risico's zijn, ga je ermee discrimineren, kan je potentieel als je dit te groot toepast gigantische schade hebben op de geestelijke gezondheid van de jeugd. Kan er allemaal bij, moet je allemaal opschrijven en zorgt er dus voor dat je net iets beter nadenkt over wat je al dan niet gaat inzetten. Op dit moment zijn er verschillende gemeenten aan het werk met algoritmen en sensoren en de zogeheten koplopergemeenten, maar ook uw gemeente wordt van harte uitgenodigd om hieraan deel te nemen. Het is relatief makkelijk om te doen en het loont ontzettend, want de organisatie krijgt er enorme prikkel van om zijn eigen ethische processen en zijn eigen denkwerk goed op orde te krijgen. De tip van vanavond. En ten slotte, nu denkt u misschien, maar wacht even waar is privacy heen in dit alles?

De voorzitter: Eén moment. Ik zie dat een aantal commissieleden naar een andere vergadering moeten. Als er nog meer mensen weg moeten is nu misschien een goed moment. Nee? U kan uw betoog vervolgen

De heer Van Brederode: We gaan net zolang door totdat iedereen is afgehaakt. U denkt misschien, maar wacht even, privacy, dat stond ook in de titel, hoe zit het daar dan mee? Dat is toch zo belangrijk altijd? De AVG, die wetgeving, o mijn God, gaan we daar nog over door? Maar dit is de enige sheet die ik daarover heb vandaag. Het is omdat privacy vooroploopt wat het de publieke waarden betreft, maar dat is niet de enige. Je hebt ook dingen als transparantie. Je hebt ook dingen als autonomie. Je hebt dingen als gelijkheid en gelijkwaardigheid. De hele ABBB komt, de Algemene Beginselen van Behoorlijk Bestuur, sorry, ik ben jurist, komen allemaal voorbij. Het zijn allemaal zaken waar je rekening mee moet houden. Privacy is gewoon op dit moment eventjes het braafste jongetje van de klas en die heeft de meeste aandacht en zijn hele eigen wet. Het punt een beetje daarmee is wel, is dat we dus teveel nadruk erop zijn gaan leggen. Dat er een situatie is ontstaan dat privacy bijna altijd alle andere waarden, zoals ook transparantie, maar ook de aanpak van maatschappelijke opgaven, waarvoor we hier uiteindelijk zijn, een beetje is gaan afdekken en dat is niet helemaal terecht. Als je naar de wet zelf kijkt, van de AVG, die geeft heel erg veel beslisruimte. Heel erg veel discretionaire ruimte. Die zegt in heel veel situaties dat je prima een inbreuk mag maken op de privacy van bijvoorbeeld inwoners, mits en daar is die, je dat goed kan onderbouwen met een afweging en die afweging is nadrukkelijk politiek, is nadrukkelijk uw zaak om die te maken, maar wat is er een beetje per ongeluk gebeurt en dat is prima te verklaren? Het is vooral aan de juridische kant blijven hangen. Bij FG's, bij juristen zoals ik die gewoon helemaal nerveus worden van al die ruimte en die onzekerheid ook die het meebrengt en wat krijg je dan? In een nadrukkelijke zoektocht naar zekerheid, een veel strengere interpretatie en zeer beperkt het gesprek. Ja, maar misschien vinden wij het prima om een sensor op te hangen bij mensen thuis om te zorgen dat ze hun gezondheid beter blijft. Vraag het een jurist, nou, die plast in zijn broek van angst. Vraag het u en ik ben benieuwd of daar misschien niet gewoon een veel volwassener debat over te voeren is. Dus daarom mijn betoog ook om privacy iets te hercontextualiseren. Het is één van veel zeer belangrijke waarden, maar het is zeker niet de enige en als je niet uitkijkt offer je alles op dit altaar en gebeurt er uiteindelijk net iets te weinig. Uiteindelijk sluit ik dus ook daarmee af, ethiek en de inzet van

publieke waarden en de inzet van technologie is helemaal uw zaak en ik wil u van harte uitnodigen dus ook om die rol te pakken. Verdiep u in het onderwerp, zoek waar het schuurt, zoek waar het spannend wordt. Wees daar kritisch, bediscussieer dat met elkaar en we horen heel graag wat de uitkomst is en dan proberen wij dat weer voor iedereen inzichtelijk te maken en dan geef ik daarmee graag weer het woord terug aan Klaes.

De heer Sikkema: Nou, volgens mij gaan we naar de vragen. Pak ook de klikker meteen. Ja, kijk. Volgens mij willen we nu graag met u in gesprek gaan hierover.

De voorzitter: Veel dank.

De heer Sikkema: Waar hebben we het over ... Zal ik heel even kort een resumé doen van waar we het hebben over gehad?

De voorzitter: Excuus.

De heer Sikkema: Dan hebben we even de punten weer scherp, want wat we hebben gezegd vanavond is technologie is niet een belemmering. We hebben het gehad over digitalisering, dat we het in willen zetten voor echt maatschappelijke knelpunten en doelstellingen. Dat we dat doen samen met de externe omgeving. Dat we echt gaan experimenteren en dus ook fouten gaan maken en dat we dat ook gebruiken om vooral kennis op te doen. Dat we naar één waarheid willen om meer integraliteit te bevorderen binnen de gemeente. Dat we weer gaan werken met zaken als ethische commissies in de samenleving. Dat de eerste thema's die gekozen zijn gaan over het voorkomen van armoede en over een leefbare binnenstad. Dat we op willen schuiven van inzicht op basis van historische data naar preventie, dus aan de voorkant van het probleem willen komen. Dat ethiek superbelangrijk is, maar ook heel erg in ontwikkeling is. We zijn er nog niet. Dat daar een bestuurlijke en ook een ambtelijke verantwoordelijkheid ligt en dat privacy één van de thema's is en dan is het woord nu aan u, wat mij betreft.

De voorzitter: Ja, veel dank voor de presentatie in ieder geval. Ik denk voordat we overgaan naar de vragenronde wil ik even peilen of er behoefte is aan een korte pauze. Wie ... Is daar behoefte aan? Ja, ik constateer behoefte daaraan. Dan stel ik voor dat we even kort schorsen tot vijf over half negen en dan heropening ik de vergadering weer.

De heer Sikkema: '...' armoede op gaat optreden en voor wie dat het geval is en ook de actoren die daarop van invloed zijn.

De voorzitter: Wilt u in de microfoon spreken?

De heer ...: Is dat openbaar?

De heer Sikkema: Nee, dat is in ontwikkeling. Dus dat volgt nog, dat is nog niet.

De voorzitter: We hebben meer ambtelijke ondersteuning die ons van antwoorden kan voorzien. Wilt u uzelf even voorstellen?

Mevrouw Smid-Marsman: Ja, u heeft helemaal gelijk, voorzitter, dank u wel. Gemma Smid, portefeuilledirecteur bij de gemeente Dordrecht en de ambtelijke opdrachtgever mede met mevrouw Koets voor Smart Society. Waar het om armoede gaat is het dus allemaal niet traceerbaar, dus het is voor een ... Dus waar we nu heel erg mee bezig zijn is nog niet in de digital twin laten zien waar armoede zit. Overigens zijn er gewoon CBS-bestanden waar je inkomensverdelingen over de stad kan zien, maar wat we nu proberen te doen is het ontwikkelen van technologieën om te kijken wat zijn indicatoren voor armoede? Dus bijvoorbeeld je ziet nu dat een samenkomst van inkomen en sociale huurwoningen, dat daar veel grotere gezondheidsproblemen zitten. Dat daar vaak meer armoede voorkomt en met behulp van dat soort informatie probeer je dan gericht beleid te ontwikkelen. Niet digitaal beleid, maar gewoon algemeen beleid.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik door naar de heer Versluis van Forum voor Democratie.

De heer Versluis: Ja, dank u wel, voorzitter. Wees ook zo vrij om me te corrigeren bij mijn eerste inspraak, toen in beeldvormende sessie. Ik las dat er later een detailplanning met werkpakketten en budget wordt, dus zou ik die vraag voor willen stellen. Eigenlijk een vraag of de Dordtenaren ook een opt in of een opt out op zich gaan krijgen? Voor het gedeelte van Smart Societies. Dus kunnen zij ervoor kiezen om hun data, persoonlijke data eventueel, ook niet beschikbaar te stellen aan het systeem?

De heer Sikkema: Ik kan me voorstellen dat het per onderdeel verschillend is. Waar ik net naar verwees bijvoorbeeld, wat in Heerlen gebeurt, dat noemen ze Self-Sovereign Identities. Dat is een techniek waarbij dus inderdaad de data van de burger blijft en hij is zelf, hij of zij zelf bepaalt wat hij wel en niet deelt en met wie.

De voorzitter: Oké. Dan de heer Maroof van DENK.

De heer Maroof: Dank u wel, voorzitter. Ik heb één vraag, een beetje praktisch, denk ik. Stel voor dat wij nu tegen zijn en over vierenhalf, acht jaar, de zevende, wat gaan wij dan allemaal mislopen?

De heer Sikkema: Nou, ik heb geen glazen bol, maar ik denk dat het belangrijk is om te beseffen dat er gewoon buiten ons heel veel gebeurt en of we nu heel erg voorstander zijn van digitalisering of heel erg tegenstander zijn van digitalisering, in beide gevallen is in ieder geval nodig om heel veel kennis van zaken te hebben. Dus of je nou de risico's centraal stelt of de kansen centraal stelt, beiden vergt veel kennis. Dus we zullen in beide gevallen in ieder geval heel erg moeten investeren op die kennis. Dus ik denk dat dat een hele belangrijke is en wat we precies wel en niet mislopen, ik weet het niet.

De voorzitter: De heer De Feijter van ChristenUnie/SGP.

De heer De Feijter: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik had eigenlijk dezelfde vraag als de heer Damen, maar daar nog een beetje op aansluitend, het is dus op dit moment nog niet duidelijk wat voor data en wat de aard is van de data die wordt gebruikt voor

armoedebestrijding, als ik het goed begrijp. Indicatoren, daar wordt ook nog aan gewerkt of begrijp ik dat verkeerd?

De voorzitter: Mevrouw Smid-Marsman.

Mevrouw Smid-Marsman: Dank u wel, voorzitter. Dus er is nog geen digital twin, dus dat is nog een idee waar we over nadenken. Dus daar gebruiken we überhaupt nog geen data. In het kader van het minimabeleid genereren, kijken we wel naar data en daar is gewoon, weten we dus, we hebben dus op wijkniveau, er is een dashboard sociaal domein, is in de vorige raadsperiode ook gepresenteerd. Er is op wijkniveau of op gebiedsniveau zijn er gegevens over inkomen, over Wmo-gebruik, over wat voor jeugdzorgkosten ergens wordt gemaakt. Dus daar kunnen we op zichzelf, als u daar behoefte aan heeft, ook wel een overzicht van bieden van wat we op dit moment voor data verzamelen. Wat het jammere is, is dat we in ons systeem nog in het eerste vakje zitten, dus op dit moment lukt het ons eigenlijk alleen nog maar data die we hebben bij elkaar te zetten en wat we dus nu proberen te doen is te kijken naar van wat leer je daarvan, maar vooral ook, wat zijn nu voorspellende indicatoren op het ontstaan van problematieken en wat zijn signalen dat er dus ergens iets gebeurt? Want je kan voorspellende indicatoren hebben omdat als iemand werkloos wordt, een groot gezin heeft, in een huurwoning zit, dan heb je een bepaalde kans dat iemand in armoede komt, maar je kan ook hebben dat we zien dat door corona en door de inflatie problemen groter worden en dan wil je juist proactief het beleid ontwikkelen. Dus we staan echt nog in de kinderschoenen, dus de keuze om armoede één van de drie thema's te maken is dus de keuze voor 2022 geweest. Dus wij zijn net gewonnen om een aantal dingen met elkaar te verbinden en ook capaciteit vrij te maken intern om daarover na te denken.

De voorzitter: Mevrouw Koole-Bruurmijn van Beter voor Dordt.

Mevrouw Koole-Bruurmijn: Dank u wel, voorzitter. Ik heb een vraag toch ook een beetje in het verlengde daarvan. Ik zag dat u net liet zien de energielabels. Ik zou het toch niet zo fijn vinden dat mijn overbuurman kan zien of ik nu label A of label C heb.

De heer Sikkema: Juist in dit geval is het een keuze van Zwolle. Het is een digital twin van Zwolle. Ik weet niet in hoeverre die openbaar is gesteld nu voor inwoners, dat ze dat kunnen zien. Ik vermoed eerlijk gezegd dat het eerst nog voor intern gebruik is. Vaak ga je eerst ook intern experimenteren voordat je ermee naar buiten treedt, om te kijken wat de effecten zijn en om dit soort vragen juist naar boven te halen. Dus ik denk dat het een hele goede vraag is en ik hoop dat ze hem hebben gesteld binnen Zwolle, maar ik heb hem even gebruikt om aan te tonen dat het voor allerlei verschillende soorten thema's gebruikt zou kunnen gaan worden. Ja.

De voorzitter: Misschien weet de heer Van Brederode, aangezien het een beetje raakt aan ethische thema's, hier wat meer over?

De heer Van Brederode: Nee.

De voorzitter: Oké.

Mevrouw Smid-Marsman: Misschien is het goed om ... Kijk, bij dit soort dingen speelt sommige data is gewoon openbaar, dus alle woningen zijn tegenwoordig verplicht om een energielabel te hebben. Volgens mij kan je bij het kadaster altijd opvragen. De vraag is inderdaad die je in de raad met elkaar kan bediscussiëren, je kan het vinden als je er moeite voor doet. Als jij naar het kadaster gaat kan je het opvragen en je kan zelf als raad zeggen van nou, wij regelen dat en het is openbaar toegankelijk. Willen we dat? Wat is het effect? Dat was denk ik ook het verhaal over ethiek. Wat is het effect als dat bekend is? Wat doet dat dan. Nou ja, dat is dan iets wat u met elkaar zou moeten bespreken op het moment dat we bepaalde datasets gaan gebruiken en zo'n digital twin dus openbaar maken. Dan is het woord aan de heer Boone van Beter voor Dordt.

De heer Boone: Ja, dank je wel, voorzitter. Dank voor het prachtige document dat jullie geschreven hebben, hebben gestuurd. Een document van hoop en van beloften. De belofte dat ...

De voorzitter: Ik denk dat dit een beetje richting opiniërend gaat. Wellicht kunt u een technische vraag te stellen.

De heer Boone: Ik ga hem toch proberen informatief te maken. In het document wordt geschetst eigenlijk dat symptoombestrijding straks niet meer nodig is, omdat je dan aan de voorkant problematieken aan de hand van data kunt tackelen en van data gedreven naar data gestuurd. Ik zou graag willen vragen in hoeverre wij als mens macht geven aan artificiële intelligentie en hoe jullie zelf ook worstelen met het thema van hoeveel macht geef je aan data om besluiten te kunnen nemen over mensen?

De heer Van Brederode: Ja, dit is een zeer wezenlijke vraag. Er zijn verschillende stromingen in het denken hierover. Er zijn stromingen die zeggen dat er altijd bijvoorbeeld een menselijke tussenkomst zal moeten zijn die aan een beslissing voorafgaat. Er zijn ook mensen die zeggen dat het inefficiënt is of in ieder geval inefficiënt zal blijken. Zeker wanneer de intelligentie echt zodanig wordt dat het voor ons op momenten gewoon lastig te volgen wordt precies hoe die beslissing tot stand is gekomen. Wel als je hem helemaal gaat uitpluizen. De vereiste is dat je wel een navolgbaar besluit moet nemen, maar dat ga je niet elke keer opnieuw zitten doen. Tot aan de adepten die zeggen dat artificial intelligence gewoon onze redding zal zijn. Dus volg maar gewoon de computer. Ik denk dat het de kunst is om hier vooral heel veel safe guards in te bouwen. Dat je goed kan blijven volgen van hoe zit het er nu mee. Niet zozeer in de specifieke techniek, maar bijvoorbeeld in de effecten op inwoners. Dus dat je regelmatig, stel bijvoorbeeld je gaat met chat bots werken, dat je regelmatig bij bewoners polst hoe is de chatbot u bevallen, bent u geholpen? Want we zien dat als je een paal neerzet die de balies in een gemeentehuis vervangt, dat inderdaad die paal heel erg veel gebruikt wordt, maar wat je ook ziet, dat hebben ze in Delft onderzocht, is dat een deel van de mensen naar de paal toeloopt, hem bekijkt en weer wegloopt. Daar heb je dan dus ook helemaal geen informatie over als je je ogen niet opendoet en gaat kijken en gaat praten met die mensen van waarom bent u afgehaakt. Ik denk dus de vraag bij de inzet van technologie eentje is van continu op blijven letten van hebben wij

überhaupt de menselijke maat nog in zicht? Stellen wij de juiste vragen om die ook te kunnen borgen en op basis daarvan te sturen? En iets minder te gaan kijken naar ja, de vragen over intelligentie en de specifieke techniek, want dat is ook een beetje een fuik, waar je voor je het weet met gewoon techneuten in discussie gaat en dat zijn eigenlijk de laatsten die over dit soort ethische kwesties in gesprek moet gaan. Dat zijn de eindgebruikers en dat zijn de beleidsmakers. Dat zijn jullie.

De voorzitter: Ik zag mevrouw Koets aanschuiven namens de ambtelijke organisatie. Wilt u hier nog wat over zeggen? Misschien kunt u uzelf eerst even voorstellen.

Mevrouw Koets: Christa Koets, ik was opdrachtgever voor het Smart Society-document. Ik merk dat veel vragen gaan eigenlijk voor een toekomstperspectief, wat wel in die mooie filmpjes naar voren is gekomen, maar zoals mijn collega aangaf, wij daar nog lang niet zijn, terwijl we ook ons moeten realiseren dat alleen al het overzicht aan data wat inderdaad nu openbaar is, dat bundelen bij elkaar, kan onze beleidsbeslissingen gewoon veel meer voeden en veel meer feiten, onderbouwen met feiten, zodat we uiteindelijk een beter voorstel kunnen doen aan u als raad. Dus al die dingen over digital twin, dat gaat eigenlijk gewoon over het bundelen van de gegevens die er nu al zijn, kijken hoe we dat inzichtelijk kunnen maken. Het is echt gewoon een tool. Het is niet een autonoom proces hoe dat inzichtelijk kunnen maken, zodat we kunnen zeggen nou, als we bijvoorbeeld, ik zeg maar wat, de luchtkwaliteit willen verbeteren, dan zou je dit kunnen doen en dan zou ik dat kunnen doen. We hebben gewoon gekeken naar CBS-gegevens, milieudienstgegevens, wat dan de uitwerking daarvan is. Er gaat natuurlijk helemaal niks gebeuren zonder dat er een besluit is op beleidsvraagstukken die bij u is geweest. Dit zijn echt hulpmiddelen en we zijn nog lang zo ver niet als al die filmpjes schetsen in het begin of de dansende robotten, maar we willen heel graag beginnen met in ieder geval die die stap maken, het inzichtelijk maken, het bij elkaar brengen. Goed nadenken over de ethische aspecten, waar zijn we mee bezig zodat we de beleidsbeslissingen die we voorleggen en de scenario's ook beter kunnen onderbouwen. Daar komt het eigenlijk op neer.

De voorzitter: Helder. Dank u ook. De heer Tutupoly van Op Ons Eiland.

De heer Tutupoly: Ja, ik zat even, misschien heb ik het verkeerd begrepen, maar we hadden het net even over armoedebeloid en daarna gaf u volgens mij te kennen dat je zelfs op wijkniveau, aan halve inkomens en dergelijke, ongeveer kon zien hoe die wijk verdeeld is. Ik vroeg mij eigenlijk af hoe betrouwbaar die informatie dan is, omdat we vorige week hier een bijeenkomst gehad over armoedebeloid en daar werd eigenlijk met name aangegeven dat de onderkant, om het zo even uit te drukken, wat wel te traceren is aan de hand van inkomens of bijvoorbeeld sociale dienst, noem maar op, dat soort zaken. Alleen wat daarboven zat dus eigenlijk niet, omdat inkomensgegevens vaak niet bekend zijn. Dus ik vraag me dan eigenlijk af hoe betrouwbaar is die informatie dan?

Mevrouw Smid-Marsman: Nou, het zijn van het CBS gewoon standaardmodellen over inkomensverdeling op een bepaald aggregatieniveau. We hadden vorige week ook de discussie omdat Crabbefhof en Zuidwijk dus in één gebied zaten, dus in die zin zit daar dus ... Moet je daar dus met verstand van locatie naar kijken, maar ik ga er vanuit dat

de gegevens van het CBS, want die zitten er ook niet voor niks op dat aggregatieniveau, dat die op zichzelf wel betrouwbaar zijn.

De voorzitter: Beantwoordt dat uw vraag? Ja. Dan is het woord aan mevrouw Vol-van der Holst van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Vol-van der Holst: Dank u wel, voorzitter. Ik had in de voorbereiding kwam ik erachter dat er stond dat de microfoons en camera's ingezet kunnen worden bij toezicht en handhaving en ik heb u al horen praten over privacy en dat is voor ons een belangrijk thema. Mijn vraag is dus ook kan u garanderen dat het niet gaat conflicteren met de privacywetgeving? Mijn vraag is aan de jurist, maar ik ben even uw naam vergeten, excuses.

De voorzitter: De heer Van Brederode.

De heer Van Brederode: Yes. Ik ben meester Van Brederode in deze context dan.

De voorzitter: Pardon, pardon.

De heer Van Brederode: Ja, dan ga ik er ook even over nadenken. Het antwoord is gewoon heel basically dat we kunnen niet garanderen dat het niet aan de ... Dat er niet momenten zullen zijn dat er strijd zal zijn met de wet. Ik denk dat we wel kunnen garanderen dat we alles in het werk stellen om dat inzichtelijk te maken wanneer het zou kunnen gebeuren. Dat het navolgbaar is wanneer daar risico's voor bestaan. Dat je er met de beste intentie de interpretatie van de wetgever erop loslaat en dat er altijd de mogelijkheid bestaat voor beroepen in verschillende instanties om dat nog te laten toetsen, mocht dat er zijn. Ja, dit is gewoon het enorme juristenantwoord. Sorry. Garanties zijn daarin onmogelijk, maar er zijn ontzettend veel mensen op de kop te geven als we het verkeerd hebben gedaan.

De voorzitter: Beantwoordt dat uw ...

Mevrouw Vol-van der Holst: Ik voel een taak voor ons. Ja, zeker.

De voorzitter: Oké. Dan is het woord aan de heer Den Dulk van de Partij voor de Vrijheid. U bent niet verplicht om een vraag te stellen.

De heer Den Dulk: Maar ik zit een beetje na te denken over alles. Ik weet als mijn tak ... Op werk zit ik veel op het internet en computers, dus ik weet dat er al heel veel informatie beschikbaar ... Gezien dus van hoeveel je mensen heeft betaald voor de huizen, hoeveel ... Wat is het. Dus in die zin ja, volgens mij maken wij niks verder openbaar dan wat al beschikbaar is.

De voorzitter: Wat is uw vraag?

De heer Den Dulk: Dus ik vraag me af over ja, hoe kunnen wij benutten zonder dat wij de grens over gaan? Dat is een vraag, ik denk dat wij ...

De voorzitter: Ik denk dat die vraag al wel is behandeld tijdens de presentatie.

De heer Den Dulk: En ik denk dat de uiteindelijke uitwerking is iets wij kunnen niet hier oplossen.

De voorzitter: Nee, dat is juist. Dan stel ik voor dat we verder gaan met de heer Okkerse van de SP.

De heer Okkerse: Dank u wel, voorzitter. Ja, ik heb even zitten na te denken, ik zat even na te denken over wat ik zou vragen, maar we leven al in een digitale samenleving en dan zie je steeds vaker dat er gehackt wordt. In hoeverre is het veilig, is er een beveiliging en in hoeverre heeft het dan impact op bewoners en de stad?

Mevrouw Smid-Marsman: Ja, misschien heeft het ...

Mevrouw Koets: Ga je gang.

De voorzitter: Mevrouw Smid-Marsman.

Mevrouw Smid-Marsman: Maar misschien heeft het wat minder met Smart Society te maken, maar met onze ICT-omgeving, waar we dus nu een programma hebben lopen om te zorgen dat die in ieder geval kwalitatief goed is. Wij hebben recentelijk gezien dat bij Trivire een hack is geweest. We hebben een gemeente gehad in het oosten van het land. Het vervelende in de wereld is dat de criminelen over het algemeen meer tijd en geld hebben om te bedenken hoe ze ergens naar binnen moeten, dan dat wij hebben om vooraf te bedenken hoe we dat voorkomen. Dus volgens mij is het een heel belangrijk onderwerp om met elkaar scherp op te blijven, maar er blijft altijd een risico inderdaad hoe meer digitaal we gaan. Wat wel een beetje is, is dat ik denk het is ook een soort ontwikkeling, dus het aantal huisinbraken is de afgelopen tien jaar substantieel gedaald omdat we het politiekeurmerk veilig thuis hebben gehad en speciale sloten. Dus daar hebben we dingen op ontwikkeld. Als het gaat om digitalisering en ICT-systemen hebben we dat eigenlijk nog onvoldoende en blijven er dus risico's op dit soort dingen en blijft het dus ook heel belangrijk om scherp met elkaar te hebben wat je op wil slaan. Dus wat je ook op persoonsniveau, want soms is het, voor sommige onderzoeken is het interessant om te weten hoeveel mensen iets hebben aangevraagd, maar helemaal niet wie dat is. Dus hoef ik ook helemaal niet een BSN-nummer of een naam of een adres, wil ik alleen maar zeker weten dat het drie verschillende mensen zijn en niet drie keer dezelfde. Nou, dat soort debat en daar scherp op zijn, dat is denk ik wel iets wat de heer Van Brederode ook aanstipte.

De voorzitter: Ik zie dat de heer Van Brederode het woord wil.

De heer Van Brederode: Ja, ik zal nog een aanvulling inderdaad op willen doen. De cyber security van gemeenten is ongelooflijk belangrijk. We hebben het inderdaad van andere gemeenten gemerkt wat er kan gebeuren met bijvoorbeeld ook ransomware-aanvallen, dat het systeem volledig platligt. Ik begrijp dat u de komende maanden onder andere aan de slag gaat met een veiligheidsplan. Dit zijn zaken waarop het erg aantrekkelijk is

als u hier uw organisatie ook op bevroegd en in helpt om te zorgen dat zij hier de aandacht kunnen geven die nodig is.

De voorzitter: Ja. Is uw vraag hiermee beantwoord?

De heer Okkerse: Ja en nee. Wat ik me eigenlijk afvroeg is van moeten we niet te veel of worden we niet teveel afhankelijk van zo'n systeem en dat het direct impact heeft op de stad. U had het net over slim parkeren, dat dan de stad dichtslibt of wat dan ook, dat is dan een licht voorbeeld, maar er kunnen ook zwaardere dingen gebeuren ermee.

De voorzitter: De heer Sikkema.

De heer Sikkema: Ja, ik denk dat het risico niet anders is dan dat het nu al is. Het zijn nu al allemaal bestaande datasets, die staan al ergens opgeslagen, dus die zijn nu even gevoelig voor hacks als dat ze in de toekomst zijn. Dus het feit dat we het gaan bundelen wil niet zeggen dat we er hier qua data allemaal bij elkaar zetten en het centraal ergens opslaan. Het staat al opgeslagen, dus in die zin verandert er niks ten aanzien van de huidige situatie. We kunnen alleen er beter over nadenken hoe we het gaan beveiligen. Dus het kan in die zin denk ik alleen maar beter worden, omdat we er meer bewust mee bezig aan.

De voorzitter: Mevrouw Smid-Marsman heeft een aanvulling.

Mevrouw Smid-Marsman: Ja, misschien nog als aanvulling, want wat ik hoor u ook een beetje zeggen, dus ik zou bijna zeggen het internet of things. Alles is gekoppeld en op het moment dat ergens, ik zal maar zeggen de stroom uitvalt, dan gaan de stoplichten uit, de parkeergarages dicht, het ziekenhuis ... Dat is volgens mij wat u een beetje bedoelt, van hoe kunnen we voorkomen dat als we systemen hebben dat je met back-up of in ieder geval dat niet dat het een soort dominosteentje is, waarbij je als er één iets omvalt uiteindelijk we allemaal een probleem hebben.

De heer Okkerse: Ook dat is smart.

De voorzitter: Dan is het woord aan de heer Den Heijer van de VVD.

De heer Den Heijer: Ja, dank, voorzitter en bedankt ook voor de presentatie. Er zitten inmiddels vier ondersteuners aan tafel om toch een behoorlijk complex dossier bij ons onder de aandacht te brengen. Dat is een mooie constatering. Eigenlijk de eerste vraag gaat over de datasets en in hoeverre is ook voorzien om in de toekomst ook bijvoorbeeld private of ... Nou ja, private informatie of datasets daaraan toe te voegen of gebruik je alleen overheidsdatasets en hoe ga je daarmee om? En dat in relatie tot de thema's die ervoor liggen nog, een vraag van hoe zijn die nou tot stand gekomen en ...

De voorzitter: Ik wil u toch beperken tot één vraag.

De heer Den Heijer: Ja, maar in relatie tot hoor, deed ik nog.

De voorzitter: Ja, ja. Oké.

De heer Den Heijer: Ja, niet gelukt ...

De voorzitter: Laten we eerst die eerste vraag van een antwoord voorzien.

De heer Den Heijer: En ik zie toch dat iedereen elkaar zit '...', dus hoe die thema's tot stand zijn gekomen, dat mag van mij ook wel beantwoord worden, heb ik geen problemen mee.

De voorzitter: Het mag van de heer Den Heijer. Wie mag ik het woord geven? De heer Sikkema.

De heer Sikkema: Ja, ik probeer even te kijken of ik de vraag goed interpreteer. De vraag van de thema's die laat ik even bij de '...' die is inderdaad vastgesteld op basis van de startnotitie, stel ik dan eigenlijk even vast. Nee, ik denk toch dat ik even de vraag scherper nodig heb, dus ...

De voorzitter: De heer Den Heijer.

De heer Den Heijer: U zegt, tenminste hier wordt gezegd, we hebben gewoon een aantal datasets. Het is een beetje achterstallig onderhoud ook, misschien de rest van de wereld doet het ook. Misschien is het ook slim als wij op die manier gaan werken op een veilige manier, maar het is natuurlijk ook interessant dat je met datasets gaat werken waar anderen mee werken. Om dat dat misschien nog meer duidelijkheid geeft, misschien nog verder je onderbouwing verstevigt, maar ik zie ook een kwetsbaarheid daarin, omdat dat ook tot ellende kan leiden. Dus hoe ga je daar nou mee om en in hoeverre is dat voorzien?

De heer Sikkema: Ja, daar zijn wel een aantal fail saves. Als we gaan kijken naar datasets die we willen gebruiken, dan hebben we daar een zogenaamde DPA die je daarvoor uitvoert. Dus je gaat kijken van mag deze dataset voor deze doel, dit onderwerp, mag hij daarvoor gebruikt worden? En natuurlijk wordt per thema moet je ook goed kijken van welke data heb je nodig, maar waar willen we hem voor gebruiken? Matcht die met alle ... Sorry, met alle maatschappelijke ... Met het hele prefitverhaal, wat we hebben gezegd. Dus kunnen we ermee aan het werk, willen we ermee aan het werk en als dat op beide gevallen ja is, dan maakt het in principe niet zoveel uit of het van een private partij is, van een publieke partij is. Bij een private partij moet je wel heel scherp zijn van met welke doelstelling is die data überhaupt gewonnen en wat is de doelbinding van die data? Het is niet per se uitgesloten dat we met private datasets zouden gaan werken.

Mevrouw Koets: Maar wel in tweede instantie pas ...

De voorzitter: Mevrouw Koets.

Mevrouw Koets: Sorry. Maar wel pas in tweede instantie, denk ik. Volgens mij, we moeten echt nu eens beginnen, eerst met openbare datasets. Er is al heel veel te halen en dan denk ik ook aan maatschappelijke partners. Er is heel veel openbaar data. We

willen heel graag samenwerken, is ook in de presentatie naar voren gekomen. Dat kan je ook gewoon doen op openbare datasets en in tweede instantie zou het eventueel mogelijk zijn, maar je moet heel goed nadenken inderdaad van wat beloof je daar ook mee? Om het maar even zo te zeggen. Dus volgens mij spreken we elkaar over vier jaar weer over deze vraag. Dat zou wel heel mooi zijn.

De voorzitter: Dan zijn we het rondje rond, maar het is pas zes over negen en wij hebben tot half tien, dus als er nog aanvullende vragen zijn dan is daar nog ruimte voor. Ik zie in ieder geval mevrouw Van Vugt-Roose van het CDA.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Bedankt, voorzitter. Ik zal het netjes doen deze keer. We hebben gehoord dat er al in diverse plaatsen gebruikgemaakt wordt van digital twin. Ik ben eigenlijk heel benieuwd naar gewoon een heel concreet voorbeeld en hoe dat dan, welke voordelen de gemeente daar dan van had en hoe de burgers erover dachten. De betrokken burgers bij zo'n onderwerp. Er zijn dus kennelijk ook al wat beslissingen genomen op basis van de gegevens die op deze manier beschikbaar kwamen. Ik ben gewoon benieuwd naar hoe heeft dat uitpakkt voor de burger.

De voorzitter: De heer Sikkema.

De heer Sikkema: Ja, ik denk dat Zwolle dan het beste voorbeeld is, omdat daar toch wel binnen een bepaalde setting met de burger heel veel wordt in participatie juist ontwikkeld. SensHagen is dat traject en op SensHagen is juist door de burger wel heel positief gereageerd omdat ze veel meer inzicht krijgen op het gebied wat de heer Van Brederode eerder al aangaf, van het is een soort ongelijkheid in die informatievoorziening en die wordt daar juist wel gelijkgetrokken daardoor.

De voorzitter: Mevrouw Van Vugt-Roose.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Maar om wat voor project ging het dan?

De heer Sikkema: Ja, het project SensHagen gaat over verschillende publieksparticipatie-aspecten over de openbare ruimte, dus hoe gaan we bepaalde dingen wel of niet inrichten en dat wordt digitaal gedeeld ook in dat traject.

De voorzitter: Is daarmee uw vraag beantwoord? Ja. De heer Damen van de PvdA.

De heer Damen: Ja en ik blijf daar een beetje mee zitten van over materiële dingen kunnen we heel makkelijk data verzamelen. Over zoiets als armoede ook nog wel. Volgens mij hebben we daar met vier, vijf databestanden voldoende informatie om te weten waar de armoede zit, maar zoiets wat nu speelt, van dat mensen geen toeslag vragen voor de energiekosten, omdat ze digibet zijn. We hebben nergens een bestand van digibeten. Dat is essentiële informatie. Hoe komen we daar dan aan? Hoe zorgen we dat we die mensen dan wel bereiken?

De voorzitter: Wie mag ik het woord geven? Mevrouw Smid-Marsman.

Mevrouw Smid-Marsman: Nou ja, dus dat vraagt een beetje creatief denken, maar één van de dingen die wij geconstateerd hebben wij proberen met huisartsen bijvoorbeeld veel meer contacten en data uit te wisselen, want de huisartsen weten vaak van hun patiënten bijvoorbeeld wel of ze digitaal vaardig zijn of niet. Alleen al door de manier waarop ze een afspraak maken en dat soort dingen. Dus je moet op verschillende plekken dan gaan onderzoeken. Dat is denk ik niet een opgave die je in een groot data ... Uiteindelijk heb je dan gewoon je netwerk in de stad nodig en het is ook niet zo dat data mensen gaat vervangen of zo. Dus voor dit soort dingen heb je gewoon de wijkteams, de Buitenwacht, Wijk voor Wijk, de huisartsen en dat soort en de school en dat soort zaken nodig. Wat wel helpt is als je zo'n systeem hebt, dat je dan bijvoorbeeld wel weer kan kijken concentreert dat in een bepaalde buurt en als dat in een bepaalde buurt is, ga je daar huis aan huis folderen en in een buurt waar het helemaal niet speelt, ga je niet huis aan huis folderen. Of je gaat in zo'n buurthuis en huizen aanbellen en het weer in een andere buurt niet.

De voorzitter: Ik zie dat de vraag is beantwoord. Wie kan ik nog meer het woord geven? De heer Versluis van het Forum voor Democratie.

De heer Versluis: Dank, voorzitter. Het is ook een post die twee belangrijke thema's. Komt vaak terug op de begrotingen de komende jaren. Eigenlijk, collega CDA, verlengde daarvan, kan het ook gebruikt worden om bijvoorbeeld die groep mensen die geen aanspraak maken op de subsidies wel te gaan bereiken en ook bijvoorbeeld als een soort inspraakinstrument eigenlijk. Dus breder te maken dan alleen een ophaalfunctie, maar ook een brengfunctie in het systeem. Behoort dat ook tot de mogelijkheden? Dat miste ik eigenlijk een beetje in het stuk.

De voorzitter: De heer Sikkema.

De heer Sikkema: Nee, is niet actief in het voorzien op dit moment. Maar ja, goed, de moraal van mijn verhaal was ook digitalisering kunnen we een heleboel dingen mee op, maar het is op dit moment niet voorzien.

De voorzitter: Ja? O. Iedereen wil, eerst Mevrouw Smid-Marsman.

Mevrouw Smid-Marsman: Ik snap het antwoord van de heer Sikkema, omdat het niet in Smart Society zit, maar in het kader van participatie zijn we wel degelijk heel actief bezig ... Ja. Met digitale participatie. Nee, dus dat ...

De heer Sikkema: En participatie ook wel in het verhaal ... (buiten microfoon)

De voorzitter: Wilt u via de microfoon spreken? De heer Sikkema.

De heer Sikkema: Excuus dat ik dan de vraag wellicht verkeerd heb geïnterpreteerd. De participatie zit wel heel degelijk in het Smart Society-vraagstuk. We willen juist veel meer in contact met de samenleving en de samenleving ook weer mee laten denken en mee laten beslissen over de dingen die we doen op het gebied van digitalisering. Dus, ja.

De voorzitter: Dan had meester Van Brederode nog een aanvulling.

De heer Van Brederode: Ja, ik kan een uitstapje doen naar misschien iets schetsen over andere gemeenten, maar ik weet niet zeker of dat hier gepast is, voorzitter.

De voorzitter: Is daar behoefte aan? Ik denk dat er enige behoefte is.

De heer Van Brederode: Oké. Er zijn verschillende andere gemeenten die aan het experimenteren zijn met wat dan bijvoorbeeld het huisboekje heet. Dat je inzicht probeert te krijgen in welke verschillende soort ... Mensen bijvoorbeeld in de schuldhulpverlening, wat voor soort geld kan erin, wat voor soort geld gaat eruit en wat voor soort bronnen zijn op dit moment niet aangesproken? Dus daar is zeker in een digitaliseringsveld biedt dat mogelijkheden om dat soort informatiebronnen bij elkaar te brengen en inzicht te krijgen en daar zo mogelijk ook actie op te verschaffen. Dat wou ik even gezegd hebben.

De voorzitter: En mevrouw Koets.

Mevrouw Koets: Ja, als er nou toch nog tijd is. Nee ja, kijk, bijvoorbeeld Heerlen is ook heel erg bezig nu met het vraagstuk er is weinig opkomst geweest bij de gemeenteraadsverkiezingen, zoals in meer steden in het land en dus heel erg bezig met te kijken van waar zat dat nou en wat kunnen we daar dan aan doen? Om met digitale middelen misschien te kijken hoe we dat beter kunnen. Dus er wordt in den lande heel veel nagedacht over allerlei vraagstukken en eigenlijk steeds met het vraagstuk voorop, dat is wat we volgens mij ook met deze presentatie wilden laten zien, wat is nou een maatschappelijk vraagstuk? Bijvoorbeeld een opkomst, wat toch iets doet in je democratische legitimatie en hoe kan je nou je digitale hulpmiddelen inzetten om daar een slag in te maken. Dus dat geldt voor armoede, dat geldt voor levendige binnenstad. Dat geldt voor mobiliteit, dat geldt voor participatie. Dat geldt op heel veel vlakken, maar je moet niet de technologie leidend maken. Je moet elke keer zeggen hé, dit is een vraagstuk dat we hebben, kunnen we daar iets mee met toch die enorme mogelijkheden die digitalisering biedt? Daar maken we een keuze in en dat kunnen we voorleggen en zo'n digital twin is een instrument om dingen inzichtelijk te maken. Niet meer en niet minder. Een website voor online participatie rondom bouwprojecten is een instrument waarbij je weer een andere groep mee bereikt dan inloopavonden. Niet meer en niet minder. Dus de hele, ik hoop, laat ik het zo zeggen, dat de hele sfeer van het koersdocument uitstraalt we hebben een aantal maatschappelijke vraagstukken, we hebben technologische mogelijkheden en die willen we meer gaan benutten en daar hebben we een aantal denkrichtingen in gekozen. Rondom data gestuurd werken, rondom ook digitale vaardigheden van mensen die ermee werken en als laatste technologie en dat is eigenlijk gewoon wat mij betreft de essentie van het document. En digitalisering, digitale mogelijkheden is oneindig, maar de vraagstukken, dat is wat ons stuurt.

De voorzitter: Een ongekend uitgebreid antwoord van vier verschillende experts. De heer Maroof van DENK.

De heer Maroof: Wat ik heb begrepen, we gaan kennis opdoen. Dat gaat niet vandaag op morgen gebeuren, dat heeft jaren voor nodig. We gaan fouten maken, heb ik ook gehoord. Daarvan leren, maar wat mag dat allemaal kosten? Is dat een bepaald contract, want het is een systeem natuurlijk dat de gemeente Dordrecht moet aanschaffen of is er een contract? Dus ik weet niet hoe dat allemaal eruitziet, maar wat kost het ons?

De voorzitter: De heer ... Mevrouw Koets.

Mevrouw Koets: Volgens mij hebben we bij de besluitvorming van het koersdocument er ook een aantal dingen geroepen over financiering en nemen we dat ook mee in de PC-cyclus. Dus als u zegt van nou, we nemen een besluit over het koersdocument, dan hoort daar op een gegeven moment ook in de ontwikkeling een aantal budgetten bij en die gaan ook langs u, zoals dat hoort. En dat is ook afhankelijk van het ambitieniveau wat we met elkaar gaan vaststellen. En de sky is the limit, maar ik denk die financiën van Dordrecht ... Heeft ook een limiet, ja.

De voorzitter: De heer De Feijter, ChristenUnie/SGP.

De heer De Feijter: Voor nu geen vragen, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Koole-Bruurman van Beter voor Dordt. Bruurmijn, excuus.

Mevrouw Koole-Bruurmijn: Ik heb geen vragen, voorzitter.

De voorzitter: De heer Boone, Beter voor Dordt.

De heer Boone: Voor nu geen vragen, voorzitter.

De voorzitter: De heer Tutupoly, Op Ons Eiland.

De heer Tutupoly: Ook geen vragen.

De voorzitter: Mevrouw Vol-van der Holst, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Vol-van der Holst: Ikke wel, nog eentje. Even kijken hoor. Even een hele kleine praktische vraag. We hebben een hele mooie Omgevingsvisie, kan die ook gedigitaliseerd worden en dat je dan de daadwerkelijke omgeving erbij kan zien? Dus de Omgevingsvisie zoals die dan gepresenteerd wordt, dat je dat digitaliseert en dan ook met de daadwerkelijke situatie.

De voorzitter: Ik zie mevrouw Koets aan de trigger.

Mevrouw Koets: Ja, omdat volgens mij hebben we de Omgevingsvisie al in kaarten ... Hij is al in visuele weergave neergezet, ook bij de verschillende opgaven, maar het is nog geen digital twin als u dat zou willen. Dat is echt nu ... Wij staan nu helemaal aan het begin, maar in plaatmateriaal is er beschikbaar over de Omgevingsvisie die vastgesteld is in het najaar.

Mevrouw Vol-van der Holst: Maar is dat mogelijk in de toekomst, dat je het over elkaar heen legt? Dat is het idee.

Mevrouw Koets: Wat bedoelt u? Dus de nieuwe ... Dus wat er gebeurt op programmaniveau in de omgeving, zoiets?

Mevrouw Vol-van der Holst: Ja, dat je gewoon net zo'n mooi plaatje krijgt van dit is de visie en dit is de daadwerkelijke situatie.

Mevrouw Koets: Ja, dat kan als we naar een digital twin gaan, dan komen we daar eigenlijk ook beleidsbeslissingen natuurlijk in. Ook de kabels en leidingen, dus buiten en ook afbakeningen die er genomen zijn op basis van de Omgevingsvisie. Ja, dat kan dan.

Mevrouw Vol-van der Holst: Dank u wel en ik wou nog mededelen dat ik wel eens ben dat u geslaagd bent in uw opzet van het plan. Wat u zei ... Ja.

De voorzitter: De heer ... Enig. De heer Den Dulk, PVV.

De heer Den Dulk: Geen vragen.

De voorzitter: De heer Okkerse, SP.

De heer Okkerse: Nee, ook geen vragen meer.

De voorzitter: De heer Den Heijer, VVD.

De heer Den Heijer: Ja, ik had nog wel een vraag over ... Nou, ja het is best wel ... Nee, laat ik het zo even, ik hoorde u net zeggen we willen ook dat bewoners meepraten, meebeslissen, mee... Ik miste het woord meekijken en als je het nou over ongelijkheid in de informatiepositie tussen de inwoner en de overheid hebt, ik vind dit wel een interessant punt, want dan zou je eigenlijk ook moeten durven stellen, maar daarom leg ik hem even hier in het midden, want dan zou je dus ook die datasets en die digital twins gewoon inzichtelijk moeten maken voor de inwoners. Dus die moeten daar gewoon bij kunnen komen. In hoeverre is dat voorzien in dit programma?

De voorzitter: De heer Sikkema.

De heer Sikkema: Dank voor de vraag, want ik denk dat het een hele relevante vraag is. Daar is in voorzien. Wel op een gecontroleerde wijze, dus je wil eerst gaan experimenteren wat de impact precies is en als je volledig zeker bent dat het goed gaat en dat je allerlei analyses hebt gedaan en met elkaar daarover hebt gesproken, dan ga je het ook absoluut wel delen en het is technisch gezien heel simpel om te delen, want het is in heel veel gevallen kan er nog wel een webapplicatie, waardoor iedereen gewoon via een webportal mee kan kijken. Dus technisch gezien is het heel simpel. De vraag is even van heb je het van tevoren helemaal goed doordacht en heb je alles doorganalyseerd dat je het inderdaad durft open te stellen?

De voorzitter: Vooruit. De heer Den Heijer.

De heer Den Heijer: Ik vind het gewoon een interessant onderwerp namelijk. Dat met die ethische commissie, wat is de mandatering van die commissie?

De heer Sikkema: Moeten we gaan bepalen.

De voorzitter: Ja, zijn meester Van Brederode ...

De heer Van Brederode: Ja, als VNG hebben wij recent een handreiking uitgebracht waarin we laten zien welke methodes er op dit moment allemaal zijn om ethiek een rol te laten spelen bij politieke besluitvorming, maar ook in je organisatie. Inderdaad, de inrichting en plek van ethische commissies komt daarin ook nadrukkelijk aan bod, waarbij inderdaad mijn advies is denk daar heel goed over na. Want één van de dilemma's die wij zien ontstaan is dat als je een ethische commissie bijvoorbeeld vult met ofwel adepten ofwel critici, je er een vrij eenzijdig beeld uit krijgt en uiteindelijk het democratische proces waar u hiervoor bent aan het omzeilen bent en dat wilt u uiteraard niet doen. Tegelijkertijd wat je ook wel eens ziet gebeuren is dat het als een soort van aflaat wordt gebruikt. Zo van ja, maar we hebben een ethische commissie en daarom mogen we alles doen. Een soort van Ondernemingsraad onder ethiek en dat wil je ook een beetje zien te voorkomen. Dus denk er goed over na hoe je dat wil en met wie je hem inricht.

De heer Den Heijer: Zijn er dan voorbeelden van andere steden waar ik dan met enorme belangstelling naar moet kijken?

De heer Van Brederode: Hij knipperde groen, wat leuk. Onder andere de gemeente Enschede heeft er nu al veel ervaring mee opgedaan en de recente beslissing van de Autoriteit Persoonsgegevens daarover. Niet zozeer over de ethische commissie, maar in die context laat zien hoe ingewikkeld het soms kan zijn dat ook als je het als gemeente heel goed en doorwrocht het gesprek met elkaar voert je soms uiteindelijk door de techniek in de steek wordt gelaten en daar de deksel op je neus krijgt, maar dat is zeker een gemeente die een lichtend voorbeeld is voor hoe serieus je ethiek kan nemen en hoe belangrijk en ook ingewikkeld je dat gesprek met elkaar en met inwoners van voeren.

De voorzitter: We lopen richting de tijd, maar er is hierna geen vergadering gepland, dus als er nog prangende vragen zijn dan wil ik daar wel ruimte voor geven, maar ik ga niet het rondje af. U mag gewoon zeggen of u nog een vraag heeft. Ik zie dat er geen ... O, mijnheer Den Heijer van de VVD.

De heer Den Heijer: Nou, waar ik een beetje mee worstel is namelijk doen we nu wat nodig is of doen we iets wat heel erg bovenop is en leuke dingen die zoals inderdaad dansende panda's en weet ik het allemaal? En dat doen wat nodig is, daar heb ik nog niet voldoende beeld bij wat we op dit moment tekortschieten en aangezien u bijvoorbeeld in meerdere gemeentes actief bent, beiden, zou ik graag willen weten wat is u opgevallen dan op de manier hoe wij hier werken? En in hoeverre dat zich... Nou, als je de benchmark doet naar andere gemeentes, hoe zich dat dan verhoudt?

De heer Sikkema: Ja, we hebben daadwerkelijk wel inzicht in verschillende gemeentes. Ik denk niet dat er een handige benchmark is te maken. Het is ook altijd redelijk persoonlijk, het beeld. Ik denk dat we hier hele mooie dingen hebben laten zien, dat we alleen niet altijd de borging met de staande organisatie goed hebben voorzien. Dus dat is een belangrijk onderdeel wat wellicht bij anderen misschien net iets beter gaat en bij weer anderen juist minder goed, maar dat is in ieder geval wel een aandachtspunt. Ik denk dat we heel veel moeten investeren in kennis, maar dat zou ook voor alle gemeentes hetzelfde zijn. Dus als ik naar Den Haag kijk, die zijn heel erg aan het investeren op experimenten en op kennis. Utrecht doet hetzelfde, Zwolle doet hetzelfde, dus er zijn heel veel gemeentes die zitten een beetje in dezelfde fase als wij. Die zitten dus echt aan het begin van die stap richting digitalisering. Ten aanzien van is het nodig of niet heb ik wel een heel helder beeld, want ik denk dat als we niet acteren dat we gewoon worden ingehaald door de feiten om ons heen.

De voorzitter: Mijnheer Van Brederode.

De heer Van Brederode: Volgens mij zei de heer Damen dat het klinkt als magie, of niet? Ja, daar kan ik dan inderdaad nog even verderop aanvullen. Ik denk dat jullie een zeer doorwrocht en realistisch plan volgens mij nu hebben liggen en ook besproken hebben, vergeleken met andere gemeenten. De thema's zijn thema's die zich uitstekend lenen om digitalisering op in te zetten en waar digitalisering ook echt aan kan bijdragen. Er zijn thema's die zich daar gewoon niet voor lenen en soms wordt digitalisering gezien als de oplossing voor alles. Nou, dat is het zeker weten niet, maar voor deze twee thema's is mijn stellige overtuiging van wel. Verder de focus inderdaad op beginnen met het combineren van bestaande datasets, de aanpak die daarbij geschetst wordt, de fail saves die daarbij zijn ingericht, suggereren allemaal een aanpak volgens mij die ook tot successen zal leiden en ik denk dat je daar dus in aanpak en thema's in ieder geval al een schot in de roos hebt gepakt. Om even een ander uiterste te geven, er zijn ook gemeentes geweest bijvoorbeeld die met quantum computing aan de slag wilden. Er zijn gemeentes die praten over hyperloops. Ja, daar moet je serieus op de rem gaan trappen en zeggen ja, wacht even, er moet even wat serieuzer nagedacht worden voordat jullie met de spelerei aan de slag gaan. Mijn indruk is dat het in dit geval vergeleken met andere gemeenten helemaal niet het plan is. Dat jullie een zeer volwassen plan voor de neus hebben gekregen.

De voorzitter: Had u nog een vraag?

De heer Den Heijer: Nee.

De voorzitter: Iemand anders? In dat geval wil ik alle vier de experts die ons hier hebben verrijkt met hun kennis danken voor hun antwoorden en de eerste twee met hun presentatie en dan is nu, moet de commissie besluitvaardig zijn, want de commissie moet bepalen of ze nu voldoende informatie hebben om door te gaan naar de oordeelsvormende fase. Dus om een oordeel te vormen over dit plan of dat ze graag nog behoefte hebben aan een volgende beeldvormende commissievergadering. Kan iemand ... Wie kan ik daar het woord overgeven? De heer Den Heijer, VVD.

De heer Den Heijer: Nou, ik kan me een volgende beeldvormingsfase nog wel voorstellen, omdat het best ... Ik merk ook aan mijn collega's en aan mezelf dat het is best een complex vraagstuk en ik kan me zomaar voorstellen eerst dit even terug je fractie inwerpt, dat er weer tien nieuwe vragen ontstaan en één dwaas weet ik ook. Ik kan meer vragen stellen dan duizend wijzen kunnen beantwoorden. Dus het zou mij niet eens zo gek zijn om nog een tweede beeldvormende sessie te doen en dat we dan misschien ook even terugwerpen bij de griffie wat uit de fracties weer terug is gekomen. Ik zou het niet eens zo gek vinden, eerder gezegd.

De voorzitter: Ik zag dat mevrouw Vol-van der Holst het woord wenste.

Mevrouw Vol-van der Holst: Ja, daar sluit ik me ook bij aan en ik had eigenlijk ook nog wat vragen voor de wethouder, maar die is er nu niet en ja, die wil ik toch echt wel even aan de wethouder stellen. Ik zou het heel fijn vinden om een beeldvormende vergadering te hebben met de wethouder als dat kan.

De voorzitter: Eventueel kunnen die ook schriftelijk. Zou dat ook kunnen?

Mevrouw Vol-van der Holst: Maar die kunnen ook schriftelijk worden gesteld, maar dat laat ik dan aan de collega's.

De voorzitter: Mijnheer Den Heijer, zouden uw vragen schriftelijk kunnen of heeft u echt behoefte aan een vergadering?

De heer Den Heijer: Ja, ik kan ook schriftelijk. Geen probleem.

De voorzitter: Kan ook schriftelijk. En ik zag dat mevrouw Van Vugt-Roose van het CDA het woord wenste.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Ja, ik zou graag toch nog wel een beeldvormende sessie hebben. Ik weet niet, maar goed als de meerderheid vindt van niet, dan oké. Ik heb toch echt wel behoefte aan een paar concrete voorbeelden. Wat is er gedaan met een bepaald project? Het is wel allemaal in vage termen gewoon beantwoord, daar kan ik wel even mee door, maar ik heb echt een concreet beeld nodig. Bijvoorbeeld, er moet dan een nieuw schoolpleintje worden ingericht, ik noem maar wat. Hoe worden de bewoners betrokken? Wat krijgen ze te zien? Waar hebben ze invloed op? Op basis van wat beslist de gemeenteraad? Ik heb geen idee.

De voorzitter: Wie ... De heer ... Pardon. Boone, Beter voor Dordt.

De heer Boone: Ja, ik sluit me denk ik aan, dank u wel, voorzitter. Ik sluit me denk ik aan bij mevrouw Van Vugt. Een aantal casestudies wellicht, zaken uit de praktijk die gepresenteerd kunnen worden, waarbij dan een soort van SWOT per case is gemaakt van de zaken die we boven tafel hebben weten te halen, de voordelen en de eventuele nadelen, kansen, bedreigingen, et cetera. Wellicht één of twee cases of zo, ter beeldvorming. Naast alle theoretische exercities die we nu gehad hebben en die in het document staan.

De voorzitter: Ik constateer dat er vrij brede steun is voor een volgende beeldvormende commissievergadering. Dus dan gaan we dat verzoek bij de agendacommissie neerleggen.

3. Sluiting

De voorzitter: En dan wil ik nu de experts nogmaals bedanken, de commissieleden voor hun aanwezigheid, het publiek en de kijkers thuis en dan sluit ik de vergadering. Fijne avond.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 5 juli 2022.

De griffier,

De voorzitter,

A.E.T. Wepster

A.W. Kolff